

Ex libris Joannis
Christophori Hell
Rhetoris.

~~578~~ 1193

Ovid

<36609323420013

<36609323420013

Bay

ΜΙΚΡΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ,

Id est, ex XV.

OVIDIANIS

METAMORPHO.

ΣΕΩΝ ΛΙΒΡΙΣ,

ELECTORVM TOTIDEM,

*cum sectionibus, & argumen-
tis nouis.*

Nouissimus est integer

Endibij καδ' ελγ.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud IOANNEM KINCHIVM, sub
Monocerote.

ANNO M. DC. XVII.

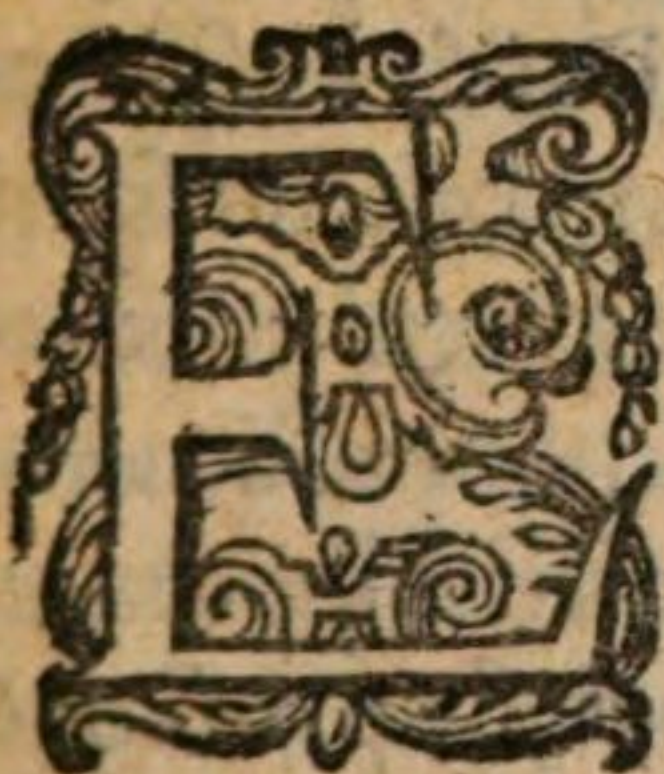

BIBLIOPOLA

CANDIDO

LECTORI.

EXHIBITAM mihi
nuperrimè , quam
impensa mea typis
exprimendam ad pre-
lum traderem Meta-
morphoseon Naso-
nianarum Epitomen
eò propensius recepi, quod me neuti-
quam latet, quantoperè ex monimen-
tis Poëtæ illius , verè ingeniosissimi,
vnum illud Transformationum viri
doctrina , iudicioque præstantes su-
spiciant, & admirentur: prorsus vt in
eo deprædicando certasse mihi vide-
antur Quippe, summatim vt dicam,
quo in poësi vniuersa nihil ingenio-
sius

PRAEFATIO.

sius, eruditius, eloquentius: nihil festi-
nius, iucundius, *μᾶλλον τε ποιητικώτερον*.
Quia tamen, vt erant illa saecula quàm
impiarum religionum cultibus dedi-
ta, tam variarum libidinum volupta-
tibus irretita, in eo volumine com-
pluscula pijs, ac pudicis adolescentibus
ob infirmitatem animi nocitura, atque
idcirco deuitanda leguntur, homini
cuidam docto, nec in Poëtis hospiti ac
peregrino talibus atrum calamo signū
allinere laudabili mēte placuit: securo
maledictorum, quibus nonnulli *κατορ-
θώματα*, & rectè facta istiusmodi cum
prosecuti sunt, tum fortasse prosequē-
tur. Dirupta est catena pulcherrimè il-
la quidem, & sollertissimè à summo
artifice, quod omnes confitentur, fa-
bricata, & connexa: aliter enim quod
facere complacuerat, non erat vt fieri
posset. Cæterum etiamnum partes e-
ius sæpè longas, sæpè longissimas hīc,
saluis tot versuum millibus inuenias.
Curatum quoque, vt in argumentis
nouis, quæ sectionibus singulis, & in
gra-

P R A E F A T I O.

gratiam iuventutis fusiora præfiguntur, tribus verbis interdum quid in sublati antecesserit, ad ἀγγλιθίαν, siue confecutionem, & seriem noscendam indicaretur. Præterea, vt ἀποσπασματῶν, seu partes abruptæ per se nihilo minus sua sibi certa materia plenè constarent. Nihil sanè momenti alicuius, & quod quenquam, cui cor sapit, & ex æquo ac bono iudicantem meritò queat offendere in hac Epitome reperi. Eum verò multò etiam minus, qui secum recordabitur, qualia nonnunquam in primoribus illis Poëtis, Græcis & Latinis, qui puri puti habentur, maximè de dijs gentium legi & audiri in gymnasijs quoque discendæ vtriusque linguæ necessum sit: quibus tamen versibus, & locis scalpellum adhibere, eos stirpitùs eradere, nisi valetudine mentis affectus nemo audeat. Pauca quædam carmina dimidiare, & asterisco appposito sine sententia relinquere non collibuit; quemadmodum & toto opere nusquam istuc signi usur-

PRAEFATIO.

patum est. Sollicitant legentes hoc genus notæ ad requirendum quid ademptum sit : qua ratione plus aliquando aperitur, quàm abscondebatur. Quod quàm proposito *πρόλογος*, seu Lustratoris, aduerfetur, quis non videt? Illud porrò Sapientum, Modum tenendum in re qualibet, si quis in hoc negotio posthabendum, & velut frustra Hippolyti nobis obtrudenda censet, eum ego ad medicos deducendum suadebo. Omnino, si rectè ratiocinemur, malle debet iuventus vnā hanc, licet breuiorem, Metamorphosin lectitare, quàm Catulli, Tibulli, Propertij, quamuis expurgatorum canoras nugas. Vt absoluaui, habet in hisce libris alius alio versus plures, quibus Poetæ numerum seruare, quàm duos ad vnum redigere, & pro XV. edere XIV. aut XIII. (quod compendij iure, & more potuit) auctori non arrisit: quem de hoc multis gratificandi, commo-

PRAEFATIO.

dandiꝑue pio ac Christiano stu-
dio fac fodes ne oderis , si amare
contemnis. Bene
vale.

DE

DE LITTERIS
EXTERNIS.

Ex D. Augustino lib 2. de doctrina
Christiana.

Migrat ex Aegypto, qui reli-
ctis superstitionibus profa-
nis ad Christianam religionem sese
conuertit. Aegyptias opes tollit,
qui litteras Ethnicorum ad nostra
fidei decus, & usum transfert. Ut e-
nim olim Hebraica, quae sibi usui
fore iudicassent, rapuerunt, relictis
illis, quae aut molesta, aut inutilia,
aut profana esse existimassent: ita
nos oportet sua quidem vitia Ethni-
cis relinquere, superstitiones, libidi-
nes, cupiditates, haec, inquam, apud
dominos relinquenda. At si quod
sapientiae aurum, si quod eloquentiae
argentum, si quae bonarum littera-
rum

*ram supellex penes illos erit, eam o-
mnem conuasare, & in nostros usus
accommodare debemus, nihil furti
calumniam veriti: quin potius pul-
cherrimi etiam facinoris lau-
dem, & premium spe-
rare ausi, &c.*

DE

DE ELECTIS HISCE
cuiusdam viri optimi & do-
ctissimi senten-
tia.

Electa tua perlegi diligenter: in
quibus nihil admodum offen-
disse mihi videor, quod excipien-
dum; aut à sobria Christianorum
sapientia repudiandum funditus:
aut omnino delendum putarem. Ea-
propter meo iudicio, si opusculum hoc
lucem publicarum litterarum aspe-
xerit, adolescentium studijs plu-
rimum est profutu-
rum.

ΜΙΚΡΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ,

Sive,

ELECTORVM EX METAMOR- PHOSI

LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM, SIVE SVMMA
primæ Sectionis.

PROPOSITIO, INVOCATIO, NAR-
rationis initium à Chao.

SECTIO I.

N noua fert animus mutatas dicere
formas

Corpora. Dij cœptis (nam vos muta-
stis & illas)

A spirate meis, primaq; ab origine
mundi

Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Ante mare, & terras, & quod tegit omnia, cælū

Vnus erat toto naturæ vultus in orbe,

Quem dixere Chaos, RVDIS INDIGESTA-
QVE MOLES,

Nec quicquam nisi pondus iners, congestaq; eodē

Non bene iunctarum discordia semina rerum.

Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titans:

Nec noua crescendo reparabat cornua Phœbe:

Nec circumfuso pendebat in aëre tellus,

Ponderibus librata suis: nec brachia longo

Marginē terrarum porrexerat Amphitrite.

Quaq; erat & tellus, illic & pontus, & aër.

Sic erat instabilis tellus, innabilis vnda,

2 ELECT. EX METAMORPH.

Lucis egens aër nulli sua forma manebat:
 Obstabatq; alijs aliud: quia corpore in vno
 FRIGIDA PUGNABANT CALIDIS,
 HUMENTIA SICCIS,
 MOLLIA CVM DVVIS, SINE PENDERE
 HABENTIA FONDVS.

II.

*Digestio τῶ χῶρος in quatuor elementa: eorum
 qualitates, & positura.*

HAnc deus, & melior litem natura diremit.
 Nam cælo terras, & terris abscidit vndas,
 Et liquidum spisso secrevit ab aëre cælum.
 Quæ postquam euoluit, cæcoq; exemit aceruo,
 Dissociata locis concordipace ligauit.
 Ignea conuexi vis & sine pondere cæli
 Emicuit, summaq; locum sibi legit in arce.
 Proximus est aër illi leuitate, locoq;
 Densior his tellus. elementaq; grandia traxit,
 Et pressa est grauitate sui. circumfluus humor
 Vltima possedit, solidumq; coercuit orbem.

III,

*Terræ, aquarumq; conformatio, distinctio.
 Cælestes quinque, zonæ, ac terrestres to-
 tidem.*

Sic vbi dispositam, quisquis fuit ille deorum,
 Congeriem secuit, sectamq; in membra rede-
 git.

Principio terram, ne non æqualis ab omni
 Parte foret, magni speciem glomerauit in orbis.
 Tum freta diffudit, rapidisq; tumescere ventis
 Inssit, & ambitæ circundare littora terræ.

Addi-

LIBER PRIMVS.

Addidit & fontes, & stagna immensa, lacusq;
 Fluminaq; obliquis cinxit decliua ripis.
 Quæ diuersa locis partem sorbentur ab ipsa,
 In mare perueniunt partim: campoq; recepta
 Liberioris aquæ, pro ripis littora pulsan.
 Iussit & extendi campos, subsidere valles,
 Fronde tegi sylvas, lapidosos surgere montes.
 Utq; dux dextra cælum, totidemq; sinistra
 Parte secant Zonæ, quinta est ardentior illis:
 Sic onus inclusum numero distinxit eodem
 Cura dei, totidemq; plagæ tellure premuntur.
 Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu
 Nix tegit alta duas: totidem inter vtranq; locauit;
 Temperiemq; dedit mista cum frigore flamma.

IV.

*Aëris leuitas, & speculum. Quatuor venti,
 eorumq; regiones.*

Imminet his aër, qui quanta est pondere terræ,
 Pondere aquæ leuior, tanto est onerosior igne.
 Illic & nebulas, illic consistere nubes
 Iussit, & humanas motura tonitrua mentes,
 Et cum fulminibus facientes frigora ventos.
 His quoq; non passim mundi fabricator habendū
 Aëra permisit: vix nunc obsistitur illis,
 (Cum sua quisq; regat diuerso flamina tractu)
 Quin lanient mundum: **TANTA EST DIS-**
CORDIA FRATRVM.

Eurus ad auroram, Nabathæaq; regna recessit,
 Persidaq;, & radijs iuga subdita matutinis.
 Vesper, & occiduo quæ littora sole tepescunt
 Proxima sunt Zephyro: Scythiam, septemq; tri-
 nes

Horrifer iuuasit Boreas: contraria tellus
 Nubibus assiduis, pluuiosq; madescit ab Austro.

4 ELECTORVM EX METAMORPH.

V.

*Ignis, & cælum in summo. Singularum mundi
partium incolæ, & animantes.*

HÆc superimposuit liquidum, & grauitate ca-
rentem

Æthera, nec quicquam terrenæ facis habentem.

Vix ita limitibus discreuerat omnia certis:
Cum, quæ pressa diu massa latuere sub ipsa
Sidera, cœperunt toto fulgere cælo.
Neu regio foret vlla suis animalibus orba,
Astra tenent cæleste solum, formæq; deorum:
Cesserunt nitidis habitandæ piscibus undæ:
Terra feras cepit, volucres agitabilis aër.

VI.

*Hominis fabricatio, & diuina ex-
cellentia.*

SANCTIVS HIS ANIMAL, MENTIS-
QVE CAPACIVS ALTAE
DEERAT ADHVC, ET QVOD DO-
MINARI IN CAETERA POSSET.
NATVS HOMO EST: Siue hunc diuino se-
minæ fecit

Ille opifex rerum, mundi mellioris origo:
Siue recens tellus, seductaq; nuper ab alto
Æthere cognati retinebat semina cæli:
Quam satus Iapeto mistam fluuijalibus undis
Finxit in effigiem moderantum cuncta deorum.

PRONAQVE CVM SPECTENT ANI-
MALIA CAETERA TERRAM,
OS HOMINI SVBLIME DEDIT, CAE-
LVMQVE TVERI
IVSSIT, ET ERECTOS AD SIDERA
TOLLERE VVLTVS.

Sic modo quæ fuerat rudis, & sine imagine tellus,
Induit ignotas hominum conuersa figuras.

Quæ

VII.

Quatuor sæcula, ac primum de aureo.

AVrea prima fata est ætas, quæ vindice nullo
Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat:
Pœna, metusq; aberant: nec verba minantia
fixo

Aere ligabantur: nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui: sed erant sine iudice tuti.
Nondum cæsa suis, peregrinum vt viseret orbem,
Montibus, in liquidas pinus descenderat vndas:
Nullaq; mortales, præter sua, littora norant.
Nondum præcipites cingebant oppida fossæ:
Non tuba directi, non æris cornua flexi,
Non galeæ, non ensis erat: sine militis usu
Mollia securæ peragebant otia gentes.
Ipsa quoq; immunis, rastroq; intacta, nec vllis
Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus:
Contenti q; cibis nullo cogente creatis,
Arbuteos foetus, montanaq; fraga legebant,
Cornaq; & in duris hærentia mora rubetis,
Et quæ deciderant patula Iouis arbore glandes.
Ver erat æternum: placidiq; tepentibus auris
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:
Nec renouatus ager gravidis canebat aristis.
Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant;
Flauaq; de viridi stillabant ilice mella.

VIII.

De Argenteo.

Postquam Saturno tenebrosa in tartara misso
Sub Ioue mundus erat, subiitq; argentea proles
Auro deterior, fuluo pretiosior ære:
Iuppiter antiqui contraxit tempora veris,
Perq; hyemes, æstusq; , & inæquales autumnos,
Et breue ver spatij exegit quatuor annum,
Tum primum ficcis ær feruoribus vñus

Canduit, & ventis glacies astricta pependit.
 Tum primum subiêre domos: domus antra fuere,
 Et densi frutices, & iunctæ cortice virgæ.
 Semina tum primum longis cerealibus fulcis
 Obruta sunt, pressiq; iugo gemuere inuenci.

IX.

De æneo, & ferreo.

Tertia post illam successit æhenea proles,
 Sæuior ingentis, & ad horrida promptior
 arma,

Non scelerata tamen: De duro est vltima ferro.
 Protinus irrupit venæ peioris in æuum
 Omne nefas: FUGERE PVDOR, VERVM.
 QVE FIDESQ.
 IN QVORVM SVBIERE LOCVM
 FRAVDESQ. DOLIQ.
 INSIDIAEQ. ET VIS, ET AMOR
 SCELERATVS HABENDI.

...dabat ventis, nec adhuc bene nouerat illos
 Nauita: quæq; diu steterant in montibus altis,
 Fluctibus ignotis insultauere carinæ:
 Communemq; prius, ceu lumina solis, & auræ,
 Cautus humum longo signauit limite mensor.
 Nec tantum segetes, alimenta q; debita diues
 Poscebatur humus: sed itum est in viscera terræ,
 Quasq; recondiderat, stygijsq; ad mouerat vmbreis,
 EFFODIUNTVR OPES, IRRITAMEN-
 TA MALORVM.

Iamq; nocens ferrum, FERROQ. NOCEN-
 TIVS AVRVM

Prodierat: prodit bellum quod pugnat vtroq;
 Sanguineaq; manu crepitantia concutit arma.
 Viuitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus,
 Non socer à genero: fratrum quoq; gratia rara est.
 Imminet exitio vir coniugis, illa mariti.
 Lurida terribiles miscent aconita nouerca.
 Filius ante diem patrios inquit in annos.

VICTA

VICTA IACET PIETAS: & Virgo exde
madentes

Vltima cælestium terras Astræa reliquit.

X.

*Gigantum ob cælum oppugnatum pœna: eo-
rundem impia, & sanguinaria poste-
ritas.*

NEue foret terris securior arduus æther,
Affectasse ferunt regnum cæleste gigantes,
Altaq; congestos struxisse ad sidera montes.
Tum pater omnipotens misso perfregit olympum
Fulmine, & excussit subiectum Pelion Ossæ,
Obruta mole sua cum corpora dira iacerent:
Perfusam multo natorum sanguine matrem
Immaduisse ferunt, calidumq; animasse cruorem.
Et, ne nulla suæ stirpis monimenta manerent,
In faciem vertisse hominum. SED ET ILLA
PROPAGO
CONTEMPTRIX SUPERVM, SÆVÆEQ;
AVIDISSIMA CAEDIS,
ET VIOLENTA FVIT. SCIRES E
SANGVINE NATAM.

XI.

*Ira, & habitus concionaturi Iouis, deorum con-
uentus, circuli lactei hypotyposis*

QUæ pater vt summa vidit Saturnius arce;
Ingemit, & facto nondum vulgata recenti
Fœda Lycaoniæ referens conuiuia mensæ,
Ingentes animos, dignas Iouc concipit iras,
Conciliumq; vocat, tenuit mora nulla vocatos.
Est via sublimis, cælo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso:
Hæc iter est superis ad magni tectatōnantis,
Regalemq; domum: dextra læuaq; deorum
Atria nobilium valuis celebrantur apertis.

3 ELECTOR. EX METAMORPH.

Plebs habitat diuersa locis: à fronte potentes
Cælicolæ, clariq; suos posuere penates.
Hic locus est, quem, si verbis audacia detur,
Haud timeam magni dixisse palatia cæli.
Ergo vbi marmoreo superi sedere recessu,
Celsior ipse loco, sceptroq; innixus eburno,
Terrificam capitis concussit terq; quaterq;
Cæsariem: cum qua terram, mare, sidera mouit.
Talibus inde modis ora indignantia soluit.

XII.

*Oratio Iouis de extinguendo ob sceleratos mo-
res humano genere. Inseritur blas-
dimentum Augusto Cæsari.*

Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempestate fui, qua centum quisq; parabat
Iniicere anguipedum captiuo brachia cælo.
Nam quanquam ferus hostis erat, tamen illud ab
vno
Corpore, & ex vna pendebat origine bellum.
Nunc mihi quæ totum Nereus circumsonat orbẽ,
Perdendum est mortale genus: per flumina iuro
Infera, sub terras stygio labentia luco,
CVNCTA PRIVS TENTANDA: SED
IMMEDICABILE VVLNVS
ENSE RECIDENDVM EST, NE PARS
SINCERA TRAHATUR.
Sunt mihi semidei, sunt rustica numina Fauni,
Et Nymphæ, Satyriq;, & monticolæ Syluani.
Quos quoniam cæli nondum dignamur honore,
Quas dedimus, certè terras habitare sinamus.
An fatis, ô superi, tutos fore creditis illos,
Cum mihi, qui fulmen, qui vos habeoq;, regoq;,
Struxerit insidias notus feritate Lycaon.
Confremuere omnes: studijsq; ardentibus ausum
Taliam deposcunt. sic, cum manus impia sæuit

Sanguine Cæsareo Romanum extinguere nomē
 Attonitum tanto subitæ terrore ruinæ
 Humanum genus est, totusq; per horruit orbis.
 Nec tibi grata minus pietas, Auguste, tuorum
 Quam fuit illa Ioui, qui postquam voce, manuq;
 Murmura compressit, tenuere silentia cuncti.
 Substitit vt clamor pressus gravitate rogantis.
 Iupiter hoc iterum sermone silentia rupit.

XII.

*In Iouem immanitas Lycaonis, eius
 supplicium.*

Ille quidem pœnas (curam hanc dimittite) sol-
 uir:

Quod tamē admissum, quæ sit vindicta, docebo.
 Contigerat nostras infamia temporis aures:
 Quam cupiens falsam, summo de labor olympo,
 Et Deus humana lustro sub imagine terras.
 Longa mora est, quantum noxæ sit ubiq; repertū
 Enumerare: minor fuit ipsa infamia vero.
 Mœnala transieram latebris horrenda ferarum.
 Et cum Cylleno gelidi pineta Lycæi.
 Arcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni
 Ingredior, traherent cum fera crepuscula noctem.
 Signa dedi venisse Deum: vulgusq; precari
 Cœperat: irridet primò pia vota Lycaon.
 Mox, ait, experiar, deus hic, discrimine aperto,
 An sit mortalis: nec erit dubitabile verum.
 Nocte grauem somno nec opina perdere moræ
 Me parat: hæc illi placet experientia veri.
 Nec contentus eo est: missi de gente Molossa
 Obsidis vnius iugulum mucrone resoluit,
 Atq; ita semineces partim feruentibus artus
 Mollit aquis, partim subiecto torruit igni.
 Quos simul imposuit mensis, ego vindice flamma
 In Dominum dignos euerti tecta penates.
 Territus ipse fugit, nactusq; silentia ruris,

Exululat, frustra q; loqui conatur, ab ipso
 Colligit os rabiem: solitaq; cupidine cædis
 Vtitur in pecudes, & nunc quoq; sanguine gaudet.
 In villos abeunt vestes, in crura lacerti:
 Fit lupus, & veteris servat vestigia formæ,
 Canicies eadem est, eadem violentia vultus:
 Iidem oculi lucent: eadem feritatis imago est.
 Occidit vna domus: sed non domus vna perire
 Digna fuit: quæ terra patet, fera regnat Erinny-
 IN FACINVS IVRASSE PVTFS. dent
 ocyus omnes
 Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas.

XIV.

*Deorum assensus; in homines Sympathia. Iouis
 de noua sobole promissum: & cur mun-
 dus non ignibus, sed aquis puni-
 endus.*

Dicta Iouis pars vote probant, stimulosq; fre-
 menti

Adiiciunt: alij partes assensibus implent.
 Est tamen humani generis iactura dolori
 Omnibus: & quæ sit terræ mortalibus orbæ
 Forma futura rogant: quis sit laturus in aras
 Thura: ferisne paret populandas tradere terras
 Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ)
 Rex superùm trepidare vetat: sobolem q; priori
 Dissimilem populo promittit origine mira.
 Iam q; erat in totas sparsurus fulmina terras:
 Sed timuit, ne forte facer tot ab ignibus æther
 Conciperet flammæ, totusq; ardesceret axis.
 Esse quoq; in fati reminiscitur, affore tempus,
 Quo mare, quo tellus, correpta q; regia cæli
 Ardeat, & mundi moles operosa laboret.
 Tela reponuntur manibus fabricata Cyclopum:
 Poena placet diuersa: genus mortale sub vndis
 Perdere, & ex omni nimbos demittere cælo.

Diluvij

XV.

Diluij festiuissima descriptio.

Protinus Aeolijs Aquilonem claudit in antris,
 Et quæcunq; fugant inductas flamina nubes:
 Emitteritq; Notum. madidis Notus euolat alis,
 Terribilem picea tectus caligine vultum.
 Barba grauis nimbis. canis fluit vnda capillis:
 Fronte sedent nebulae: rorant pennæq;, sinusq;.
 Utq; manu latè pendentia nubila pressit,
 Fit fragor, & densi funduntur ab æthere nimbi.
 Nuntia Iunonis varios induta colores
 Concipit Iris aquas, alimenta q; nubibus affert.
 Sternuntur segetes, & deplorara colonis
 Vota iacent, longiq; perit labor irritus anni.
 Nec cælo contenta suo est Iouis ira; sed illum
 Cæruleus frater iuuat auxiliatibus vndis.
 Conuocat hic amnes: qui postquam tecta tyranni
 Intrauere sui: non est hortamine longo
 Nunc, ait, vtendum: vires effundite vestras:
 (Sic opus est) aperite domos: ac mole remota
 Fluminibus vestris totas immittite habenas.
 Iusserat. hi redeunt, ac fontibus ora relaxant,
 Et defrænato voluntur in æquora cursu.
 Ipse tridente suo terram percussit: at illa
 Intremuit, motaq; vias patefecit aquarum.
 Exspatiata ruunt per apertos flumina campos;
 Cumq; satis arbuta simul, pecudesq;, virosq;,
 Tecta q;, cumq; suis rapiunt penetralia sacris.
 Si qua domus mansit, potuitq; resistere tanto
 Indeiecta malo: culmen tamen altius huius
 Vnda tegit, pressaq; latent sub gurgite turres.

XVI.

Continuatur descriptio.

ELECT. EX METAMORPH.

IAmq; mare, & tellus nullum discrimen habebant.

Omnia pontus erant: deerant quoq; littora ponto.

Occupat hic collem: cymba sedet alter adunca,
Et ducit remos illic, vbi nuper ararat.

Ille super segetes, aut mersæ calmina villæ

Nauigat: hic summa piscem deprendit in vltimo,

Figitur in viridi (sic fors tulit) anchora prato:

Aut subiecta terunt curuæ vineta carinæ:

Et modò quæ graciles gramen carpere capellæ

Nunc ibi deformes ponunt sua corpora Phocæ.

Mirantur sub aqua lucos, vrbesq; domosq;

Nereides, syluasq; tenent delphines, & altis

Incurfant ramis, agitataq; robora pulfant.

Nat lupus inter oues; fuluos vehit vnda leones:

Vnda vehit tigres: nec vires fulminis apro,

Crura nec ablato profunt velocia ceruo.

Quæsitisq; diu terris, vbi sistere possit,

In mare lassatis volueris vaga decidit alis.

Obruerat tumulos immensa licentia ponti,

Pulsabantq; noui montana cacumina fluctus.

Maxima pars vnda rapitur: quibus vnda perpercit,

Illos longa domant inopi ieiunia victu.

XVII.

— *Mons Parnassus, & eò delati Deucalion cum
Pyrrha, coniuges integerrimi. Venus
fatiloqua.*

Separat Aonijs Actæis Phocis ab aruis

Terra ferax, dum terra fuit: sed tempore in illo

Pars maris, & latus subitarum campus aquarum.

Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus,

Nomine Parnassus, superatq; cacumine nubes.

Hic vbi Deucalion (nam cætera texerat æquor)

Cum consorte thori, parua rate vectus adhæsit,

Cory-

Gorycidas nymphas, & numina montis adorat,
 Fatidicamq; Themis, quæ tunc oracula tenebat,
 NON ILLO MELIOR QVISQVAM,
 NEC AMANTIOR AEQVI
 VIR FVIT, AVT ILLA REVEREN-
 TIOR VLLA DEORVM.

XVIII.

*Iupiter, & Neptunus celum, aquas, terras in
 pristinum restituant.*

Ippiter vt liquidis stagnare paludibus orbem
 Et superesse videt de tot modo millibus vnum,
 Et superesse videt de tot modo millibus vnam,
 Innocuos ambos, cultores numinis ambos:
 Nubila disiecit, nimbisq; Aquilone remotis,
 Et cælo terras ostendit, & æthera terris.
 Nec maris ira manet: positoq; tricuspide telo,
 Mulcet aquas rector pelagi. supraq; profundum
 Extantem, atq; humeros innato murice tectum
 Cæruleum Tritonæ vocet, conchaq; sonanti
 Inspirare iubet. fluctusq;, & flumina signo
 Iam revocare dato. cava buccina sumitur illi
 Tortilis, in latum quæ turbine crescit ab imo,
 Buccina, quæ in medio concedit vbi aëra ponto.
 Littora voce replet sub utroq; iacentia Phæbo.
 Tum quoq; vt ora dei madida rorantia barba
 Contigit, & cecinit iussos inflata recessus,
 Omnibus audita est telluris, & æquoris vndis.
 Et quibus est vndis audita, coercuit omnes.
 Iam mare littus habet: plenos capit alveus am-
 nes;

Flumina subsidunt: colles exire videntur:
 Surgit hamus: crescunt loca decrescentibus vndis.
 Postq; diem longam nudata cacumina Sylvarum
 Ostendunt, limumq; tenent in fronde relictum.

XIX.

*Deucalionis super deletis mortalibus queri-
monia flebilis, & in uxorem*

ÆΘΩ.

R Edditus orbis erat, quem postquam vidit aper-
tum,

Et desolatas agere alta silentia terras,
Deucalion lacrymis ita Pyrrham affatur obortis.
O soror, ô coniux, ô fœmina sola superstes,
Quam commune mihi genus, & patruelis origo,
Deinde torus iunxit, nunc ipsa pericula iungunt:
Terrarum quascunque vident occasus, & ortus
Nos duo turba sumus: possedit cætera pontus.
Hæc quoq; adhuc vitæ non est fiducia nostræ
Certa satis, terrent etiam nunc nubila mentem.
Quis tibi, si sine me fatis erepta fuisses
Nunc animus, miseranda, foret? quo sola timo-
rem

Ferre modo posses. quo consolante dolores?
Namq; ego (crede mihi) si te quoq; pontus habe-
ret,

Te loquerer coniux, & me quoq; pontus haberet.
O vtinam possem populos reparare paternis
Artibus, atq; animas formatæ infundere terræ.
Nunc genus in nobis restat mortale duobus:
SIC VISVM SVPERIS, hominumq; exem-
pla manemus.

XX.

*Oraculum Themedis involutius, eius falsæ
coniectio, seu interpretatio.*

Dixerat, & flebant, placuit cœleste precari
Numen, & auxilium per sacras quærere sortes,
Nulla mora est; adeunt pariter Cephisidas vndas,
Et nondum liquidas, sed iam vada nota secantes.
Inde ubi libatos irrorauere liquores
Vestibus & capiti, flectunt vestigia sacræ

Ad delubra deæ, quorum fastigia turpi
 Pallebant musco, stabantque sine ignibus aræ.
 Vt templi tetigere gradus, procumbit vterque
 Pronus humi, gelidoque pauens dedit oscula saxo.
 Atque ita, si precibus, dixerunt, numina iustis
 Victa remollescunt, si flectitur ira deorum,
 Dic, Themis, qua generis damnum reparabile nostri
 Arte sit: & meritis fer opem mitissima rebus.

Mota dea est, sortemque dedit: DISCEDITE
 TEMPO,

ET VELATE CAPUT, CINCTASQUE
 RESOLVITE VESTES,

OSSAQUE POST TERGV M MAGNAE IAC-
 CTATE PARENTIS.

Obstupere diu: rumpitque silentia voce
 Pyrrha prior, iussisque deæ parere recusat:
 Detque sibi veniam pauido rogat ore: pauetque
 Lædere iactatis maternas ossibus umbras
 Interea repetunt cæcis obscura latebris
 Verba datæ sortis secum, inter seque volutant.

XXI.

*Verus oraculi intellectus, lapidumque trans tergum
 ab utroque iactatorum in mares, fe-
 minasque conuersio.*

Inde Promethides placidis Epimethida dictis
 Mulcet: & aut fallax, ait, & sollertia nobis:

MAGNA PARENS TERRA EST: lapi-
 des in corpore terræ

Ossa reor dici: iacere hos post terga iubemur.

Coniugis augurio quanquam Titania mota est,

Spes tamen in dubio est: adeo cœlestibus ambo

Diffidunt monitis: SED QUID TENTARE
 NOCEBIT?

Discedunt, velantque caput, tunicasque recin-
 gunt,

Et iustos lapides sua post vestigia mittunt.

Saxa (QVI S HOC CREDAT, NISI SIT
PROTESTE VETUSTAS)

Ponere duritiem cœpere, suumq; rigorem:
Molliriq; mora, mollitaq; ducere formam.
Mox, vbi creuerunt, naturaq; mitior illis
Contigit, vt quædam, sic non manifesta videri
Forma potest hominis: sed vti de marmore cæpta,
Non exacta satis, rudibusq; simillima signis.
Quæ tamen ex illis aliquo pars humida succo,
Et terrena fuit, versa est in corporis vsum.
Quod solidum est, flectiq; nequit, mutatur in ossa:
Quæ modo vena fuit, sub eodem nomine mansit,
Inq; breui spatio, superiorum numine, saxa
Missa viri manibus faciem traxere virorum:
Et de fæmineo reparata est fæmina iactu.
Inde genus durum sumus, experiensq; laborum,
ET DOCUMENTA DAMVS, QVA SI-
MVS ORIGINE NATI

XXII.

*Animalium è cœnoso humore, & ardore solis
παλιγγενεσία. Nili aqua ξορογοντική.*

CAËtera diuersis tellus animalia formis
Sponte sua peperit, postquam vetus humor ab
igne

Percaluit solis, cœnumq; vdaq; paludes
Intumescere æstu: fœcundaq; semina rerum
Viua nutrita solo, ceu matris in aluo,
Creuerunt, faciemq; aliquam cepere morando.
Sic vbi deseruit madidos septem flus agros
Nilus, & antiquo sua flumina reddidit aluco.
Aethereoq; recens exarsit sidere limus,
Plurima cultores versis animalia glebis
Inueniunt. & in his quædam modo cœpta per
ipsum.

Nascendi spatium, quædam imperfecta, suisq;
Trunca vident humoris: & eodem corpore sæpe
Alter

Altera part viuit; rudis est pars altera tellus
 Quippe vbi temperiē sumplēre humorq; calorq;
 Concipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus.
 Cumq; sit ignis aquæ pugnax, vapor humidus
 omnes

Res creat, & discors concordia fœtibus apta est.
 Ergo vbi diluuiο tellus lutulenta recenti
 Solibus æthereis, altoq; recanduit æstu,
 Edidit innumeras species: partimq; figuras
 Reddidit antiquas: partim noua monstra creauit.

XXIII.

Python ingens draco ab Apolline interemptus.

Pythia ludi ob rei memoriam in-
stituti.

Illa quidem nollet: sed te quoq; maxime Python
 Tum genuit: populisq; nouis, incognite serpens.
 Terror eras: tantum spatij de monte tenebras.
 Hunc deus arcitenens, & nunquam talibus armis
 Ante, nisi in clamis, capreisq; fugacibus vsus,
 Mille grauem telis, exhausta pæne pharetra
 Perdidit, effuso per vulnera nigra veneno.
 Neue operis famam posset delere vetustas,
 Instituit lucros cilibri certamine ludos,
 Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos.
 Hic iuuenum quicumq; manu, pedibusue, rotaue
 Vicerat, esculeæ capiebat frondis honorem.
 Nondum laurus erat, longoq; decelia crine
 Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus.

XXIV.

Daphnes studium venaticum, cultus neglectio, Φι-
λοπαγθευία: cuius nuptias Phœbus ambit frustra:
fugit concitatissimè, & precibus in laurum con-
cedit. Eius arboris apud pollinos sonos,
perpetuaq; viriditas.

18 ELECT. EX METAMORPH.

Primus amor Phœbi, Daphne Peneia, quem non
Fors ignara dedit, sed sæua cupidinis ira.

Sylvarum latebris, captiuarumq; ferarum
Exuijs gaudens, innuptæque æmula Phœbes.

Vitta coercebat positos sine lege capillos.

Multi illam petiere, illa auersata petentes,

Impatiens, experisq; viri nemora auia lustrat,

NEC, QUID HYMEN, QUID AMOR.

QVID SINT CONNVBIA CVRAT.

Sæpè pater dixit: generum mihi filia debes:

Sæpè pater dixit: debes mihi, nata nepotes.

ILLA, VELVT CRIMEN TAEDAS EX-

OSA IVGALES

Pulchra verecundo suffundens ora rubore,

Inq; patris blandis hærens ceruice lacertis,

DA MIHI PERPETVA GENITOR CHA-

RISSIME, DIXIT

VIRGINITATE FRVI: dedit hoc Pater an-
te Dianæ.

Ille quidem obsequitur: SED TE DECOR

ISTE QVOD OPTAS

ESSE VETAT, VOTOQ. TVO TVA FOR-

MA REPVG NAT.

Fugit Phœbum blandientem & insequentem.

Viribus absumptis expalluit illa, citæque

Victa labore fugæ, spectans Peneidas vndas,

Fer, pater, inquit, opem, si flumina numen habetis:

Qua nimium placui, tellus, ait, hisce: vel istam

Quæ fuit vt lædar mutando perde figuram.

Vix prece finita torpor grauis occupat artus:

Mollia cinguntur tenui præcordia libro:

In frondem crines, in ramos brachia crescunt.

Pes modo tam velox pigris radicibus hæret:

Ora cacumen habent remanet nitor vnus in illa.

Hæc quoq; Phœbus amat, positaq; in stipite dextra

Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus:

Complexusq; suis ramos, vt membra, lacertis,

Oscula dat ligno; refugit tamen oscula lignum.

Cui

Cui deus: at quoniam coniux mea non potes esse,
 Arbor eris certè, dixit, mea: semper habebunt
 Te coma, te citharæ, te nostræ, laure, pharetræ,
 Tu ducibus lætis aderis cum læta triumphum
 Vox canet, & longas visent capitolia pompas.
 Postibus augustis eadem fidissima custos
 Aut foras stabis, mediamq; tuebere quercum.
 Utque meum intonsis caput est iuuenile capillis,
 Tu quoq; perpetuos semper gere frondis honores.
 Finierat Pæan; factis modo laurea ramis
 Annuit, utq; caput visa est agitaſſe cacumen.

XXV.

*Tempe nemus. Amnes ad Peneum propter amif-
 ſam filiam consolandum conuenientes. Luget
 Inachus orbitatem suam, cuius filiam, Iupi-
 ter in vaccam transformarat, Iu-
 nonique petenti dona-
 uerat.*

Est nemus Aemoniæ, prærupta quod vndique
 claudit

Sylua, vocant Tempe, per quæ Peneus ab imo
 Effusus Pindo spumosis voluitur vndis:
 Deiectuq; graui tenues agitantia fumos
 Nubila conducit: summiſq; aspergine syluis
 Influit, & sonitu plusquam vicina fatigat.
 Hæc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni
 Amnis; in his residens, facto de cautibus antro,
 Vndis iura dabat, nymphisq; colentibus vndas.
 Conueniunt illuc popularia flumina primum,
 Nescia gratentur, consolentur ne parentem,
 Populifer Sperchius, & irrequietus Enipeus,
 Eridanusq; senex, lenisq; Amphryſus, & Aeas
 Moxq; amnes alij, qui, qua tulit impetus illos,
 In mare deducunt fessas erroribus vndas.
 Inachus vnus abest, imoq; reconditus antro
 Fletibus auget aquas: natamq; miserrimus Io
 Luget.

Luget, vt amissam: nescit vitane fruatur;
 An sit apud manes: sed, quam non inuenit vsquã,
 Esse putat nusquam, atq; animo peiora veretur.

XXVI.

*Quid factum Io mutata, vbi Iuno muneri à Io-
 ue petitam accepit. Custos ei Argus cen-
 toculus adhibitus. A patre agnosci-
 tur cum lamentis.*

————— Petit hanc Saturnia munus:
 Pellice donata, non protinus exuit omnem
 Diua metum, timuitq; Iouem, & fuit anxia
 furti:
 Donec Aristoridæ seruandam tradidit Argo.
 Centum luminibus cinctum caput Argus habebat
 Inde suis vicibus capiebant bina quietem,
 Cætera seruabant, atq; in statione manebant.
 Constiterat quocunq; loco, spectabat ad Io:
 Ante oculos Io, quamuis auersus, habebat.
 Luce finit pasci: cum sol tellure sub alta est,
 Claudit, & indigno circundat vincula collo.
 Frondibus arboreis, & amara pascitur herba:
 Proq; toro, terræ non semper gramen habenti,
 Incubat infælix: limosaq; flumina potat.
 Illa etiam supplex Argo cum brachia vellet
 Tendere, non habuit quæ brachia tenderet Argo:
 Et conata queri, mugitus edidit ore:
 Pertimuitq; sonos. propriaq; exterrita voce est.
 Venit & ad patrias, vbi ludere sæpe solebat,
 Inachidas ripas: nouaq; vt conspexit in vnda
 Cornua, pertimuit, seq; externata refugit.
 Naiades ignorant, ignorat & Inachus ipse
 Quæ sit: at illa patrē sequitur, sequiturq; sorores:
 Et patitur tangi, seq; admirantibus offert.
 Decerptas senior porrexerat Inachus herbas:
 Illa manus lambit, patrijsq; dat oscula palmis:

Nec

Nec retinet lacrymas. & si modò verba supersint,
Oret opem, nomenq; suum, casusq; loquatur.
Littera pro verbis, quam pes in puluere duxit,
Corporis indicium mutati triste peregit.

Me miserum, exclamat pater Inachus: inq; ge-
metis

Cornibus& niuæ pendens ceruice iuuenæ,
Me miserum ingeminat: tuuc es quasita per o-
mnes

Nata mihi terras? tu non inuenta, reperta es.
Luctus erat leuior, retices: nec mutua nostris
Dicta refers. alto tantum suspiria ducis
Pectore, quoq; vnū potes, ad mea verba remugis.
At tibi ego ignarus thalamos, tadaſq; parabam
Spesq; fuit generi mihi prima, secunda nepotum.
De grege nunc tibi vir, & de grege natus habēdus.
Nec finire licet tantos mihi morte dolores:
Sed nocet esse deum, præclusaq; ianua lethi
Aeternum nostros luctus extendit in æuum.
Taliam dicenti stellatus summouet Argus,
Ereptamq; patri diuersa in pascua natam
Abstrahit: ipsa procul montis sublime cacumen
Occupat: vnde sedens partes speculatur in omnes.

XXVII.

*Mercurius à Ioue submissus Argum suauis cantilena
consopitum interficit. Syringis nymphe ob retinen-
dam castitatem conuersio in arundine. Argi o-
culos Iuno caudæ pavonis insertat.*

Nec superum rector mala tanta Phoronides
vltra

Ferre potest, natumq; vocat, quem lucida
partu

Pleias enixa est lethæq; det, imperat, Argum.
Parua mora est, alas pedibus, virgamq; potenti
Somni-

Somniferam sumpſiſſe manu, tegimenq; capillis.
 Hac vbi diſpoſuit, patria Ioue natus ab arce.
 Deſilit in terras: illic tegimenque remouit,
 Et poſuit pennas, tantummodo virga retenta eſt.
 Hac agit, vt paſtor, per deuia rura capellas
 Dum venit, adductas: & ſtructis cantat auenis.
 Voce nouæ captus cuſtos Iunonius artis,
 Quiſquis es, hoc poteris mecum conſidere ſaxo,
 Argus ait: neq; enim pecori focundior vlllo
 Herba loco eſt, aptamq; vides paſtoribus vmbra.
 Sedit Atlantiades, & euntem multa loquendo
 Detinuit ſermone diem, iunctiſq; canendo
 Vincere arundinibus ſeruantia lumina tentat.
 Ille tamen pugnat molles euincere ſomnos.
 Et quamuis ſopor eſt oculorum parte receptus,
 Parte tamen vigilat: quarit quoq; (namq; reperta
 Fiſtula nuper erat) qua ſit ratione reperta.
 Tum deus, Arcadiæ gelidis in montibus inquit,
 Inter Hamadryadas celeberrima Nonairinas
 Naias vna fuit, nymphæ Syringa vocabant.
 Non ſemel & ſatyros eluſerat illa ſequentes,
 Et, quoſcunq; deos vmbroſaq; ſylua ſcraxque
 Rus habet. Ortygiam ſtudijs, ipſamq; colebat
 Virginitate deam: ritu quoq; cincta Dianæ
 Falleret, & credi poſſet Latonia, ſi non
 Corneus huic arcus, ſi non foret aureus illi.
 Sic quoq; fallebat. Redeuntem colle Lycæo
 Pan videt hanc, pinuq; caput præcinctus acuta
 Talia verba refert. Tibi nubere, nymphæ, volentis
 Votis cede dei. reſtabat plura referre,
 Et precibus ſpretis fugiſſe per auia nympham,
 Donec arenofi placidum Ladonis ad amnem
 Venerat. hic illam curſum impredientibus vndis,
 Vt ſe mutarent liquidas oraſſe ſorores:
 Panaq;, eum preſam ſibi iam Syringa putaret,
 Corpore pro nymphæ calamos tenuiſſe paluſtres.
 Dumq; ibi ſuſpirat, motos in arundine ventos
 Eſſe ciſſe ſonum tenuem, ſimilemq; querenti.

Arte noua, vocisq; deum dulcedine captum,
 Hoc mihi colloquium tecum dixisse manebit.
 Atq; ita disparibus calamis compagine ceræ
 Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ.
 Talia dicturus, vidit Cyllenius omnes
 Succubuisse oculos, adopertaq; lumina somno.
 Supprimit extemplo vocem, firmatque soporem
 Languida permulcens medicata lumina virga.
 Nec mora, falcato nutantem vulnerat ense,
 Qua collo est confine caput saxoque cruentum
 Deijcit, & maculat præruptam sanguine rupem.
 ARG E I A C E S, Q V O D Q. I N T O T L V -
 M I N A L V M E N H A B E B A S,
 E X T I N C T V M E S T, C E N T V M Q. O C V -
 L O S N O X O C C V P A T V N A.
 Excipit hos, volucrisq; suæ Saturnia pennis
 Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.

X X V I I I.

*Larvis terrificantibus toto pænè orbe percursato, in
 Ægypto tandem formam humanam recupe-
 rat Io, pro numine colitur, Epa-
 phum enititur.*

P Rotinus exarsit, nec tempora distulit iræ,
 Horrificamq; oculis, animoq; obiecit Erinnyæ
 Pellicis Argolicæ; stimulosq; in pectore cæcos
 Condidit, & profugam per totum terruit orbem.
 Vltimus immenso restabas, Nile, labori.
 Quem simul ac tetigit, positus in margine ripæ
 Procubuit genibus, resupinoq; ardua collo,
 Quod potuit, solos tendens ad sidera vultus,
 Et gemitu, & lacrymis, & luctifono mugitu
 Cum Ioue visa queri est, finemq; orare malorum.
 Coniugis ille suæ complexus colla lacertis,
 Finiat ut pœnas tandem rogat: inq; futurum
 Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
 Hæc erit; & stygias iubet hoc audire paludes.

Vt le-

Ut lenita dea est, vultus capit illa priores,
 Fitq; quod ante fuit: fugiunt de corpore setæ:
 Cornua decrescunt: fit luminis arctior orbis,
 Contrahitur rictus, redeunt humeriq;, manusq;
 Ungulaq; in quinos diducta absumitur ungues.
 De boue nil superest, formæ nisi candor, in illa:
 Officioq; pedum nymphe contenta duorum
 Erigitur, metuitq; loqui, ne more iuuenæ
 Mugiat: & timide verba intermissa retentat
 Nunc dea linigera colitur celeberrima turba.
 Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem
 Creditus esse Iouis: perq; vrbes iuncta parenti
 Templata tenet.

XXIX.

Phaethon patre Phœbo superbus, consilio matris eundem de veritate sciscitatum adit.

——— Fuit hic animis æqualis & annis
 Sole satus Phaethon. quem quondam magna
 loquentem,
 Nec sibi cedentem, Phœboq; parente superbum
 Non tulit Inachides. matriq;, ait, omnia demens
 Credis, & es tumidus genitoris imagine falsa.
 Erubuit Phaethon, iramq; pudore repressit.
 Et tulit ad Clymenen Epaphi conuicia matrem.
 Quoquē magis doleas, genetrix, ait, en ego liber,
 Ille, ferox, tacui. pudet hæc opprobria nobis
 Et dici potuisse, & non potuisse refelli
 At tu si modo sum cælesti stirpe creatus,
 Ede notam tanti generis, meq; afferre exlo.
 Dixit, & implicuit materno brachia collo,
 Perq; suum, Meropisq; caput, tædæq; sororum
 Traderet, orauit, veri sibi signa parentis.
 Ambiguum est, Clymene precibus Phaethontis,
 an ira
 Mota magis dicti sibi criminis, vtraq; exlo
 Brachia

Brachia porrexit, spectansq; ad lumina solis,
 Per iubar hoc, inquit, radijs insigne coruscis,
 Nate, tibi iuro, quod nos auditq; videtq;.
 Hoc te, quem spectas, hoc te, qui temperat orbem,
 Sole satum; si ficta loquor, neget ille videndum
 Se mihi, sitq; oculis lux ista nouissima nostris,
 Nec longus patrios labor est tibi nosse penates.
 Vnde oritur, terræ domus est contermina nostræ;
 Si modo fert animus, gradere, & scitabere ab ipso.
 Emicat ex templo latus post talia matris
 Dicta suæ Phaethon, & concipit æthera mente,
 Æthiopaſq; suos, positosq; sub ignibus Indos
 Sidereis transit, patriosq; adit impiger ortus.

ELECTORVM EX METAMORPHOSI

LIBER SECVNDVS.

SECTIO I.

Regiæ Solis descriptio.

Regia Solis erat sublimibus alta co-
 lumnis,
 Clara micante auro, flammæq; imi-
 tante pyropo:
 Cuius ebur nitidum fastigia summa
 tegebat:

Argenti bisores radiabant lumine valux.

MATERIAM SUPERABAT OPVS.

nam Mulciber illic

Aequora cælarat medias cingentia terras,
 Terrarumq; orbem, cælumq; quod imminet orbi,
 Cæruleos habet vnda deos, Tritona canorum,
 Proteaq; ambiguum, balænarumq; prementem
 Argæona suis immania terga lacertis,

Doridaq; & natas; quarum pars nare videtur,
 Pars in mole sedens virides siccare capillos:
 Pisce vehi quædam: facies non omnibus vna est,
 Nec diuersa tamen, qualem decet esse sororum.
 Terra viros, vrbesq; gerit, syluasq;, ferasq;
 Fluminaq; & nymphas, & cætera numina ruris,
 Hæc superimposita est cæli fulgentis imago,
 Signaq; sex foribus dextris, totidemq; sinistris.

II.

*Aduentus Phaethontis. Phæbi maiestas,
 stipatores.*

QUò simul accliuo Clymenëia limite proles
 Venit, & intrauit dubitati tecta parentis,
 Protinus ad patrios sua fert vestigia vultus,
 Consistitq; procul. neq; enim propiora ferebat
 Lumina. purpurea velatus veste sedebat
 In folio Phœbus, claris lucente smaragdis.
 A dextra, læuaq; Dies, & Mensis, & Annus,
 Sæcula; & positæ spacijs æqualibus Horæ:
 Verq; nouum stabat cinctum florente corona;
 Stabat nuda Aestas, & spicea ferta gerebat:
 Stabat & Auctumnus calcatis sordidus vuis:
 Et glacialis Hyems, canos hirsuta capillos.

III.

*Paterna humanitas, & ad fidem τῆς ὑπόκλιτης con-
 firmendam muneris quamuis magni cum iure-
 iurando promissio.*

INde loco medius rerum nouitate paren-
 tem

Sol ocalis iuuenem, quibus aspicit omnia, vi-
 dit.

Quæq; viæ tibi causa? quid hæc, ait, arce pe-
 tisti,

Proge-

Progenies Phaethon haud inficianda parenti?
 Ille refert: ô lux immensi publica mundi,
 Phœbe pater, si das vsum mihi numini huius:
 Nec falsa Clymene culpam sub imagine celat:
 Pignora da genitor, per quæ tua vera propago
 Credar, & hunc animis errorem detrahe nostris.
 Dixerat at genitor circum caput omne micantes
 Deposuit radios, propiusq; accedere iussit:
 Amplexuq; dato: nectum meum esse negari
 Dignus es, & Clymene veros, ait, edidit ortus.
 Quoq; minus dubites, quod vis pete munus, & il-
 lud

Me tribuente feres. promissi testis adesto
 Dijs iuranda palus, oculis incognita nostris.

IV.

*Exposcit Phaethon moderamen currus ad unum
 diem. Patrem promissi pœnitet. Pluribus
 argumentis petitionem frustra
 dissuadet.*

Vix bene desierat, currus petit ille paternos,
 Inq; diem alipedum ius, & moderamen equo-
 rum.

Pœnituit iurasse patrem: qui terq; quaterq;
 Concutiens illustre caput, temeraria, dixit,
 Vox mea facta tua est: utinam promissa liceret
 Non dare: confiteor, solum hoc tibi, nate, nega-
 rem.

**DISSVADERE LICET: NON EST TVA
 TVTA VOLVNTAS.**

**MAGNA PETIS PHAETHON; ET
 QVAE NON VIRIBVS ISTIS
 MVNERA CONVENIVNT, nec tam pue-
 rilibus annis.**

Sors tua mortalis: non est mortale quod optas.
 Plus etiam quam quod superis contingere fas est,
 Nescius affectas. Placeat sibi quisq; licebit:
 Non tamen ignifero quisquam consistere in axe

Me valet excepto. vasti quoq; rector olympi,
 Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra,
 Non ager hos currus: ET QUID IOVE MA-
 IUS HABETVR?

Ardua prima via est, & qua vix mane recentes
 Enituntur equi: medio est altissima caelo;
 Vnde mare, & terras ipsi mihi saepe videre
 Fit timor, & pauida trepidat formidine pectus.
 Ultima prona via est, & eget moderamine certo.
 Tunc etiam quæ me subiectis excipit undis,
 Ne ferar in præceps, Thetys solet ipsa vereri.
 Adde, quod assidua rapitur vertigine cælum,
 Sideraq; alta trahit, celeriq; volumine torquet
 Nitor in aduersum: nec me, qui cætera, vincit
 Impetus, & rapido contrarius euehor orbi.

V.

*Adduntur prioribus alie rationes, & descri-
 bitur cursus.*

FInge datos currus, quid ages? poterisne rotatis
 Obuius ire polis, ne te citus auferat axis?
 Forsitan & lucos illic, vrbesq; deorum
 Concipias animo, delubraq; ditia donis
 Esse: per insidias iter est, formasq; ferarum.
 Vtq; viam teneas, nulloq; errore traharis:
 Per tamen aduersi gradieris cornua Tauri,
 Aemoniosq; arcus, violentiq; ora leonis,
 Sæuaq; circuitu curuantem brachia longo
 Scorpion, atq; aliter curuantem brachia cancerum.
 Nectibi quadrupedes animosos ignibus illis,
 Quos in pectore habent, quos ore & naribus efflat,
 In promptu regere est: vix me patiuntur, ubi acres
 Incaluere animi, ceruixq; repugnat habenis,
 At tu, funesti ne sis tibi causa doloris,
 Nate, caue; DVM RESQVE SINIT TVA
 CORRIGE VOTA.

Scilicet vt nostro genitum te sanguine credas,
 Pignora certa petis: do pignora certa timendo,
 Et patrio pater esse metu probor. aspice vultus
 Ecce meos: **VTINAM QVE OCULOS IN**
PECTORA POSSES
INSERERE, ET PATRIAS INTVS DE
PRENDERE CVRAS.

Deniq; quidquid habet diues, circumspice, mun-
 dus.

Deq; tot, ac tantis cæli, terræq; marisq;
 Posce bonis aliquid, nullam patiعة repulsam.
 Deprecor hoc vnum, quod vero nomine pœna,
 Non honor est: **POENAM, PHAETHON,**
PRO MVNERE POSCIS

Quid mea colla tenes blandis ignare, lacertis?
 Ne dubita, dabitur (stygias iurauimus vndas)
 Quodcunq; optaris: sed tu sapientius opta.
 Finierat monitus: dictis tamen ille repngnat,
 Propositumq; premit, flagratq; cupidine currus.
 Ergo quâ licuit genitor cunctatus ad altos
 Deducit iuuenem, Vulcania munera, currus.
 Aureus axis erat, temo aureus, aurea summa
 Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo.
 Per iuga chrysolithi, positæq; ex ordine gemmæ
 Clara repercusso reddebant lumina Phœbo.

VI.

*Aurora se ostentat. Horæ equos currui
 subiungunt.*

Dumq; ea magnanimus Phaethon miratur, o-
 pusq;

Perspicit: ecce vigil nitido patefecit ab orn-
 Purpureas aurora fores, & plena rosarum
 Atria: diffugiunt stellæ, quarum agmina cogit
 Lucifer, & cæli statione nouissimus exis.
 Tum pater vt terras, mundumq; rubescere vidit,
 Cornuq; extremæ velut euanescere lunæ,

Iungere equos Titan velocibus imperat Horis.
Iussa deæ celeres peragunt, ignemq; vomentes
Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis
Quadrupedes ducunt, adduntq; sonantia fræna.

VII.

*Munit. & ornat aurigaturum filium dolens Phœ-
bus pericula denuo inculcans. Zodiacus descri-
bitur. Phaëthon letabundus con-
scendit.*

Tum pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit, & rapidæ fecit patientia flammæ,
Imposuitq; comæ radios; præsagaq; luctus
Pectore sollicito repetens suspiria, dixit:
Si potes his saltem monitis parere parentis,
**PARCE PVER STIMVLIS, ET FOR-
TIVS VTERE LORIS.**

Sponte sua properant: labor est inhibere volan-
tes.

Nec tibi directos placeat via quinque per arcus.
Sectus in obliquum est lato curuamine limes,
Zonarumq; trium contentus fine, polumq;
Effugit australem, iunctamq; aquilonibus Arcton.
Hac sit iter: manifesta rotæ vestigia cernes.
Vtq; ferant æquos, & cælum, & terra calores,
Nec preme, nec summum moderare per aëra cur-
rum.

Altius egressus cælestia signa cremabis:
Inferius, terras: **MEDIO TVTISSIMVS
IBIS.**

Neu te dexterior tortum declinet ad anguem:
Neue sinisterior pressam rota ducat ad aram:
INTER VTRVMQ. TENE. Fortunæ cæ-
tera mando,

Quæ iuuet, & melius, quam tu tibi, consulat,
opto.

Dum loquor, Hesperio positas in littore metas

Humi-

Humida nox tetigit: non est mora libera nobis.
 Poscimus, & fulget tenebris Aurora fugatis.
 Corripe lora manu: vel, si mutabile pectus
 Est tibi, consilijs, non curribus utere nostris,
 Dum potes, & solidis etiam nunc sedibus astra
 Dumq; male optatos nondum premis inscius axes
 Quæ tutus spectes, sine me dare lumina terris.
 Occupat ille leuem iuuenili corpore currum,
 Statq; super, manibusq; datas contingit habenas,
 Gaudet, & inuito grates agit inde parenti.

VIII.

*Erratica, & infelix aurigatio, non sine varijs,
 ingentibus rerum naturæ detrimentis. Ac pri-
 mum equorum petulantia, & alia in-
 solitis afflata feruoribus.*

INterea volucres Pyrois, Eous, & Aethon
 Solis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auras
 Flammiferis implent, pedibusq; repagula pul-
 fant.

Quæ postquam Thetys, factorum ignara nepotis,
 Reppulit, & facta est immensi copia cæli,
 Corripuere viam, pedibusq; per aëra motis
 Obstantes scindunt nebulas, pennisq; leuati
 Prætereunt ortos iisdem de partibus Euros.
 Sed leue pondus erat: necquod cognoscere pos-
 sent

Solis equi, solitaq; iugum grauitate carebat.
 Utq; labant curvæ iusto sine pondere naues,
 Perq; mare instabiles nimia leuitate feruntur:
 Sic onere insueto vacuos dat in aëre saltus,
 Succutiturq; altè, similisq; est currus inani,
 Quod simul ac sensere, ruunt, tritumq; relinquunt
 Quadriiugi spatium, nec, quo prius ordine currunt.
 Ipse pauet, nec quæ commissas flectat habenas:
 Nec scit, quæ sit iter: nec, si sciat, imperet illis.
 Tum primum radijs gelidi caluere triones,

Et vetito frustra tentarunt æquore tingi.
 Quæq; polo posita est glaciali proxima serpens,
 Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli,
 Incaluit, umpfitq; novas feruoribus iras.
 Te quoq; turbatum memorant fugisse Boote:
 Quamuis tardus eras, & te tua plaustra tenebant.

XI.

Phaethontis pallor, tremor, facti pœnitudo, metus, ἀπορία, equorum vagi per supera cursus.

VT verò terras despexit ab æthere summo
 Infelix Phaethon, penitus, penitusq; iacentes,
 Palluit, & subito genua intremuere timore:
 Suntq; oculis tenebræ per tantum lumen abortæ.
 Et iam mallet equos nunquam tetigisse paternos.
 Iam cognosse genus piget, & valuisse rogando:
 Iam Meropis dici cupiens, ita fertur, vt acta
 Precipiti pinus Borea, cui cuncta remissæ
 Fræna suos rector: quam dijs, votisq; reliquit.
 Quid faciat multum cæli post terga relictum:
 Ante oculos plus est: animo metitur vtrumq;:
 Et modò, quos illi fastum contingere non est,
 Prospicit occasus, interdum respicit ortus:
 Quidq; agat ignarus, stupet: & nec fræna remittit.
 Nec retinere valet, nec nomina nouit equorum.
 Sparsa quoq; in vario passim miracula cælo,
 Vastarumq; videt trepidus, simulacra ferarum.
 Est locus, in geminos vbi brachia concauat arcus
 Scorpius, & cauda, flexisq; vtrinq; lacertis
 Porrigit in spatium signorum membra duorum.
 Hunc puer vt nigri madidum sudore veneni
 Vulnera curuata meditantem cuspide vidit,
 Mentis inops, gelida formidine lora remisit.
 Quæ postquam summo sensere iacentia tergo.
 Exspatiantur equi, nulloq; inhibente per auras

Ignotæ

Ignotæ regionis eunt : quæq; impetus egit.
 Hac sine lege ruunt, altoq; sub æthere fixis
 Incursant stellis, rapiuntq; per aua currum:
 Et modò summa petunt, modò per decliua, viaq;
 Præcipites, spatio terræ propiore feruntur,
 Inferiusq; suis fraternos currere Luna
 Admiratur equos, ambustaq; nubila fumant.

X.

*Quantum damni in terris, & aquis factum ex
 incendijs solaribus.*

Corripitur flammis vt quæq; altissima tellus,
 Fissaq; agit rimas, & succis aret ademptis,
 Pabula canescunt, cum frõdibus vritur arbor:
 Materiamq; suo præbet seges arida damno.
 Barua queror: magnæ pereunt cum moenibus vr-
 bes:

Cumq; suis totas populis incendia gentes
 In cinerem vertunt: Sylvæ cum montibus ardent.
 Ardet Athos, Taurusq; Cilix, & Imolus, & Oete,
 Et tum sicca, prius celeberrima fontibus, Ide,
 Virgineusq; Helicon, & nondum Oeagrius Aem^{us},
 Ardet in immensum geminatis ignibus Aetna,
 Parnassusq; biceps, & Eryx, & Cynthus, & Othrys,
 Et tandem niuibus Rhodope caritura, Mimofq;,
 Dindymaq; & Mycale, natusq; ad sacra Cithæra:
 Nec profunt Scythiæ sua frigora: Caucasus ardet,
 Ossaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus,
 Aëriæq; Alpes, & nubifer Apenninus.

Tum verò Phaëthon cunctis è partibus orbem
 Aspicit accensum, nec tantos sustinet æstus:
 Feruentesq; auras, velut è fornace profunda,
 Ora trahit, currusq; suos candescere sentit.
 Et neq; iam cineres, eiectatamq; fauillam
 Ferre potest: calidoq; inuoluitur vndiq; fumo:
 Quoq; eat, aut vbi sit, picea caligine tectus

Nescit, & arbitrio volucrum raptatur equorum.
 Sanguine tum credunt in corpora summa vocato,
 Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.
 Tum facta est Libye raptis humoribus æstu
 Arida: tum nymphæ passis, fontesq; lacusq;
 Defluere comis: quærit Bœotia Dircen,
 Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas vndas.
 Nec sortita loco distantes flumina ripas
 Tuta manent: medijs Tanais fumanit in vndis,
 Peneusq; senex, Teuthrantæusq; Caycus,
 Et celer Ismenos, cum Phocaico Erymantho,
 Arsurusq; iterum Xanthus, flauusq; Lycormas,
 Quiq; recurvatis ludit Mæander in vndis,
 Mygdoniusq; Melas, & Tænarius Eurotas.
 Arsit & Euphrates Babylonius, arsit Orontes,
 Thormodonq; citus, Gangesq; & Phasis, & Ister.
 Aestuat Alpheus, ripæ sperchiades ardent:
 Quodq; suo Tagus amne vehit, fluit ignibus aurū.
 Et, quæ Mæonias celebrarunt carmine ripas,
 Fluminea volucres medio caluere Caystro.
 Nilus in extremum fugit perterritus orbem,
 Occuluitq; caput, quod adhuc latet: ostia septem
 Puluerulenta vacant, septem sine flumine valles.
 Sors eadem Ismarios Hebrum cū Strymone siccatur,
 Hesperiosq; amnes Rhenū, Rhodanumq;, Padūq;
 Cuiq; fuit rerum promissa potentia Tibrim.
 Dissilet omne solum: penetratq; in tartara rimis
 Lumen, & infernum terret cum coniuge regem.
 Et mare contrahitur, siccaq; est campus arena.
 Quod modo pōtus erat; quosq; altū texerat equor,
 Existunt montes, & sparsas Cyclades augent
 Ima petunt pisces: nec se super æquora curui
 Tollere consuetas audent delphines in auras.
 Corpora Phocarum summo resupina profundo
 Exanimata iacent: ipsam quoq; Neres fama est,
 Doridaq;, & natus tepidis latuisse sub vndis.
 Ter Neptunus aquis cum toruo brachia vultu
 Exerere ausus erat; ter non tulit æris ignes.

*Telluris cum Ioue de suis, atq; adeo totius naturæ
exustionibus seria expostulatio.*

Alma tamen Tellus, ut erat circumdata ponto
Inter aquas pelagi, contractosq; vndiq; fontes.

Qui se condiderant in opacæ viscera matris,
Sustulit omniferos collo tenus arida vultus:
Opposuitq; manum fronti, magnoq; tremore
Omnia concutiens paulum subsedit, & infra,
Quam solet esse, fuit: sacraq; ita voce profatur.
Si placet hoc, meruiq;, quid o tua fulmina cessant
Summe deum? liceat peritura viribus ignis,
Igne perire tuo, clademque auctore leuare.
Vix equidem fauces hæc ipsa in verba resoluo.
(Presserat ora vapor) tostos en aspice crines:
Inque oculis sumum: volitant super ora fauillæ:
Hosne mihi fructus? hunc fertilitatis honorem,
Officiique refers, quod adunci vulnera aratri,
Rastrorumque fero, totoque exerceor anno?
Quod pecori frondes, alimenta que mitia fruges
Humano generi, vobis quoque thura ministro?
Sed tamen exitium fac me meruisse, quid vnde?
Quid meruit frater? cur illi tradita sorte
Aequora decrescunt, & ab æthere longius absunt?
Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit,
At cæli miserere tui, circumspice, vtrinque;
Fumat vterque polus, quos si violauerit ignis,
Atria vestra ruent. Atlas en ipse laborat,
Vixq; suis humeris candentem sustinet axem.
Si freta, si terræ pereunt, si regia cæli
In chaos antiquum confundimur, eripe flammis
Si quid adhuc superest, & rerum consule summæ.
Dixerat hæc Tellus, neque enim tolerare vapo-
rem

Vlterius potuit, nec dicere plura, suumque
Rettulit os in se, propioraque manibus antra.

XII.

*Phaethon fulmine à Ioue curru excussus, &
in Eridanum delapsus à Nymphis sepeli-
tur. Eius epitaphium.*

AT pater omnipotens superos testatus, & ipsum
Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia
fito

Interitura graui, summam petit arduus arcem,
Vnde soles nubes latis inducere terris:
Vnde monet tonitrus, vibrataq; fulmina iactat.
Sed neq; quas posset terris inducere nubes,
Tunc habuit: nec quos cælo dimitteret, imbres.
Intonat, et dextra libratum fulmen ab aure
Misit in aurigam: pariterq; animaq;, rotisq;
Exiit, & sæuis compescuit ignibus ignes.
Consternantur equi, & saltu in contraria facto
Colla iugo eripiunt, abruptaq; lora relinquunt.
Illic fræna iacent, illic temone revulsus

Axis: in hac radij fractarum parte rotarum:
Sparsaq; sunt lætè laceri vestigia currus.
At Phaethon, rutilos flamma populante capillos,
Voluitur in præceps, longoq; per aëra tractu
Fertur: vt interdum de cælo stella sereno,
Quæ si non cecidit, potuit cecidisse videri.
Quem procul à patria diuerso maximus orbe
Excipit Eridanus: fumantiaq; abluit ora.
Naiades Hesperia trifida fumantia flamma
Corpora dant tumulo, signant quoq; carmine
faxum,

HIC SITVS EST PHAETHON CVR-
RVS AVRIGA PATERNI:
QVEM SI NON TENVIT, MAGNIS
TAMEN EXCIDIT AVSIS.

XIII.

*Phæbi, Clymenes parentum, Heliadum sororum
mæror; unde hæ in populos, earum verò la-
crymæ in electrum transie-
runt.*

AT pater obductos luctu miserabilis ægro.
Condiderat vultus: & si modo credimus,
vnum

Isse diem sine sole ferunt: incendia lumen
Præbebant, ALIQUISQVE MALO FUIT
VSUS IN ILLO,

At Clymene postquam dixit, quæcunque fuerunt
In tantis dicenda malis, lugubris, & amens,
Et laniata sinus totum percensuit orbem,
Exanimesque artus primò, mox ossa requirens,
Repperit ossa tamen peregrina condita ripa:
Incubuitque loco, nomenq; in marmore lectum
Perfudit lacrymis, & aperto pectore fouit.
Nec minus Heliades lugent, & inania morti
Munera dant lacrymas, & cæsa pectora palmis
Non auditurum miseras Phaethonta querelas
Nocte, dieq; vocant, asternunturq; sepulchro,
Luna quater iunctis implerat cornibus orbem:
Illæ more suo (nam morem fecerat usus)
Plangorem dederant: è queis Phaetusa sororum
Maxima, cum vellet terræ procumbere, quæstæ est
Diriguisse pedes, ad quam conata venire
Candida Lampetie, subita radice retenta est.
Tertia cum crinem manibus laniare pararet,
Auellit frondes: hæc stipite crura teneri,
Illa dolet fieri longos sua brachia ramos.
Dumq; ea mirantur, complectitur inguina cortex,
Perque gradus vterum, pectusque, humerosque,
manusque

Ambit: & extabant tantum ora vocantia matrem.
Quid faciat mater? nisi, quò trahit impetus illam,
Huc eat, atq; illuc, & dum licet oscula iungat?

Non satis est: truncis auellere corpora tentat,
 Et teneros manibus ramos abrumpit. at inde
 Sanguinea manant tanquam de vulnere guttae.
 Parce precor, mater, quaecumque est faucia, clamat:
 Parce precor: nostrum laceratur in arbore corpus.
 Iamque vale. Cortex in verba nouissima venit.
 Inde fluunt lacrymae, stillataque sole rigescunt.
 De ramis electra nouis, quae lucidus amnis
 Excipit, & nurbus mittit gestanda Latinis.

XIV.

*Cygnus Ligurum rex cognatum Phaetontem ad
 flumen deplorans, in aue sibi cognomi-
 nem transforma-
 tur.*

Affuit huic monstro proles Stenecleia Cygnus:
 Qui tibi materno quamuis à sanguine iun-
 ctus,
 Mente tamen, Phaethon, proprior fuit. ille relicto
 (Nam Ligurum populos, & magnas rexerat vrbes)
 Imperio, ripas virides, amnemque querelis
 Eridanum implerat, syluamque sororibus auctam.
 Cum vox est tenuata viro, canaque capillos
 Dissimulant plumae: collumque à pectore longè
 Porrigitur; digitosque ligat iunctura rubentes:
 Penna latus velat: tenet os sine acumine rostrum.
 Fit noua Cygnus auis: nec se caeloque Ioui que
 Credit, vt iniuste missi memor ignis ab illo.
 Stagna petit, patulosque lacus: ignemque perosus,
 Quae colat, elegit contraria flumina flammis.

XV.

*Phaebus squalidus, maestus, Ioui succensens, detre-
 hat functionem consuetam. Cedit tandem auctori-
 ti aliorum diuū, & in equos recollectos sti-
 mulo, ac verberibus saeuit.*

Squa-

Squalidus interea genitor Phaethontis, & expertus
 Ipse sui decoris, qualis, eum deficit orbi
 Esse solet, lucemq; odit, seq; ipse, diemque
 Datq; animum in luctus, & luctibus adiicit iram.
 Officiumq; negat mundo. Satis, inquit, ab æui
 Sors mea principiis fuit irrequieta: pigetque
 Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.
 Quilibet alter agat portantes lumina currus.
 Si nemo est, omnesq; dei non posse fatentur,
 Ipse agat, ut saltem, dum nostras tentat habentes,
 Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
 Tunc sciat, ignipedum vires expertus equorum
 Non meruisse necem qui non bene rexerit illos.
 Talia dicentem circumstant omnia solem
 Numina; neve velit tenebras inducere terris,
 Supplice voce rogant: missos quoq; Iuppiter ignes
 Excusat, precibusq; minas regaliter addit.
 Colligit amentes, & adhuc terrore pauentes
 Phœbus equos, stimuloque dolens, & verberare sa-
 uit.
 Szuit enim, natumq; obiectat, & imputat illis:

XVI.

*Jupiter cœlestia, & terrestria obiens, læsa (in Ar-
 cadia potissimum, ubi natus) redin-
 tegrat.*

At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
 Circuit, & ne quid labefactum viribus ignis
 Corruat, explorat. Quæ postquam firma, su-
 que
 Roboris esse videt: terras, hominumq; laboris
 Perspicit (Arcadiæ tamen est impensior illi
 Cura suæ) fontesq;, & nondum audentia labi
 Flumina restituit: dat terræ gramina, frondes.
 Arboribus, læsaq; iubet reuirescere sylvas.

XVII.

*Iunonis in pellicem Callistenem furor: quam in
 vrsam commutatam, vna cum Arcade eius
 ex Ioue filio Iupiter sideribus
 infert.*

Senferat hoc olim magni matrona Tonantis,
 Distuleratque graues in idonea tempora penas.
 Causa moræ nulla est: & iam puer Arcas (id
 ipsum)

Indoluit Iuno) fuerat de pellice natus.
 Quò simul obuertit suam cum lumine mentem;
 Scilicet hoc etiam restabat, adultera, dixit,
 Ut fœcunda fores, fieretque iniuria partu
 Nota, Iouisque mei testatum dedecus esset.
 Haud impunè feres: adimam tibi namque figu-
 ram

Qua tibi, quaq; places nostro importuna marito.
 Dixit, & arreptam prensis à fronte capillis
 Strauit humi pronam. tendebat brachia supplex:
 Brachia coeperunt nigris horrescere villis,
 Curuarique manus, & aduncos crescere in ungues,
 Officioque pedum fungi, laudataque quondam
 Ora Ioui lato fieri deformia rictu.

Neue preces animos, & verba precantia flectant.
 Posse loqui eripitur: vox iracunda, minaxque,
 Plenaque terroris rauco de guttore fertur.
 Mens antiqua tamen facta quoque mansit in vrsa,
 Assiduoque suos gemitu testata dolores,
 Qualescunque manus ad cœlum, & sidera tollit:
 Ingratumque Iouem nequeat cum dicere, sentit.
 Ah, quoties sola non ausa quiescere sylua,
 Ante domum, quondamq; suis errauit in agris?
 Ah, quoties per saxa canum latratibus acta est;
 Venatrixque metu venantum territa fugit?
 Sæpè feris latuit visis, oblita quid esset,
 Vrsaque conspectos in montibus horruit vrsos:
 Pertimuitque lupos, quamuis Pater esset in illis.

Ecce

Ecce Lycaoniae proles ignara parentis
 Arcas adest, ter quinq; ferens natalibus annos,
 Dumque feras sequitur, dum saltus eligit aptos,
 Nexilibusq; plagis sylvas Erymanthidas ambit,
 Incidit in matrem: quæ restitit Arcade viso,
 Et cognoscenti similis fuit. Ille refugit:
 Immotosq; oculos in se sine fine tenentem
 Nescius extimuit: propiusque accedere fugit.
 Vulnifico fuerat fixurus pectora telo:
 Arcuit omnipotens: pariterq; ipsosq; nefasque
 Sustulit: & celeri raptos per inania vento
 Imposuit coelo, vicinaque sidera fecit.

XVIII.

*Iuno ab Oceano, & Theti impetrat, ne istas
 astra umquam occidere, & in un-
 das suas mergi pa-
 tiantur.*

Intumuit Iuno, postquam inter sidera pellex
 Fulfit; & ad canam descendit in æquora The-
 tyn,
 Oceanumque senem: quorum reuerentia mouit
 Sæpè deos: causamque viæ scitantibus, inquit.
 Quæritis æthereis quare regina deorum
 Sedibus hic adsim? pro me tenet altera coelum.
 Mentiar, obscurum nisi nox cum fecerit orbem.
 Nuper honoratas summo, mea vulnera, coelo,
 Videritis stellas illic, vbi circulus axem
 Vltimus extremum, spatiumque breuissimus ambit.
 Est verò cur quis Iunonem lædere nolit?
 Offensamque tremat? quæ prosum sola nocendo.
 O ego quantum egi? quam vasta potentia no-
 stra est?
 Esse hominem vetui: facta est dea. Sic ego poenas
 Sontibus impono: sic est mea magna potestas.
 Vindicet antiquam faciem, vultusque ferinos
 Detrahat, Agricola quod in ante Phoionide fecit.

Cur

Cur non & pulsa ducit Iunone, meoque
 Collocat in thalamo, focerumq; Lycaona sumit
 At vos, si læsa tangit contemptus alumna,
 Gurgite cæruleo septem prohibete triones,
 Sideraq; in cælum stupri mercede recepta
 Pellite, ne puro tingatur in aquore pellex,
 Dij maris annuerant: habili Saturnia curru
 Ingreditur liquidum pavonibus aëra pictis.

XIX.

Apollo Asculapium infantem ex Coronide susceptum (quis enim vel medicè litteratus, vel puer etiam scholasticus ignorat, quam liberi harum rerum dii gentilium à Poetis inducantur?) Chironi Centauro educandum commiserat. Ocyroes huius filius de eodem infante, adeoq; de ipso patre suo vaticinium, & in equam μεταμορφωσις.

SEmifer interea diuinæ stirpis alumno
 Latus erat, mistoq; oneri gaudebat honore.
 Ecce venit rutilis humeros protecta capillis
 Filia Centauri, quem quōdam nymphea Chariclo,
 Fluminis in rapidi ripis enixa, vocavit
 Ocyroen. Non hæc artes contenta paternas
 Edidicisse fuit: fatorum arcana canebat.
 Ergo ubi vaticinos concepit mente furorcs,
 Incaluitq; deo, quem clausum pectore habebat
 Aspicit infantem, toti q; salutifer orbi
 Cresce puer, dixit: tibi se mortalia sæpè
 Corpora debebunt: animas tibi reddere ademptas
 Fas erit: idq; semel dijs indignantibus ausus,
 Posse dare hoc iterum flamma prohibebere auita:
 Equè deo corpus fies exanguè, deusq;
 Qui modò corpus eras, & bis tua fata nouabis.
 Tu quoq;, chare pater, non iam mortalis, & ævis
 Omni

Omnibus vt maneat nascendi lege creatus,
 Posse mori cupies tum, cum cruciabere diræ
 Sanguine serpentis per faucia membra receptæ
 Teq; ex æterno patientem numina mortis
 Efficient, triplicesq; dæ tua fila resoluent.
 Restabat fatis aliquid : suspirat ab imis
 Pectoribus, lacrymæq; genus labuntur obortæ
 Atq; ita præuertunt, inquit, me fata, vetorq; *que*
 Plura loqui : vocisq; meæ præcluditur vsus.
 Non fuerant artes tanti, quæ numinis iram
 Contraxere mihi. mallet nescisse futura.
 Iam mihi subduci facies humana videtur:
 Iam cibus herba placet: iam latis currere campis
 Impetus est: in equam, cognataq; pectora vertor.
 Tota tamē quare? pater est mihi nempe biformis.
 Talia dicentis, pars est extrema querelæ
 Intellecta parum: confusaq; verba fuerunt.
 Mox, nec verba quidem, nec equæ sonus ille vide-
 tur,

Sed simulantis equam : paruoq; in tempore certos
 Edidit hinnitus, & brachia mouit in herbas.
 Tum digiti coeunt, & quinos alligat vngues
 Perpetuo carnu leuis vngula; crescit & oris,
 Et colli spatium: longæ pars maxima pallæ
 Cauda fit: vtq; vagi crines per colla iacebant,
 In dextras abihere iubas: pariterq; nouata est
 Et vox, & facies. nomen quoq; monstra dederunt,

XX.

*Mercurius Apollini, armentum pascenti boues furat-
 tur: Battum senem, proditor em suam in-
 duere saxum compellit.*

Flebat, opemq; tuam frustra Philyreias he-
 ros,

Delphice, poscebat: nam nec rescindere magni
 Iussa Iouis poteras: nec, si rescindere posses,
 Tunc aderas: Elim, Messeniaq; arua colebas.

Illud

Illud erat tempus, quo te pastoria pellis
 Textit onus dextræ baculus sylvestris oliuæ,
 Alterius, dispar septenis fistula cannis.
 Dumq; amor est curæ, dum te tua fistula mulcet,
 Incustoditæ Pylios memorantur in atros
 Processisse boues. Videt has Atlantide Maia
 Natus, & arte sua syluis occultat abactas.
 Senferat hoc furtum nemo, nisi natus in illo
 Rure senex, Battum vicinia tota vocabat.
 Diuitis hic saltus, herbosaque pascua Nelei,
 Nobiliumque greges custos seruabat equarum.
 Hunc timuit: blandaque manu seduxit: & illi,
 Quisquis es, hospes, ait, si forte armenta requirer
 Hæc aliquis, vidisse nega. neu gratia facto
 Nulla rependatur, ni idam cape præmia vaccam,
 Et dedit. accepta voces has reddidit hospes;
 Tutus eas; lapis iste prius tua furta loquetur,
 Et lapidem ostendit simulat Ioue natus abire.
 Mox redit: & versa pariter cum voce figura,
 Rustice, vidisti si quos hoc limite, dixit,
 Ire boues; fer opem, furtoque silentia deme
 Iuncta suo pariter dabitur tibi foemina tauro.
 At senior, postquam est merces geminata, sub illis
 Mōtibus, inquit, erant, & erant sub montibus illis.
 Risit Atlantiades: & me, mihi, perfide, prodis?
 Me mihi prodis? ait: peiuraque pectora vertit
 In durum silicem: qui nunc quoq; dicitur index:
 Inque nihil merito vetus est infamia saxo.

XXI.

*Mercurius coniugum Herses per germanam eius
 Aglaur on petiuerat: quæ aurum ab eo pro opera pa-
 Et a fuerat. Huic Pallas cum ob auaritiā, tum ob
 arcanum antea reuelatum indignans, inuidiam ad
 eam inficiendam mittit. Ergo domus, personat inge-
 nium inuidiæ prorsus Ouidiæ, hoc est, ingenio-
 uiosè, & γράφικωτάτως nunc
 describuntur.*

LIBER II.

Protinus inuidiæ nigro squalentia tabo
 Tecta petit, domus est imis in vallibus antri
 Abdita, sole carens, non vlli peruia vento,
 Tristis, & ignavi plenissima frigoris & quæ
 Igne vacet semper, caligine semper abundet.
 Huc vbi peruenit bello metuenda virago,
 Constitit ante domum (neq; enim succedere tectis
 Fas habet) & postes extrema cuspide pulsat.
 Concussæ pat è re fores: videt intus edentem
 Vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum
 Inuidiam: visaq; oculos auertit: at illa
 Surgit humo pigre, semefarumque relinquit
 Corpora serpentum, passuq; incedit inertii.
 Utq; deam vidit formaq; armisq; decoram,
 Ingemuit, multumq; dæ ad suspiria duxit.
 Pallor in ore sedet, macies in corpore toto:
 Nusquam recta acies: liuent rubigine dentes:
 Pectora velle virent: lingua est suffusa veneno:
 Risus abest: nisi quem visi fecere dolores.
 Nec fruitur somno vigilantibus excita curis:
 Sed videt ingratos, intabescitque videndo,
 Successus hominum: carpitque, & carpitur vna,
 Suppliciumque suum est. Quamuis tamen oderrat
 illam,

Talibus affata est breuiter Tritonia dictis:
 Infice tabe tua nataram Cecropis vnam:
 Sic opus est: Aglauros ea est haud plura locuta
 Fugit, & impressa tellurem reppulit hasta.
 Illa deam obliquo fugientem lumine cernens,
 Murmura parua dedit, successorumq; Mineræ
 Indoluit, baculumque capit, quem spinea tortum
 Vincula cingebant, adopertaq; nubibus atris
 Quacunq; ingreditur florentia proterit arua,
 Exuritq; herbas, & summa papauera carpit:
 Afflatuq; suo populosq;, vrbesq; domosque
 Polluit: & tandem Tritonida conspicit arcem,
 Ingeniisq;, opibusq;, & festa pace virentem,
 Vixq; tenet lacrymas, quia nil lacrymabile cernit.

Subdi-

Subditis sibi ab Invidia stimulis Aglauros, felicitate sororis, Mercurio nupturæ immensum quantum cruciatur. Aduenientem, & quamvis blandè rogantem excludere aggreditur, & in saxum ab eodem conuertitur.

Sed postquam thalamos intrauit Cecrope natæ,
 Iussa facit, pectusq; manu ferrugine tincta
 Tangit, & hamatis præcordia sentibus implet,
 Inspiratq; nocens virus, piceumq; per ossa
 Dissipat, & medio spargit pulmone venenum.
 Neve mali causæ spatium per latius errent,
 Germanam ante oculos, fortunatumq; sororis
 Coniugium, pulchraq; deum sub imagine ponit:
 Cunctaq; magna facit: quibus irritata, dolore
 Cecropis occulto mordetur, & anxia nocte,
 Anxia luce gemit: lentaq; miserrima tabe
 Liquitur; vt glacies incerto saucia sole,
 Felicisq; bonis aliter non vritur Herfes,
 Quam cum spinosis ignis supponitur herbis,
 Quæ neq; dant flammæ, leuiq; tepore cremantur
 Sæpè mori voluit, ne quidquam tale videret:
 Sæpè velut ctimen rigido narrare parenti.
 Deniq; in aduerso venientem limine fedit,
 Exclusura deum: cui blandimenta precesq;
 Verbaq; iactanti mitissima, desine, dixit:
 Hinc ego me non sum nisi te motura repulso.
 Stemus, ait, pacto velox Cyllenius isto,
 Cælataq; fores virga patefecit. at illi
 Surgere conanti, partes quascunq; sedendo
 Flectimus, ignaua nequeunt grauitate moueri.
 Illa quidem pugnat recto se attollere trunco:
 Sed genuum iunctura riget, frigusq; per artus
 Labitur: & pallent amisso sanguine venæ,
 Vtq; malum latè solet immedicabile cancer
 Serpere, & illas vitiatas addere partes:

Sic lethalis hyems paulatim in pectora venit,
 Vitalesq; vias, & respiramina clausit.
 Nec conata loqui est: nec si conata fuisset,
 Vocis habebat iter: saxum iam colla tenebat:
 Oraq; duruerant: signumq; exangue sedebat,
 Nec lapis albus erat, sua mens infecerat illam.

X X I I I.

Res veras, & historicas quoq; fictis fabulis, vel allegorijs velare, atq; inuoluere, & obliquis figurationibus aliò detorquere, vt Lactantius ait, sollemne est Poetis. Navis qua rapta est Europa Agenoris Phœnicum regis filia, in littore cum sodalibus flores carpens, παρὰ δὲ μὲν, seu insigne taurum habuit, & ipsa Taurus dicta est etiam. Auecta est in Cretam, & donata in connubium regi, cui nomen Iupiter. Eisdem filios, Mincem, & Phaoamantum genuit. Vide Palephatum. Hinc igitur Poetæ ludentes, Iovem tauri formam in se capeffentem Mercurio subseruiente Europam rapuisse comminiscuntur. Quam rem vt à tanti numinis maiestate alienissimam, grauitè aliquot versibus insectatur Ouidius Nihil obscœnum continet hæc fabula. Duos dictatos versiculos induximus.

HAs vbi verborum pœnas, mentisq; profanæ
 Cepit Atlantiades, dictas è Pallade terras
 Linquit, & ingreditur iactatis æthera pennis.
 Seuocat hunc genitor, nec causam fassus amoris,
 Fide minister, ait, iussorum nate meorum,
 Pelle moram, subitoq; celer de labere cursu:
 Quæq; tuam matrem tellus à parte sinistra
 Suspicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
 Hanc pete: quodq; procul montano gramine pasci
 Armentum regale vides, ad littora verte.
 Dixit, & expulsi iam dudum monte iuuenti
 Littora iussa petunt, vbi magni filia regis
 Ludere virginibus Tyrijs comitata solebat.

NON

NON BENE CONVENIUNT NEC IN
 VNA SEDE MORANTVR
 MAIESTAS, ET AMOR. SCEPTRI GRA-
 VITATE RELICTA,
 ILLE PATER RECTORQ. DEVM, CUI
 DEXTRA TRISVLGIS
 IGNIBVS ARMATA EST, QVI NVTV
 CONCVTIT ORBEM,
 INDVITVR FACIEM TAVRI: MI-
 STVSQ. LVVENCIS
 MVGIT, ET IN TENERIS FORMO-
 SVS OBAMBVLAT HERBIS.

Quippè color niuis est, quam nec vestigia duri
 Calcauere pedis, nec soluit Aquaticus Auster.
 Colla toris extant, armis palearia pendent.
 Cornua parua quidem; sed quæ contendere posses
 Facta manu, puraque magis pellucida gemma.
 Nulla in fronte minæ, nec formidabile lumen;
 Pacem vultus habet. miratur Agenore nata,
 Quod tam formosus, quod prælia nulla minetur.
 Sed quamuis mitem, metuit contingere primo.
 Mox adit, & flores ad candida porrigit ora.
 Qui nunc alludit. viridiq; exultat in herba:
 Nunc latus in fuluis niueum deponit arenis:
 Paulatimque metu dempto, modo pectora præbet
 Virginea palpana manu, modo cornua fertis
 Impedienda nouis. ausa est quoq; regia virgo,
 Nescia quem premeret, tergo considerare tauri.
 Tum decus à terra, siccoque à littore sensim
 Falsa pedum primis vestigia ponit in vndis:
 Inde abit vltèrius, medijsq; per æquora ponti
 Fert prædam. pauet hæc: littusq; ablata relictum
 Respicit: & dextra cornu tenet, altera dorso
 Imposita est: tenues sinuantur flamine vestes.

ELECTORVM

EX METAMOR-

PHOSI

LIBER III.

*Cadmus Agenoris Phœnicum regis filius Europam
sororem, amissam, quâ terra, quâ mari inuestiga-
tum missus, ac nisi inuenta redire in patriam a
duro patre prohibitus, oraculo urbem, vbi
bos occurrens in herbam se sub-
mitteret, condere iu-
betur.*

SECTIO I.

*Amque deus posita fallacis imagi-
ne tauri*

*Se confessus erat, Dictæaq; rura tene-
bat:*

*Cum pater ignarus raptam, perqui-
rere Cadmo*

Imperat, & pœnam, si non inuenerit, addit

Exsilium, factopius, & sceleratus eodem.

Orbe pererrato (quis enim deprendere posset

Furta Iouis?) profugus patriamq; iramq; parentis

Vitat Agenorides, Phœbiq; oracula supplex

Consultit: & quæ sit tellus habitanda, requirit,

Bos tibi, Phœbus ait, solis occurret in aruis,

Nullum passa iugum, curuique immunis aratriâ

Hac duce carpe vias: & qua requieuerit herba,

Mœnia fac condas: Bœotiaq; illa vocato.

Vix benè Castaliô Cadmus descenderat antro,

C

Incipit

Incustoditam lentè videt ire iuuenecam,
 Nullum seruitij signum ceruice gerentem:
 Subsequitur, pressoque; legit vestigia gressu,
 Auctoremque viæ Phœbum taciturnus adorat,
 Iam vada Cephisi, Panopesque; euaserat arua,
 Bos stetit, & tollens speciosam cornibus altis
 Ad cœlum frontem, mugitibus impulit auras.
 Atque ita respiciens comites sua terga sequentes
 Procubuit, tenerasque; latus summis in herbas.
 Cadmus agit grates: peregrinaque; oscula terræ
 Figit: & ignotos montesque, agrosque; salutat.

II.

*Cadmus serpentem, seu draconem horribilem, in
 specu delitentem, & socios aquatum missos
 enecantem occidit, dirique præ-
 sagij vocem ex-
 cipit.*

SAcra Ioui facturus erat: iubet ire ministros,
 Et petere è viuis libandas fontibus vndas.
 Sylua vetus stabat, nulla violata securi:
 Et specus in medio. virgis, ac vimine densus,
 Efficiens humilem lapidum compagibus arcum,
 Vberibus foecundus aquis: vbi conditus antro
 Martius anguis erat, cristis præsignis, & auro:
 Igne micant oculi; corpus tumet omne veneno:
 Tresque; micant linguæ: triplici stant ordine dētes.
 Quem postquam Tyria lucum de gente profecti
 Infausto tetigere gradu, demissaque in vndas
 Vrna dedit sonitum: longo caput extulit antro
 Cæruleus serpens, horrendaque; sibila misit.
 Effluxere vndæ manibus, sanguisque; reliquit
 Corpus, & attonitos subitus tremor occupat artus:
 Ille volubilibus squamosos nexibus orbes
 Torquet, & immenso saltu sinuatur in arcus.
 Ac media plus parte leues erectus in auras
 Dispicit omne nemus, tantoque; est corpore, quāto,
 (Si totum spectes) geminas qui separat arctos.

Nec

Nec mora: Phœnicas, siue illi tela parabant.
Siue fugam, siue ipse timor prohibebat vtrumque,
Occupat: hos mōrsu, longis amplexibus illos,
Hos necat afflatu, funesta hos tabe veneni.
Fecerat exiguas iam sol altissimus umbras:
Quæ mora sit socijs miratur Agenore natus,
Vestigatq; viros. tegimen direpta leoni
Pellis erat: telum splendenti lancea ferro:
Et iaculum teloq; animus præstantior omni.
Vt nemus intrauit; lethataque corpora vidit:
Victoremq; supra spatiosi corporis hostem.
Tristia sanguinea labentem vulnera lingua:
Aut vltor vestræ, fidissima corpora, mortis,
Aut comes, inquit, ero. dixit, dextraq; molarem
Sustulit: & magnum magno conamine misit.
Illius impulsu cum turribus ardua celsis
Mœnia mora forent: serpens sine vulnere mansit:
Loricæq; modo squamis defensus, & atræ
Duritia pellis, validos cute reppulit ictus.
At non duritia iaculum quoq; vicit eadem:
Quod medio lentæ spinæ curuamine fixum
Constitit: & totum descendit in ilia ferrum.
Ille dolore ferox, caput in sua terga retorfit:
Vulneraq; aspexit: fixumq; hostile momordit.
Idq; vbi vi multa partem labefecit in omnem,
Vix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus hæsit,
Tum verò postquam solitas accessit ad iras
Causa recens, plenis tumuerunt guttura venis:
Spumaq; pestiferos circumfluit albida rictus:
Terraq; rasa sonat squamis: quiq; halitus exit
Ore niger stygio, vitiatas inficit herbas.
Ipse modo immensum spiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longa trabe rectior astat:
Impete nunc vasto, ceu concitus imbribus annis,
Fertur, & obstantes perturbat pectore sylvas.
Cedit Agenorides paulum, spolioq; leonis
Sustinet incurfus, instantiaq; ora retardat
Cuspide præventa, furit ille, & inania duro

ELECT. EX METAMORPH.

Vulnera dat ferro: figitque in acumine dentes
 Iamque venenifero sanguis manare palato
 Coeperat; & virides aspergine tinxerat herbas:
 Sed leue vulnus erat, quia se retrahebat ab ictu,
 Lassaque colla dabat retro: plagamque sedere
 Cedendo arcebat, nec longius ire sinebat.
 Donec Agenoides coniectum in guttura ferrum
 Usque sequens pressit, dum retro quercus eunti
 Obstitit, & fixa est pariter cum robore ceruix,
 Pondere serpentis curuata est arbor, & ima
 Parte flagellari gemuit sua robora caudæ.
 Dum spatium victor victi considerat hostis,
 Vox subito audita est, neq; erat cognoscere prom-
 ptum,
 Unde, sed audita est: quid, Agenore nate, perem-
 ptum.
 Serpentem spectas? & tu spectabere serpens.
 Ille diu pauidus pariter cum voce colorem
 Perdiderat, gelidoque comæ terrore rigebant.

I I I.

*Palladis monitu Cadmus dentes draconis terra ob-
 ruit. Inde armatorum manus existens, mutuis vul-
 neribus interit, quinque tantum superstiti-
 bus, qui nouæ vrbis ædificationem
 adinuenerunt.*

Ecce viri fautrix superas delapsa per auras
 Pallas adest, motaq; iubet supponere terræ
 Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
 Paret: & impresso sulcum patefecit aratro.
 Spargit humi iussos mortalia semina dentes.
 Inde (fide maius) glebæ cœpere moueri:
 Præmaque de sulcis acies apparuit hastæ:
 Tegmina mox capitum picto nutantia cono,
 Mox humeri, pectusq; onerataq; brachia telis
 Exstant: crescitque seges clypeata virorum.

Sic

Sic, vbi tolluntur festis aulæ theatris,
Surgere signa solent, primumque ostendere
vultus

Cætera paulatim placidoq; educta tenore
Tota patent: imoque pedes in margine ponunt
Territus hoste nouo Cadmus capere arma para-
bat:

Ne cape, de populo, quem terra creauerat, vnus
Exclamat, nec te ciuilibus inferre bellis.

Atque ita terrigenis rigido de fratribus vnum
Cominus ense ferit: iaculo cadit eminus ipse.
Hic quoque qui dederat letho, non longius illo
Viuit, & exspirat, modo quas acceperat, auras:
Exemploq; pari furit omnis turba, suoque
Marte cadunt subiti per mutua vulnera fra-
tres.

Iamque brevis vitæ spatium sortita iuuentus
Sanguineam tepido plangebant pectore matrem,
Quinq; superstitis: quorum fuit vnus Echion.
Is sua iecit humi monitu Tridonidis arma,
Fraternæq; fidem pacis petijtque, deditque
Hos operis comites habuit Sidonius hospes,
Cum posuit iussam Phœbeis sordibus urbem.

IV.

*Felicitas Cadmi. Primus eiusdem luctus Actæon
nepos venator à Diana in ceruum mutatus, &
à suis met canibus miserè dilanatus. Eorum mul-
tiplex, & perlepidæ distinctio. De facto deæ
in vtramque partem iu-
dicium.*

Iam stabant Thebæ; poteris iam Cadme vi-
deri

Exilio foelix: soceri tibi Marsque, Venusque
Contigerant: huc adde genus de coniuge tanta,
Tot natos, nataque, & pignora chara nepotes,

Hos quoq; iam iuuenes. SED SCILICET VLTIMA SEMPER
 EXPECTANDA DIES HOMINI EST:
 DICIQ. BEATVS
 ANTE OBITVM NEMO, SVPREMAQ.
 FVNERA DEBET.

Prima nepos inter res tot tibi, Cadme, secundas
 Causa fuit luctus, alienaq; cornua fronti
 Addita, nosq; canes satiati sanguine herili.
 At benè si quæras, fortunæ crimen in illo,
 Non scelus inuenies. q̃ enim scelus error habebat?
 Mons erat infectus variarum cæde ferarum.
 Iamq; dies medius rerum contraxerat vmbra,
 Et sol ex æquo meta distabat vtraque:
 Cum iuuenis placido per deuia lustra vagantes
 Participes operum compellat Hyantius ore,
 Lina madent, comites, ferrumq; cruore ferarum.
 Fortunæq; dies habuit satis: altera lucem
 Cum croceis inuecta rotis Aurora reducet,
 Propositum repetemus opus. nunc Phœbus vtraq;
 Distat idem terra: finditq; vaporibus arua.
 Sistite opus præsens, nodosaq; tollite lina.
 Iussa viri faciunt, intermittuntq; laborem.
 Vallis erat piceis, & acuta densa cupressu,
 Nemine Gargaphie, succinctæ cura Dianæ:
 Cuius in extremo est antrum nemorale recessu,
 Arte laboratum nulla: simulauerat artem
 Ingenio natura suo: nam pumice viuo,
 Et leuibus topis natium duxerat arcum.
 Fons sonat à dextra tenui pellucidus vnda.
 Margine gramineo patulos succinctus hiatus.
 Hic dea sylvarum venata fessa solebat
 Virgineos artus liquido perfundere rore.
 Quò postquam subiit, nympharum tradidit vni
 Armigeræ iaculum, pharetramq;, arcusq; retentos,
 Altera depositæ subiecit brachia pallæ:
 Vincula duæ pedibus demunt. nam doctior illis
 Ismenis Crocale sparsos per colla capillos

Colligit in nodum, quamuis erat ipsa solutis
 Excipiunt laticem Nipheq;, Hyaleq;, Rhanisque,
 Et Piccas, & Phiale, funduntque capacibus urnis,
 Dumq; ibi perluitur solita Titania lympa,
 Ecce nepos Cadmi dilata parte laborum
 Per nemus ignotum non certis passibus errans
 Peruevit in lucum: sic illum fata ferebant.
 Qui simul intrauit rorantia fontibus antra?
 Qui color infectis aduersi solis ab ictu
 Nubibus esse solet, aut purpureæ auroræ,
 Is fuit in vultu visæ sine veste Dianæ,
 Quæ quanquam comitum turba est stipata suarum,

In latus obliquum tamen astitit: oraq; retro
 Flexit: & vt vellet promptas habuisse sagittas,
 Quas habuit, sic hausit aquas: vultumq; virilem
 Perfudit: spargensq; comas vlttricibus undis,
 Addidit hæc cladis prænuntia verba futuræ.
 Nunc tibi meposito visam velamine narres,
 Si poteris narrare, licet nec plura rainata,
 Dat sparso capiti viuacis cornua cerui:
 Dat spatium collo, summasq; cacuminat aures:
 Cum pedibusque manus, cum longis brachia mæ-
 tat

Cruribus: & velat maculoso vellere corpus.
 Additus & pavor est. fugit Autonoeius heros:
 Et se tam celerem cursu miratur in ipso.
 Vt verò vultus & cornua vidit in vnda,
 Me miserum dicturus erat, vox nulla secuta est.
 Ingemuit: vox illa fuit: lacrymaq; per ora
 Non tua fluxerunt. mens tantum pristina man-
 sit.

Quid faciat? repetatne domum, & regalia tecta?
 An lateat syluis? timor hoc, pudor impedit illud:
 Dum dubitat; videre canes, primusq; Melampus,
 Ichnobatesq; sagax latratu signa dedere:
 Gnosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
 Inde ruunt alij rapida velocius aura,

Pamphagus, & Dorceus, & Oribasus, Arcades omnes,

Nebrophoneſque valens, & trux cum Lxlape Theron,

Et pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre

Hyleuſque; ferox, nuper percuſus ab apro,

Deque; lupo concepta Nape, pecudeſque; ſecuta

Poemenis, & natis comitata Harpyia duobus,

Et ſubſtricta gerens Sicyonius ilia Ladon,

Et Dromos, & Canache, Sticteque, & Tigris, & Alce,

Et niueis Leucon, & villis Asbolus atris,

Præualiduſque; Lacon, curſu fortis Aëllō,

Et Thous, & Cyprio velox cum fratre Lyciſca,

Et nigram medio frontem diſtinctus ab albo

Harpalos, & Melaneus, hirsutaque; corpore Lachne,

Et patre Dictæo, ſed matre Laconide nati

Labros, & Aglaodos, & acutæ vocis Hylactor;

Quoſque; referre mora eſt. ea turba cupidine prædæ

Per rupes, ſcopuloſque;, adituque; carentia ſaxa,

Quaque; eſt diſciliſ, quaque; eſt via nulla, ſequuntur.

Ille fugit per quæ fuerat loca ſæpè ſecutus.

Heu ſamulos fugit ille ſuos. clamare libebat:

Actæon ego ſum: dominum cognoſcite veſtrum:

Verba animo deſunt: reſonat latratibus æther.

Prima Melanchætes in tergo vulnera fecit:

Proxima Theridamas, Oreſitrophus hæſit in armo.

Tardius exierant, ſed per compendia mentis

Præcipitata via eſt. dominum retinentibus illis

Cætera turba coit, confertque; in corpore dentes.

Iam loca vulneribus deſunt. gemit ille, ſonumque;

Eſſi non hominis, quem non tamen edere poſſit

Ceruus, habet: mœſtiſque; replet iuga nota querelis:

Et genibus pronis ſupplex, ſimiliſque; roganti

Circumfert tacitos, tanquam ſua brachia, vultus.

At comites rapidum ſolitis hortatibus agmen

Ignari inſtigant, oculiſque; Actæona quarunt;

Et velut abſentem certatim Actæona clamant.

(Ad

(Ad nomen caput ille refert) & abesse queruntur,

Nec capere oblata segnem spectacula prædæ.
 Vellet abesse quidem, sed adest: velletq; videre,
 Non etiam sentire canum fera facta suorum.
 Undiq; circumstant, merfisq; in corpore rostris
 Dilacerant falsi dominum sub imagine cerui,
 Nec, nisi finita per plurima vulnera vita,
 Ira pharatrata fertur satiata Dianæ.
 Rumor in ambiguo est: alijs violentior æquo
 Visa dea est: alij laudant, dignamq; seuera
 Virginitate vocant. pars inuenit vtraque causas

V.

*Iunonis in Semelem ob conceptum ex Ioue
 Bacchum ira, & minæ atrocissimæ.*

Sola Iouis coniux non tam culpetve, probetve
 Eloquitur, quā clade domus ab Agenore ductæ
 Gaudet, & à Tyria collectum pellice transfert
 In generis socios odium. Subit ecce priori
 Causa recens: grauidamque dolet de semine
 magni
 Esse Iouis Semelem: tum linguam ad iurgia soluit.

Profeci quid enim totius per iurgia? dixit:
 Ipsa petenda mihi est: ipsam si maxima Iuno
 Rite vocor, perdam: si me gemmantia dextra
 Sceptra tenere decet, si sum regina, Iouisque
 Et soror, & coniux. certè soror. at puto furto est
 Contenta, & thalami brevis est iniuria nostri.
 Concipit: id deerat: manifesta q; crimina pleno
 Fert utero: & mater quod vix mihi contigit vni,
 De Ioue vult fieri. **TANTA EST FIDUCIA
 FORMÆ.**

Fallat eam faxo: nec sim Saturnia, si non
 Ab Ioue merfa suo stygias penetrabit ad undas.

*Narciscus adolescentulus iuxta prædictionem Tire-
siae vatis ex philautia, in quam ex immodica sui
contemplatione, in puro fonte nimirum, de-
generat, hominem exuit, & in flo-
rem ὁ μὲν ὅνυχον trans-
formatur.*

Ille (Tiresias) per Aonias fama celeberrimus vr-
bes

Irreprehensa dabat populo responsa petenti.

Prima fide, vocisq; ratæ tentamina sumpsit

Cæcula Liriope; quam quondam flumine curu-

Implicuit, clausæq; suis Cephisus in vndis

Vim tulit. enixa est vtero pulcherrima pleno

Infantem nymphe, iam tunc qui posset amari,

Narcissumq; vocat; de quo consultus an esset

Tempora maturæ visurus longa senectæ,

Fatidicus vates: **SI SE NON NOVERIT,**
inquit,

Vana diu visa est vox auguris: exitus illam.

Resq; probat, lethiq; genus, nouitasq; furoris.

Nam quater ad quinos vnum Cephisus annos

Addiderat, poteratq; puer, iuuenisq; videri.

Fons erat illimis nitidis argenteus vndis,

Quem neq; pastores, neque pastæ monte capellæ

Contigerant, aliudve pecus: quem nulla volu-
cris,

Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus.

Gramen erat circa, quod proximus humor alebat:

Sylvaq;, sole locum passura tepescere nullo

Hic puer & studio venandi lassus, & æstu,

Procubuit, faciemq; loci, fontemq; secutus.

Dumq; sitim sedare cupit, sitis altera creuit.

Dumq; bibit, visæ correptus imagine formæ,

Spem sine corpore amat: corpus, putat esse quod
umbra est.

Ac stupet ipse sibi, vultuq; immotus eodem,
 Hæret, ut è Pario formatum marmore signum.
 Spectat humi positus geminum ceu lumina sidus,
 Et dignos Baccho digitos, & Apolline crines,
 Impubesq; genas, & eburnea colla, decusque
 Oris, & in niueo mistum candore ruborem.

Cunctaq; miratur: quibus est mirabilis ipse
 Se cupit imprudens: & qui probat, ipse probatur:
 Dumq; petit, petitur: pariterq; accendit & ardet.

Irrita fallaci quoties dedit oscula fronti?

In medijs quoties visum captantia collum
 Brachia merfit aquis, nec se deprendit in illis?

Quid videat, nescit: sed quod videt, vritur illo:

Atq; oculos idem qui decipit, incitat error.

Credule, quid frustra simulacra fugacia captas?

Quod petis, est nusquam: quod amas, auertere
 perdes.

Ista repercussæ, quam cernis, imaginis vmbra est.

Nil habet ista sui: tecum venitque, manetque,

Tecum discedet, si tu discedere possis.

Non illum Cereris, non illum cura quietis

Abstrahere inde potest: sed opaca fusus in herba

Spectat inexplcto mendacem lumine formam:

PER Q. OCVLOS PERIT IPSE SVOS:

paulumq; leuatus.

Ad circumstantes tendens sua brachia sylvas,

Ecquis, iô sylvæ, crudelius, inquit, amavit?

(Scitis enim, & multis latebra opportuna fui-
 stis)

Ecquem, cum vestra tot agantur sæcula vitæ,

Qui sic tabuerit longo meministis in ævo?

Et placet, & video: sed, quod videoque, placet-
 que,

Non tamen inuenio. tantus tenet error amantem,

Quoq; magis doleam, nec nos mare separat iugēs,

Nec via, nec montes, nec clausis mœnia portis:

Exigua prohibemur aqua: cupit ipse teneri,

Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis,

Hic toties ad me resupino nititur ore
 Posse putes tangi : minimum est quod amantibus
 obstat.

Quisquis es, huc exi: quid me puer vnice fallis?
 Quove peritus abis? certè nec forma, nec ætas
 Est mea, quã fugias; & amarunt me quoq; nymphe.
 Spem mihi nescio quam vultu promittis amico.
 Cumq; ego porrexì tibi brachia, porrigis vltro:
 Cum risi, arrides: lacrymas quoq; sæpè notauì
 Me lacrymante tuas; natus quoq; signa remittis:
 Et quantum motu formosi suspicor oris,
 Verba refers aures non peruenientia nostras.
 Ille ego sum: sensi: nec me mea fallit imago:
 Vror amore mei: flammam moueoq; feroq;.
 Quid faciam? roger, anne rogem? quid deinde
 rogabo?

Quod cupio, mecum est: **INOPEM ME CO-
 PIA FECIT.**

O vtinam à nostro secedere corpore possem.
 Votum in amante nouum est: vellem quod ama-
 mus abesset.

Iamq; dolor vires adimit, nec tempora vitæ
 Longa meæ superant, primoq; extingvor in æuo:
 Nec mihi mors grauis est, posituro morte dolo-
 res:

Hic qui diligitur, vellem diuturnior esset.
 Nunc duo concordēs anima moriemur in vna.
 Dixit, & ad faciem redijt malè sanus eandem:
 Et lacryrais turbauit aquas, obscuraq; moto
 Reddita forma lacu est; quam cum vidisset ab-
 ire,

Quò refugis? remane: nec me crudelis amantem
 Desere, clamauit; liceat, quod tangere non est,
 Aspicere, & misero præscire alimenta furori.
 Dumq; dolet, summa vestem deduxit ab ora,
 Nudaq; marmoreis percussit pectora palmis:
 Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem.
 Non aliter quam poma solent, quæ candida parte,
 Par-

Parte rubent: aut vt varijs solet vva racemis
 Ducere purpureum nondum matura colorem.
 Quæ simul aspexit liquefacta rursus in vnda,
 Non tulit alterius: sed, vt intabescere flauæ
 Igne leui ceræ, matutinæq; pruina
 Sole tepente solent: sic attenuatus amore
 Liquitur, & tecto paulatim carpitur igni.
 Et neq; iam color est misto candore rubori,
 Nec vigor & vires, & quæ modo visa placebant:
 Nec corpus remanet, quondam quod amauerat.
 Echo.

Quæ tamen vt vidit, quamuis irata, memorq;
 Indoluit: quotiesq; puer miserabilis eheu
 Dixerat: hæc resonis iterabat vocibus, eheu.
 Cumq; suos manibus percusserat ille lacertos,
 Hæc quoq; reddebat sonitum plangoris eundem.
 Vltima vox solitam fuit hæc spectantis in vnda,
 Heu frustra dilecte puer: totidemq; remisit
 Verba locus: dictoq; vale, vale, inquit & Echo.
 Ille caput viridi fessum submisit in herba;
 Lumina mors clausit domini mirantia formam.
 Tum quoq; se, postquam est inferna sede receptus,
 In stygia spectabat aqua, planxere sorores
 Naiades, & lectos fratri imposuere capillos.
 Planxerunt Dryades, plangentibus assonat Echo.
 Iamq; rogam, quassasq; faces, pheretrumq; para-
 bant:

Nusquam corpus erat. croceum pro corpore florē
 Inueniunt, folijs medium cingentibus albis.

VII.

Pentheus Thebarum rex Bacchum, & cum eo Tiresiam vatem despicit, qui eidem ob dei despicientiam dilaniationem à suis prænuntiat.

Cognita res vati meritam per Achæides vrbes.
 Attulerat famā, nomenq; erat auguris ingēs

Spernit Echionides tamen hunc ex omnibus vnus
 Contemptor superûm Pentheus, præfagaq; ridet
 Verba senis. tenebrasq; & cladem lucis ademptæ
 Ob iicit. ille mouens albaeuentia tempora canis,
 Quam felix esses. si tu quoq; luminis huius
 Orbus ,ait, fieres, nec Bacchica sacra videres.
 Namq; dies aderit, quam non procul auguror esse.
 Qua nouus huc veniet proles Semeleia Liber:
 Quem nisi templorum fueris dignatus honore
 Mille lacer spargere locis: & sanguine syluas
 Foedabis, matremq; tuam, matrisq; sorores:
 Et veniet: neq; enim dignabere numen honore:
 Meq; sub his tenebris nimium vidisse querêris.
 Talia dicentem proturbat Echione natus.
 Dicta fides sequitur, responsaq; vatis aguntur.

VIII.

Pentheus ciues suos à veneratione Bacchi dehortatur. Et is illi, sub forma Acætæ captus à famulis sistitur.

Liber adest festisq; fremunt vlulatibus agri.
 Turba ruit, mistaq; viris matresq; nurusq;
 Et vulgus, proceresq; ignota ad sacra feruntur.
 Quis futor, Anguigenæ, proles Mauortia, vestras
 Attolit mentes? Pentheus ait, ærane tantum
 Aere repulsa valent, & adunco iibia cornu?
 Et magicæ fraudes? ut quos non bellicus ensis,
 Non tuba terruerit, non strictis agmina telis:
 Famineæ voces, & mota inania vino,
 Obscæniq; greges, & inania tympana vincunt?
 Vosne senes mirer, qui longa per æquora vecti
 A Tyro, hac profugos posuistis sede penates:
 Nunc fin t'is sine Marte capi? vosne acrior ætas,

O iuvenes, propiorq; meæ? quos arma tenere,
 Non thyrsos: galeaq; tegi, non fronde deccebat,
ESTE PRECOR MEMORES, QVA SI-
TIS STIRPE CREATI:

Illiusq; animos, qui multos perdidit vnus,
 Sumite serpentis. pro fontibus ille, lacuq;
 Interijt: at vos pro fama vincite vestra.
 Ille dedit letho fortes: nos vincite molles,
 Et patrium retinete decus: si fata vetabunt
 Stare diu Thebas: vtinam tormenta, viriq;
 Mœnia diruerent: ferrumq; ignisq; sonaret,
 Lssemus miseri sine crimine, forsq; querenda,
 Non celanda foret, lacrymæq; pudore carerent.
 Annunc à puero Thebæ capientur inermi:
 Quem neq; bella iuuant, nec tela, nec vsus equo-
 rum?

Sed madidi myrrha crines, mollesq; coronæ,
 Purpuraq;, & pictis intextum vestibus aurum.
 Quem quidem ego actutum (modo vos absistite)
 cegam

Assumptumq; patrem, commentaq; sacra fateri.
 An satis Acrisio est animi contemnere vanum
 Numen, & Argolicas venienti claudere portas?
 Penthea terrebit cum totis aduena Thebis?
 Ite citi (famulis hoc imperat) ite, ducemq;
 Attrahite huc vinctum: iussis mora segnis abesto,
 Hunc auus, hunc Athamas, hunc cætera turba suo-
 rum

Corripiunt dictis, frustra; inhibere laborant.
 Acrior admonitu est, irritaturq; retenta,
 Et crescit rabies: moderaminaq; ipsa nocebant.
 Sic ego torrentem, quæ nil obstabat eunti,
 Lenius, & modico strepitu decurrere vidi.
 At, quacunq; trabes, obstructaq; saxa iacebant,
 Spumeus, & feruens, & ab obijce sæuior ibat.
 Ecce cruentati redeunt, & Bacchus vbi esset,
 Quærenti domino, Bacchum vidisse negarunt.
 Hunc. dixere, tamen comitem, famulumq; sacrorū
 Ccpi.

Cepimus: & tradunt manibus post terga ligatis,
Sacra dei quondam Tyrrhena gente secutum.

IX.

Acætes nomen, patriam, conditionem parentis, artem suam eloquitur & quo pacto Tyrrheni nautæ & Baccho, quem ceperant, & improbe vilipenderant, ac deceperant, in delphines mutati sint, exponit.

A Spicit hunc Pentheus oculis, quos ira tremendos

Fecerat: & quanquam poenæ vix tempora differt,

Operiure, tuaq; alijs documenta dature

Morte, ait, ede tuum nomen, nomenq; parentum

Et patriam, morisq; noui cur sacra frequentes,

Ille meta vacuus, nomen mihi, dixit Acætes:

Patria Mæonia est, humili de plebe parentes.

Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenti.

Lanigerosue greges, non vlla armenta reliquit.

Pauper & ipse fuit: linoq; solebat, & hamis

Decipere, & calamo salientes ducere pisces.

ARS ILLI SVA CENSVS ERAT. cum
traderet artem,

Accipe, quas habeo, studi; successor, & hæres,

Dixit, opes: moriensq; mihi nihil ille reliquit

Præter aquas: vnum hoc possum appellare paternum.

Mox ego, ne scopulis hærerem semper in iisdem,

Addidici regimen dextra moderante carinæ

Flectere: & Oleniæ fidus pluuiæ capellæ,

Taygetentq;, Hyadasq; oculis, Arctonq; notauī,

Ventorumq; domos, & portus puppibus aptos.

Forte petens Delon. Chiæ telluris ad oras

Applicor, & dextris adducor littora remis:

Doq; leues saltus, vdaq; immittor arenæ.

Non

Nox ubi consumpta est, aurora rubescere primo
 Cœperat: exsurgo, laticesq; inferre recentes
 Admoneo, monstroq; viam, qua ducit ad undas.
 Ipse, quid aura mihi tumulto promittat ab alto,
 Prospicio; comitesq; voco repetoq; carinam.
 Adsumus, en, inquit, sociorum primus Opheltēs.
 Utq; putat, prædam deserto nactus in agro
 Virginea puerum ducit per littora forma.
 Ille mero, somnoq; graui titubare videtur,
 Vixq; sequi specto cultum, faciemq; gradumq;
 Nil ibi quod credi posset mortale, videbam.
 Et sensi, & dixi socijs, quod numen in isto
 Corpore sit dubito: sed corpore numen in isto est.
 Quisquis es, ô faueas, nostrisq; laboribus adsis.
 His quoq; des veniam. pro nobis mitte precari,
 Dictys ait, quo non alius conscendere summas
 Ocyor antennas, prensaq; rudenter elabi.
 Hoc Libys, hoc flauus proræ tutela Melanthus.
 Hoc probat Alcimedon, & qui requiemq; mo-
 dumq;
 Voce dabat remis, animorum hortator Epopeus.
 Hoc omnes alij: P R A E D A E T A M C A E C A
 C V P I D O E S T.
 Non tamen hanc sacro violari pondere pinum
 Perpetiar, dixi: pars hic mihi maxima iuris.
 Inq; aditu obfisto, fuit audacissimus omni
 De numero Lycabas: qui Thufca pulsus ab vrbe,
 Exilium, dira pœnam pro cæde luebat.
 Is mihi, dum resto, iuuenili guttura pugno
 Rupit, & excussum misisset in æquora, si non
 Hæsissem, quamuis amens, in fune retentus.
 Impia turba probat factum. tum deniq; Bacchus
 (Bacchus enim fuerat) veluti clamore solutus
 Sit sopor, atq; mero redeant in pectora sensus,
 Quid facitis? quis clamor? ait: qua dicite nautæ
 Huc ope perueni? quo me deferre paratis?
 Pone metum, Proreus & quos contingere portus
 Ede velis, dixit: terra sistere petita.

Naxon, ait Liber, cursus aduertite vestros:
 Illa mihi domus est, nobis erit hospita tellus.
 Per mare fallaces, perq; omnia numina iurant,
 Sic fore, meq; iubent pictæ dare vela carinæ.
 Dexterâ Naxos erat, dextrâ mihi linthea danti,
 Quid facis, ô demens? quis te furor, inquit
 Opheltes:

Pro se quisq; timet: læuam pete, maxima nutu
 Pars mihi significat: pars, quid velit, aure susur-
 rat.

Obstupui: cupiatq; aliquis moderamina, dixi:
 Meq, ministerio scelerisq; artisq; remouit.
 Increpor a cunctis, totumq; immurmurat agmen
 E quibus Ethalion. Te scilicet omnis in vno
 Nostra salus posita est, ait; & subit ipse, meumq;
 Explet opus: Naxoq; petit diuersa relictâ.
 Tum deus illudens, tanquam modo deniq; frau-
 dem

Sen serit, è puppi pontum prospectat adunca.
 Et flenti similis, non hæc mihi litora nautæ
 Promisistis ait, non hæc mihi terra rogata est,
 Quo merui pœnam facto? quæ gloria vestra est,
 Si puerum iuuenes, si multitalitis vnum?
 Iam dudû flebam, lacrymas manus impia nostras
 Ridet: & impellit properantibus æquora remis.
 Per tibi nunc ipsum (neq; enim præsentior illo
 Est deus) adiuro, tam me tibi vera referre,
 Quam veri maiora fide. Stetit a quore puppis,
 Haud aliter, quam si siccum nauale teneret.
 Illi admirantes remorum in verbere perstant,
 Velaq; diducunt, geminaq; ope currere tentant.
 Impediunt edere remos, nexuq; recuruo
 Serpunt, & grauidis distinguunt vela corymbis.
 Ipse racemiferis frontem circumdatus vuis,
 Pampineis agitât velatam frondibus hastam.
 Quem circa tigres, simulacraq; inania lyncum,
 Pictarumq; iacent fera corpora pantherarum.

Exiliere

Exillere viri: (siue hoc insania fecit,
 Siue timor) primusq; Medon nigrescere pinnis,
 Corpore depresso; & spinæ curuamine flecti
 Incipit. huic Lycabas, in quæ miracula, dixit,
 Verteris? & lati rictus, & panda loquenti
 Naris erat, squamamq; cutis durata trahebat.
At Libys, obstantes dum vult obuertere remos:
 In spatium resilire manus breue vidit, & illas
 Iam non esse manus: iam pinnas posse vocari.
Alter ad intortos cupiens dare brachia funes,
 Brachia non habuit, truncoq; repandus in vndos
 Corpore defluit, falcata nouissima cauda est:
 Qualia dimidiæ sinuantur cornua lunæ.
 Vndiq; dant saltus, multaq; aspergine rorant,
 Emerguntq; iterum, redeuntq; sub æquora rursus.
 Inq; chori ludant speciem: lasciuiaq; iactant
 Corpora, & acceptum patulis mare naribus efflāt.
 De modo viginti (tot enim ratis illa ferebat)
 Restabam solus: pauidus, gelidusq; trementi
 Corpore; vixq; animum firmat deus, excute, di-
 cens,
 Corde metum, Diamq; tene, delatus in illam
 Accessi sacris, Bacchæaq; lacra frequento.

X.

*Raptatur in custodiam Acætes (vel Bacchus, sub
 eius facie latens) supplicio capitali addicendus. Ia-
 nua sponte patefacta euadit. Pentheus in Cithæ-
 ronem orgia disturbatum veniens, ibidem
 à matre & materteris furentibus
 discerpitur.*

Pæbuimus longis, Pentheus, ambagibus aures;
 Inquit, vt ira mora vires absumere posset.
 Præcipitem famuli rapite hūc, cruciataq; duris
 Corpora tormentis stygiæ dimittite morti.

Pro-

✽ ELECT. METAMORPH.

Protinus abstractus solidis Tyrrenus Acoetes
 Claud tur in tectis: & dum crudelia iussæ
 Instrumenta necis, ferrumq; ignesq; parantur,
 Sponte sua patuisse fores, lapsaq; lacertis
 Sponte sua, fama est, nullo solvente catenas
 Perstat Achionides, nec iam iubet ire, sed ipse
 Vadit, ubi festus facienda ad sacra Cithæron
 Cantibus, & clara bacchantum voce sonabat.
 Ut fremit acer equus, cum bellicus ære canoro
 Signa dedis tubicen, pugnæq; assumit amorem:
 Penthea sic ictus longis ululatibus æther
 Mouit, & audito clamore recanduit ira.
 Monte ferè medio est cingentibus vltima syluis
 Purus ab arboribus spectabilis vndiq; campus.
 Hic oculis illum cernentem sacra profanis
 Prima videt, prima est infano concita cursu,
 Prima suum misso violauit Penthea thyrsos
 Mater: & o geminæ clamauit, adeste sorores:
 Ille aper, in nostris errat qui maximus agris
 Ille mihi feriendus aper, ruit omnis in vnum
 Turba furens: cunctæ coeunt, trepiduq; sequuntur:
 Iam trepidū, iam verba minus violenta loquētē,
 Iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.
 Saucius ille tamen, fer opem, mater tera, dixit,
 Autonoe: moucant animos Actæonis vmbra.
 Illa quis Actæon nescit: dextramq; precantis
 Abstulit: In oo lacerata est altera raptu.
 Non habet infelix quæ matri brachia tendat:
 Trunca sed ostendens deiectis vulnera membris,
 Aspice, mater, ait: visis vlulauit Agaue:
 Collaq; iactauit: crinemq; per aëra mouit,
 Auulsumq; caput digitis complexa cruentis
 Clamat. iō comites, opus hoc victoria nostra est.
 Non citius frondes auctumni frigore tactas,
 Iamq; male hærentes alta rapit arbore ventus:
 Quam sunt membra viri manibus direpta nefãdis.
 Talibus exemplis monitæ noua sacra frequentat,
 Turaq; dant, sanctasq; colunt Ismenides aras.

ELECTO-

ELECTORVM

EX METAMOR-

PHOSI.

LIBER QVARTVS.

*Die festo Liberi, omnibus fœminis Thebanis deum
colentibus, illiusq; tot nomina, & laudes prædican-
tibus Alcithoe, & sorores cum eius contemptu
lanam facere insistant: è quibus vna du-
bitat, quam fabellam potissimum
labori leuando depromat.*

SECTIO. I.

*T non Alcithoë Mineias orgia
censet*

*Accipienda dei: sed adhuc teme-
raria Bacchum*

*Progeniem negat esse Iouis: so-
ciaſq; sorores*

*Impietatis habet, festum celebra-
re sacerdos,*

Immunesq; operum famulas, dominaſq; suorum,

Pectora pelle tegi, crinales soluere vittas,

Serta comis, manibus frondentes sumere thyrsos

Iusserat: & ſæuam læſi fore numinis iram,

Vaticinatus erat. parent matreſq; nuruſq;,

Telas, & calathos, infectaſq; penſa reponunt.

Turaſq; dant, Bacchumq; vocant, Btominumq;,

Lyæumq; ,

Ignigenamq; , ſatumq. iterum, ſolumq; bima-

træm.

Addi-

Additur his Nyseusq; indetonfusq; Thyoneus,
 Et cum Lenæo genialis confitor uux,
 Nyctileusq; Eleleusq; parens, & Iacchus, & Euanthe
 Et quæ præterea per Graias plurima gentes
 Nomina Liber habes. tibi enim inconsumpta iu-
 uenta est.

Tu puer æternus, tu formosissimus alto
 Conspiceris cælo: tibi, cum sine cornibus æstas,
 Virgineum caput est Oriens tibi victus ad usq;
 Decolor extremo quæcūq; tur India Gange.
 Penthea tu venerande, bipenniferumq; Lyncurum
 Sacrilegos mactas: Tyrrhenaq; mittis in æquor
 Corpora. tu biugum pictis insignia frænis
 Colla premis lyncum: Bacchæ, Satyriq; sequun-
 tur,

Quiq; senex ferula titubantes ebrius artus
 Sustinet, & pando non fortiter hæret a sella.
 Quacūq; ingrederis, clamor iuuenilis, & vna
 Fœmineæ voces, impulsaq; tympana palmis,
 Concauaq; æra sonant, longoq; foramine buxus
 Placatus, mitisq; rogant Ismenides, adsis:
 Iussa; sacra colunt. solæ Minæides intus
 Intempestiua turbantes festa Minerva,
 Aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant,
 Aut hærent telæ, famulasq; laboribus vrgent.
 Equibus vna leui deducens pollice filum,
 Dum cessant, aliæ, commentaq; sacra frequentât,
 Nos quoq;, quas Pallas melior dea detinet, in-
 quit.

Vtile opus manuum vario sermone leucmus:
 Perq; vices aliquid, quod tempora longa videri
 Non sinat, in medium vacuas referamus ad au-
 res.

Dicta probant, primamq; iubent narrare sorores,
 Illa, quid è multis referat (nam plurima norat)
 Cogitat: & dubia est, de te Babyloniam narrat
 Derceti, quam versa squamis velantibus artus
 Stagna Palæstini credunt coluisse figura:

An magis vt sumptis illius filia pennis,
 Extremos altis in turribus egerit annos :
 Nais an vt cantu, nimiumq; potentibus herbis
 Verterit in tacitos iuuenilia corpora pisces
 Donec idem passa est.

II.

*Minides propter Bacchum despectum, portento-
 rum obiectu vespertiliones euadunt.*

Finis erat dictis, & adhuc Minēia proles
 Urget opus, spernitq; deum, festumq; profa-
 nat:

Tympana cum subito non apparentia raucis
 Obstrepuere sonis, & adunco tibia cornu,
 Tinnulaq; æra sonant: & olent myrrhæq; crociq;
 Resq; fide maior. cœpere virescere telæ,
 Inq; edera faciem pendens frondescere vestis:
 Pars abit in vites: & quæ modo fila fuerunt,
 Palmite mutantur: de stamine pampinus exit:
 Purpura fulgorem pictis accommodat vuis.
 Iamq; dies exactus erat, tempusq; subibat,
 Quod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem:
 Sed eum luce tamen dubiæ confinia noctis.
 Tecta repente quati, pinguesq; ardere videntur
 Lampades: & rutilis collucent ignibus ædes;
 Falsaq; sæuarum simulacra vlulare ferarum.
 Fumida iam dudum latitant per tecta sorores:
 Diuersaq; locis ignes, ac lumina vitant.
 Dumq; petunt tenebras paruos membrana per
 artus

Porrigitur, tenuesq; includunt brachia pennæ.
 Nec qua perdiderint veterem ratione figu-
 ram.

Scire sinunt tenebræ. non illas pluma lenauit.

Suffi-

Sustinuere tamen se perluculentibus alis.
Conataq; loqui, minimam pro corpore vocem
Emittunt, peraguntq; leues stridore querelas.
Tecta q; non sylvas celebrant, lucemq; perosa
Nocte volant, seroq; tenent à vespere nomen.

III.

Iuno etiam Inoem Semeles sororem Bacchi materteram sibi disperdendam decernit. Via ad inferos. Loca infera, ibiq; habitantium studia, & occupationes.

TVM verò totis Bacchi memorabile Thebis
Numen erat: magnasq; noui matertera viros
Narrat ubiq; dei, de totq; sororibus expers
Vna doloris erat, nisi quem fecere sorores.
Aspicit hanc natis, thalamoq; Athamantis habentem

Sublimes animos, & alumni numine Iuno,
Non tulit. & secum. potuit depellice natus
Vertere Mæonios, pelagoq; immergere nautas.
Et laceranda suæ nati dare viscera matri,
Et triplices operire nouis Mineidas alis.
Nil poterit Iuno, nisi multos flere dolores?
Idq; mihi satis est? hæc vna potentia nostra est?
Ipse docet quid agam. FAS EST ET AB
HOSTE DOCERI.

Quidq; furor valeat, Pentheia cæde satisq;
Ac super ostendit, cur non stimuletur, eatq;
Per cognata suis exempla sororibus Ino.
Est via decliuis funesta nubila taxo.
Ducit ad infernas per muta silentia sedes.
Stix nebulas exhalat iners, vmbra q; recentes
Descendunt illac, simulacra q; functa sepulchris.
Pallor, hyemsq; tenent late loca fœta, nouiq;
Quà sit iter manes, stygiam quod ducat ad urbem
Igno-

Ignorant: vbi sit nigri fera regia Ditis,
 Mille capax aditus, & apertas undiq; portas
 Vrbs habet: vtq; fretum de tota flumina terra.
 Sic omnes animas locus accipit ille: nec vlli
 Exiguus populo est, turbamue accedere sentit.
 Errant exangues sine corpore, & ossibus vmbra:
 Parsq; forum celebrant: pars imi tecta tyrannis
 Pars aliquas artes, antiquæ imitamina vitæ
 Exercent: aliam partem sua poena coërcet.

IV.

*Descensus Iunonis. Furie excubantes Quorundam,
 & diuersi cruciatus. Petitio deæ de Athaman-
 te Inus marito furando. Tisiphones
 promissa.*

Sustinet ire illuc caelesti sede relicta,
 (Tantum odijs, iræq; dabat) Saturnia Iuno.
 Quò simul intrauit, sacroq; a corpore pressum
 Intremuit limen: tria Cerberus extulit ora,
 Et tres latratus simul edidit. illa sorores
 Nocte vocar genitas, graue & implacabile nu-
 men.

Carceris ante fores, clausas adamante scdebant:
 Deque suis atros pectebant crinibus angues.
 Quam simul agnorunt inter caliginis vmbas,
 Surrexere deæ. Sedes scelerata vocatur.
 Viscera præbebat Tityus lanianda, nouemq;
 Iugeribus distractus erat. tibi, Tantale, nullæ
 Deprenduntur aquæ: quæque imminet, effugit ar-
 bor.

Aut petis, aut vrges ruiturum sisyphæ saxum.
 Voluitur Ixion, & se sequiturque fugitq;
 Moliri que suis lethum patruelibus ausæ
 Affiduè repetunt quas perdant, Belides, vna
 das.

Quos omnes facie postquam Saturnia torua
Vidit, & ante omnes Ixiona: rursus ab illo
Sisyphon aspiciens, cur hic è fratribus, inquit,
Perpetuas patitur pœnas? Athamanta super-
bum

Regia diues habet, qui me cum coniuge semper
Spreuit? & exponit causas odijq; viæq;,
Quidque velit, quod vellet, erat, ne regia Cadmæ
Staret: & in facinus traherent Athamanta fu-
rores.

IMPERIVM, PROMISSA, PRECES
CONFVNDIT IN VNVM:

Sollicitatq; deas. sic hæc Iunone locuta,
Tisiphone canos vt erat turbata capillos
Mouit: & extantes deiecit ab ore colubros:
Atq; ita, non longis opus est ambagibus, inquit:
Facta puta, quæcunq; iubes. inamabile regnum
Desere, teq; refer cæli melioris ad auras.
Lata redit Iuno, quam cælum intrare paran-
tem

Roratis lustravit aquis Thaumantias Iris.

V.

*Quibus armata rebus & quo comitatu Tisipho-
ne ad Athamantem, & Ino aduenerit,
& quomodo ambos furentes
effecerit.*

NEc mora: Tisiphone madefactam sanguine
fumix

Importuna facem, fluidoque cruore ruben-
tem

Induitur pallam, tortoq; incingitur angue
Egrediturq; domo, luctus comitatur euntem,
Et pavor, & terror, trepidoq; insania vultu.

Limine constiterat: postes tremuisse feruntur

Aeolij, pallorq; fores infecit acernas,

Solq; locum fugit. mensis exterrita coniux:

Terri-

Territus est Athamas: tectisque exire parabant.
 Obstitit infelix, aditumque obsedit Erinny:
 Nexaque vipereis distendens brachia nodis
 Cæsariem excussit: motæ sonuere colubræ.
 Parsque iacent humeris: pars circum pectora lapsæ
 Sibila dant, saniemque vomunt, linguisque co-
 ruscant.

Inde duos medijs abruptit crinibus angues,
 Pestiferaque manu raptos immisit. At illi
 In oculosque sinus, Athamanteosque pererrant,
 Inspirantque graues animos, nec vulnera mem-
 bris

Vlla ferunt: **MENS EST, QUAE DIROS**
SENTIAT ICTVS.

Attulerat secum liquidi quoque monstra veneni,
 Oris Cerberei spumas, & virus Echidnae:
 Erroresque vagos, caecaque obliuia mentis,
 Et scelus, & lacrymas, rabiemque & cædis amo-
 rem;

Omnia trita simul: quæ sanguine mista recenti
 Coxerat ære cauo, viridi versata cicuta.

Dumque pauent illi: vertit furiale venenum
 Pectus in amborum, præcordiaque intima mouit.

Tum face iactata per eundem sæpius orbem
 Consequitur motis velociter ignibus ignes.

Sic victrix, iussique potens, ad inania magni
 Regna redit Ditis; sumptumque recingitur an-
 guem.

VI.

*Athamas Learchum infantem suum ad saxum al-
 lidit: cum altero paruulo melicerta se de serpu-
 lo in mare abiicit Ino. Rogatu Veneris à
 Neptune dijs marinis accensentur.*

Protinus Aeolides media furibundus in aula
 Clamat, iò comites, his retia tendite syluis:

Hic modo cum gemina visa est mihi prole
leæna:

Vtque feræ, sequitur vestigia coniugis amens:
Deque sinu matris, ridentem & parua Learchum
Brachia tendentem rapit: & bis terque per auras
Mors rotat fundæ, rigidoque infantia faxo
Discutit ora ferox: tum denique concita mater,
Seu dolor hoc fecit, seu sparsi causa veneni,
Exululat: sparsisque fugit male sana capillis:
Teque ferens paruum nudis, Melicerta, lacertis
Euæ Bacche sonat. Bacchi sub nomine Iuno
Risit, & hos usus præstet tibi, dixit, alumnus.
Imminet æquoribus scopulus: pars ima cauatur
Fluctibus, & tectas defendit ab imbribus undas:
Summa rigent, frontemque in apertum porrigit
æquor.

Occupat hunc (VIRE INSANIA FECE-
RAT) Ino,

Seque super pontum nulla tardata timore
Mittit, onusque suum. percussa recanduit unda.
At Venus immeritæ neptis miserata labores;
Sic patruo blandita suo est: ô numen aqua-
rum,

Proxima cui cælo cessit, Neptune, potestas,
Magna quidem posco, sed tu miserere meorum,
Iactari quos cernis in Ionio immenso,
Et dijs adde tuis. aliqua & mihi gratia ponto
est,

Si tamen in medio quondam concreta profundo
Spuma fui, gratumque manet mihi nomen ab
illa

Annuit oranti Neptunus, & abstulit illis
Quod mortale fuit, maiestatemque verendam
Imposuit: nomenque simul, faciemque non auit,
Leucotheaque deum cum matre Palæmona dixit.

VII.

*Matronæ Thebanæ reginam suam luctu prosequen-
tes, Iunonemq; traduentes & vindicem illius
iram experientes, binas metamorpho-
ses subierunt.*

SIdoniæ comites, quantum valuerunt, secutæ
Signa pedum, primo videre nouissima faxo,
Nec dubium de morte ratæ, Cadmeida pal-
mis

Deplanxere domum, scissis cum veste capillis.
Utque parum iustæ, nimiumq; in pellice faux
Inuidiam fecere deæ. conuicia Iuno
Non tulit, &, faciam vos ipsas maxima, dixit,
Sæuitiæ monimenta meæ. res dicta secuta est.
Nam quæ præcipuè fuerat pia, persequar, inquit
In freta reginam, saltumq; datura, moueri
Haud vsquam potuit, scopuloque affixa cohæsit,
Altera dum solito tentat plangore ferire
Pectora, tentatos sentit riguisse lacertos.
Illa, manus ut forte tetenderat in maris vndas,
Saxeæ facta manus in easdem porrigit vndas,
Huius, ut arreptum laniabat vertice crinem,
Duratos subito digitos in crine videres.
Quo quæque in gestu deprensa est, hæsit in
illo.

Pars volucres factæ, quæ nunc quoque gurgite in
illo

Aequora distringunt summis Cadmeides alis.

VIII.

*Cadmus domus suæ tot calamitatibus victus, & vr-
bis pertæsus, cum coniuge in Illyriam abit. ibi am-
bo in dracones mutati, sylvas colunt; nec
quenquam lædunt.*

Nescit Agonorides natam, paruumque nepo-
tem

Aequoris esse deos. Iuctu, serieq; malorum
Victus, & ostentis, quæ plurima viderat, exit
Conditor vrbe sua, tanquam fortuna locorum,
Non sua se premeret: longisq; erroribus actus
Contigit Illyricos profuga cum coniuge fines,
Iamq; malis, annisq; graues, dum prima retractat
Fata domus releguntq; suos sermone labores:
Num facer ille mea traiectus cuspide serpens,
Cadmus ait, fuerat tum, cum Sidone profectus
Vipereos sparsi per humum noua semina dentes?
Quem si cura deum tam certa vindicat ira:
Ipse, precor, serpens in longam porrigat aluum.
Dixit, & vt serpens in longam tenditur aluum:
Duratq; cuti squamas increescere sentit:
Nigraq; cæruleis variari corpora guttis:
In pectusq; cadit pronus: commistaq; in vnum
Paulatim tereti tenuantur acumine crura.
Brachia iam restant: quæ restant brachia tendit:
Et lacrymis per adhuc humana fluentibus ora,
Accede o coniux, accede miserrima, dixit:
Dumque aliquid superest de me, me tange: ma-
numque

Accipe, dum manus est, dum non totum occupat
anguis.

Ille quidem vult plura loqui: sed lingua repente
In partes est fissa duas: nec verba loquenti
Sufficiunt: quoties aliquos parat edere questus,
Sibilat: hanc illi vocem natura reliquit.
Nuda manu feriens exclamat pectora coniux,
Cadme mane, teq; infelix his exue monstros.
Cadme quid hoc? vbi pes? vbi sunt humerique
manusque

Et color, & facies? &, dum loquor omnia? cur non
Me quoq; cælestes in eundem vertitis anguem?
Dixerat. ille suæ lambebat coniugis ora,
Inq; sinus charos, veluti cognosceret, ibat:

Et dabat amplexus : afuetaq; colla petebat.
 Quisquis adest (aderant comites) terretur. at illis
 Lubrica pellucet cristati colla draconis,
 Et subito duo sunt, iunctoq; volumine serpunt,
 Donec in oppositi memoris subiere latebras,
 Nunc quoque nec fugiunt homines , nec vulnere
 lædunt,
 Quidque prius fuerint , placidi meminere draco-
 res.

IX.

*Acrisius quoq; Argiuorum rex Bacchum repudia-
 uit, & Perseum contempsit. Hic Medusæ caput am-
 putauit: ex cuius gattis sanguineis serpentes in A-
 frica prodierunt. Eodem capite ostentato Atlantem
 Mauritaniæ regem, hospitium sibi negantem, in
 montem magnum conuertit, in quo cælum
 recumbit.*

Sed tamen ambobus versa solatia formæ
 Magna nepos dederat, quæna debellata colebat
 India, quem positis celebrabat Achaïa tem-
 plis

Solus Abantiades ab origine cretus eadem
 Acrisius superest, qui mœnibus arceat vrbis
 Argolicæ contraq; deum ferat arma, genusq;
 Non putat esse deum (neque enim Iouis esse pu-
 tabat)

Persea, quem pluuio Danae conceperat auro.
 Mox tamen Acrisium (tanta est præsentia veri)
 Tam violasse deum, quam non agnosce nepotem
 Pœnitet impositus iam cælo est alter, at alter
 Viperei referens spoliū memorabile monstri
 Aëra carpebat tenerum stridentibus alis.
 Cumq; super Libycas victor penderet arenas,
 Gorgonei capitis gutta cecidere cruenta,

Quas humus exceptas varios formauit in angues
 Vnde frequens illa est, infestaq; terra colubris.
 Inde per immensum ventis discordibus actus,
 Nunc huc, nunc illuc, exemplo nubis aquosæ
 Fertur: & ex alto seductas æthere longè
 Despectat terras, totumq; superuolat orbem,
 Ter gelidas Arctos, ter cancri brachia vidit:
 Sæpe sub occasus, sæpe est ablatus in ortus.
 Iamq; cadente die veritus se credere nocti
 Constitit Hesperio regnis Atlantis in orbe:
 Exiguamq; petit requiem: dum Lucifer ignes
 Euocet Auroræ, cursusq; Aurora diurnos.
 Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans
 Iapetionides Atlas fuit, vltima tellus
 Rege sub hoc, & pontus erat, qui Solis anhelis
 Aequora subdit equis, & fessos excipit axes.
 Mille greges illi, totidemque armenta per her-
 bas

Errabant: & humum vicinia nulla premebat.
 Arboreæ frondes auro radiante nitentes,
 Ex auro ramos, ex auro poma ferebant.
 Hospes, ait Perseus illi, seu gloria tangit
 Te generis magni, generis mihi Iuppiter auctor:
 Siue es mirator rerum, mirabere nostras.
 Hospitium, requiemq; peto. memor ille vetustæ
 Sortis erat: dederat Themis hanc Parnassia sortem:
 Tempus, Atla, veniet, tua quo spoliabitur auro
 Arbor, & hunc prædæ titulum Ioue natus habebit.
 Id metuens, solidis pomaria clauferat Atlas
 Moenibus, & vasto dederat seruanda draconi:
 Arcebatq; suis externos finibus omnes.
 Huic quoque, vade procul, ne longè gloria rerum
 Quas mentiris, ait, longè & tibi Iuppiter absit,
 Vimq; minis addit: manibusq; expellere tentat
 Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis.
 Viribus inferior, quis enim par esset Atlantis
 Viribus: at quoniam parui tibi gratia nostra est,
 Accipe munus, ait: læuaq; à parte Nedusæ

Ipse retrouersus squalientia protulit ora :
 Quantus erat mons factus Atlas: nam barba co-
 mæq;
 In sylvas abeunt: iuga sunt humeriq; manusq;
 Quod caput ante fuit, summum est in monte ca-
 cumen :
 Ossa lapis fiunt. tum partes altus in omnes
 Creuit in immensum (sic dii statuerunt) & omne
 Cum tot sideribus cælum requieuit in illo.

X.

*Perseus Andromedam propter superbiam matris
 balenæ expositam à parentibus, pactione interposita
 in connubium deposcit. Monstrum ferro conficit,
 & optatis potitur. Virgulæ capiti Medu-
 sæo substrate, in coralia transeunt.*

Clauferat Hippotades æterno carcere ven-
 tos

Admonitorq; operum cælo clarissimus alto
 Lucifer ortus erat: pennis ligat ille resumptis
 Parte ab vtraq; pedes: teloq; accingitur vnco :
 Et liquidum motis tallaribus aëra findit.
 Gentibus innumeris circumq; infraq; relictis,
 Aethiopum populos, Cepheaq; conspicit arua.
 Illic immeritam maternæ pendere linguæ
 Andromedam pœnas iniustus iusserat Ammon.
 Quam simul ad duras religatam brachia cautes
 Vidit Abantiades, u si quod leuis aura capillos
 Mouerat, & tepido manabant lumina fletu :
 Marmoreum ratus esset opus. trahit inscius ignes
 Et stupet. eximix correptus imagine formæ
 Pæne suas quaterere est oblitus in aëre penna.
 Ut stetit, ô dixit, non istis digna catenis.
 Panderequirenti nomen terræq;, tuumque
 Et cur vinelageras. primo silet illa, nec audet
 Appellare virum virgo; manibusq; modicos
 Celasset vultus, si non religata fuisset.

Lumina, quod potuit, lacrymis impleuit obortis.
 Sæpius instanti, sua ne delicta fateri
 Nolle videretur, nomen terræq; suumq;
 Quantaq; maternæ fuerit fiducia formæ
 Indicat, & nondum memoratis omnibus, vnda
 Insonuit, veniensq; immenso bellua ponto
 Imminet, & latum sub pectore possidet æquor.
 Conclamat virgo, genitor lugubris, & vnâ
 Mater adest, ambo miseri, sed iustius illa,
 Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
 Plangoremq; ferunt, victoque in corpore adha-
 rent,

Tunc sic hospes ait, lacrymarum longa manere
 Tempora vos poterunt, ad opem brevis hora fe-
 rendam est.

Hanc ego si peterem Perseus, Ioue natus, & illa,
 Quam clausam impleuit fœcundo Iupiter auro,
 Gorgonis anguicomæ Perseus superator, & alis
 Aetherias ausus iactatis ire per auras,
 Præferrer cunctis certè gener. addere tantis
 Dotibus & meritum (FAVEANT MODO
 NUMINA) tento,

Vt mea sit seruata mea virtute, paciscor.

Accipiunt legem (quis enim dubitaret?) & orât,
 Promittuntq; super regnum dotale parentes:

Ecce velut naus præfixo concita rostro

Sulcat aquas, iuuenum sudantibus acta lacertis,

Sic fera dimotis impulsu pectoris vndis

Tantum aberat scopulis, quantum balearica torto

Funda potest plumbo medijs transmittere cæli,

Cum subito iuuenis pedibus tellure repulsa

Arduus in nubes abiit, & in æquore summo

Vmbra viri visa est, visam fera sæuit in vmbra.

Vtq; Iouis præpes vacuo cum vidit in aruo

Præbentem Phœbo liuentia terga draconem

Occupat aduersum, neu fœua retorqueat ora,

Squamigeris auidos figit ceruicibus ungues,

Sic celeri misso præceps per inane volatu

Terga

Terga feræ pressit, dextroq; frementis in armo
 Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo.
 Vulnere læsa graui, modo se sublimis in auras
 Attollit, modò subdit aquis, modo more ferocis
 Versat apri, quem turba canum circumsona terret,
 Ille auidos morsus velocibus effugit alis,
 Quæque patent, nunc terga cauis superoblita con-
 chis,

Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda
 Desinet in piscem falcato vulnerat ense.
 Bellua puniceos misto cum sanguine fluctus
 Ore vomit. maduere graues aspergine pennæ,
 Nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus
 Credere, conspexit scopulum: qui vertice summo
 Stantibus extat aquis, operitur ab æquore moto.
 Nixus eo, rupisq; tenens iuga prima sinistra,
 Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
 Littora cum plausu clamor, superasq; deorum
 Impleuere domos. gaudent, generumq; salutant,
 Auxiliumq; domus, seruatoresq; fatentur
 Cassiope, Cepheusq; pater. resoluta catenis
 Incedit virgo preciumq;, & causa laboris.
 Ipse manus hausta victrices abluit vnda,
 Anguiferumq; caput dura ne lædat arena,
 Mollit humum folijs, nataq; sub æquore virgas
 Sternit, & imponit Phorcynidos ora Medusæ,
 Virga recens, bibulaq; etiam nunc viua medulla
 Vim rapuit monstri, tactuq; induruit huius,
 Percepitq; nouum ramis, & fronde rigorem
 At pelagi nymphæ factum mirabile tentant
 Pluribus in virgis, & idem contingere gaudent,
 Seminaq; ex illis iterant iactata per vndas,
 Nunc quoq; coralijs eadem natura remansit,
 Duritiem tacto capiant vt ab aëre, quodq;
 Vim in æquore erat, fiat super æquora saxum.

XI.

*Sacrificium, & nuptiæ Persei. In conuiuio occasio
cedis Medusæ, de cuius defecto capite pegasus ala-
tus equus, & chrysaor profiluerit: item, vn-
de illi angues pro crinibus, comme-
moratur.*

D Ijs tribus ille focos, totidem de cespite po-
nit:

Lauum Mercurio, dextrum tibi, bellica
virgo:

Ara Iouis media est: mactatur vacca Mineræ
Alipedi vitulus, taurus tibi summe deorum.
Protinus Andromeden, & tanti præmia facti
Indotata rapit. tædas Hymenæus, amorq;
Præcipiunt: largis sariantur odoribus ignes,
Sertaq; dependent tectis, & ubiq; lyræque;
Tibiaq; & cantus animi fælicia læti
Argumenta sonant: referatis aurea valuis
Atria tota patent: pulchraq; instructa parata
Cepheni proceres ineunt conuiuia regis.
Postquam epulis vncti, generosi munere Bacchi
Diffundere animos, cultusq; genusq; locorum
Quærit Abantiades. quærenti protinus vnus
Narrat Lyncides moresq; habitusq; virorum.
Quæ simul edocuit, nunc, ô foreissime, dixit,
Fare precor, Perseu, quanta virtute, quibusq;
Artibus abstuleris crinita draconibus ora.
Narrat Abantiades; gelido sub Atlante iacentem
Esse locum solidæ tutum munimine molis.
Cuius in introitu geminas habitasse sorores
Phorcydas, vnus fortitas luminis vsum.
Id de solerti furtim dum traditur, astu
Supposita cepisse manu: perq; abdita longè,
Deuiaq; & syluis horrentia saxa fragoris
Gorgoneas tetigisse domos, passimq; per agros

Perq;

Perque vias vidisse hominum simulacra, ferarum-
que,

In silicem ex ipsis visa conuersa Medusa.

Dumque grauis somnus colubros, ipsamque tene-
bat

Eripuisse caput collo: pennisque fugacem

Pegason, & fatrem matris de sanguine natos.

Addidit & longi non falsa pericula cursus.

Quæ freta, quas terras sub se vidisset ab alto:

Et quæ iactatis tetigisset sidera pennis.

Ante expectatum tacuit. tamen excipit vnus

Ex numero procerum, quærens, cur vna fore-
rum

Gesserit alternis immistos crinibus angues.

Hospes, ait, quoniam scitaris digna relatu:

Accipe quæsitam causam. clarissima forma,

Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum

Illa: nec in tota conspectior vlla capillo

Pars fuit: inueni, qui se vidisse referrent.

Hanc pelagi rector templo vitiasse Mineræ

Dicitur, auersa est; & castos ægide vultus

Nata leuistexit. neve hoc impune fuisset:

Gorgoneum crinem turpes mutauit in hydros.

Nunc quoque vt attonitos formidine terreat ho-
stes,

Pectore in aduerso, quos fecit, sustinet angues.

ELECTORVM

EX METAMOR-

PHOSI

LIBER QVINTVS.

Phineus Cephei frater desponsam sibi prius Andromedam nunc peregrino commissam vxorem iniquissimè patiens, inter epulas nuptiales pugnam incipit. Fit vtrunque magna & varia trucidatio, apponunturque cadentium nomina,
ἐμνηρικῶς.

SECTIO I.

Vmque ea Cephenum medio Danaeius heros
 Agmine commemorat: fremitu regalia turbæ
 Atria complentur: nec, coniugalia festa

Qui canat, est clamor, sed qui fera nutriet
 arma,

Inque repentinos conuiuia versa tumultus
 Assimilare freto possis, quod saua quietum
 Ventorum rabies motis exasperat undis.

Primus in his Phineus belli temerarius auctor
 Fraxineam quatiens aratae cuspidis hastam,
 En ait, en adsum prærepta coniugis ultor.

Nec mihi te pennæ nec falium versus in aurum
 Iuppiter eripiet. Conanti mittere Cepheus,

Quid facis? exclamat: quæ te, germane, furem
 tem

Mens agit in facinus? meritisne hæc gratia
tantis

Redditur? hac vitam seruata dote rependis?
Quam tibi non Perseus, verum si quæris, ad-
emit,

Sed graue Nereidum numen, sed corniger Am-
non,

Sed quæ visceribus veniebat bellua ponti
Exsaturanda meis. illo tibi tempore rapta est,
Quo peritura fuit: nisi si crudelis id ipsum
Exigis vt pereat, luctuque leuabere nostro.
Scilicet haud fatis est, quod te spectante reuin-
cta est,

Et nullam quod opem patruus, sponsusve tulisti
Insuper à quoquam quod sit seruata dolebis?
Præmiaq; eripies? quæ si tibi magna videntur,
Ex illis scopulis, vbi erant affixa, petisses.
Nunc sine quæ petijt, per quem hæc orba sene-
ctus,

Ferre, quod & meritis & voce est pactus: eumq;
Non tibi, sed certè prælatum intellige morti.
Ille nihil contra: sed & hunc, & Persea vultu
Alternò spectans, petat hunc ignorat, an illum.
Cunctatusq; breui contortam viribus hastam,
Quantas ira dabat, ne quicquam in Persea misit.
Vt stetit illa toro: stratis tum deniq; Perseus
Exiliit, teloq; ferox inimica remisso
Pectora rupisset: nisi post altaria Phineus
Iisset: & indignum, scelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhæti non irrita cuspis adhæsit.
Qui postquam cecidit, ferrumque ex ossibus reuul-
sum est:

Calcitrat, & positas aspergit sanguine mensas.
Tum verò indomitas ardescit vulgus in iras,
Telaq; coniiciunt: & sunt qui Cephea dicunt
Cum genero debere mori. sed limine tecti
Exierat Cepheus, testatus iura, fidemque,

Hospi-

Hospitijsq; deos, ea se prohibente moueri.
 Bellica Pallas adest, & protegit ægide fratrem.
 Datque animos. erat Indus Atys, quem flumine
 Gange

Edita Limniace vitreis peperisse sub vndis
 Creditur, egregius forma, quam diuite cultu
 Augebat, bis adhuc octonis integer annis,
 Indutus chlamydem Tyriam, quam limbus obi-
 bat

Aureus: ornabant aurata monilia collum,
 Et madidos myrrha curuum crinale capillos.
 Ille quidem iaculo quamuis distantia misso
 Figere doctus erat, sed tendere doctior arcus,
 Tum quoque lenta manu flectentem cornua Per-
 seus

Stipite, qui media positus fumabat in ara,
 Perculit, & fractis confudit in ossibus ora.
 Hunc ubi fædatus iactantem in sanguine vultus
 Assyrius vidit Lycabas iunctissimus illi,
 Et comes, & veri non dissimulator amoris:
 Postquam exhalantem sub acerbo vulnere vi-
 tam

Deplorauit Atyn: quos ille tetenderat arcus,
 Arripit, & mecum tibi sint certamina dixit.
 Nec longum pueri fato latabere, quo plus
 Inuidiæ, quam laudis habes. hæc omnia nondum
 Dixerat, emicuit neruo penetrabile telum,
 Vitatumq; tamen sinuosa veste pependit.
 Vertit in hunc harpen madefactum cæde Medusæ
 Acrisioniades, adigitq; in pectus. at ille
 Iam moriens, oculis sub nocte natantibus atra,
 Circumspexit Atyn. seq; acclinavit ad illum,
 Et tulit ad manes iunctæ solatia mortis.
 Ecce Suenites genitus Methione Phorbas,
 Et Libys Amphimedon, auidi committere pu-
 gnam,

Sanguine, quam latè tellus madefacta tepebat,
 Conciderant lapsi: surgentibus obstitit ensis.

Alterius costis, iugulo Phorbantis adactus.
 At non Actoriden Erithum, cui lata bipennis
 Telum erat, admoto Perseus petit ense: sed altis
 Extantem signis, multæq; in pondere massæ,
 Ingentem manibus tollit cratera duabus:
 Infigitque viro: rutilum vomit ille cruorem:
 Et resupinus humum moribundo vertice pulsat.
 Inde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,
 Caucasumque Abarin, Sperchisiadenque Lyce-
 tum,
 Intonsumque comas Elicem, Phlegyamque, Cly-
 tumque
 Sternit, & extractos morientum calcat acervos.
 Nec Phineus ausus concurrere cominus hosti,
 Intorquet iaculum: quod detulit error in Idam,
 Expertem frustra belli, & neutra arma secutum.
 Ille tuens oculis immitem Phinea toruis,
 Quandoquidem in partes, ait, abstrahor, accipe
 Phineu
 Quem fecisti hostem, pensa que hoc vulnere vul-
 nus,
 Iamq; remissurus tractum de vulnere telum
 Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.
 Hic quoque Cephenam post regem primus Odi-
 tes
 Ense iacet Clymeni. Protenora perculit Hy-
 pseus,
 Hypsea Lyncides. Fuit & grandævus in illis
 Emathion, æqui cultor, timidusq; deorum:
 Qui, quoniam prohibent anni bellare, loquendo
 Pugnat, & incessit, scelerataque deuoret arma.
 Huic Cromis amplexo tremulis altaria palmis
 Decutit ense caput: quod protinus incidit aræ.
 Atq; ibi semianimis verba execrantia lingua
 Edidit, & medios animam expiravit in ignes.
 Hinc gemini frarres, Brotea que, & castibus Am-
 non
 Inuicti, vinci si possent castibus enses,

Phinea cecidere manu: Cererisque sacerdos
Alphytus albenti velatus tempora vitta.

Tu quoque Lampetide non hos adhibendus ad
vſus,

Sed qui pacis opus citharam cum voce moueres,
Iuſſus eras celebrare dapes, feſtumq; canendo.

Quem procul aſtantiem, plectrumque imbellet
nentiem

Pettalus irridens, ſtygijs cane cætera, dixit,

Manibus, & lauo mucronem tempore fixit.

Concidit, & digitis morientibus illa retentat

Fila lyræ: caſuq; canit miſerabile carmen.

Non finit hunc impune ferox cecidiſſe Lycorman

Raptaq; de dextro robuſta repagula poſte

Oſſibus illiſit mediæ ceruicis. at ille

Procubuit terræ maſtati more iuueni.

Demere tentabat læui quoque robora poſtis

Cinipheus Pelates: tentanti dextera fixa eſt

Cuspide Marmaridæ Coriti: lignoque co hæſit.

Hærenti latus hauſit Abas: nec corruit ille:

Sed retinente manu moriens è poſte pependit.

Sternitur & Melaneus Perſeïa caſtra ſecutus,

Et Naſamoniaci Dorilas diſtiſſimus agri:

Diues agri Dorilas; quo non poſſederat alter

Latius, aut totidem tollebat farris æceruos.

Huius in obliquo miſſum ſtetit inguine ferrum

(Lætiſer ille locus) quem poſtquā vulneris auctor

Singultantem animam, & verſantem vulnera vidit

Bactrius Halcyoneus, hoc quod premis, inquit, ha-

beto

De tot agris terræ: corpusq; exanguere liquit.

Torquet in hunc haſtam calido de vulnere raptam

Uxor Abantiades: media quæ nare recepta

Ceruice exacta eſt, in partesq; eminet ambas.

Dumque manum fortuna iuuat, Clytiumq; Da-

numque

Matre ſatos vna diuerſo vulnere fudit.

Nam Clyti per vtrumque graui vibrata lacerto

Frangi

Fraxinus acta femur : iaculum Danus ore mo-
mordit.

Occidit & Celadon Mindeſius, occidit Aſtreus

Matre Palæſtina, dubio genitore creatus:

Echionque ſagax quondam ventura videtur,

Tunc aue deceptus falſa: regiſq; Thoactes

Armiger, & caſo genitore infamis Agyrtes.

Plus tamen exhausto ſuperest, namque omnibus
vnum

Opprimere eſt animus, coniurata vndique pu-
gnant

Agmina, pro cauſa meritum impugnant, e-
demque,

Hac pro parte ſocer fruſtra pius, & nona coniux

Cum genitrice, fauent: vlulatuque atria complent,

Sed ſonus armorum ſuperat, gemituſque cadent-
tum:

Pollutoſq; ſimul multo Bellona penates

Sanguine perfundit, renouataq; prælia miſcet.

Circumeunt vnum Phineus, & mille ſecuti

Phinea: tela volant hyberna grandine plura

Præter vtrumque latus, præterque & lumen, &
aures,

Applicat hic humeros ad magnæ ſaxa columnæ.

Tutaque terga gerens, aduerſaq; in agmina verſus

Suſtinet iſtantes: iſtabat parte ſiniſtra

Chaonius Molpeus, dextrâ Nabathæus Ethemon

Tigris vt auditis diuerſa valle duorum

Extimulata fame mugitibus armentorum,

Nescit vtro potius ruat, & ruere ardet vtroque

Sic dubius Perſeus, dextra lauaue feratur,

Molpea traiecti ſummouit vulnere cruris:

Contentuſq; fuga eſt. neq; enim dat tempus Eth-
mon,

Sed furit: & cupiens alto dare vulnera collo,

Non circumſpectis exactum viribus enſem

Fregit: in extrema percuffæ parte columnæ

Lumina diſſiluit, dominiſque in gutture fixa eſt.

Non

Non tamen ad lethum causas satis illa valentes
Plaga dedit, trepidum Perseus, & inertia fru-
stra

Brachia tendentem Cyllenide confodit harpe.

II.

*Sentiens se aduersariæ multitudini imparem Per-
seus, mandat suis, oculos auertant: caput Medu-
seum prefert, cuius intuitu hostes in saxa dirigue-
runt: nec eam calamitatem, quantumvis
supplici prece Phineus ipse
effugit.*

Verùm vbi virtutem turbæ succumbere vidit,
Auxilium, Perseus: quoniam sic cogitis ipsi,
Dixit, ab hoste petam. vultus auertite vestros,
Siquis amicus adest: & Gorgonis extulit ora.
Quære alium, tua quem moueant miracula, dixit:
Thessalus utq; manu iaculum lethale parabat
Mittere in hoc hæsit signum de marmore gestu.
Proximus huic Ampix animi plenissima magni
Pectora Lynceidæ gladio petit: inque petendo
Dextera dirigit, nec citrà mota nec ultra est.
At Nileus, qui se genitum septemplex Nilo
Ementitus erat, clypeo quoque flumina septem
Argento partim, partim calauerat auro:
Aspice, ait, Perseu, nostræ primordia gentis:
Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras,
A tanto cecidisse viro. pars vltima vecis
In medio suppressa sono est, ad aperta q; velle
Ora loqui credas, nec sunt ea peruia verbis.
Increpat hos, vitioque animi, non viribus, in-
quit,
Gorgoneis torpetis, Eryx incurrito mecum
Et prosterne humi iuuenem magica arma mo-
uentem.
Incursurus erat: tenui vestigia tellus.

Immo-

Immotusq; filet, armataq; mansit imago:
 Hi tamen ex merito poenas subiêre, sed vnus
 Miles erat Persei: pro quo dum pugnat, Acon-
 teus

Gorgone conspecta saxo concreuit oborto.
 Quem ratus Astyages etiamnum viuere, longo
 Ense ferit: sonuit tinnitibus ensis acutis.
 Dum stupet Astyages naturam traxit eandem
 Marmoreoq; manet vultus mirantis in ore
 Nomina longa mora est media de plebe viro-
 rum

Dicere, bis centum restabant corpore pugnae:
 Gorgone bis centum riguerunt corpora visa.
 Poenitet iniusti tunc deniq; Phineas belli,
 Sed quid agat? simulacra videt diuersa figuris,
 Agnoscitque suos: & nomine quemque voca-
 tum

Poscit opem: credensque parum, sibi proxima
 tangit

Corpora: marmor erant, auertitur, atque ita sup-
 plex,

Confessasque manus, obliquaq; brachia tendens,
 Vincis, ait, Perseu: remoue tua monstra: tuaq;
 Saxificos vultus, quaecunq; ea, tolle Medusæ,
 Tolle, precor, non nos odium, regni que cupido
 Compulit ad bellum: pro coniuge mouimus
 arma.

Causa fuit meritis melior tua: tempore no-
 stra.

Non cessisse piget. nihil, ô fortissime, præter
 Hanc animam concede mihi, tua cætera sunt.
 Talia dicenti, neque eum quem voce rogabat
 Respicere audenti, quod, ait, timidissime Phi-
 neu,

Et possum tribuisse, & magnum est munus inertis
 Pone metum, tribuam: nullo violabere ferro:
 Quin etiam mansura dabo monumenta per æ-
 num:

inque

Inque domo soceri semper spectabere nostri:
 Ut mea se sponsi soletur imagine coniux,
 Dixit, & in partem Phercynida transtulit illam,
 Ad quam se trepido Phineus obuerterat ere.
 Tunc quoq; conanti sua lumina flectere, ceruix
 Dirigit, saxoque oculorum induruit humor.
 Sed tamē os timidum, vultusque in marmore sup-
 plex,
 Summissaque manus, faciesque obnoxia mansit.

III.

*Ad vlciscendum Acrisium vnum, ostenso capite Me-
 dusæo Prætum, illius fratrem, eodemque modo
 Polydicten Seriphi regem incredulum, fa-
 cit Perseus Lapide-
 scere.*

Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
 Intrat, & immeriti vindex vltorque parentis
 Aggreditur Prætum. nam fratre per arma
 fugato

Acrisiondas Prætus possederat arces.

Sed nec ope armorum, nec, quam malè ceperat,
 arce

Torua colubriferi superauit lumina monstri.
 Te tamen, ô parvæ rector Polydecte Seriphi,
 Nec iuuenis virtus per tot spectata labores,
 Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
 Exerces odium: nec iniqua finis in ira est.
 Detrectas etiam laudem: fictamque Medusæ
 Argois esse necem. dabimus tibi pignora veri.
 Parcite luminibus, Perseus ait; oraque regis
 Ore Medusæo filicem sine sanguine fecit.

*Pallas in Heliconem venit, visura fontem, &
 Pegaso productum, cui inde nomen hippocrene. &
 Musis beneuole accipitur: fontem locumque
 admiratur. Ad narrationem
 sequentem ῥοπα-
 γασκευή.*

HActenus aurigenæ comitem Tritonia fratri
 se dedit: inde caua circumdata nube Seri-
 phon

Deferit, à dextra Cyprio, Cyraroque relictis:
 Virgineumque Heliconam petit: quo monte po-
 tita

Constitit, & doctas sic est affata sorores.
 Fama noui fontis nostras peruenit ad aures,
 Dura Medusæi quem præpetis vngula rapit.
 Is mihi causa viæ, volui mirabile factum
 Cernere: vidi ipsum materno sanguine nasci.
 Excipit Vranie. Quæcunque est causa videndi
 Has tibi, Diua, domos, animo gratissima no-
 stro,

Vera tamen fama est: & pegasus huius origo
 est

Fonti: & ad latices deduxit. Pallada sacros,
 Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas,
 Sylvarum lucos circumspicit antiquarum,
 Antraque, & innumeris distinctas floribus her-
 bas:

Falicesque vocat pariter studioque, locoque
 Mœonidas. Quam sic affata est vna sororum.
 O nisi te virtus opera ad maiora tulisset;
 In partem ventura chori Tritonia nostri,
 Vera refers: meritoque probas artemque, lo-
 cumque:

Et gratam sortem, tutæ modo sumus, habemus.

SED VETITVM EST ADEO SCELERI
 NIHIL. OMNIA TERRENT
 VIRGINEAS MENTES : dirasque ante
 ora Pyreneus
 Vertitur, & nondum me tota mente recepi.

V.

*Tempestate pluuiæ in Parnassum redeuntæ Musæ,
 à Pyreneo tyranno domum inuitantur, cuius libi-
 dini se mirabiliter eripiunt. Insecuturus de
 arce præcipitem se agit, fractis-
 que cervicibus in-
 terit.*

DAulia Threicio, Phoea que militura
 Ceperat ille ferox, iniusta que regna tene-
 bat.

Templa petebamus Parnassia : vidit euntæ:
 Nostra que fallaci veneratus numina vultu,
 Mæonides (agnorat enim) consistite, dixit:
 Nec dubitate precor, tecto graue fidus, & imbrem
 (Imber erat) vitæ meo : subiere minores
 Sæpè casas superi dictis, & tempore motæ,
 Annuimusque viro, primasque intrauimus ædes,
 Desierant imbres, victoque Aquilonibus Austro
 Fusca repurgato fugiebant nubila cœlo.
 Impetus ire fuit. claudit sua tecta Pyreneus,
 Vimque paret, quam nos sumptis effugimus alis,
 Ipse secutus similis stetit arduus arce :
 Quaque via est vobis, erit & mihi, dixit: eademque
 Sequæ iacit vecors è summo culmine turris:
 Et cadit in vultus, discussisque ossibus oris
 Tundit humum moriens scelerato sanguine tin-
 ctam.

VI.

Novem Pieri filiae Musas cantu provocantes, in picas conversae sunt. Canit una bellum giganteum, deorumque fugam in Ægyptum, ubi sub diuersis animalium figuris delituerunt. Contra canendi partes dantur Caliope.

Musa loquebatur, pennæ sonuere per auras,
Voxque salutantum ramis veniebat ab altis.
Suspicit, & linguæ quærit tam certa loquentes

Vnde sonent, hominemque putat Ioue nata locutum.

Ales erat; numeroque novem sua fata querentes
Institerant ramis, imitantes omnia picæ.

Miranti sic orsa deæ dea: nuper & istæ

Auxerunt volucrum victæ certamine turbam.

Pierus has genuit Pellæis diues in aruis.

Pæonis Euippe mater fuit: illa potentem

Lucinam novies, novies paritura vocavit.

Intumuit numero stolidarum turba sororum,

Perque tot Aemonias, & per tot Acheidas vrbes

Huc venit, & tali committit prælia voce:

Definite indoctum vana dulcedine vulgus:

Fallere: nobiscum, si qua est fiducia vobis,

Thespiades certate deæ: nec voce, nec arte

Vincemur: totidemque sumus. vel cedite victæ

Fonte Medusæo, & Hyanthea Aganyppe:

Vel nos Emathijs ad Pæonas usque niuosos.

Cedemus sylvis. dirimant certamina nymphæ,

Turpe quidem contendere erat: sed cedere visum

Turpius. electæ iurant per flumina nymphæ,

Factaque de viuo pressere sedilia saxo.

Tunc sine sorte prior, quæ se certare professa est,

E

Bella

Bella canit superum, falsoque in honore gigantes
tes

Ponit: & extenuat magnorum facta deorum;

Emissumque ima de sede Typhoea terræ

Cælitibus fecisse metum, cunctosque dedisse

Terga fugæ: donec fessos Aegyptia tellus

Ceperit, & septem discretus in ostia Nilus.

Hunc quoque Terrigenam venisse Typhoea nar-
rat,

Et se mentitis superos celasse figuris:

Duxque gregis, dixit, fit Iuppiter: vnde re-
curuis

Nunc quoque formatis Libys est cum cornibus
Amnon.

Delius in coruo, proles Semeleia capro,

Fele soror Phœbi, niuea Saturnia vacca,

Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis.

Hactenus ad citharam vocalia mouerat ora.

Poscimur Aonides. Sed forsitan otia non sunt,

Nec nostris præbere vacat tibi cantibus aures.

Ne dubita, vestrumque mihi refer ordine carmen

Pallas ait: nemorisque leui coniecit in umbra.

Musa refert: dedimus summam certaminis vni,

Surgit, & immisos edera collecta capillos

Calliope querulas prætentat pollice chordas.

Atque hæc percussis subiungit carmina neruis.

V I I.

*Orditur Calliope à laudibus Cereris. Subiicit de Si-
ciliæ tremoribus, è luctu, & nixibus Typhoei gi-
gantis, ea obruti. Adhæc de Venere, quæ præter
Dianam, & Minervam nihilominus Proserpinam
virginitati deditam non sustinens, Cupidinem ad
Plutonem illius ducendæ desiderio sauciandum
impellit. Qui rem effe-
ctam dat.*

Prima Ceres vāco glebas dimouit aratro:

Prima dedit fruges, alimenta quē mitia terris.

Prima dedit leges: Cereris sunt omnia munus
Illa canenda mihi est: vtrinam modo dicere pos-
sem

Carmina digna dea: certē est dea carmine digna.

Vasta giganteis iniecta est insula membris

Trinacris, & magnis subiectum molibus vrget

Æthereas ausum sperare Typhoea sedes.

Nititur ille quidem, tentat quē resurgere sæpe:

Dextra sed Ausonio manus est subiecta Peloro,

Læua Pachyne tibi: Lilybæo crura premuntur:

Degrauat Ætna caput: sub qua resupinus arenas

Eiectat, flammam quē fero vomit ore Typhoeus.

Sæpē remolliri luctatur ponderē terræ,

Oppida quē, & magnos deuoluere corpore montes.

+ Inde tremitt tellus, & rex pauet ipse silentum,

Ne pateat, lato quē solura retegatur hiatu,

Immissus quē dies trepidantes terreat ymbra.

Hanc metuens cladem tenebrofa sede tyrannus

Exierat: curru quē atrorum euectus equorum,

Ambibat Siculæ cautus fundamina terræ.

Postquam exploratum satis est loca nulla labare,

Deposuit quē metus, videt hunc Erycina vagan-
tem

Monte suo residens: natum quē; amplexa volucrem:

Arma, manus quē; meæ, mea nate potentia, dixit,

Illa quibus superas omnes, cape tela, Cupido,

In quē dei pectus celeres molire sagittas,

Cui triplicis cessit fortuna nouissima regni.

Tu superos, ipsum quē Iouem, tu numina ponti

Victa domas, ipsum quē regit qui numina ponti.

Tartara quid cessant? cur non matris quē; tuum quē

Imperium proferas? agitur pars tertia mundi.

Et tamen in cœlo, quæ iam patientia nostra est?

Spernimur: ac mecum vires minuuntur Amoris.

Pallada nonne vides, iaculatricem quē Dianam

Abcescisse mihi: Cereris quoq; filia virgo,

Si patiamur, erit: nam spes affectat easdem.
 At tu, pro socio si qua est mihi gratia regno,
 Iunge deam patruo. Dixit Venus, ille phare-
 tram

Soluit: & arbitrio matris de mille sagittis
 Vnam seposuit: sed qua nec acutior vlla,
 Nec minus incerta est, nec quæ magis audiat ar-
 cum.

Oppositoq; genu curuauit flexile cornu:
 Inq; cor hamata percussit arundine Ditem.

VIII.

*Typographia Pergusæ lacus, ad quem flores cum
 sodalibus legentem Proserpinam,
 Pluto uxorem
 rapit.*

HAud procul Ennæis lacus est à moenibus al-
 tus,

Nomine Pergusa: non illo plura Cayster
 Carmina cygnorum labentibus audit in vndis:
 Sylua coronat aquas, cingens latus omne, suisque
 Frondibus, vt velo, Phœbæos sum mouet ignes.
 Frigora dant rami, varios humus humida flores.
 Perpetuum ver est- quo dum Proserpina luco
 Ludit, & aut violas, aut candida lilia carpit,
 Dumq; puellari studio calathosq;, sinumq;
 Implet, & æquales certat superare legendo:
 Pænè simul visa est, dilecta q;, rapta q; diti.
 Vsq; adeo est properatus amor. Dea territa
 mœsto

Et matrem, & comites, sed matrem sæpius ore
 Clamat: &, vt summa vestem laniarat ab ora,
 Collecti flores tunicis cecidere remissis.
 Tantaque simplicitas puerilibus affuit annis,
 Hæc quoq; virginum mouit iactura dolorem.

Raptor

Raptor agit currus : & nomine quemq; vocando
 Exhortatur equos : quorum per colla iubasque
 Excudit obscura tinctas ferrugine habenas,
 Perq; lacus altos, & olentia sulphure fertur
 Stagna Palicorum, rupta feruentia terra,
 Et qua Bacchiadæ bimari gens orta Corinthe
 Inter inæquales posuerunt mœnia portus.

IX.

Cyane nympha Anapi fluuio nupta, Proserpinam agnoscens, raptum hunc Plutoni exprobrat, cursumque deiectu brachiorum impedire nititur. Ille iratus sceptrum terræ elidit, quæ mox dehiscens, viam ad tartara pandit. Cyane dolore, & lacrymis tabescens, in aquam resoluitur, stagnumque anget, quod deinde ab ea nomen accepit.

Est medium Cyanes, & Pisæ Arethusæ,
 Quod coit angustis inclusum cornibus æ-
 quor.

Hic fuit, à cuius stagnum quoque nomine dictum est,

Inter Sicelidas Cyane ce'eberrima nymphas:
 Gurgite quæ medio summa tenus extitit aluo,
 Agnouitq; deam : nec longius ibitis, inquit:
 Non potes inuitæ Cereris gener esse. roganda,
 Non rapienda fuit. QVOD SI COMPONERE
 MAGNIS

PARVA MIHI FAS EST : & me dilexit
 Anapis:

Exorata tamen, nec, vt hæc, exterrita nupsa.
 Dixit: & in partes diuersas brachia tendens
 Obstetit. haud vltra tenuit Saturnius iram :
 Terribilesq; hortatus equos, in gurgitis ima
 Contortum valido sceptrum regale lacerte

Condidit. ista viam tellus in tartara fecit,

Et pronos currus medio cratere recepit.

At Cyane raptamque deam, contemptaque fontis
Iura sui moerens, inconsolabile vulnus

Mente gerit tacita, lachrymisque absumitur o-
mnis:

Et quarum fuerat magnum modo numen, in il-
las

Extenuatur aquas. molliri membra videres,

Ossa pati flexus, ungues posuisse rigorem:

Primaque de tota tenuissima quæque liquecunt.

Carulæ crines, digiti que, & crura, pedesque:

Nam brevis in gelidas membris exilibus undas

Transitus est. Post hæc humeri, tergumque la-
tusque,

Pectoraque in tenues abeunt euanida riuos:

Denique pro viuo vitiatas sanguine venas

Lympha subit: restatque nihil quod prendere
possis.

I.

*Quam cupide, ac studiosè filiam Ceres requi-
sierit. Sitibunda ad aniculam diuertens, ab ea po-
tum accipit. Puerum se ut bibulam irri-
dentem, in stellionem trans-
mutat.*

INterea pauidæ nequicquam filia matri
Omnibus est terris, omni quæsitâ profundo.

Illam non vdis veniens Aurora capillis

Cessantem vidit, non Hesperus: illa duabus

Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetnas

Perque pruinosas tulit irrequieta tenebras.

Rursum vbi alma dies hebetarat sidera, natam

Solis ab occasu, solis quærebat ad ortus.

Fessa labore sitim conceperat, oraque nulli

Colluc.

Colluerant fontes: contactam stramine vidit
 Fortè casam, prauasque fores pulsauit. at inde
 Prodit anus, diuamque videt, lymphamque ro-
 ganti

Dulce dedit, testa quod coxerat ante, polenta.
 Dum bibit illa datam: duri puer oris, & audax
 Constatit ante deam, risitque, auidamque vocauit.
 Offensa est: neque adhuc epota parte, loquen-
 tem

Cum liquido mista perfudit diua polenta.
 Combibit os maculas: & quæ modo brachia ges-
 sit,

Crura gerit. cauda est mutatis addita membris:
 Inq; breuem formam, ne sit vis magna nocendi,
 Contrahitur, paruaque minor mensura lacerta est.
 Mirantem, flentemque, & tangere monstra pa-
 rantem

Fugit anam: latebramque petit: aptumq; colori
 Nomen habet, varijs stellatus corpora guttis.

XI.

*Regredienti in Siciliam Cereri, Cyane Zonam Pro-
 serpine in undas suas delapsam monstrat: loqui e-
 nim, & quod pridem gestum fuerat, narrare non
 poterat. Ceres ingenti dolore suscepto terras, & Si-
 ciliam præsertim execratur, in aratra, rusticos, &
 boves aratores sæuit: solum infœcundum ef-
 ficat: noxias frugibus tempestates
 inducit.*

QUas dea per terras, & quas errauerit undas,
 Dicere longa mora est: quarenti defuit orbis.
 Sicilianam repetit. dumq; omnia lustrat eundo,
 Venit & ad Cyanen: ea, ni mutata fuisset,
 Omnia narrasset: sed & os, & lingua volenti
 Dicere non aderant, nec quo loqueretur habebat.
 Signa tamen manifesta dedit: notamque parenti

Illo fortè loco dilapsam in gurgite sacro
 Persephones zonam summis ostendit in undis.
 Quam simul agnouit, tanquam dum denique
 raptam

Scisset, inornatos laniauit diua capillos:
 Et repetita suis percussit pectora palmis.
 Nescit adhuc ubi sit. terras tamen increpat omnes:

Ingratasq; vocat, nec frugum munere dignas:
 Trinacriam ante alias, in qua vestigia damni
 Repperit. ergo illic saeva vertentia glebas
 Fregit aratra manu, pariliq; irata colonos,
 Ruricolasq; boues letho dedit, aruaq; iussit
 Fallere depositum, vitiataque semina fecit.
 Fertilitas terræ latè vulgata per orbem
 Sparsa iacet: primis segetes moriuntur in herbis.
 Et modò sol nimius, nimius modò corripit imber:
 Sidera nunc, venti que vocent, auidæque volucres,
 Semina iacta legunt: lolium, tribuli que fatigant
 Triticeas messes, & inexpugnabile gramen.

XII.

Arethusa deæ iram aduersus terram sedare contendit. Se peregrinam. Cur, & qua ratione eò aduenit, opportunius nouaturam. Dum per infera labitur, illic Proserpinam, quamquam adhuc mortuam, iam tamen inferorum reginam, Plutonisque regis coniugem vidisse.

TVM caput Eleis Alpheiæ extulit undis:
 Rorantesque comas à fronte remouit aures,
 Atq; ait: o toto quæsitæ virginis orbe,
 Et frugum genitrix, immensos siste labores:

Neue

Neue tibi fidæ violenta irascere terræ.

Terra nihil meruit, patuitque inuita rapinæ,
Nec sum pro patria supplex, huc hospita veni:
Pisa mihi patria est, & ab Elide ducimus ortus,
Sicaniam peregrina colo. Sed gratior omni
Hæc mihi terra solo est: hos nunc Arethusa pe-
nates,

Hanc habeo sedem: quam tu mitissima serua.
Mota loco cur sim, tanti que per æquoris vndas
Aduchar Ortygiam, veniet narratibus hora
Tempestiua meis, cum tu cura que leuata,
Et vultus melioris eris. mihi peruia tellus
Præbet iter, subterque imas ablata cauernas
Hic caput attollo, desueta que sidera cerno.
Ergo dum stygio sub terris gurgite labor:
Visa tua est oculis illic Proserpina nostris.
Illa quidem tristis, nec adhuc interrta vultu,
sed regina tamen, sed opaci maxima mundi,
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.

XIII.

*Stupefacta hoc nuncio Ceres, in cælum vehitur:
filiam ubi sit, Ioui indicat: sibi eam restitui fla-
gitat. Iupiter culpam fratris eleuat: ab eius-
dem nobilitate, diuitijs deam consolatur: re-
uocandam, si nil gustarit, pol-
licetur.*

MAter ad auditas stupuit, cœu saxeæ voces,
Attonita que diu similis fuit, utque dolore
Pulsa graui grauis est amentia, curribus au-
ras

Exit in ætherias. ibi toto nubila vultu
Ante Iouem sparsis stetit inuidiosa capillis.
Proque meo veni supplex tibi, Iuppiter, in-
quit,

Sanguine, proque tuo: si nulla est gratia matris,
Nata patrem moueat, neu sit tibi cura preca-
mur

Vilior illius, quod nostra est edita partu.

En, quaesita diu tandem mihi nata reperta est,

Si reperire vocas amittere certius: aut si

Scire vbi sit, reperire vocas. quod rapta, fere-
mus:

Dum modo reddat eam, neq; enim praedone ma-
rito

Filia digna tua est, si iam mea filia non est,

Iuppiter excepit. Commune est pignus, onusque

Nata mihi tecum: Sed si modo nomina rebus

Addere vera placet, non hoc iniuria factum,

Verum amor est: neq; erit nobis gener ille pudori.

Tu modo, diua, velis. Vt desint cetera, quantum
est

Esse Iouis fratrem? quid quod non cetera de-
sunt?

Nec cedit nisi forte mihi? sed tanta cupido

Si tibi desidij est, repetat Proserpina coelum,

Lege tamen certa: si nullos contigit illic

Ore cibos: nam sic Parcarum foedere cautum est.

XIV.

Septem grana mali punici Proserpina comederat.

Ascalaphum Orphnes, & Acherontis filium,

accusatorem suum ipsa indignata

bubonem reddit.

DIxerat: at Cereri certum est educere na-
tam.

Non ita fata sinunt, quoniam ieiunia
virgo

Soluerat: & cultis dum simplex errat in ho- tis

Puniceum curua decerpserat arbore pomum,

Sumptaque pallenti septem de cortice grana

Presserat ore suo: solusque ex omnibus illud
 Ascalaphus vidit, quem quondam dicitur Or-
 phne

Inter auernales haud ignotissima nymphas,
 Ex Acheronte suo furuis peperisse sub antris.

Vidit & indicio reditum crudelis ademit.

Ingemuit regina Erebi, testemque profanum

Fecit auem, sparsumque caput Phlegethontide
 lympha

In rostrum, & plumas, & grandia lumina vertit.

Ille sibi ablatus fuluis amicitur ab alis,

Inque caput crescit, longosque reflectitur ungues,

Vixque mouet natas per inertia brachia pennas:

Fœdaque fit volucris, venturi nuntia luctus

Ignauus bubo, dirum mortalibus omen.

XV.

*Quamobrem Sirenes cum plumis & pedibus auium,
 facies gerant virgineas. Iupiter Cererem exhila-
 rat; atque ut filia vnum semestre cum matre,
 alterum cum marito vicissim sit,
 constituit.*

Hic tamen indicio poenam, linguaque vi-
 deri

Commeruisse potest: vobis, Acheloides,
 vnde

Pluma, pedesque auium, cum virginis ora geratis?

An quia cum legeret flores Proserpina vernos,

In comitum numero mixtae Sirenes eratis?

Quam postquam toto frustra quaesitis in orbe,

Protinus ut vestram sentirent æquora curam,

Posse super fluctus alarum insistere remis

Optastis, facilesque deos habuistis, & artus

Vidistis vestros subitis flauescere pennis.

Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,

Tantaque dos oris linguae perderet usum

Virginis vultus & vox humana remansit.
 At medius fratriſq; ſui, mœ ſtæque ſororis
 Iupiter ex æquo voluentem diuidit annum.
 Nunc dea regnorum numen commune duorum
 Cum matre eſt totidem, totidem cum coniunge
 menſes.

Vertitur ex templò facies & mentis, & oris.
 Nam modo quæ poterat Diti quoque in cœſta vi-
 deri,
 Læta deæ frons eſt: vt Sol qui tectus aquoſis
 Nubibus ante fuit, victis è nubibus exit.

XVI.

*Arethusa in Alpheo fluuio per æſtum lauans, eun-
 dem ſe inſectantem acerrimè fugit, & Diana (cu-
 ius opem flagitat) miſerante, in fontem ſui nomi-
 nis mutata, per loca ſubterranea manans, in inſula
 Ortygia emergit. Conſantiſſimè, & diuino quo-
 que præſidio conſervatæ virginittis præclarum
 paradigma. Qualia in hiſce libris plura, & ab Au-
 ctore Paradigmatici, Tit. Caſtitaſ, animad-
 uerſa diligenter. Vide Eclog.*

*Virgilij X. cum Sym-
 bolis ibi.*

*Sic tibi cùm fluctus ſubter labare Sicanos
 Doris amara ſuas non intermiſceat vndas.*

Et 3. Æneid.

————— *Nomen dixere priores*

*Ortygiam. Alpheum fama eſt huc Elidiſamnem
 Occultaſ egiffe vias ſubter mare, qui nunc
 Ore, Arethusa, tuo Siculis confunditur vndis.*

EXigit alma Cercs nata ſecura recepta,
 Quæ tibi cauſa fugæ, cur ſis Arethusa facer
 fons.

Con-

Conticuere vnda: quarum dea sustulit alto
 Fonte caput, viridesque manu siccata capillos
 Fluminis Alpei veteres narrauit amores,
 Pars ego nympharum quæ sunt in Acheide, dixit,
 Vna fui, nec me studiosius altera saltus
 Legit, nec posuit studiosus altera casses.
 Sed quamuis formæ nunquam mihi fama petita
 est,

Quamuis fortis eram, formosæ nomen habebam.

Nec mea me facies nimium laudata iuuabat.
 Quaque aliæ gaudere solent, ego rustica dote
 Corporis erubui, crimenque placere putauit.
 Lassa reuertabar, memini, Stymphalide sylua:
 Aestus erat, magnusque labor geminauarat æstus.

Inuenio sine vortice aquas, sine murmure euntes,
 Perspicuas ad humum, per quas numerabilis alte
 Calculus cernis erat, quas tu vix ire putares.
 Cana salicta dabant, nutritaque populus vnda
 Sponte sua natas ripis declinibus umbras.
 Accessi, primunque pedis vestigia tinxit.
 Mox immergor aquis, quas dum ferioque trahoque
 Mille modis labens excussa; brachia iacto,
 Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur,
 Territaque infesto propioris margine fontis.
 Quo properas, Arethusa? suis Alpheus ab vndis,
 Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore,
 Sic ego currebam, sic me ferus ille premebat,
 Ut fugere accipitrem penna trepidante columba,
 Ut solet accipiter trepidas urgere columbas.
 Usque sub Orchemenon. Sophidaque, Cyllenemque,
 Manaliosque sinus, gelidumque Erimanthon, &
 Elim

Currere sustinui: nec me velocior ille:
 Sed tolerare diu cursus ego viribus impar
 Non poteram, longi patiens erat ille laboris.
 Per tamen & campos, & opertos arbore montes,

Saxa quoq; , & rupes, & quâ via nulla, cucurri.
 Sol erat a tergo, vidi præcedere longam.
 Ante pedes vmbra, nisi sit timor illa videbat.
 Sed certe sonituq; pedum terrebar, & ingens
 Crinales vittas afflabat [an]helitus oris.
 Fessa labore fugæ, fer opem, deprendimur, inquam
 Armigeræ, Diana, tuæ, cui sæpe dedisti
 Ferre tuos arcus, inclusaq; tela pharetra.
 Mota dea est, sparsisq; ferens è nubibus vnam
 Me saper iniecit. Lustrat caligine tectam
 Amnis, & ignarus circum caua nubila quærit,
 Bisque locum, quo me dea texerat, inscius ambit,
 Et bis iô Arethusa, iô Arethusa vocauit.

Quid mihi tunc animi miseræ fuit? anne quod
 agnæ,

Si qua lupos audit circum stabula alta frementes?
 Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit
 Ora cauum, nullosq; audet dare corpore motus?
 Non tamen abscedit, neq; enim vestigia cernit
 Longius vlla pedum, seruat nubemque locum-
 que.

Occupat obseffos sudor mihi frigidus artus,
 Cæruleæq; cadunt toto de corpore guttæ.
 Quaq; pedem moui, manat locus, eq; capillis
 Ros cadit, & citius, quam nunc tibi facta renarro,
 In latices mutor. Sed enim cognoscit amatas
 Amnis aquas, positoque viri, quod sumpserat,
 ore,

Vertitur in proprias, vt se mihi misceat, vndas.
 Delia rupit humum: cæcis ego merfa cauernis
 Aduhor Ortygiam, quæ me cognomine diuz
 Grata mihi superas eduxit prima sub auras.
 Hac Arethusa tenus.

XVII.

Ceres Triptolemo currum suum donat, & ad frumentisatationem mortales docendum mittit. Lynceus Stythiae rex hospitem accipit; inuidiaq; suadenti, dormientem iugulare tentat, quem Ceres in lyncem vertit. Omnia haec cecinit Calliope. Nymphae palmam Musis adiudicarunt; & haec Pieridas sibi conuiciantes in picas mutauerunt.

———— Geminos dea fertilis angues
 Curribus admouit, frænifque coërcuit ora;
 Et medium cæli, terræq; per aëra vecta est,
 Atq; leuem currum Tritonida misit in urbem
 Triptolemo; partimq; rudi data semina iussit
 Spargere humo: partim post tempora longa reculta,
 Iam super Europen sublimis, & Asida terram
 Vectus erat iuuenis, Scythicasq; aduertitur oras.
 Rex ubi Lynceus erat: regis subit ille penates.
 Quæ veniat, causamq; viæ, nomenq; rogatus,
 Et patriam, patria est claræ mihi, dixit, Athenæ,
 Triptolemus nomen: veni nec puppe per vnda
 Nec pede per terras: patuit mihi peruius æther.
 Dona fero Cereris, latos quæ sparsa per agros
 Frugiferae messes, alimenta q; mitia reddant.
 Barbarus inuidit, tantiq; vt muneris auctor
 Ipse sit, hospitio recipit, somnoq; grauatum.
 Aggreditur ferro. conantem figere pectus
 Lynceus Ceres fecit, rursusq; per aëra iussit
 Mopsopium iuuenem sacros agitare iugales.
 Finierat doctos e nobis maxima cantus
 At nymphae vicisse deas Heliconæ colentes
 Concordi dixere sono. conuicia victæ
 Cum facerent; quoniam, dixit, certamine vobis

Supplicium meruisse parum est, maledictaque
culpa

Additis, & non est patientia libera nobis,
Ibimus in poenas, & quæ vocat ira, sequemur.
Rident Pæonides, spernuntq; minantia verba.
Conatæq; loqui, & magno clamore proteruas
Intentare manus, pennas exire per ungues
Aspexere suos, operiri & brachia plumis,
Alteraq; alterius rigido concrefcere rostro
Ora videt, volucresq; nouas accedere syluis.
Plangere dumq; volunt per brachia mota leuata,
Aëre pendebant nemorum conuicia picæ.
Nunc quoq; in alitibus facundia prisca remansit,
Raucaq; garrulitas, studiumq; iramane loquendi.

ELECTORVM EX METAMOR- PHOSI,

LIBER SEXTVS.

*Arachne humili loca nata mulier, lanificio excel-
lens, & tota Lydia percelebris, eò venit arrogan-
tie, vt Mineruam magistram abnegaret: quin etiam
in certamen vocaret. Cui illa se comparans,
anus formam assumit.*

SECTIO. I.

Ræbuerat dictis Tritonia talibus
aures

Carminaq; Aonidum, iustamque
probauerat iram.

Tum secum, laudare parum est, lau-
demur & ipsæ.

amina

Numina nec sperni sine poena nostra sinamus;
 Maoniaq; animum fatis intendit Arachnes,
 Quam sibi lanificæ non cedere laudibus artis
 Audierat. Non illa loca, neq; origine gentis
 Clara, sed arte fuit, pater huic Colophonius Id-
 mon

Phocaico bibulas tingeat murice lanas.
 Occiderat mater; sed & hæc de plebe, suoq;
 Aequa viro fuerat. Lydas tamen ille per vibes
 Quæsierat studio nomen memorabile: quamvis
 Orta domo parua, paruis habitabat Hypæpis.
 Huius ut aspicerent opus admirabile, sæpe
 Deseruere sui nymphæ vineta Timoli:
 Deseruere suas nymphæ Pactolides vndas.
 Nec factas solum vestes spectare iuuabat:
 Tunc quoq; cum fierent, tantus decor affuit artia
 Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
 Seu digitis subigebat opus; repetitaq; longo
 Vellera molliabat nebulas æquantia tractu:
 Siue leuem tereti versabat pollice fusum:
 Seu pingebat acu: scires à Pallade doctam.
 Quod tamen ipsa negat: tantaq; offensa magistra,
 Certet, ait, mecum: nihil est quod victa recusem.
 Pallas animum simulat, falsosq; in tempora canos
 Addit, & infirmos baculo quoq; sustinet artus.
 Tunc sic orsa loquit.

II.

*Datura consilium simulata anus, senectutem à pru-
 dentia commendat. Suadet ergo, deæ se submittat,
 culpæ veniam roget. Arachne consiliariam pro
 delira superbè contemnit, denuo Mineruæ certamen
 offert: quæ personam abijcit. Erubescit Arach-
 ne, ab audacia tamen, & contumacia
 non discedit.*

— — — — — NON OMNIA GRANDIOR
AETAS

QVAE FUGIAMVS HABET: SERIS
VENIT VSVS AB ANNIS.

Consilium ne sperne meum. tibi fama petatur
Inter mortales faciendæ maxima telæ.

Cede deæ, veniamq; tuis temeraria dictis
Supplice voce roga: veniam dabat illa roganti.
Aspicit hanc toruis, incertaque fila relinquit:
Vixque manus retinens, confessaque vultibus
iram,

Talibus obscuram resecuta est Pallada dictis.
Mentis inops, longaque venis confecta senecta,
Et nimium vixisse diu vocet. audiat istas,
Si qua tibi nurus est, si qua est tibi filia, voces,
CONSILII SATIS EST IN ME MIHÆ
neue monendo

Profecisse putes: eadem est sententia nobis.
Cur non ipsa venit? cur hæc certamina vitat?
Tum dea, venit, ait: formaque remouit anilem,
Palladaque exhibuit. venerantur numina nym-
phæ,

Mygdonidesque nurus, sola est interrita virgo.
Sed tamen erubuit: subitusque innuita notauit
Ora rubor: rursusque euauit: vt solet aer
Purpureus fieri, cum primum Aurora mouetur.
Et breue post tempus candescit solis ab ortu.
Perstat in incepto, stolidaque cupidine palmæ
In sua fata ruit. neque enim Ioue nata recusat,
Nec monet vltius, nec iam certamina differat.

III.

Antequam doceat Poëta, quid fabularum, aut historiarum vtraq; telæ suæ intexuerit, morem, laboremq; textricum quasi sub aspectum ponit, deq; umbris, & coloribus nonnihil attingit. Minerva expressit litem suam cum Neptuno, XII. dijs iudicibus, super Athenarum appellatione. In quatuor angulis transmutationes mulierum, quæ se Iunonis formæ aut æquarint, aut prætulerint: In ora telæ oliuas, genus arboris sibi charum attexuit.

HAud mora, consistunt diuersis partibus
ambæ,

Et gracili geminas intendunt stamine telæ.
Tela iugo iuncta est, stamen fecernit arundo:
Inferitur medium radijs subtemen acutis:
Quod digiti expediunt, atque inter stamina de-
ctum

Percusso feriunt infecti pectine dentes.

Vtraq; festinat, cinctæq; ad pectora vestes,
Brachia docta mouent, studio fallente laborem.
Illic & Tyrium quæ purpura sensit ahenum
Texitur, & tenues parui discriminis umbræ,
Qualis ab imbre solet percussus folibus arcus
Inficere ingenti longam curuamine cælum,
In quo diuersi niteant cum mille colores,
Transitus ipse tamen spectantia lumina fal-
lit:

Vsq; adeo quod tangit idem est, tamen vltima
distant.

Illic & lentum filis immittitur aurum,
Et vetus in tela deducitur argumentum.
Cecropia Pallas scopulum Mauortis in arce
Pingit, & antiquam de terræ nomine litem,

Bin sex caelestes, medio Ioue, sedibus altis
 Augusta grauitate sedent. sua quemq; deorum
 Inscribit facies. Iouis est regalis imago.
 Stare deum pelagi, longoq; ferire tridente
 Aspera saxa facit: medioq; à vulnere saxi
 Exiluisse ferum, quo pignore vindicet urbem.
 At sibi dat clypeum, dat acutæ cuspidis hastam,
 Dat galeam capiti; defenditur ægide pectus:
 Percussamq; sua simulat de cuspile terram
 Edere cum baccis foetum canentis oliuæ:
 Mirariq; deos: operis victoria finis.
 Ut tamen exemplis intelligat æmula laudis,
 Quod pretium speret pro tam furialibus ausis,
 Quattuor in partes certamina quattuor addit,
 Clara colore suo, breuib; distincta sigillis.
 Threicam Rhodopen habet angelus vnus, & Ae-
 mum,

Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondã,
 Nomina summorum sibi qui tribuere deorum.
 Altera Pygmææ fatum miserabile matris
 Pars habet. hanc Iuno iussit certamine victam:
 Esse gruem, populisq; suis indicere bellum.
 Pinxit & Antigonem ausam contendere quondam
 Cum magni consorte Iouis, quam regia Iuno
 In volucrem vertit: nec profuit Ilion illi,
 Laomedonue pater sumptis quin candida pennis
 Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
 Qui superest solus Cynaran habet angulus orbem:
 Isq; gradus templi natarum membra suarum
 Amplectens, saxoq; iacens lacrymare videtur.
 Circuit extremas oleis pacalibus oras.
 Is modus est, operisq; sua facit arbore finem.

IV.

*Tela Arachnea taurum, Europam per mare portan-
tem habuit, eo artificio, vt viuos crederes. Item Io-
uis, Neptuni, Phæbi, in bestias quoq; mutatorum fæ-
disima adulteria, quæ tacenda duximus: cum Mi-
nerua nihil nisi honestum pinxerit. Limbus flores,
& edera imitabatur. Radio percussa ad la-
queum adigitur, & araneam in-
duit.*

MAEONIS elusam designat imagine tauri
Europam, verum taurum, freta vera putares.
Ipsa videbatur terras spectare relictas,
Et comites clamare suas, tactumq; vereri
Assilientis aquæ, timidæq; recondere plantas, &c
Ultima pars telæ tenui circumdata limbo
Nexilibus flores ederis habet intertextos
Non illud Pallas, non illud carpere Liuor
Possit opus. doluit successu flaua virago,
Et rapit pictas cælestia crimina vestes.
Vtq; Cytoriaco radium de monte tenebat,
Ter quater Idomiæ frontem percussit Arachnes.
Non tulit infelix, laqueoq; animosa ligauit,
Guttura, pendentem Pallas miserata leuauit.
Atque ita, vice quidem, pende tamen, improba,
dixit:

Lexq; eadem poenæ, ne sis secura futuri,
Dicta tuo generi, serisq; nepotibus esto.
Postea discedens succis Hetateidos herbæ
Sparsit, & extemplò tristi medicamine tactæ
Defluxere comæ: cum queis & nares, & aures:
Fitq; caput minimum: toto quoque corpore par-
ua est.

In latere exiles digiti pro cruribus hærent:
Cætera venter habet, de quo tamen illa remittit
Stamen: & antiquas exercet aranea telas.

Niobe

Niobe Thebarum regina beatissima, nullaq; re sibi tantum plaudens, quantum numerosa sobole (puta 7. maribus, & puellis totidem) Thebanis fæminis Latonam cum Apolline, & Diana eius liberis venerantibus, insolentissimè de bonis suis gloriatur, deos illos omninò staccifaciens, Thebanasque ab eorum sacris abducens.

LYdia tota fremit, Phrygiæque per oppida facti Rumor it: & magnum sermonibus occupat orbem,

Ante suos Niobe thalamos cognouerat illam,
Tum cum Mæoniam virgo, Sipylumq; colebat.
Nec tamē admonita est pœna popularis Arachnes
Cedere cælitibus, verbisq; minoribus uti.
Multa dabant animos: sed enim nec coniugis arces,

Nec genus amborum, magniq; potentia regnī,
Sic placuere illi, quamuis ea cuncta placerent,
Ut sua progenies. ET FAELICISSIMA
MATRVM

Dicta foret Niobe, si non sibi
VISA FVISSET,

Nam fata Tiresia, venturi præscia Manto
Per medias fuerat diuino concita motu
Vaticinata vias: Ismenides ite frequentes,
Et date Latonæ, Latonigenisq; duobus,
Cum prece thura pia, lauroq; innectite crinem,
Ore meo Latona iubet, paretur, & omnes
Thebaides iussis sua tempora frondibus ornant,
Thuraq; dant sanctis, & verba precantia flammis.
Ecce venit comitum Niobe celeberrima turba
Vestibus intexto Phrygijs spectabilis auro,
ET QVANTVM IRA SINIT, FORMO-
SA mouensq; decoro

Cum

Cum capite immissos humerum per vtrumque capillos,

Constitit, utque oculos circumtulit alta superbos:

Quis furor auditos, inquit, præponere visis

Cælestes? aut cur colitur Latona per aras?

Numen adhuc sine thure meum est. mihi Tantalus auctor,

Cui licuit soli superiorum tangere mensas,

Plejadum soror est genitrix mea, maximus Atlas

Est auus, æthereum qui fert ceruicibus axem.

Iuppiter alter auus, focero quoque gloriator illo.

Me gentes metuunt Phrygiæ, me regia Cadmi

Sub domina est, fidibusque mei commissa mariti

Mænia cum populis à meque, viroque reguntur.

In quamcunque domus aduerti lumina partem,

Immensæ spectantur opes. accedit eodem

Digna dea facies: huc natas adijce septem,

At totidem iuuenes, & mox generosque, nurusque,

Quærite nunc habeat quam nostra superbia causâ,

Quoque modo audetis genitam Titanida Cæo

Latonam præferre mihi, cui maxima quondam

Exiguam sedem paritura terra negauit?

Nec cælo, nec humo, nec aquis dea vestra recepta est.

Exul erat mundo, donec miserata vagantem,

Hospita tu terris erras, ego, dixit, in undis,

Instabilemque locum Delos dedit. illa duorum

Facta parens, vteri pars hæc est bis septima nostri.

Sum fælix, quis enim neget hoc? fælixque manebo.

Hoc quoque quis dubitet? TVTAM ME CO-

PIA FECIT.

MAIOR SUM, QUAM CUI POSSIT

FORTVNA NOCERE,

Multaque ut eripiat, multo mihi plura relinquet.

Excessere merum mea iam bona. fingite demi

Huic aliquid populo natorum posse meorum;

Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum

Itæ satis propere sacris, laurumque capillis

Poni-

Ponite: deponunt, & sacra infecta relinquunt:
Quodq; licet, tacito venerantur marmure numen
Latona.

VI.

*Latona nimio opere exardescens, filios ad iniuriam
& suam, & ipsorummet vindicandam extimulat.*

*Promittunt Thebas descendunt Apollo 7. &
adolescentes in campo ludis deditos sa-
gittis configit.*

———— Turba quantum distabat ab orba
Tantum animosa sui furij agitata doloris
Indignata dea est: summoq; in vertice Cynthi
Talibus est dictis gemina cum prole locuta.
En ego vestra parens, vobis animosa creatis,
Et, nisi Iunoni nulli cessura dearum,
An dea sim, dubitor: perq; omnia sæcula cultis
Arceor, ô nati, nisi vos succurritis, aris.
Nec dolor hic solus: diro conuicia facto
Tantalus adiecit; vosq; est postponere natis
Ausa suis: & me, quod in ipsam reccidat, orbam,
Dixit: & exhibuit linguam scelerata paternam
Adiectura preces erat his Latona relatis:
Desine, Phœbus ait, poenæ mora longa querela est.
Dixit idem Phœbe, celeriq; per aëra lapsu
Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.
Planus erat, lateq; patens prope mœnia campus,
Assiduis pulsatus equis: vbi turba rotarum,
Duraq; mollierat subiectas vngula glebas.
Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
Conscendunt in equos, Tyrioq; rubentia succo
Terga premunt: auro grauidis moderantur ha-
benis,
E quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
Prima suæ fuerat, dum certum flectit in orbem
Quadrupedis cursus, spumantiaq; ora coercet,
Hei

Hei mihi, conclamat, medioq; in pectore fixa
 Tela gerit. frænifq; manu moriente remissis,
 In latus à dextro paulatim defluit armo.
 Proximus audito sonitu per inane pharetræ
 Fræna dabat Sipylus. veluti cum prescius imbres
 Nube fugit visa, pendentiaq; vndiq; rector
 Carbasa diducit: ne quã levis effluat aura.
 Fræna tamen dantem non euitabile telum
 Consequitur: summaq; tremens cervice sagitta
 Hæsit: & extabat nudum de gutture ferrum.
 Ille, vt erat pronus. per crura admissa, iubaq;
 Voluitur, & calido tellurem sanguine fædat.
 Phœdimus infelix, & auiti nominis hæres
 Tantalus, vt solito finem imposuere labori,
 Transierant ad opus nitidæ iuuenile palæstræ.
 Et iam contulerant arcto luctantia nexu
 Pectora pectoribus, cum tento concita neruo,
 Sicut erant iuncti, traiecit vtrumq; sagitta.
 Ingemuere simul, simul incuruata dolore
 Membra solo posuere, simul suprema iacentes
 Lumina versarunt, animam simul exhalarent.
 Aspicit Alphenor, laniataq; pectora plangens
 Aduolat, vt gelidos complexibus alleuet artus,
 Inq; pio cadis officio, nam Delius illi
 Intima satifero rupit præcordia ferro.
 Quod simul eductum est, pars est pulmonis in ha-
 mis
 Eruta, cumq; anima cruor est effusus in auras.
 At non intonsum simplex Damascitona vulnus
 Afficit: ictus erat, quã crus esse incipit, & quã
 Mollia nodosus facit internodia poples.
 Dumq; manu tentat trahere exitiabile telum,
 Altera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
 Expulit hanc sanguis, seq; eiaculatus in altum
 Emicat: & longa terebrata profilit aura.
 Vltimus Ilioneus non profectura precando
 Brachia sustulerat, dijq; o communiter omnes
 Dixerat, ignarus, non omnes esse rogandos,

Parcite. Motus erat, cum iam reuocabile telum
Non fuit, Arcitenens. minimo tamen occidit ille
Vulnere, non altè percusso corde sagitta.

VI.

*Niobes eiulatus super filiorum corporibus. A Latona
contemptione nondum desistens, & septem adhuc
partus superstites ille obijciens, videt singulas filias
sagittarum ictibus prosterni. In saxum obri-
gescit, & in Sipylum Phrygiæ montem
per turbinem transfertur.*

FAma mali, populiq; dolor, lacrymæq; suorum
Tam subita matrem certam fecere ruinæ,
Mirantem potuisse, irascentemque quod ausi
Hoc essent superi, & quod tantum iuris haberent.
Nam pater Amphion ferro per pectus adacto,
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
HEU, QVANTVM HAEC NIOBE, NIO-
BE DISTABAT AB ILLA?

Quæ modò Latois populum summonerat aris:
Et mediam tulerat gressus resupina per urbem,
Inuidiosa suis: at nunc miseranda vel hœsti.
Corporibus gelidis incumbit, & ordine nullo
Oscula dispensat natos suprema per omnes.
A quibus ad cælum liuentia brachia tollens,
Pascere crudelis nostro Latona dolore,
Pascere, ait, satiaq; meo tua pectora luctu:
Corq; ferum satia, dixit: per funera septem
Efferor: exulta, victrixq; inimica triumphæ.
Cur autem victrix? miseræ mihi plura supersunt,
Quam tibi fœlici: post tot quoq; funera vinco.
Dixerat: & sonuit contento neruus ab arcu,
Qui præter Nioben vnâ conterruit omnes.
Illa malo est audax. stabant cum vestibus atris
Ante toros fratrum demisso crine sorores.
E quibus vna trahens hærentia viscere tela,

Impo-

Imposito fratri moribunda relanguit ore,
 Altera solari miseram conata parentem,
 Conticuit subito, duplicataq; vulnere caeco est,
 Oraq; compressit: nisi postquam spiritus ibat,
 Hæc frustra fugiens collabitur: illa sorori
 Immoritur: latet hæc: illam trepidare videres.
 Sexq; datis letho, diuersaq; vulnera passis,
 Ultima restabat: quam toto corpore mater,
 Tota veste tegens, vnâ, minimamq; relinque,
 De multis minimam posco, clamauit, & vnâ:
 Dumq; rogat; pro qua rogat, occidit, orba resedit
 Exanimis inter natos, nataq; virumq;
 Dirigitq; malis: nullos mouet aura capillos:
 In vultu color est sine sanguine: lumina mœstis
 Stant immota genis, nihil est in imagine viuum.
 Ipsa quoq; interius cum duro lingua palato
 Congelat, & venæ defistunt posse moueri.
 Nec flecti ceruix, nec brachia reddere motus,
 Nec pes ire potest. intra quoq; viscera faxum est.
 Flet tamen, & validi circumdata turbine venti
 In patriam rapta est. vbi fixa cacumine montis
 Liquitur, & lacrymis etiam nunc marmora manant.

VIII.

Latona etiam è Delo, vbi Apollinem & Dianâ pepererat, à Iunone fugata, in Lyciam venit illic è lacu sitim leuare parâs, à rusticis, quantūvis oraret, cū maledictis, & minis, turbata insuper aqua bibere prohibita est. Effecit precatione sua, vt ijdē agrestes lacū illū in ranas conuersi perpetuò habitaret: quarū coaxationes veterū in deâ probrorū monimēta sunt. Tam verò facundē, lepidē, elegantur huius aquatilis natura, & corpus hic describuntur, seu potius depinguntur, vt à nullo scriptore aptius ac disertius describi; nec ab vllō pictore excellentius, & ad vinū magis depingi posse videatur.

TVnc vero cuncti manifeEam numinis iram
 Famina virq; timent, cultuq; impensius ònes
 Magna gemelliparæ venerâtur numina diuæ;
 Vtq; fit, à factò propiore priora renarrant.
 Equibus vnus ait. Lyciæ quoq; fertilis agris
 Non impunè deam vcteres spreuere coloni.
 Res obscura quidem est ignobilitate virorum;
 Mira tamen. vidi præsens stagnumq; locumq;
 Prodigio notum. nam me iam grandior æuo,
 Impatiensq; viæ genitor deducere lectos
 Iusserat inde boues, gentisq; illius eunti
 Ipse ducem dederat. cum quo dum pascua lustro,
 Ecce lacu medio sacrorum nigra fauilla
 Ara vetus stabat, tremulis circumdata cannis.
 Restitit: & puido, faueas mihi, murmure dixit
 Dux meus: & simili, faueas mihi, murmure dixi.
 Naiadum, Faunine foret tamen ara rogabam,
 Indigenæue dei, cum talia rettulit hospes.
 Non hac ò iuuenis montanum numen in ara est:
 Illa suam vocat hanc, cui quondam regia coniux
 Orbem interdixit: quam vix erratica Deles
 Errantem accepit, tunc cum leuis insula nabat,
 Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ,
 Edidit inuita geminos Latona nouerca.
 Hinc quoq; Iunonem fugisse puerpera fertur:
 Inq; suo portasse sinu duo numina natos.
 Iamq; chimærifera, cum sol grauis vreret arua,
 Finibus in Lyciæ, longo dea fessa labore,
 Sidereo siccata sitim collegerat æstu,
 Vberaq; ebiberant auidi lactentia nati.
 Forte lacum mediocris aquæ prospexit in imis
 Vallibus, agrestes illic fruticosa legebant
 Vimina cum iuncis, gratamq; paludibus vluam.
 Accessit: positoq; genu Titania terram
 Pressit: vt hauriret gelidos potura liquores.
 Rustica turba vetat dea sic affata vetantes.
QVID PROHIBETIS AQUAS? VSVS
COMMVNIS AQVARVM EST,
NEC

NEC SOLEM PROPRIVM NATVRA,
 NECAERA FECIT,
 NEC TENVES VNDAS: ad publica mune-
 ra veni.

Quæ tamen vt detis, supplex peto. nō ego nostros
 Abluere hic artus, lassataq; membra parabam:
 Sed releuare sitim. caret os humore loquentis,
 Et fauces arent: vixq; est via vocis in illis.

Hauſtus aquæ mihi nectar erit, vitamq; fatebor
 Accepisse, simul vitam dederitis in vndis.

Hi quoq; vos moueant, qui nostro brachia tendūt
 Parua sinu: & casu tendebant brachia nati.

Quem non blanda deæ potuissent verba mouere?

Hi tamen orantem perſtant prohibere, minasq; ,

Ni procul abſcedat, conuiciaq; inſuper addunt,

Nec ſatis eſt; ipſos etiam pedibusq; , manuq; ,

Turbauere lacus: imoq; è gurgite mollem

Huc illuc limum ſaltu mouere maligno

Diſtulit ira ſitim. neq; enim iam filia Cæi

Supplicat indignis: nec dicere ſuſtinet vltra

Verba minora dea: tollensq; ad ſidera palmas,

Aeternum ſtagno, dixit, viuatis in iſto.

Eueniunt optata deæ: iuuat eſſe ſub vndis:

Et modo tota caua ſum mergere membra palude:

Nunc proferre caput, ſummo modo gurgite nare.

Sæpe ſuper ripam ſtagni conſiſtere, sæpe

In gelidos reſilire lacus: ſed nunc quoq; turpes

Litibus exercent linguas: pulſoq; pudore

Quamuis ſint ſub aqua, ſub aqua maledicere ten-
 tant.

Vox quoq; iam rauca eſt, inflataq; colla tumefcūt,

Ipfæq; dilatant patulos conuicia riſtus,

Terga caput tangunt, colla intercepta videntur;

Spina viret: venter, pars maxima corporis, albet,

Limofq; nouæ ſaliunt in gurgite ranæ.

os (* * *) se

IX.

*Marsyas Satyrus tibiæ cantu ab Apolline prouocato
superatus, pelle exuitur, à Faunis, Satyris, nymphis,
pastoribus defletur. Horum omnium lacrymas post-
quam terra combibit, fluuium cognomine Mar-
syam emisit. Satisne ὕπερβόλιος?*

Sic vbi nescio quis Lycia de gente virorum
Rettulit: exitium Satyri reminiscitur alter:
Quem Tritoniaca Latous arundine victum:
Affecit pœna. quid me mihi detrahis? inquit.
Ah piget, ah non est, clamabat, tibiæ tanti,
Clamanti cutis est sommos direpta per artus,
Nec quicquā nisi vulnus erat. cruor vndiq; manat,
Deteçtiq; patent nerui: trepidæq; sine vlla
Pelle micant venæ: salientia viscera posses,
Et pellucentes numerare in pectore fibras.
Illum runicolæ sylvarum numina Fauni.
Et Satyri fratres, & tunc quoq; clarus Olympus,
Er Nymphe flerunt, & quisquis montibus illis
Lanigerosq; greges, armenta; buccera paut,
Fertilis immaduit, madefactaq; terra caducas
Concepit lacrymas, ac venis perbibit imis.
Quas vbi fecit aquas, vacuas emisit in auras,
Inde petens rapidum riuis decliuibus æquor,
Marsya nomē habet, Phrygiæ liquidissimæ amnis.

X.

*Pelops Nioben germanam luget, humerum eburneū
in locum natiui, à Cerere absumpti sibi à dijs resti-
tutum observantur. Tantalus siquidem filium
coctum ipsis inter epulas, ad eorum diui-
nitatem experiundū apposuerat.*

Talibus exemplis redit ad præsentia dictis
Vulgus, & extinctum cum stirpe Amphionæ
luget.

Mater:

Mater in inuidia est: hanc tunc quoque dicitur

vnus

Flesse Pelops, humeroq; suas à pectore postquam
Deduxit vestes, ebur ostendisse sinistro.

Concolor huic humerus nascendi tempore dextro
Corporeusq; fuit. manibus mox cæsa paternis
Membra ferunt iunxisse deos: alijsq; repertis,
Qui locus est iuguli medius, summiq; lacerti
Defuit, impositum est non comparentis in vsum
Partis ebur: factoque Pelops fuit integer illo.

XI.

*Quod Pelopi consolando Athenienses defuerant, ob-
sidio fecit, qua eos Thracum rex Tereus liberauit:
cui bene merito Pandion rex Prognem filiam loca-
uit. Se hæc innuptæ fuerunt nuptiæ. Diem ta-
men illum, vti natalem Itys inde pro-
creati Thraces festum egerunt.*

Finitimi proceres coeunt; vrbesq; propinquæ
Oraueres suos ire ad solatia reges.

Argosq;, & Sparte, Pelopeiadesq; Mycenæ,
Et nondum toruæ Calydon inuisa Dianæ,
Orchomenosq; ferax, & nobilis ære Corinthos.
Messeneq; ferox, Patræq;, humilesq; Cleonæ,
Et Nelea Pylos. nec adhuc Pitheia Trœzen.
Quæq; vrbes aliæ binari clauduntur ab Isthmo,
Exteriusq; sitæ bimari spectantur ab Isthmo.
Credere quis posset? solæ cessastis Athenæ.
Obstitit officio bellum, subuecta q; ponto
Barbara Cecropios terrebant agmina muros
Threicius Tereus hæc auxiliaribus armis
Fuderat. & clarum vincendo nomen habebat.
Quem sibi Pandion opibusq; virisq; potentem
Et genus à magno ducentem forte Gradiuo,
Connubio Prognem iunxit, non ptonuba luno.

Non Hymenæus adest, illi non Gratia lecto.
 Eumenides tenuere faces de funere raptas:
 Eumenides strauere torum, tectoq; profanus
 Incubuit bubo, thalamiq; in culmine sedit.
 Hac aue coniuncti Progne, Tereusq;, parentes
 Hac aue sunt facti: gratata est scilicet illis
 Thracia, Dijsq; ipsis grates egere, diemq;
 Quoq; data est claro Pandione nata tyranno,
 Quoq; erat ortus Itys, festum iussere vocari.
 VSQ. ADEO LATET VTILITAS.

XII.

*Progne regina Thracum in Tereum maritum regem
 ob sororem Philomelam ab eo pudicitia, & lingua,
 ne proderet, immansissime spoliatum exulcerata, vl-
 tionem promittit, communemq; filiolum Ityn, ger-
 mana adiuvante iugulat, partim elixum, partim as-
 sum pro sacris epulis patri ministrat. Zereus re per-
 spectus stricto ense ambas insequitur. Itys membrat
 in phasianum quod tamen tacet Ovid 7. ipse in vpu-
 pam, Progne in hirundinem, Philomela in lusciniam
 concedit. Pandionem ex mœrore immodico
 mars inuadit.*

——— Ardet, & iram

Non capit ipsa suam Progne, fletumq; sororis,
 Corripuens, non est lacrymis hoc, inquit, agendum:
 Sed ferro: seu, si quid habes, quod vincere ferrum
 Possit. in omne nefas ego me, germana, paravi.
 Aut ego cum facibus regalia, tecta cremabo,
 Artificem medijs immittam Terea flammis,
 Linguã, oculos ferro rapiã: aut per vulnera mille
 Sontem animam expellam. magnum est quod-
 cunq; putavi:

Quid sit, adhuc dubito. peragit dum talia Progne:
 Ad matrem veniebat Itys. quid possit, ab illo
 Admonita est: oculisq; tuens immitibus, ah quam
 Es similis patri? dixit. nec plura locuta,

Triste:

Triste parat facinus, tacitaq; exæstuat ira:
 Ut tamen accessit natus, matriq; salutem
 Attulit, & parvis adduxit colla lacertis:
 Mistaq; blanditijs puerilibus oscula iunxit,
 Mota quidem est genitrix, infractaq; cōstitit ira:
 Inuitiq; oculi lacrymis maduere coactis.
 Sed simul ex nimia mentem pietate labare
 Sensit, ab hoc iterum est ad vultus versa sororis.
 Inq; vicem spectans ambos, cur admouet, inquit
 Alter blanditias? rapta filet altera lingua
 Quam vocat hic matrem, cur nō vocat illa sororē?
 Cui sis nupta vide Pandione nata marito.
 Degeneras: scelus est pietas in coniuge Tereo,
 Nec mora, traxit Ityn, veluti Gangerica ceruix
 Lactentem foetum per sylvas tygris opacas.
 Utq; domus altæ partem tenuere remotam,
 Tendentemq; manus, & iam sua fata videntem,
 Et mater mater clamantem, & colla petentem,
 Ense ferit Progne, lateri quā pectus adhæret:
 Nec vulnū vertit. satis ille ad fata vel vnum
 Vulnus erat: iugulum ferro Philomela resoluit:
 Viuaq; adhuc, animæq; aliquid retinentia mēbra
 Dilaniat. pars inde canis exultat ahenis
 Pars verubus stridet: manant penetralia tabo.
 His adhibet coniux ignarum Terea mensis:
 Et patrij moris sacrum mentita, quod vni
 Fas sit adire viro, comites, famulosq; remouit.
 Ipse sedens solio Tereus sublimis auito,
 Vescitur, inq; suam sua viscera congerit aluum.
 Tantaq; nox animi est. Ityn huc accersite, dixit.
 Dissimulare nequit crudelia gaudia Progne:
 Iamq; suæ cupiens existere nuntia cladis,
 Intus habes, quem poscis, ait. circumspicit ille:
 Atq; vbi sit quærit, Quærenti, iterumq; vocanti,
 Sicut erat sparsis furiali cæde capillis,
 Profiluit, Ityosq; caput Philomela cruentum
 Misit in ora patris, nec tempore maluit ullo
 Pesse loqui: & meritis testari gaudia dictis.

Thracius ingenti mensas clamore repellit:
 Vipereasq; ciet stygia de valle sorores:
 Et, modò si posset, referato pectore diras
 Egerere inde dapes, demersaq; viscera gestit:
 Flet modo: seq; vocat bustum miserabile nati:
 Nunc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
 Corpora Cecropidum pennis pendere putares.
 Pendebant pennis: quorum petit altera sylvas.
 Altera tecta subit: neq; adhuc de pectore cædis
 Excessere notæ: signataq; sanguine pluma est.
 Ille dolore suo, poenæq; cupidine velox,
 Vertitur in volucem, cui stant in vertice cristæ:
 Prominet immodicum pro longa cuspide rostrū.
 Nomen epops volucri, facies armata videtur.
 Hic dolor ante diem, longæq; extrema senectæ
 Tempora, tartareas Pandiona misit ad umbras.

XIII.

Orithyam, vnā de 4 filiabus Erechthei Regis Atheniensium Aquilo sibi in matrimonium poscens, cum repulsam terret, raptam in Thraciam detulit, ex eaq; Zethen, & Calain procreauit: quibus pubescentibus alæ in creuerunt. Atq; hi cum Argonautis deindè in Colchos profecti sunt.

Inferitur locus de venti huius impetu validissimo.

SCeptra loci, rerumq; caput moderamen Erechtheus,

Iustitia dubium, validisne potentior armis.

Quattuor ille quidem iuuenes, totidemq; creatas
 Famineæ sortis, sed erat par forma duarum.

E quibus Aeolides Cephalus te coninge fælix
 Procri fuit. Boreæ, Tereus, Thracesq; nocebant,
 Dilecta q; diu caruit deus Orithyia.

Dum rogat, & precibus mauult quam viribus uti.
 Ast vbi blanditijs agitur nil, horridus ira

Quæ solita est illi, nimiumq; domestica vento,

Est

Et meritò, dixit, quid enim mea tela reliqui?
 Sæuitiam, & vires, iramq; animosq; minaces?
 Admouiq; precess quarum me dedecet vsus?
 Aptam mihi vis est, hac tristitia nubila pello,
 Hac freta concutio, nodosq; robora verto,
 Induroq; niues, & terras grandine pulso.
 Idem ego, cum fratres cælo sum nactus aperto
 (Nam mihi cæpus is est) tanto molimine luctor,
 Ut medius nostris concussibus insonet æther,
 Exilientq; cauis elisi nubibus ignes.
 Idem ego cum subij conuexa foramina terræ,
 Supposuiq; ferox imis mea terga cauernis:
 Sollicito manes, totumq; tremoribus orbem,
 Hac ope debueram thalamos petijisse, focerq;
 Non orandus erat mihi, sed faciendus Erechtheus,
 Hæc Boreas, aut his non inferiora locutus,
 Excussit pennas, quarum iactatibus omnis
 Afflata est tellus: latumq; perhorruit æquor;
 Puluereamq; trahens per summa cacumina palli,
 Verrit humum, pauidamq; metu caligine tectus
 Orithyiam adamas fuluis complectitur alis.
 Dum volat, arserunt agitati fortius ignes.
 Nec prius aërei cursus suppressit habenas,
 Quam Ciconum tenuit populos, & mœnia raptor.
 Illic & gelidi coniux Actæa tyranni,
 Et genitrix facta est, partuq; enixa gemellos:
 Cætera qui matris, pennas genitoris habebant.
 Non tamen has memorant vnà cū corpore natas:
 Barbaq; dum rutilis aberat subnixa capillis:
 Implumes Calaisq; puer, Zetesq; fuerunt.
 Mox pariter pennæ ritu cœpere volucrum
 Cingere vtrumq; latus, pariter flaescere malæ.
 Ergo vbi concessit tempus puerile iuuentæ,
 Vellera cum Minyis nitido radiantia villo,
 Per mare non notum prima petiere carina.

ELECTORVM EX METAMOR- PHOSI,

LIBER SEPTIMVS.

Iason Æsonis filius, consilio Peliae patrui, qui ipsum extinctum cupiebat, cum manu nobilissimorum iuuenum in Colchos ad auferendum vellus arietis aurei profectus, Medæ, Ætæ regis filie placet. At tamen haud ita placet, vt ei se in concubinatum, sed in Matrimonium potius tradere gestiat. Timet autem patriam, patrem, propinquos offendere, & prodere quodammodo externis nuptijs. Et in hoc cum ratione luctatur affectus, quam luctam Poeta pluribus persequitur versibus, quam nobis hic ponere visum est. Similem colluctationem alijs locis pari ingenio, & facundia pertractat.

SECTIO. I.

Amq; fretum Minyæ Pagasæa puppe
secabant;
Perpetuaq; trahens inopi sub nocte
senectam
Visus erat Phineus: iuuenesq; Aquilone creati

Virgineas volucres miseri senis ore fugarant,
Multaq; perpepsi claro sub Iasone, tandem
Contigerant rapidas limosi Phasidos vndas.
Dumq; adeunt regem, Phryxæaq; vellera poscunt,
Voxq; datur Minyis magnorum horrenda laborū,
Concipit interea validos Aëetias ignes,

Et

Et luctata diu, postquam ratione furorem
 Vincere non poterat: frustra Medea repugnas:
 Nescio quis deus obstat, ait: mirumq; quid hoc est:
 Anne aliquid certè simile huic, quod amare vo-
 catur?

Nam cur iussa patris nimium mihi dura videntur?
 Sunt quoq; dura nimis. cur, quem modò denique
 vidi,

Ne pereat timeo? quæ tanti causâ timoris?
 Excute virgineo conceptas pectore flammâs,
 Si potes, infelix. Si possem, sanior essem:

SED TRAHIT INVITAM NOVA VISE:
 ALIVDQVE CUPIDO,

MENS ALIVD SVADET. VIDEO ME-
 LIORA PROBOQVE

DETERIORA SEQVOR. Quid in hospite
 regia virgo

Vreris? & thalamos alieni concipis orbis?

Hæc quoq; terra potest, quod ames, dare. VIVAT,
 AN ILLE

OCCIDAT, IN DIIS EST. vivat tamen:
 idque precari

Vel sine amore licet: quod enim commisit Iason?

Quem nisi crudelem, non tangat Iasonis ætas?

Et genus, & virtus? quem non, ut cætera defint,

Forma mouere potest? certè mea pectora mouit.

Dixit, & ante oculos rectum pietasque, pudorque

Constiterant, & victa dabat iam terga Cupido.

II.

*Oblatus denuò Medæ Iasonis aspectus eam re ac-
 cendit. Auxilium eius exposcenti, & coniugij fidem
 cum iureiurando danti, illi operam spondet, venefi-
 cium perdocet. Sed hanc fidem postea Corin-
 thi violavit perfidus.*

IBat ad antiquas Hecates Perseidos aras:

Quas nemus vmbrosus, secretaq; sylva tegebat.

Et iam fractus erat, pulsusq; resederat ardor,

Cum videt Aesonidem, extinctaq; flamma reluxit,
 Ut verò coepitque loqui, dextramqueprehendit.
 Hospes, & auxilium summissa voce rogauit,
 Promisitque torum, lacrymis ait illa profusis:
 Quid faciam video: nec me ignorantia veri
 Decipiet, sed amor. seruabere munere nostro:
 Serua tus promissa dato. per sacra triformis
 Illa dex, lucoque foret quod numen in illo,
 Perque patrem soceri cernentem cuncta futuri,
 Euentusque suos, & tanta pericula iurat.
 Creditus accepit cantatas protinus herbas,
 Edidicitque vsum: latusque in tecta recessit.

I I I.

*Iason tauros igniuomos ad arationem adigit. Dentem
 serpentis serit. Inde mox enata armatorum turba,
 mutuis vulneribus concidit. Spectatores, & Medea
 gratulantur. Draconem aurea poma seruantem, suc-
 co sparsum, carminibus consopit. Ita spolio po-
 titus, cum liberatrice, & coniuge
 sua Corinthum venit.*

Postera depulerat stellas aurora micantes:
 Conueniunt populi sacrum Mauortis in aru:
 Consistuntque iugis: medio rex ipse resedit
 Agmine purpureus, sceproque insignis eburno,
 Ecce adamanteis Vulcanum naribus efflant
 Aeripedes tauri, tactaq; vaporibus herbæ
 Ardent. Utque solent pleni resonare camini:
 Aut vbi terrena filices fornace soluti
 Concipiunt ignem liquidarum aspergine aqua-
 rum:
 Pectora sic intus clausas voluentia flammæ,
 Gutturaque vsta sonant. tamen illis Aesone na-
 tus
 Obuius it. vertere truces venientis ad ora
 Terribiles vultus, præfixaq; cornua ferro,

Puluereumque solum pede pulsauere bisulcos:
 Famificisque locum mugitibus impleuere
 Diriguere metu Minyæ: subit ille, nec ullos
 Sensit anhelatus (tantum medicamina possunt)
 Pendulaque audaci mulcet palearia dextra:
 Suppositosque iugo, pondus graue cogitaratri
 Ducere, & infuetum ferro proscindere campum.
 Mirantur Colchi: Minyæ clamoribus augent,
 Adijciuntque animos: galea tum sumit athena
 Vipereos dentes, & aratos spargit in agros.
 Semina mollit humus valido prætincta venenos
 At crescunt, fiuntque sati noua corpora dentes.
 Utque hominis speciem materna sumit in aluo
 Perque suos intus numeros componitur infans:
 Nec nisi maturus communes exit in auras:
 Sic ubi visceribus grauidæ telluris, imago,
 Effecta est hominis, foeto consurgit in aruo:
 Quodque magis mirum est, simul edita concutit
 arma.

Quos ubi viderunt, præcutæ cuspidis hastas
 In caput Aemonij iuuenis torquere parantes,
 Demisere metu vulumque animumque Pelasgi.
 Ipsa quoque extimuit, quæ tutum fecerat illum.
 Utque peti vidit iuuenem tot ab hostibus vnum.
 Palluit: & subito sine sanguine frigida sedit.
 Neue parum valeant à se data gramina, carmen
 Auxiliare canit, secretaque aduocat artes,
 Ille grauem medios silicem iaculatus in hostes
 A se depulsum Martem conuertit in ipsos,
 Terrigenæ pereunt per mutua vulnera fratres:
 Ciuilique cadunt acie: gratantur Achiui.
 Victoremque tenent, auidisque amplexibus hærent.
 Tu quoque victorem complecti barbara velles:
 Obstipuit incepto pudor. at complexa fuisses,
 Sed te ne faceres, tenuit reuerentia famæ.
 Quod licet, affectu tacito lætaris; agisque
 Carminibus grates & dijs auctoribus horum.
 Peruigilem superest herbis sopire draconem:

Qui crista, linguisq; tribus præsignis, & vncis
 Dentibus horrendis, cuius erat arboris aureæ.
 Hunc postquam sparfit Lethæi gramine succi:
 Verbaq; ter dixit placidos facientia somnos,
 Quæ mare turbatum, quæ concita flumina sistunt:
 Somnus in ignotos oculos ubi venit, & auro
 Heros AEsónius potitur, spolioque superbo,
 Muneris auctorem secum spolia altera portans.
 Victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus.

IV.

*Thessali pro reducibus è Colchide filijs dijs gra-
 tias referunt. AEsóni patri longævo iuventutem
 reparare Iason Medean rogat. Promittit. Va-
 rijs è lotis noctu herbas conquirat, quibus efficien-
 tiam ritibus magicis, & precibus impe-
 trat. Præterea facinora sua
 magica percenset.*

A Moniæ matres pro natis dona receptis
 Grandæuique ferunt patres, congestaque
 flamma

Tura liquefaciunt: indutaque cornibus aurum
 Victima, vota facit. Sed abest gratantibus AEsón,
 Iam propior letho, fessusq; senilibus annis.
 Tum sic AEsónides: ô, cui debere salutem
 Confiteor coniux, quanquam mihi cuncta dedistis:
 Excessitq; fidem meritorum summa tuorum:
 Sitamen hoc possunt (QUID ENIM NON
 CARMINA POSSUNT?)

Deme meis annis, & demptos adde parenti.
 Nec tenuit lacrymas. mota est pietate rogantis.
 Dissimilemque animum subiit pater AEsón relictus.
 Non tamen affectus tales confessa; quod, inquit,
 Excidit ore tuo coniux scelus? ergo ego cuiquam
 Posse tuæ videor spatium transcribere vitæ?
 Non sinat hoc Hecate, nec tu petis æqua; sed isto,

Q. ed

Quod petis experiar maius dare munus, Iason.
Arte mea foceri longum tentabimus ævum,
Non annis renouare tuis: modo diua triformis
Adiuuet, & præsens ingentibus annuat ausis.
Tres aberant noctes, & cornua tota coirent,
Efficerentque orbem. postquam plenissima fuit
Et solida terras spectauit imagine luna:
Egreditur tectis, vestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudis humeris infusa capillos,
Fertque vagos mediæ per muta silentia noctis
Incomitata gradus. homines, volucresque, feraque;
Soluerat alta quies, nullo cum murmure serpens
Immotæque silent frondes: filet humidus aër:
Sidera sola micant: ad quæ sic brachia tendens,
Ter se conuertit, ter sumptis flumine crinem
Irrorauit aquis: ternis & hiatibus ora
Soluit; & in dura summisso poplite terra,
Nox, ait, arcanis fidissima, quæque diurnis
Aurea cum luna succeditis ignibus astra,
Tuque triceps Hecate, quæ coeptis conscia nostris,
Adiutrixque venus, cantusque, artesque, magorum,
Quæque magos Tellus pollentibus instruis herbis,
Auræque, & venti, montesque, amnesque, lacusque,
Dijque omnes nemorum, dijque omnes noctis adeste
Quorum ope cum volui, ripis mirantibus amnes
In fontes rediere suos, concussaque sisto,
Stantia concutio cantu freta: nubila pello,
Nubilaque induco: ventos abigoque, vocoque
Vipereas rumpo verbis, & carmine fauces:
Vinaque saxa, sua conuulsaque robora terra,
Et siluas moueo, iubeoque tremiscere montes:
Et mugire solum, manesque exire sepulcris.
Te quoque luna traho, quamuis temerata labores:
Aera tuos minuant; currus quoque carmine nostro
Pallent, ac pallet nostris Aurora venenis.
Vos mihi taurorum flammæ heberastis, & vnco
Haud patiens oneris collum pressistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis,

Custo-

Custodemque rudem somni sopistis, & aurum
 Vindice decepto Graias misistis in vrbes,
 Nunc opus est succis, per quos renouata senectus
 In florem redeat, primosque recolligat annos.
 Et dabitis: neque enim micuerunt sidera frustra.
 Nec frustra volucrum tractus ceruice draconum
 Currus adest. aderat demissus ab æthere currus.
 Quo simul ascendit, frænataque colle draconum
 Permulsit, manibusque leues agitauit habenas:
 Sublimis rapitur, subiectaque Thessala Tempe
 Despicit, & cretis regionibus applicat angues:
 Et quas Ossa tulit, quasque altus Pelion herbas,
 Othrysque: & Pindus, & Pindo maior Olympus,
 Perspicit: & placitas partim radice reuellit,
 Partim succidit curuamine falcis ahenæ.
 Multa quoque Apidani placuerunt gramina ripis,
 Multa quoque Amphrysi: nec eras immunis Enipeus
 Nec non Peneus, nec non Sperchiades undæ
 Contribuere aliquid, iuncosaque littora Boebei.
 Carpsit & Euboica viuax Anthedone gramen,
 Nondum vulgatum mutato corpore Glauci.

V.

Cerimonie, sacra preces, cocta medicamina ad Æso-
nem in iuueniles annos reuocandum. Viret rudicula.
Spumæ, & guttæ humum floridam reddunt. Succus
nouus per iugulum senis immittuntur. Pulsa
decrepita senectute iuuentus
redit.

Nona dies illam curru, pennisque draconum
 Nonaque nox omnes lustrantem viderat agros:
 Cum redijt, nec erant tacti, nisi odore, dra-
 cones:

Et tamen annosæ pellem posuere senectæ,
 Constitit adueniens citra limenque, foresque:
 Et tantum calo tegitur, refugitque viriles

Contactus, statuitq; aras è cespite binas,
 Dexteriore Hecates, & læua parte iuuentæ,
 Has vbi verbenis, syluaq; incinxit agresti;
 Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
 Sacra facit: cultrosq; in guttura velleris atri
 Conijcit, & patulas perfundit sanguine fossas.
 Tum super inuergens tepidi carchesia lactis,
 Alteraque immergens liquidi carchesia mellis,
 Verba simul fundit, terrenaq; numina poscit,
 Umbrarumq; rogat rapta cum coniuge regem,
 Ne properent artus anima fraudare senili,
 Quos vbi placauit, precibusq; & murmure longæ
 Aesonis effectum proferri corpus ad aras
 Iussit, & in plenos resolutum carmine somnos
 Examini similem stratis porrexit in herbis.
 Hinc procul Aesonidem, procul hinc iubet ire me-
 nistros:

Et monet arcanis oculos remouere profanos.
 Diffugiunt iussi, sparsis Medea capillis
 Bacchantum ritu flagrantem circuit aras,
 Multifidasq; faces in fossa sanguinis atra
 Tingit, & infectas geminis accendit in aris,
 Terque senem flammis, ter aqua, ter sulphure in-
 strat.

Interea calido positum medicamen ahenis
 Feruet, & exultat, spumisque tumentibus albet.
 Illic Aemonia radices valle resectas,
 Seminaque & flores, & succos incoquit atros,
 Adijcit extremo lapides oriente petitos,
 Et quas Oceani refluxum mare lauit arenas.
 Addidit exceptas lunæ de nocte pruinas,
 Et strigis infames ipsis cum carnibus, alas,
 Inque virum soliti vultus mutare ferinos
 Ambigui profecta lupi. nec defuit illi
 Squamæa Cinyphæi tenuis membrana Chelydri,
 Viuacisque iecur cerui: quibus insuper addit
 Ora, caputque nouem cornicis sæcula passæ.
 His & mille alijs postquam sine nomine rebus

Propo-

Propositum instruxit mortali barbara munus:
 Arenti ramo iam pridem mitis oliuæ
 Omnia confudit, summisque immiscuit ima.
 Ecce, vetus calido versatus stipes ahenò
 Fit viridis primo : nec longo tempore frondes
 Inducit : & subito grauidis oneratur oliuis,
 At quæcunque cauo spumas edicit ahenò
 Ignis, & in terram guttæ cecidère calentes:
 Vernat humus, floresque, & mollia pabula sur-
 gunt,

Quæ simul ac vidit, stricto Medea recludit
 Ense senis iugulum : veteremque exire cruorem
 Passa, replet succis. quos postquam combibit
 Aeson,

Aut ore exceptos, aut vulnere: barba, comæque
 Canicie posita nigrum rapuere colorem.
 Pulsa fugit macies, abeunt pallorque, situsque
 Adiectoque caux suppleantur corpore rugæ:
 Membraque luxuriant. Aeson miratur, & olim
 Ante quater denos hunc se reminiscitur annos,
 Dissimilemque animum subiit, ætate relicta.

VI.

*Meritum hoc Medea etiam in nymphas, Bacchi nu-
 trices contulit. Postmodum ad Peliam, domesticum
 dissidium pretextens confugit. Filias eius ad ean-
 dem gratiam patri petendam commouet. In earum
 conspectu arietem vetulum, tenerum agnum reddit.
 Senem in artissimum somnum coniicit. Persuadet
 filiabus, uti eum quasi annosum sanguine leuaturæ
 vulneribus lacerent. Euigilanti ipsa guttur
 præcidit, lacerum in ahenum
 mergit.*

Viderat ex alto tanti miracula monstri
 Liber: & admonitus iuuenes nutricibus annos
 Posse suis reddi, capit hoc à Colchide munus.
 Neue

Neue doli censerent, odium cum coniuge falsum
 Phasias assimulat: Peliæq; ad lumina supplex
 Confugit: atque illam (quoniam grauis ipse sene-
 cta est)

Excipiunt natæ, quas tempore calida paruo
 Colchis amicitiae fallacis imagine caput.
 Dumq; refert inter meritorum maxima, demptos
 Aesonis esse situs, atque hac in parte moratur,
 Spes est virginibus Pelia subiecta creatis,
 Arte suum parili reuirescere posse parentem:
 Idq; petunt, pretiumq; iubent sine fine pacisci,
 Illa breui spacio fileat, & dubitare videtur:
 Suspenditque animos ficta grauitate rogantum.
 Mox ubi pollicita est, quo sit fiducia maior
 Muneris huius, ait: qui vestri maximus auo est
 Dux gregis inter oues, agnus medicamine fiet,
 Protinus innumcris effoetus laniger annis
 Attrahitur, flexo circum caua tempora cornu,
 Cuius ut Aemonio marcentia guttura cultro
 Fodit, & exigua maculauit sanguine ferrum,
 Membra simul pecudis, validosque venefica fue-
 cos

Mergit in ære cauo, minuuntur corporis artus:
 Cornuaque exuitur, nec non cum cornibus annos
 Et tener auditur medio balatus ahenos.
 Nec mora, balatum mirantibus exilit agnus;
 Lasciuitque fuga; lactantiaque vbera quærit,
 Obstupere sata Pelia: promissaque postquam
 Exhibuere fidem; tum verò impensius instant,
 Ter iuga Phœbus equis in Ibero flumine meris
 Dempserat: & quarta radiantia nocte micabant
 Sidera, cum rapido fallax Aetias igni
 Imponit purum laticem, & sine viribus herbas.
 Iamque neci similis, resoluta corpore regem,
 Et cum rege suos custodes somnus habebat:
 Quem dederat cantus, magicaq; potentia linguae.
 Intrarant iussæ cum Colchide limina natæ;
 Ambierantq; torum: quid nunc dubitatis inertes?
 Stris-

Stringite, ait, gladios, veteremque haurite cruorem:

Vt repleam vacuas iuuenili sanguine venas,
In manibus vestris vita est, ætasque parentis,
Si pietas vlla est, nec spes agitatis inanes,
Officium præstare patri, telisque senectam
Exigite: & saniem coniecto emittite ferro,
His, ut quæque pia est, hortatibus impia prima est:
Et, ne sit scelerata, facit scelus; haud tamen ictus
Vlla suos spectare potest; oculosque reflectunt,
Cæcaque dant suis auersa vulnera dextris.
Ille cruore fluens subito tamen allevat artus;
Semilacerque toro tentat consurgere: & inter
Tot medius gladios pallentia brachia tendens,
Quid facitis nata? quis vos in fata parentis
Armat, ait? cecidere illis animique, manusque.
Plura locuturo cum verbis guttura Colchis
Abstulit, & calidis laniatum merfit in undis,

VII.

Pœnas luisset debitas Medea, ni fugisset. Per quæ loca fugerit. Tanguntur & παρόλῳ fabulæ complures. De Cerambo, qui in avem mutatus, eluvionem Deucalionæam evasit. De serpente Lesbio, qui caput Orphei momordit, & ab Apolline in saxum est conuersus. Item aliæ.

QUæ nisi pennatis serpentibus isset in auras,
Non exempta foret pœnæ. Fugit alta, superque

Pelion vmbrosum. Philyræaque tecta, superque
Othryn, & euentu veteris loca nota Cerambi.
Hic ope nympharum sublatus in aëra pennis,
Cum grauis infuso tellus foret obruta pontor
Deucalionæas effugit inobrutus undas.
Æcoliam Pitane à læua parte reliquit,

Facta

Factaque de saxo longi simulacra draconis,
 Ideumq; nemus quo nati furta, iuencum
 Occuluit Liber falsi sub imagine cerui:
 Quaque pater Coryti parua tumulatus arena est,
 Et quos Mera nouo latratu terruit agros.
 Eurypyliq; urbem, quæ Coæ cornua matres
 Gesserunt tunc cum discederet Herculis agmen
 Phœbæamque Rhodon, & Ialysios Telchinas;
 Quorum oculos ipsos mutantes omnia visu
 Iuppiter exosus, fraternis subdidit undis.
 Transiit & antiquæ Carthæia mœnia Coæ,
 Qua pater Alcidas placidam de corpore nata
 Miraturus erat nasci potuisse columbam.
 Inde lacus Hyries videt, & cygneia Tempe,
 Quæ subitus celebrauit olor. nam Phyllius illic
 Imperio pueri, volucresque, ferumque leonem
 Tradiderat domitos: taurum quoque vincere
 iussus

Vicerat, & stricto toties iratus amor
 Præmia poscenti taurum, suprema negauit.
 Ille indignatus, cupies dare, dixit; & alto
 Desiluit saxo. cuncti cecidisse putabant:
 Factus olor niueis pendebat in ære pennis,
 At genitrix Hyrie seruatum nescia, flendo
 Delicuit, stagnumque suo de nomine fecit.
 Adiacet his Pleuron, in qua trepidantibus a-
 lis

Ophias effugit natorum vulnera Combe.
 Inde Calauræ Latoidos aspicit arua,
 In volucrum versi cum coniuge conscia regis,
 Cephision procul hinc deflentem fata nepotis
 Respicit in tumidam phocen ab Apolline versi
 Lumelique domum lugentis in ære natam.

§ (* *) §

Reuer

VIII.

*Reuersa Corinthum Medea, vbi olim homines è
fungis nascebantur, Creusam, Creontis regis fi-
liam, pellicem, per domum transmissum, vnà cum
regia exussit, genitosque ex Iasone liberos iugula-
uit, & Athenas deportata, Ægeo nupsit, cui Me-
dum peperit. Theseo domum reueniente, sibi, &
soboli metuens, venenum priuigno miscet Origo
aconiti è spuma Cerberi, & de eodem ab Hercule
ad superos tracto fabula. Pater filium agno-
scens, sumere poculum vetat. Illa
nubibus tecta pro-
fugit.*

TAndem vipereis Ephyren Pirenida pennis
Contigit. hic æuo veteres mortalia primo
Corpora vulgarunt pluuiialibus edita fungis.
Sed postquam Colchis arsit noua nupta venenis,
Flagrantemque domum regis malè vidit, vtro-
que
Sanguine natorum perfunditur impius ensis:
Vltaque se malè mater, Iasonis effugit arma,
Hinc Titaniacis ablata draconibus intrat
Palladias arces, quæ te iustissimè Phineu,
Teq; senex, Peripha, pariter videre volantes,
Innexamque nouis neptem Polyphemonis alis.
Excipit hanc Argeus factò damnandus in vno;
Nec satis hospitium est, thalami quoque fœdera
iungit.

Iamq; aderat Theseus proles ignora parenti,
Qui virtute sua bimarem pacauerat Isthmon.
Huius in exitium miscet Medea, quod olim
Attulerat secum Scythicis aconiton ab oris.
Illud Echidnææ memorant è dentibus ortum
Esse canis. Specus est tenebroso cæcus hiatu;
Et via decliuis, per quam Tirynthius heros

Restan-

Restantem, contraque diem, radiosque micantes
 Obliquantem oculos, nexis adamante catenis
 Cerberon attraxit : rabida qui concitus ira
 Impleuit pariter ternis latratibus auras:
 Et sparsit virides spumis albaentibus agros.
 Has concreuisse putant: nactasque alimenta feracis
 Fœcundi que soli, vires cepisse nocendi.
 Quæ quia nascuntur dura viuacia cautè,
 Agrestes aconita vocant. ea coniugis astu
 Ipse parens Aegæus nato porrexit, ut hosti.
 Sumpserat ignara Theseus data pocula dextra:
 Cum pater in capulo gladij cognouit eburno
 Signa sui generis: facinusque excussit ab ore,
 Effugit illa necem, nebulis per carmina motis.

IX.

*Propter filium è præsentis mortis discrimine serua-
 tum, ac redcem, Aegæus cum ciuibus suis gaudio
 plenis, diis victimas lætus offert. Facinora
 Thesei præclare decan-
 tantur.*

AT genitor quanquam lætatur sospite nato,
 Attonitus camen est, lethi discrimine paruo
 Committi potuisse nefas. fouet ignibus aram,
 Muneribusque deos implet: feriuntque secures
 Colla torosa bouum, victorum cornua vittis,
 Nullus Erechthidis fertur celebratio illo
 Illuxisse dies agitant conuiuia patres,
 Et medium vulgus: nec non & carmina, vino
 Ingenium faciente canunt. Te maxime Theeu
 Mirata est Marathon Cretæi sanguine tauri.
 Quodque suam securus arat Cromyona colonus,
 Munus, opusque tuum est; tellus Epidauria per
 te
 Clanigeram vidit Vulcani occumbere prolem.
 Vidit & immitem Cephissias ora Procuten.

Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleusis,
 Occidit ille Scinis, magnis male viribus usus
 Qui poterat curuare trabes, & agebat ab alto
 Ad terram late sparsuras corpora pinus.
 Tutus ad Alchatoën Lelegeia moenia limes
 Composito Scirone patet: sparsisque latronis
 Terra negat sedem, sedem negat ossibus vnda:
 Quæ iactata diu fertur durasse vetustas
 In scopulos, scopulis nomen Scironis inhæret.
 Si titulos, annosq; tuos numerare velimus,
 Facta premunt annos: pro te, fortissime, vota
 Publica suscipimus: Bacchi tibi sumimus haustus,
 Consonat assensu populi, precibusq; fauentum
 Regia: nec tota tristis locus ullus in vrbe est.

X.

*Minos Cretensum rex ob cædem filij, in Athenienses
 bellum molitur. Aliquot insulas fœdere sibi adiun-
 git, Arne, proditrix, in monedulam cecidit. Nominan-
 tur loca ab eius partibus aliena. Ad Æginam dela-
 to, populus Æacus rex cum tribus filiis obuiam
 prodeunt. Negantur auxilia, & in-
 ceptum dissuade-
 tur.*

NEc tamen (VSQVE ADEO NULLA EST
 SINCERA VOLVPTAS,
 SOLLICITVM Q. ALIQUID LAETIS
 INTERVENIT) Ægeus

Gaudia percepit nato secura recepto.

Bella parat Minos; qui quanquam milite, quan-
 quam

Classe valet: patria tamen est firmissimus ira,

Androgeique necem iustis vlciscitur armis,

Ante tamen bello vires acquirit amicas:

Quæque patens aditus volucri freta classe perer-
 rat.

Hinc Anaphen sibi iungit, & Astypaleia regna:
 Promissis Anaphen, regna Astypaleia bello,
 Hinc humilem Myconen; cretolaq; rura Cimoli,
 Florentemque Cythmon, Sciron, planamque Scri-
 phon,
 Marmoreamque Paron, quanquam impia prodidit
 Arne.

Sithonis accepto quod amara poposcerat auro:
 Mutata est in auem, quæ nunc quoque diligit au-
 rum,

Nigra pedes, nigris velata monedula pennis
 At non Oliaros, Didymaque, & renos, & Andros,
 Et Gyaros, nitidaque ferax Peparethos oliuæ,
 Gnosiacas iuuenere rates. latere inde sinistro
 OEnopiam Minos petit, AEacideia regna.
 OEnopiam veteres appellauere: sed ipse
 AEacus AEginam genitricis nomine dixit
 Turba ruit, tantaq; virum cognoscere famæ
 Expetit. occurrunt illi Telamonque, minorque
 Quam Telamon, Peleus, & proles tertia Phocus.
 Ipse quoque egreditur tardus grauitate senili
 AEacus, & quæ sit veniendi causa, requirit.
 Admonitus patri luctus suspirat, & illi
 Victa refert rector populorum talia centum.
 Arma iuues ora pro nato sumpta, piaque
 Pars sis militiæ: tumulo solatia posco.
 Huic Asopiades; petis irrita dixit, & vrbi
 Non facienda meæ: neq; enim coniunctior vlla
 Cecropidis hac est tellus, ea fœdera nobis.
 Tristis abit, stabuntque tibi tua fœdera magno,
 Dixit: & utilius bellum putat esse minari.
 Quam gerere, atque suas sibi præconsumere
 vires.

XI.

Cephalus Atheniensium legatus, Æginetarum opem exposcit, quam ei ob antiquum fœdus, & amicitiam cum ea ciuitate facillimè promittunt. Miratur infrequentiam iuuentutis.

CLassis ab Oenopijs etiam nunc Lyctia muris
Spectari poterat: cum pleno concita velo
Atticâ puppis adest, & portus intrat amicos:
Quæ Cephalum, patriâq; simul mandata ferebat.
AEacidæ longo iuuenes post tempore visum
Agnouêre tamen Cephalum, dextraq; dederunt,
Inque patris duxêre domum. Spectabilis heros,
Et veteris retinens etiam nunc pignora formæ,
Ingreditur, ramumque tenens popularis oliuæ,
Et dextra, læuaque duos ætate minores,
Maior habet, Clyton, & Buten Pallente creatos.
Postquam congressi, primi sua verba tulerunt
Cecropidæ: Cephalus peragit mandata, rogatque,
Auxilium: fœdusque refert, & iura parentum:
Imperiumq; peti totius Achæidos addit.
Sic ubi mandatam iuuit facundia causam:
AEacus in capulo regni nitente sinistra,
Ne petite auxilium, sed sumite, dixit, Athenæ.
Nec dubiè vires, quas hæc habet insula, vestras
Ducite, & omnis eat rerum status iste mearum.
Robora non desunt: superat mihi miles, & hosti.
Gratia dijs, fælix, & inexcusabile tempus.
Immò ita sit, Cephalus, crescat tua ciuibus opto.
Urbs, ait. adueniens equidem modo gaudia cæpi:
Cum tamen pulchra mihi, tam par ætate iuuentus
Obuia processit: multos tamen inde requiro,
Quos quondam vidi vestra prius vrbe receptus.

— (* *) —

Causam

XII.

*Causam infrequentiae incolarum Æacus in pesti-
lentiam seuissimam confert, quam Iuno, Æginae
pellici suae infensa immiserat. Est porro hæc ho-
minum, animantiumque lues adeò facundè,
& graphicè enarrata, ut Poeta sei-
psum superare voluisse
videatur.*

Æacus ingemuit, tristi que ita voce locutus:
Flebile principium melior fortuna secuta est.
Hanc utinam vobis possem memorare: sine
villo

Ordine nunc repetam: neu longa ambage mo-
uer vos:

Ossa cinis que iacent, memori quos mente requiris
Et quota pars illi rerum periere mearum?

Dira lues populis in a Iunonis iniquæ

Incidit, exosa dictas à pellice terras.

Dum visum est mortale malum, tantæ que latebat

Causa nocens cladis: pugnatum est arte medendi,

Exitium superabat opem, quæ victa iacebat.

Principio cælum spissa caligine terras

Pressit: & ignavos inclusit nubibus æstus,

Dumque quater plenis explevit cornibus orbem

Luna, quater plenum tenuata retexuit orbem,

Latiferis calidi spirarunt flatibus Austri.

Constat & in fontes vitium venisse, lacusque,

Milliaque incultos serpentum multa per agros

Errasse: atque suis fluuios temerasse venenis.

Strage canum primò, volucremque ouiumque,
locumque,

Inque feris subiti deprensa potentia morbi est.

Concidere infœlix validos miratur arator

Inter opus tauros, medioque recumbere sulco.

Lanigeris gregibus, balatus dantibus egros,

Sponte sua lanaque cadunt, & corpora tabent.

Acer equus quodam, magnæq; in puluere famæ,
 Degenerat, palmæ, veterumq; oblitus honorum,
 Ad præsepe gignit morbo moriturus inertī.
 Non aper irasci meminit, nec fidere curſu
 Cerua: nec armentis incurrere fortibus vrsi.
 Omnia languor habet: syluis, agrisque, vijsque
 Corpora foeda iacent: vitiantur odoribus auræ,
 Mira loquar: non illa canes, audaxque volucres,
 Non cani tetigere lupi. dilapsa liqueſcunt:
 Afflatuq; nocent, & agunt contagia latè,
 Peruenit ad miseros damno grauiore colonos
 Pestis. & in magnæ dominatur mœnibus vrbis.
 Viscera torrentur primò, flammisque fatiſcunt.
 Indiciū rubor eſt, & ductus anhelitus igni.
 Aspera lingua tumet: tepidisque arentia ventis.
 Ora patent: auræq; graues captantur hiatu,
 Non ſtratū, non vlla pati velamina poſſunt:
 Dura ſed in terra ponunt præcordia: nec fit
 Corpus humo gelidū, ſed humus de corpore feruet.
 Nec moderator a deſt: inq; ipſos ſæua medentes
 Erumpit cladēs, obſuntque auctoribus artes,
 Quo prior quique eſt, ſeruitque fidelibus ægro.
 In partem lethi citius venit: atque ſalutis
 Spes abiit, finemq; vident in funere morbi.
 Indulgent animis: & nulla, quid vtile, cura eſt,
 Vtile enim nihil eſt. paſſim, poſitoq; pudore,
 Fontibus & fluuijs, puteisque capacibus hærent.
 Nec ſitis eſt. extincta prius quam vita, bibendo
 Inde graues morbo nequeunt conſurgere: & ipſis
 Immoriuntur aquis. aliquis tamen haurit & illas,
 Tantaque ſunt miſeris inuiſi tædia lecti:
 Proſiliunt: aut, ſi prohibent conſiſtere vires,
 Corpora deſoluunt in humum: fugiuntq; penates
 Quiſq; ſuos: ſua cuiq; domus funeſta videtur.
 Et, quia cauſa latet, locus eſt in crimine notus.
 Semianimes errare vijs, dum ſtare valebant,
 Aſpiceres: flentes alios, terraque iacentes,
 Laſſaque verſantes ſupremo lumina motu.

Membraque pendentis tendunt ad sidera coeli
 Hic, illic, ubi mors dependerat exhalantes,
 Quid mihi tunc animi fuit? aut quid debuit esse?
 Ut vitam odissem, & cuperem pars esse meorum,
 Quo se cunq; acies oculorum flexerat, illic
 Vulgus erat stratum: velut cum putria motis
 Poma cadunt ramis, agitataq; ilice glandes.
 Tempia vides contra gradibus sublimia longis:
 Iuppiter illa tenet? quis non altaribus illis
 Irrita thura dedit? quoties pro coniuge coniux,
 Pro nato genitor dum verba precantia dixit,
 Non exoratis animam finiuit in aris?
 Inque manus thuris pars inconsumpta reperta est?
 Admori quoties templis, dum vota sacerdos
 Concipit, & fundit purum inter cornua vinum,
 Haud expectato ceciderunt vulnere tauri?
 Ipse ego sacra Ioui pro me, patriaque, tribusque
 Cum facerem natis, mugitus victima diros
 Edidit, & subito collapsa sine ictibus vllis
 Exiguo tinxit subiectos sanguine cultros
 Fibra quoq; ægra notas veri, monitusq; deorum
 Perdiderat: tristes penetrant ad viscera morbi,
 Ante sacros vidi proiecta cadauera postes.
 Ante ipsas, quo mors foret inuidiosior, aras.
 Pars animam laqueo claudunt: mortisq; timorem
 Morte fugant? ultroq; vocant venientia fata.
 Corpora missa neci nullis de more feruntur
 Funeribus: neq; enim capiebant funera portæ,
 Aut inhumata premunt terras: aut dantur in altos
 Indotata rogos. & iam reuerentia nulla est:
 Deque rogis pugnant, alienisque ignibus ardent,
 Qui lacryment defunt: indeflectaque vagantur
 Natorum, matrumq; animæ, iuuenumque, senum-
 que,
 Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.

XIII.

Iupiter Æacum filium tantam cladem deplorantem, & instaurando populo tot ciues, quot in quercu formicas viderat, optantem exaudit. Trans-eunt formicæ homines; inde Myrmidonas nominat Æacus. Atque hinc gens illa tam parca, laboriosa, quæsitique tenax, quoniam formicarum progenies.

A Ttonitus tanto miserarum turbine rerum,
Iuppiter, ô dixi, si te non falsa loquuntur
Æeginæ amplexus quondam sub Asepidos
isse:

Nec te, magne pater, nostri pudet esse parentem:
Aut mihi redde meos, aut me quoque conde sepulchro,

Ille notam fulgore dedit, tonitruque secundo.
Accipio, sintque ista precor fœlicia mentis
Signa tuæ, dixi, quæ das mihi pignoris omen,
Fortè fuit iuxta patulis rarissima ramis
Sacra Ioui quercus de semine Dodonæo,
Hic nos frugilegas aspeximus agmine longo
Grande onus exiguo formicas ore gerentes,
Rugosoq; suum seruantes cortice callem,
Dum numerum miror, totidem, pater optimè,
dixi,

Tu mihi da ciues, & inania mœnia supple,
Intremuit, ramisq; sonum sine flamine motis
Alta dedit quercus, pauido mihi membra timere
Horruerant: stabantq; comæ: tamen oscula terræ,
Roboribusque dedi: nec me sperare fatebar,
Sperabam tamen, atq; animo mea vota fouebam.
Nox subit: & curis exercita corpora somnus
Occupat. ante oculos eadem mihi quercus adesse,
Et rami totidem, totidemque animalia ramis

Ferre suis visa est, pariterq; tremiscere motu:
 Graniferumq; agmen subiectis spargere in aruis:
 Crescere quod subito maius, maiusque videtur:
 Ac se tollere humo, rectoque assistere trunco,
 Et maciem, numerumque pedum, nigrumque co-
 lorem

Ponere, & humanam membris inducere formam.
 Somnus abit: damno vigilans mea visa: que-
 rorque

In superis opus esse nihil. Sed in ædibus ingens
 Murmur erat: vocesq; hominum exaudire videbar.
 Iam mihi desuetas, dum suspicor has quoq; somni
 Esse, venit Telamon propera, foribusq; reclusis,
 Speque, fideque pater, dixit, maiora videbis,
 Egredere, egredior: qualesq; in imagine somni
 Visus eram vidisse viros, ex ordine tales.
 Aspicio, noscoque, adeunt, regemque salutant,
 Vota Ioui soluo: populisq; recentibus urbem
 Partior, & vacuos prisceis cultoribus agros:
 Myrmidonasq; voco: nec origine nomina fraude,
 Corpora vidisti, mores, quos ante gerebant.
 Nunc quoq; habent parcum genus est, patiensque
 laborum,

Quæ sitiq; tenax, & quod quæ sita reseruet,
 Hi te ad bella pares animis, animisq; sequentur:
 Cum primum, qui te feliciter attulit, Eurus
 (Eurus enim attulerat) fuerit mutatus in Austros.

XIV.

*Æacum mane salutatum accessurus Cephalus, a
 Phoco retinetur, & de iaculo pulcherrimo interro-
 gatur. Responsionis summa hæc est. Procrin sibi con-
 iugem fuisse. In montes ab se aufugisse, venatibus o-
 peratam esse: victam precibus rediisse; iacu-
 lum hoc cum celeri cane sibi do-
 navisse.*

T Alibus, atque alijs longum sermonibus illi
 Implere diem lucis pars optima mensæ
 Est data, nox somno: iubar aureus extulerat
 sol:

Flabat adhuc Eurus, redituraq; vela tenebat,
 Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior ætas,
 Ad regem Cephalus simul & Pallante creati
 Conueniunt: sed adhuc regem sopor altus habe-
 bat,

Excipit AEacides illos in limine Phocus:
 Nam Telamon, fraterq; viros ad bella legebant,
 Phocus in interius spacium, pulchroq; recessus
 Cecropidas duxit: eum queis simul ipse resedit.

Aspicit Acoliden ignota ex arbore factum
 Ferre manu iaculum, cuius fuit aurea cuspis,
 Pauca prius medijs sermonibus ille locutus,
 Sum nemorum studiosus ait, cædisq; ferinæ:
 Qua tamen è sylua teneas hastile recisum,
 Iam dudum dubito. certè, si fraxinus esset,
 Fulua colore foret: si cornus, nodus inesset,
 Vnde sit ignoro: sed non formosius isto
 Viderunt oculi telum iaculabile nostri.

Excipit Actæis è fratribus alter, & vsum
 Maiorem specie mirabere, dixit, in isto.

Consequitur quodcunque petit, fortunaq; missum
 Non regit, & reuolat nullo referente cruentum.
 Tum verò iuuenis Nereius omnia quærit,
 Cur sit, & vnde datum, quis tanti muneris auctor.
 Quæ petit, ille refert &c.

Dat mihi præterea, tanquam si parua dedisset
 Dona, canem munus, quem cum sua traderet illi:
 Cynthia, currendo superabit, dixerat, omnes.
 Dat simul & iaculum, manibus quod cernis ha-
 bere.

XV.

Agit Cephalus de canis sui Lelapis virtute in fera insectanda, pecori & agrestibus summopere infesta. Eam Themis in agrum Thebanum immiserat, quod Thebani eius fanum propter responsorum obscuritatem euertissent. Ambo autem, & canis, & bellua in saxa transformati sunt.

MVneris alterius quæ sit fortuna requiris?
 Accipe mirandum, nouitate mouebere facti.
 Carmine Naiades non intellecta priorum
 Soluunt ingenijs, & præcipitata iacebat
 Immemor ambagum vates obscura suarum,
 Scilicet alma Themis: nec talia liquit inulta.
 Protinus Aonijs immissa est bellua Thebis,
 Cessit & exitio multis, pecoriq;e, sibiq;e,
 Ruriculæ pauere foram. Vicina iuuentus
 Venimus, & latos indagine cinximus agros,
 Illa leui velox superabat retia saltu,
 Summaq; transibat positarum lina plagarum
 Copula detrahitur canibus, quos illa frequentes
 Effugit, & cœtum non segnior alite ludit.
 Poscor & ipse meum consensu Lælapa magno
 (Muneris hoc nomen) iam dudum vincula pugnât

Exuere ipse sibi, colloq;e morantia tendit.
 Vix benè missus erat, nec iam poteramus, vbi esset
 Scire; pedum calidus vestigia puluis habebat.
 Ipse oculis ereptus erat. non ocyor illo
 Hasta, nec exuta contorto verbere glandes,
 Nec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu,
 Collis apex medijs subiectis imminet aruis,
 Tollor in hunc, capioq; noui spectacula cursus,
 Quo modo deprendi, modo se subducere ab ipso

Vulnere visa fera est, nec limite callida recto,
 In spatiumque fugit: sed decipit ora sequentis,
 Et redit in gyrum: ne sit suus imperus hosti.
 Imminet hic, sequiturque patem, similisque tenenti
 Non tenet: & vanos exercet in aëre morsus.
 Ad iaculi vertebat opem, quod dextra librabat
 Dum mea, dum digitos amentis addere tento,
 Lumina deflexi, reuocataque rursus eodem
 Rettuleram, & medio (mirum) duo marmora cāpo
 Aspicio, fugere hoc, illud latrare putares.
 Scilicet invictos ambos certamine cursus
 Esse deus voluit, si quis deus affuit illis.

XVI.

*Casus miserabilis. Cephalus Procris in coniugio vi-
 uebant amantissime. Ille venationi deditus, & fe-
 ris persequendis aliquando ad sudorem delassatus,
 refrigerando corpori identidem auram vocabat.
 Procris falso decepta nuntio, & rata nympham
 quampiam huius nominis à marito accersiri, inter
 virgulta delitens, quid fieret observare. Cephalus
 ex virgultorum motu feram aliquam ibi latitare
 opinatus, uxorem optimam iaculo transfigit.
 morientis ultimæ preces & erroris
 agnitio Figmentum πρ-
 οκρυφίας.*

Hætenus, & tacuit: iaculo quod crimen in
 ipso est?

Phocus ait. Iaculi sic crimina reddidit ille.

**GAUDIA PRINCIPIVM, NOSTRI SVNT,
 PHOCE, DOLORIS.**

Illam prius referam: iuuat ô meminisse beati
 Temporis, Aeacide quo primos ritè per annos
 Coniuge eram felix: felix erat illa marito,
 Mutua cura duos, & amor socialis habebat,

Nec

Nec Iouis illa meo thalamos præferret amoris
 Nec me quæ caperet, non si Venus ipsa veniret,
 Vlla erat: æquales vrebant pectora flammæ.
 Sole ferè radijs feriente cacumina primis
 Venatum in sylvas iuueniliter ire solebam,
 Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
 Ire canes, nec lina sequi nodosa solebant.
 Tutus eram iaculo: sed cum satiata ferinæ
 Dextera cædis erat, repetebam frigus & umbram,
 Et quæ de gelidis exhibat vallibus auram.
 Aura petebatur medio mihi lenis in æstu.
 Auram expectabam, requies erat illa labori.
 Aura (recordor enim) venias cantare solebam,
 Meq; iuues, intresq; sinus gratissima nostros,
 Utq; facis, releuare velis, quibus vrimus, æstus.
 Forsitan addideram (sic me mea fata trahebant)
 Blanditias plures: & tu mihi magna voluptas,
 Dicere sum solitus: tu me reficisq; fouesq;:
 Tu facis ut sylvas, ut amem loca sola, meoq;
 Spiritus iste tuus semper capiatur ab ore.
 Vocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
 Nescio quis, nomenq; auræ tam sæpe vocatum
 Esse putat nymphæ nympham mihi credit amari.
 Criminis extemplo ficti temerarius index
 Procrin adit; linguaq; refert audita susurra.
CREDULA RES AMOR EST. subito col-
 lapsa dolore,
 Ut mihi narratur, cecidit, longoq; resecta
 Tempore, se miseram, se fati dixit iniqui,
 Deq; fide quæstæ est: & crimine concita vano,
 Quod nihil est metuit: metuit sine corpore nomē,
 Et dolet infelix veluti de pellice vera.
 Sæpe tamen dubitat, metuitq; miserrima falli,
 Indicioq; fidem negat: & nisi viderit ipsa
 Damnatura sui non est delicta mariti.
 Postera depulerant auroræ lumina noctem:
 Egredior, sylvasq; peto, victorq; per herbas
 Aura veni, dixi, nostroq; medere labori.

Et subito gemitus inter mea verba videbar
 Nescio quos audisse. veni tamen optima dicens,
 Fonde leuem rursus strepitum faciente caduca
 Sum ratus esse feram, telumq; volatile misi.
 Procris erat, medioq; tenens in pectore vulnus,
 Hei mihi, conclamat. vox est vbi cognita fidæ
 Coniugis, ad vocem præceps, amenq; cucurri.
 Semianimem, & sparsas foedatæ sanguine vestes,
 Et sua (me miserum) de vulnere dona trahentem
 Inuenio: corpusq; meo mihi charius, vlnis
 Mollibus artollo; scissaq; à pectore veste
 Vulnera sæua ligo, conorq; inhibere c ruorem:
 Neu me morte sua sceleratum deferat, oro,
 Viribus illa carens, & iam moribunda, coegit
 Hæc se pauca loqui. Per nostri fœdera lecti,
 Perq; deos supplex oro, superosq;, meosq;
 Per si quid merui de te bene, perq; manentem
 Nunc quoq; cum pereo, causam mihi mortis, a-
 morem,

Nethalamis Auram patiare incumbere nostris.
 Dixit. & errorem tum deniq; nominis esse
 Et sensi, & docui. sed quid docuisse iuuabat?
 Labitur, & parvæ fugiunt cum sanguine vires:
 Dumq; aliquid spectare potest, me spectat, & in me
 Infælicem animam, nostroq; exhalat in ore.
 Sed vultu meliore mori secura videtur.
 Flentibus hæc lacrymans heros memorabat: &
 ecce

Aeacus ingreditur duplici cum prole, nouoq;
 Milite, quem Cephalus cum fortibus accipit ar-
 mis.

ELECTORVM EX METAMOR- PHOSI,

LIBER OCTAVVS.

*Minus Cretenſium rex, filium Androgeum, quem
ex inuidia Athenienſes occiderant, vlcifcens, urbem
Corum ſubegerat. Victor domum reuerſus, Mino-
taurum monſtrum familie opprobrium (de quo &
Virgil principio 6 Aeneid.) de medio remouet.
atq; in Labyrinthum Dædali opus includit, indiſta
multa Achenienſibus de nobilium puerorum, puel-
larumq; corporibus nono quoque anno Minotauro
ad deuorandum mittendis. Tertia miſſione Theſeus
ſe vltra ædiungit, & ope Ariadnes filie Minois e-
uadit: Virginem promiſſo coniugio ſecum ab-
ducit, in littore Diæ inſulæ periurus
deſerit. Bacchus ſibi deſpondet,
eius coronam inter ſidera
collocat.*

SECTIO. I.

*Ota Ioui Minos taurorum ſanguis-
ne centum
Soluit, & egreſſus ratibus Cureti-
da terram
Contigit: & ſpolijs decorata eſt
regia fixis.*

*Creuerat opprobrium generis, fœdumq; patebat
Matris adulterium monſtri nouitate biformis.
Deſtinat hunc Minos thalami remouere pudorẽ:
Multipliciq; domo cæcis includere tectis.*

Dæda-

Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
 Ponit opus, turbatq; notas, & limina flexu
 Ducit in errorem variarum ambage viarum.
 Non secus ac liquidis Phrygius Mæandrus in vna
 dis

Ludit, & ambiguo lapsu, refluitq; fluitq;
 Occurrentq; sibi venturas aspicit undas:
 Et nunc ad fontes, nunc ad mare versus apertum
 Incertas exercet aquas: ita Dædalus implet
 Innumeras errore vias, vixq; ipse reuerti
 Ad limen potuit: tanta est fallacia tecti.
 Quò postquam geminam tauri, inuenisque figuræ
 Clausit, & Actæo bis pastum sanguine monstrum
 Tertia fors annis domuit repetita nouenis:
 Utq; ope virginea nullis iterata priorum
 Ianua difficilis filo est inuenta relicto:
 Protinus Aegides rapta Minoide Diam
 Vela dedit, comitemq; suam crudelis in illo
 Littore destituit. desertæ, & multa querenti,
 Amplexusque, & opem Liber tulit, utq; perenni
 Sidera clara foret, sumptam de fronte coronam
 Immisit cælo. tenues volat illa per auras:
 Dumque volat, gemmæ nitidos vertitur in ignes
 Consistuntq; loco, specie remanente coronæ.
 Qui medius, nixiq; genu est, anguemq; tenentis.

ll.

*Dædalus amore natalis soli è carcere (in quem Mi-
 nos cum, quod Pasiphæ operam dederat, & Ariadne
 eiusdem inuento Theseum seruarat, compactum te-
 nebat) euadendi consilium singulare capit. Ibi, &
 Icaro filio pennis cera coniunctis alas componit. Mari
 supervolant. Puer curiosus cæli contemplandi contra
 patris præcepta altius scandens, solutis ceris, & pen-
 nis discipulis in undas decidit, submersusq; sepeli-
 tur in litore Terra, & mare ab eo nomen I-
 carium obtinuerunt.*

Dæda-

DAedalus interea Creten, longumq; perosus
 Exilium, tactusq; loci natalis amore,
 Clausus erat pelago: terras licet, inquit, &
 vndas

Obstruat; ad cælum certe patet, ibimus illac,
 Omnia possideat, non possidet aëra Minos.
 Dixit, & ignotas animum demittit in artes:
 Naturamque nouat. nam ponit in ordine pennas
 A minima coeptas, longam breuiore sequente,
 Vt cliuo creuisse putes. sic rustica quondam
 Fistula disparibus paulatim surgit auenis.
 Tunc limo medias, & ceris alligat imas.
 Atq; ita compositas paruo curuamine flectit,
 Vt veras imitetur aues. puer Icarus vnâ
 Stabat: & ignarus sua se tractare pericla,
 Ora renidenti, modo quas vaga mouerat aura,
 Captabat plumas, flauam modo pollice ceram
 Mollibat, lusuq; suo mirabile patris
 Impediebat opus. postquam manus vltima coepto
 Imposita est, geminas opifex libravit in alas
 Ipse suum corpus, motaq; pependit in aura.
 Instruit & natum, medioq; vt limite curras,
 Icare, ait, moneo: ne, si demissior ibis,
 Vnda grauet pennas: si celsior, ignis adurat.
 Inter vtrumq; vola: nec te spectare Booten.
 Aut Helicen iubeo, strictumq; Orionis ensen
 Me duce carpe viam. pariter præcepta volandi
 Tradit, & ignotas humeris accommodas alas.
 Inter opus, monitusq; genæ maduere seniles:
 Et patriæ tremuere manus. dedit oscula nato
 Non iterum repetenda suo: pennisq; leuatus
 Ante volat, comitiq; timet, velut ales, ab alto
 Quæ teneram prolem produxit in aëra nido,
 Hortaturq; sequi, damnosaq; erudit artes:
 Et mouet ipse suas, & nati respicit alas.
 Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces,
 Aut pastor baculo, stiuq; innixus arator
 Vidit, & obstupuit, quiq; æthera carpere possent,
 Cre-

Credidit esse deos. & iam Iunonia læua
 Parte Samos fuerat, Delosq; Parosq; relictæ:
 Dextra Lebinthos erat, fœcundaq; melle Calydnæ
 Cum puer audaci cœpit gaudere volatu,
 Deseruitq; ducem, cæliq; cupidine tactus
 Alius egit iter, rapidi vicina solis
 Mollit odoratas pennarum vincula ceras.
 Tabuerant ceræ, nudos quatit ille lacertos:
 Remigioq; carens, non vllas concipit auras,
 Oraq; cærulea patrium clamantia nomen
 Excipiuntur aqua: quæ nomen traxit ab illo.
 At pater infælix, nec iam pater, Icare, dixit:
 Icare, dixit, ubi es? qua te regione requiram?
 Icare, dicebat: pennas conspexit in undis:
 Deuouitq; suas artes: corpusq; sepulchro
 Condidit: & tellus à nomine dicta sepulti est.

VI.

Gaudet Perdix hac calamitate Dædali. Erat hic filius, sororis eius, quem fratri docendum ipsa commiserat. Sed ob quædam ingeniose iuuenta magister inuidens, eum de muro deturbauit. Cui faulrix ingeniorum Minerva succurrens, in auem ipsi cognominem transmucuit.

HVnc miseri tumulo ponentem corpora nati,
 Garrula ramosa prospexit abilice perdix,
 Et plaussit pennis, testataq; gaudia cantu est,
 Vnica tum volucris, nec visa prioribus annis,
 Factaq; nuper auis, longum tibi, Dædale, crimen.
 Namq; huic tradiderat fatorum ignara docendam
 Ptogeniem germana suam, natalibus actis
 Bis puerum senis, animi ad præcepta capacis.
 Ille etiam medio spinas in pisce notatas
 Traxit in exemplum, ferroq; incidit acuto
 Perpetuos dentes, & serræ repperit vsum.

Primus: & ex vno duo ferrea brachia nodo
 Iunxit, ut æquali spatio distantibus illis
 Altera pars staret pars altera duceret orbem.
 Dædalus inuidit: sacraq; ex arce Mineræ
 Præcipitem misit, lapsum mentitus. at illum
 Quæ fauet ingenijs, excepit Pallas, auemq;
 Reddidit: & medio velauit in aëre pennis.
 Sed vigor ingenij quondam velocis, in alas,
 Inq; pedes abiit. nomen, quod & ante, remansit.
 Non tamen hæc alte volucris sua corpora tollit
 Nec facit in ramis, altoq; cacumine nidos.
 Propter humum volitat, ponitq; in sepibus ouas
 Antiquiq; memor, metuit sublimia casus.

IV.

*Appositè à laudibus Thesei ad aprum Calydonium
 descendit. Eius vrbis rex Oeneus in sacrificio pri-
 mitiarum Dianam sciens præterierat. Quæ terribi-
 lem aprum agro, & gregibus vastandis immisit.
 Iussu patris Meleager ad eum conficiendum nobi-
 lissimos, & strenuissimos Græciæ viros inui-
 tat. Aduenit etiam Atalantæ virgo, &
 virago. Eius habitus, &
 forma.*

IAmq; fatigatum tellus Aethæa tenebat
 Dædalon, & sumptis pro supplice Cocalus ar-
 mis

Mitis habebatur. iam lamentabile Athenæ
 Pendere desierant Thesea laude tributum.
 Tempa coronantur, bellatricemq; Mineruam
 Cum Ioue, dijsq; vocant alijs, quos sanguine voto
 Muneribusq; datis, & acerris thuris honorant.
 Sparserat Argolicas nomen vaga fama per vrbes
 Theseos, & populi quos diues Achaia cepit,
 Huius opem magnis implorauere periclis.
 Huius opē Calydon, quamuis Meleagron haberet
 Sollicita supplex petijt prece. causa petendi

Sus erat infestæ famulus, vindexq; Dianæ.
 Oenea namq; ferunt plenis successibus anni
 Primitias frugum Cereri, sua vina Lyæo,
 Palladios flauæ latices libasse Minervæ.
 Cœptus ab agricolis superos peruenit ad omnes
 Ambitiosus honor: solas sine thure relictas
 Præteritas cessasse ferunt Latoidos aras.

TANGIT ET IRA DEOS. at non impunè
 feremus,

Quæq; inhonoratæ non & dicemur inultæ;
 Inquit, & Oeneios ultorem spreta per agros
 Misit aprum: quanto maiores herbida tauros
 Non habet Epirus: sed habent Sicula arua mino-
 res,

Sanguine, & igne micant oculi: riget horrida
 ceruix,

Et setæ densis similes hastilibus horrent,
 Stantq; velut vallum, velut alta hastilia setæ.
 Feruida cum rauco latos stridore per armos
 Spuma fluit: dentes æquantur dentibus Indis.
 Fulmen ab ore venit, frondes afflatibus ardent.
 Is modo crescentes segetes proculcat in herbas:
 Nunc matura metit fleturi vota coloni.

Et Cererem in spicis intercipit, area frustra
 Et frustra expectant promissas horrea menses,
 Sternuntur grauidi longo cum palmite foetus,
 Baccæq; cum ramis semper frondentis oliuæ,
 Sæuit & in pecudes. non has pastore, canisue,
 Non armenta truces possunt defendere tauri.
 Diffugiunt populi, nec sese in mœnibus vrbis
 Esse putant tutos: donec Meleagros, & vnâ
 Lecta manus iuuenum coiere cupidine laudis.
 Tyndaridæ gemini præstantes, cæstibus alter,
 Alter equo, primæq; ratis molitor Iason
 Et cum Pirichoo felix concordia Theseus,
 Et duo Thestiadæ, & proles Aphareia Lynceus,
 Leucippusq; ferox, iaculoq; insignis Acastus,
 Et velox Idas, & iam non fœmina Caneus.

Hippo-

Hyppothousque, Dryosque, & cretus Amyntore
Phoenix,

Actoridæq; pares, & missus ab Elide Phileus.
Nec Telamon aberat, magniq; creator Achillis.
Cumq; Pheretiade, & Hyantæo Iolao
Impiger Eurytion, cursuq; inuictus Echion,
Neritiuque. Lelex, Panopeus, Hyleusque, fe-
roxque

Hippasus, & primis etiam nunc Nestor in annis,
Et quos Hippocoon antiquis misit Amyclis,
Penelopeque focer, cum Parrhasio Anæo,
Ampycidesq; sagax, & adhuc à coniuge tutus
Oeclides nemorisq; decus Tegæa Lycæi,
Rasilis huic summam mordebat fibula vestem,
Crinis erat simplex nodum collectus in vnum,
Ex humero pendens resonabat eburnea læuo
Telorum custos: arcum quoq; læua tenebat.
Talis erat cultu facies, quam dicere vere
Virgineam in puero, puerilem in virgine posses.
Hanc pariter vidit, pariter Calydonius heros
Optauit renuente deo flammâsq; late ntes
Haussit, & ô felix, si quem dignabitur, inquit,
Ista virum: nec plura finit tempusq; pudorq;
Dicere, maius opus magni certaminis vrget. —

V.

*Pugna tot heroum cum apro illo ferocissimo
ad vnguem describitur. Victoriæ de-
cus penes Meleagrum est.*

Sylua frequens trabibus, quam nulla ceciderat
ætas.

Incipit à plano, deuexaq; prospicit arua:
Quò postquam venere viri, pars retia tendunt,
Vincula pars adimunt canibus: pars pressa, fo-
quuntur

Signa pedum, cupiuntq; suum reperire periculum.

Conca-

Concaua vallis erat: quo se demittere riui
 Affuerant pluuiialis aquæ: tenet ima lacuna
 Lenta salix, vluæq; leues, iunciq; palustres,
 Viminaq; & longæ parua sub arundine cannæ.
 Hinc aper excitus medios violentus in hostes
 Fertur, vt excussis elisus nubibus ignis.
 Sternitur incursum nemus, & propulsa fragorem
 Sylua dat; exclamant iuuenes, protentaq; forti
 Tela tenent dextra lato vibrantia ferro.
 Ille ruit, sgargitq; canes, vt quisq; furenti
 Obstat, & obliquo latrantes dissipat ictu.
 Cuspis Echionio primum contorta lacerto
 Vana fuit, truncoq; dedit leue vulnus acerno.
 Proxima, si nimis mittentis viribus vlsa
 Non foret, in tergo visa est hæsuræ petito:
 Longius it, auctor teli Pagæus Iason,
 Phœbe, ait Ampycides, si te coluiq;, coloq;,
 Da mihi quod petitur certo contingere telo.
 Qua potuit, precibus deus annuit. ictus ab illo est,
 Sed sine vulnere aper. ferrumq; Diana volanti
 Abstulerat iaculo: lignum sine acumine venit,
 Ira feri mota est, nec fulmine lenius arsit.
 Emicat ex oculis: spirat quoq; pectore flammæ.
 Vtq; volat moles adducto concita neruo:
 Cum petit aut muros, aut plenas milite turre:
 In iuuenes certo sic impete vulnificus fus
 Fertur, & Eupalamon, Pelagonaq; dextra tuentes
 Cornua prostermit: socij rapuere iacentes.
 At non letiferos offugit Enæsimus ictus,
 Hippocoonte satus. trepidantem, & terga parantē
 Vertere, succiso liquerunt poplite nerui.
 Forsitan & Pylius citra Troiana perisset
 Tempora, sed, sumpto posita conamine ab hasta
 Arboris insiluit, quæ stabat proxima, ramis,
 Despexitq; loco tutus quem fugerat hostem.
 Dentibus ille ferox in querno stipite tritis
 Imminet exitio fidenq; recentibus armis
 Orichæ magni rostro femur hausit adunco,

At gemini, nondum cælestia sidera, fratres,
 Ambo conspici, niue candidioribus ambo
 Vectabantur equis, ambo vibrata per auras
 Hastarum tremulo quatiente antispicula motu.
 Vulnera fecissent, nisi setiger inter opacas
 Nec iaculis isset, nec equo loca peruia sylvas.
 Persequitur Telamon, studioq; incautus eundi
 Pronus ab arborea cecidit radice retentus.
 Dum leuat hunc Peleus, celerem Tegæa sagittam
 Imposuit neruo, sinuatoq; expulit arcu.
 Fixa sub aure feri summum distinxit arundo
 Corpus, & exiguo rubefecit sanguine fetas.
 Nec tamen illa sui successu latior ictus,
 Quam Meleager erat. primus vidisse putatur,
 At primus sociis visum ostendisse cruorem.
 Et meritum dixisse ferēs virtutis honorem.
 Erubere viri, seq; exhortantur, & addunt
 Cum clamore animos, iactantq; sine ordine tela.
 Turba nocet iactis: & quos petit, impedit ictus.
 Ecce furens contra sua fata bipennifer Anceus.
 Discite fæmineis quid tela virilia præstent,
 O iuvenes, operiq; meo concedite, dixit,
 Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis,
 Inuita tamen hunc perimet mea dextra Diana.
 Talia magniloquo tumidus remoruerat ore,
 Ancipitemq; manu tollens vtraq; securim,
 Institerat digitis primos suspensus in artus,
 Occupat audentem, quaq; est via proxima letho,
 Summa ferus geminos direxit ad inguina dentes.
 Concidit Anceus, glomerataq; sanguine multo
 Viscera lapsa fluunt. madefactaq; terra cruore est.
 Ibat in aduersum proles Ixionis hostem
 Pirithous, valida quatiens venabula dextra,
 Cui procul Aegædes, ô me mihi charior, inquit,
 Pars animæ consistit mea, licet eminus esse
 Fortibus, Anceus nocuit temeraria virtus.
 Dixit, & ærata torfit graue cuspide cornu,
 Cui bene librata, voliq; potente futuro

Obstitit æsculea frondosus ab arbore ramus.
 Misit & Aesonides iaculum, quod casus ab illo
 Vertit, & in mentem figit latrantis, & inter
 Ilia coniectum, tellure per ilia fixum est.
 At manus Oenidæ variat, missisq; duabus
 Hasta prior terra. medio stetit altera tergo.
 Nec mora, dum sæuit, dum corpora versat in ortu,
 Stridentemq; nouo spumam cum in sanguine fundit,
 Vulneris auctor adest, hostemq; irritat ad iram,
 Splendidaq; aduersus venabula condit in armos.

VI.

*Letitia, gratulatio, insultatio in aprum cæsum. Me-
 leager victor Atalantæ pro ἀγίστιον pellem, & ca-
 put donat. Honorem inuident cæteri. Toxews,
 & Plexippus auunculi Meleagri præmia
 sua virgini adimunt: ipse am-
 bos nil moratus perimit.*

Gaudia testantur socij clamore secundo:
 Victtricemq; petunt dextræ coniungere
 dextram?

Immanemq; feram multa tellure iacentem
 Mirantes spectant: neque adhuc contingere tu-
 tum

Esse putant. sed tela tamen sua quisq; cruentat.
 Ipse pede imposito caput exitiabile prehsit,
 Atq; ita. fume mei spolium, Nonacria, iuris
 Dixit. & in partem veniat mea gloria tecum:
 Protinus exuias rigidis horrentia fetis
 Terga dat, & magnis insignia dentibus ora.
 Illi lætitiæ est cum munere muneris auctor.
 Inuidere alij: totoq; erat agmine murmur.
 E quibus ingenti tendentes brachia voce,
 Pone age, nectitulos intercipe fœmina nostros,
 Thestia de, clamant: recte fiducia formæ

Decipiatne sit longè tibi captus amore
 Auctor, & huic adimunt munus, ius muneris illi.
 Non tulit, & tumida frendens Mauortius ira,
 Discite raptores alieni, dixit, honoris,
 Facta minis quantum distent. hausitq; nefando
 Pectora Plexippi nil tale timentia ferro,
 Toxea quid faciat, dubium, pariterq; volentem
 Vlcisci fratrem, fraternaq; fata timentem,
 Haud patitur dubitare diu: calidumq; prioris
 Cæde recalfecit consorti sanguine telum.

VII.

*Althæa Meleagri mater, chariores habens fratres
 duos, quàm filium, occisos luget. Torrem illi fa-
 talem profert, & concremat. Ita Meleager vi-
 tam amittit; à Calydonijs defletur, imprimisque
 à sororibus, quæ in aves Meleagrides transforman-
 tur. Licet in hac muliere ceu in speculo cernere
 duos affectus amoris inuicem pugnantes, vicit ta-
 men posteriorem prior, erga fratres, inquam,
 illum erga filium, φιλαδελφία
 φιλοτεκνία.*

Dona deùm templis nato victore ferebat,
 Cùm videt extinctos fratres Althæa referri.
 Quæ plangore dato, mœstis clamoribus vr-
 bem

Implet: & auratis mutauit vestibus atras,
 At simul est auctor necis editus, excidit omnis
 Luctus: & à lachrymis in pœnæ versus amorem
 est.

Stipes erat: quem, cùm partus enixa iaceret
 Thestias, in flammam triplices posuere sorores:
 Staminaque impresso fatalia pollice nentes,
 Tempora dixerunt eadem lignoque, tibi que,
 O modò nate damus. quo postquam carnine
 dicto,

Excessere dæ: flagrantem mater ab igne
 Eripuit ramum, sparfitque liquentibus undis.
 Ille diu fuerat penetralibus abditus imis,
 Seruatusque tuos, iuuenis, seruauerat annos.
 Protulit hunc genitrix, tædæque & fragmina poni
 Imperat: & positis inimicos admouet ignes.
 Tum conata quater flammis imponere ramum,
 Cœpta quater tenuit. pugnant materque sororque:
 Et diuersa trahunt vnum duo nomina pectus.
 Sæpe metu sceleris pallebant ora futuri:
 Sæpe suum feruens oculis dabat ira ruborem.
 Et modo nescio quid similis crudele minanti
 Vultus erat: modo quem misereri credere posses.
 Cumque feras lacrymas animi secauerat ardor,
 Inueniebantur lacrymæ tamen, utque carina,
 Quam ventus, ventoque rapit contrarius ætus,
 Vim geminam sentit, paretque incerta duobus:
 Thestias haud aliter dubijs affectibus errat:
 Inque vices ponit, positamque resuscitat iram.
 Incipit esse tamen melior germana parente:]
 Et consanguineas ut sanguine leniat umbras,
 IMPIETATE PIA EST. nam postquam
 pestifer ignis

Conualuit: rogos iste cremat mea viscera, dixit.
 Utque manu dira lignum fatale tenebat,
 Ante sepulchrales infelix astitit aras:
 Pœnarumque dæ triplices, furialibus, inquit
 Eumenides sacris vultus aduertite vestros.
 Vlciscor, facioque nefas. MORS MORTE PI-
 ANDA EST;

IN SCELVS ADDENDVM SCELVS
 EST, IN FVNERA FVNVS;

Per coaceruatos pereat domus impia luctus,
 An fœlix Oeneus nato victore fruetur?
 Thestias orbus erit? melius lugebitis ambo.
 Vos modo fraterni manes, animæque recentes
 Officium sentite meum: magnoque paratas
 Accipite inferias, vteri mala pignora nostri,

Heu mihi, quò rapior? fratres ignoscite matri.
 Deficiunt ad cœpta manus: meruisse fatemur,
 Illum cur pereat: mortis mihi displicet auctor.
 Ergo impunè feret: viuusque, & victor, & ipso
 Successu tumidus, regnum Calydonis habebit?
 Vox cinis exiguus, gelidaque iacebitis vmbra?
 Haud equidem patiar. pereat sceleratus: & ille
 Spemque patris, regnumque trahat, patriæque rui-
 nam.

Mens vbi materna est? vbi sunt pia vota paren-
 tum?

Et quos sustinui bis mensum quinque labores?
 O vtiâ primis arsis ignibus infans;
 Idque ego passa forem. vixisti munere nostro;
 Nunc merito moriere tuo. cape præmia facti;
 Bisque datam, primum partu: mox stipite raptò,
 Redde animum, vel me fraternis adde sepulcris.
 Et cupio: & nequeo, quid agam? modo vulnera
 fratrum

Ante oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago;
 Nunc animum pietas, maternaque nomina fran-
 gunt.

Me miseram: malè vincetis: sed vincite, fratres,
 Dummodo quæ dederò vobis solatia, vosque
 Ipsa sequar. dixit; dextraque auersa trementi
 Funereum torrem medios coniecit in ignes,
 Aut dedit, aut visus gemitus est ille dedisse
 Stipes: & inuitis correptus ab ignibus arsit,
 Inscius, atque absens flamma Meleagrus ab illa
 Vritur: & cæcis torreri viscera sentit
 Ignibus: ac magnos superat virtute dolores.
 Quod tamen ignauo cadat, & sine sanguine, letho
 Mœret: & Ancæi fœlicia funera dicit,
 Grandæuumque patrem, fratresque, piasque sorores
 Cum gemitu, lociamque tori vocat ore supremo,
 Forsitan & matrem. crescunt ignisque dolorque,
 Languescuntque iterum. simul est extinctus uterque:
 Inque leues abiit paulatim spiritus auras,

Paulatim cana prunam velante fauilla.
 Alta iacet Calydon, lugent iuuenesque, senesque
 Et vulgus, proceresque; gemunt: scissaque; capillos
 Plangunt ora simul matres Calydonides, cheu.
 Puluere canitiem genitor, vultusque seniles
 Fœdat humi fusus, spaciosumque increpat ævum.
 Nam de matre manus diri sibi conscia facti
 Exegit pœnas, acto per viscera ferro.

NON MIHI SI CENTVM DEVS ORA
 SONANTIA LINGVIS,
 INGENIVM QVE CAPAX, TOTVM QVE
 HELICONA DEDISSET,

Tristia persequerer miserarum vota sororum,
 Immemores decoris liuentia pectora tendunt:
 Dumque manet corpus, corpus refouentque, fo-
 uentque,

Oscula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
 Post cinerem, cineres haustos ad pectora pres-
 fant,

Affusaque iacent tumulo: signataque saxo
 Nomina complexæ, lachrymas in nomine fun-
 dunt.

Quas postquam O Eneia tandem Latonia clade
 Et satiata domus, præter Gorgenque nurumque
 Nobilis Alcmenæ natis in corpore pennis
 Alleuat, & longas per brachia porrigit alas,
 Corneaque ora facit: versasque per aëra mittit.

VIII.

*Theseum Athenas regredientem, auctus imbribus,
 & supra ripam effusus, Achelous amnis intercipit.
 periculum narrat, domum suam inuitat, dum aquæ
 subsidant. Theseus sublati mensis de V. quas
 eminus cernebat insulis percunctatus,
 earum metamorphoses co-
 gnoscit.*

Inter-

INterea Theseus sociati parte laboris
 Functus, Erechtheias Tritonidos ibat ad arces,
 Clausit iter, fecitque moras Achelous eunti
 Imbre tumens. succede meis, ait, inclyte tectis
 Cecropide: nec te committe rapacibus undis:
 Ferre trabes solidas, obliquaque voluere magno
 Marmure saxa solent. vidi contermina ripæ
 Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus il-
 lic

Profuit armentis, nec equis velocibus esse.
 Multa quoque hic torrens niuib. de monte so-
 lutis

Corpora turbineo iuuenilia vortice merfit.
 Tutior est requies, solito dum flumina currant
 Limite: dum tenues capiat suus alueus undas,
 Annuit Aegides, vtorque, Acheloe, domoque,
 Consilioq; tuo, respondet: & vsus vtroque est.
 Pumice multicauo, nec leuibus atria tophis
 Structa subit: molli tellus erat humida musco.
 Summa latunabant alterno murice conchæ
 Iamque duas lucis partes Hyperione menso,
 Discubuere toris Theseus, comitesq; laborum,
 Hac Ixionides, illa Troezenius heros
 Parte Lelex, raris iam sparsus tempora canis:
 Quosque alios parili fuerat dignatus honore
 Amnis Acarnanum, latissimus hospite tanto.
 Protinus appostas nudæ vestigia nymphæ
 Instruxere epulis mensas: dapibusque remotis
 In gemma posuere merum. tum maximus heros
 AEquora prospiciens oculis subiecta, quis, inquit,
 Ille locus: digitoque ostendit: &, insula nomen
 Quod gerit illa, doce: quanquam non vna videtur.
 Amnis ad hæc; non est, inquit, quod cernimus v-
 num.

Quinq; iacent terræ, spacijs discrimina fallunt.
 Quoque minus sprete factum mirere Dianæ;
 Naiades hæ fuerant: quæ cum bis quinque iuuenes
 Mactassent, rurisq; deos ad sacra vocassent,

Immemores nostri festas duxêre choreas.
 Intumus: quantusq; feror, cum plurimus vnquam,
 Tantis eram: pariterq; animis immanis, & vndis,
 A syluis syluas, & ab aruis arua reuulsi:
 Cumq; loco nymphas, memores tū deniq; nostri,
 In freta prouolui. Fluctus nosterq;, marisq;
 Continuum diduxit humum; pariterq; reuellit
 In totidem, medijs, quot cernis Echinadas, vndis.
 Vt tamē ipse vides, procul, en, procul vna recessit.

IX.

*Ixion Thesei comes hæc vt e mentita irridet: à so-
 cio castigatur, exponente, quo pacto Philemon, &
 Baucis coniuges rusticani, & pauperes Iouem, ac
 Mercurium humana tectos figura Phrygiam pera-
 grantes, & à nemine hospitio susceptos, soli recepe-
 rant, & pro re sua tenuissima benignè ha-
 buerint.*

A Mnīs ab his tacuit. factum mirabile cunctos
 Mouerat; irridet credentes, utq; deorum
 Spretor erat, mentisq; ferox Ixione natus,
 Dicta refers, nimiumque putas, Acheloe, potentes
 Esse deos, dixit, si dant adimuntq; figuras.
 Obstupuere omnes, nec talia dicta probarunt:
 Ante omnesq; Lelex, animo maturus, & æuo,
 Sic ait: IMMENSA EST, FINEMQ. PO-
 TENTIA COELI
 NON HABET: ET QUID QUID SUPERI
 VOLVERE, PERACTVM EST,
 Quoq; minus dubites, tiliæ contermina quercus
 Collibus est Phrygijs modico circundata muro.
 Ipse locum vidi. nam me Pelopeia Pitthus
 Misit in arua, suo quondam regnata parenti,
 Haud procul hinc stagnum est, tellus habitabilis
 olim,

Nunc celebres mergis, fulicisq; palustribus vnda,
 Iuppiter huc specie mortalis, cumq; parente
 Venit.

Venit Atlantiades positis caducifer alis,
 Mille domos adiere, locum, requiemq; petentes
 Mille domos clausere fera: tamen vna recepit.
 Parua quidem stipulis, & canna tecta palustri,
 Sed pia Baucis anus, pariliq; atate Philemon
 Illa sunt annis iuncti iuuenilibus: illa
 Consenuere casa: **PAUPER TATEM Q. FE-**
RENDO

EFFECERE LEVEM, NEC INIQUA
MENTE FERENDAM.

Nec refert, dominos illic, famulosne requiras.
 Tota domus duo sunt: iidem parentq; iubentque.
 Ergo vbi calicolæ paruos tetigere penates,
 Summissoque humiles intrarunt vertice postes:
 Membra senex posito iussit releuare sedili:
 Quod super Iniecit textum rude sedula Baucis,
 Inde foco tepidum cinerem dimouit: & ignes
 Suscitât hesternos: folijsq; & cortice sicco
 Nutrit, & ad flammâs anima perducit anili:
 Multifidasq; faces, ramaliaque arida tecto
 Detulit & minuit, paruoq; admouit aheni.
 Quodq; suus coniux riguo collegerat horto,
 Truncat olus folijs. furca leuat ille bicorni
 Sordida terga suis nigro pendentia tigno:
 Seruatq; diu refecat de tergore partem
 Exiguam, sectamq; domat feruentibus vndis.
 Interea medias fallunt sermonibus horas:
 Sentiriq; moram prohibent. erat alueus illi
 Fagineus, dura clauo suspensus ab ansa:
 Is tepidis impletur aquis, arteq; fouendos
 Accipit: in medio torus est de mollibus vlnis
 Impositus lecto, sponda, pedibusq; salignis.
 Vestibus hunc velant, quas non nisi tempore festo
 Sternere consueverant: sed & hæc vilisq; vetustaq;
 Vestis erat, lecto non indignanda saligno.
 Accubere dei: mensam, succincta, tremensque
 Ponit anus; mensæ sed erat pes tertius impar:
 Testa parem fecit. quæ postquam subdita cliui

Sustulit: æquatam menta extersere virenti.
 Ponitur hic bicolor sinceræ bacca Mineræ,
 Conditaq; in liquida corna auctumnalia fœce,
 Intybaque, & radix, & lactis massa coacti,
 Quaque non acri leuiter versata fauilla:
 Omnia fictilibus. post hæc cælatus eodem
 Sistitur argento crater, fabricataque fago
 Pocula, quæ caua sunt flauentibus illita ceris,
 Parua mora est: epulasque foci misere calentes:
 Nec longæ rursus referuntur viua senectæ,
 Dantque locum mensis paulum seducta secundis,
 Hic nux, hic mista est rugosis carica palmis,
 Prunaque, & in patulis redolentia mala canistris,
 Et de purpureis collectæ vitibus vux.

Candidus in medio fauus est. SUPER OMNIA
 VULTVS

ACCESSERE BONI, nec iners, pauperque
 voluntas.

Interea quoties haustum cratera repleri
 Sponte sua, per seque vident succrescere vina,
 Attoniti nouitate pauent: manibusq; supinis
 Concipiunt Baucisque preces, timidusque Phile-
 mon:

Et veniam dapibus, nullisque paratibus orant.

X.

*Anserem, quem possidebant vnicum, mactari, & si-
 bi apponi dii vetuerunt. In montem vicinum ambo-
 bus secum abductis, vicum præter eorum casam, to-
 tum summerserunt. Eam in templum ornatissimum
 conuerterunt. cuius sese Baucis & Philemon sacer-
 dotes data quiduis optandi potestate constitui volue-
 runt, & simul mori optarunt. Factum.*

*Nam ad gradus sacelli in arbores
 transierunt.*

VNicus anser erat, minimæ custodia villæ:
 Quæ dijs hospitibus domini mactare parabant.
 Ille

Ille celer penna tardos ætate fatigans:
 Eluditque diu: tandemque est visus ad ipsos
 Confugisse deos. superi vetuere necari:
 Dijque sumus, meritaque luet vicinia poenas
 Impia, dixerunt: vobis immunibus huius
 Esse mali dabitur: modo vestra relinquitte tecta:
 Ac nostros comitate gradus; & in ardua montis
 Ite simul. parent; &, dijs præeuntibus, ambo
 Membra leuant baculis: tardiq; senilibus annis
 Nituntur longo vestigia ponere cliuo.
 Tantum aberant summo, quantū semel ire sagitta
 Missa potest; flexere oculos; & merfa palude
 Cætera prospiciunt; tantum sua tecta manere.
 Dumq; ea mirantur: dum deflent fata suorum,
 Versa vident, quæruntq; suæ pia culmina villæ.
 Illa vetus, dominis & iam casa parua duobus
 Vertitur in templum; furcas subiære columnæ;
 Stramina flauescunt, aurataq; tecta videntur,
 Cælataque fores, adopertaque marmore tellus;
 Esse sacerdotes, delubraque vestra tueri
 Poscimus; &, quoniam concordēs egimus annos,
 Auferat hora duos eadem; nec coniugis vnquam
 Talia cum placido Saturnius edidit ore.
 Dicite, iuste soror, & coniuge fœmina iusto
 Digna, quid optetis. Cum Baucide pauca locutus
 Consilium superis aperit commune Philemon.
 Busta meæ videam; neu sim tumulandus ab illa.
 Vota fides sequitur. templi tutela fuere,
 Donec vita data est. annis, æuoque soluti,
 Ante gradus templi cum starent forte, locique
 Narrarent casus, frondere Philemona Baucis,
 Baucida conspexit senior frondere Philemon.
 Iamque super geminos crescere cacumine vultus,
 Mutua, dum licuit, reddebant dicta; valeque
 O coniux dixere simul; simul abdita texit
 Ora frutex; ostendit adhuc Tyaneus illic
 Incola de gemino vicinos corpore truncos.
 Hæc mihi non vani (nec erat cur fallere vellent)

Narrauêrefenes. equidem pendentia vidi
Serta super ramos; ponensq; reuerentia, dixi,
Cura deûm dij sint; &, qui coluere, colantur.

XI.

*Transformatione Protei, Metræ Erisichthonis filie,
& ipsius Acheloi. Sed prius de Erisichthonis im-
pietate sacrilega, qui d'corum omnium irrisor, quer-
cum annosam, & celebrem, Cererique sacram ausus
est succidere, quem Dryades apud ipsam deam ac-
cusant; illa virum fame inexplebili vt eradicet,
Oreadem ad Famem cum mandatis mittit: cu-
ius & locus, & habitus, seu per-
sona dexterrimè descri-
buntur;*

Defierat, cunctasq; & res, & mouerat auctor;
Thesea præcipue, quem facta audire volentem
Mira deûm, nixus cubito Calydonius annis
Talibus alloquitur. Sunt, ô fortissime, quorum
Forma semel mota est, & in hoc renouamine
manfit.

Sunt quibus in plures ius est transire figuras:
Vt tibi complexi terram maris incolâ Proteu.
Nam modo te iuuenem, modo te videre leonem:
Nunc violentus aper: nunc quem tetigisse time-
rent,

Anguis eras: modò te faciebant cornua taurum;
Sapè lapis poteras, arbor quoque sæpè videri:
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Flumen eras: interdum vndis contrarius ignis.
Nec minus Autolyçi coniux Erisichthone nata
Iuris habet pater huius erat, qui numina diuûm
Sperneret: & nullos aris adoleret honores:
Ille etiam Cereale nemus violasse securi
Dicitur: & lucos ferro temerasse vetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus,

Vna nemus: vittæ mediam, memoresq; tabella
 Serræq; cingebant, voti argumenta potentis,
 Sæpè sub hac Dryadas festas duxère choreas:
 Sæpè etiam manibus nexis ex ordine, trunci
 Circumiêre modum; mensuræq; roboris vlnas
 Quinq; ter implebat; nec non & cætera tantum
 Sylua sub hac omnis, quantum fuit herba sub illa.
 Nec tamen idcirco ferrum Triopeiûs illa
 Abstinuit: famulosque iubet succidere sacrum
 Robur; & ut iussos cunctari vidit, ab vno
 Edidit hæc rapta sceleratus verba securi;
 Non dilecta deæ solum, sed & ipsa licebit.
 Sit dea, iam tanget frondente cacumine terram.
 Dixit; & obliquos dum telum librat in ictus,
 Contremuit, gemitumq; dedit decidua quercus:
 Et pariter frondes, pariter pallescere glandes
 Cœpère: ac longi pallorem ducere rami,
 Cuius ut in truoco fecit manus impia vulnus;
 Haud aliter fluxit discusso cortice sanguis,
 Quam solet, ante aras ingens ubi victima taurus
 Concidit, abrupta cruor è ceruice profundi,
 Obstupuère omnes, aliquisq; ex omnibus audet
 Detertere nefas, sauiamq; inhibere bipennem.
 Aspicit hunc, mentisq; piæ cape præmia dixit,
 Thessalus; inq; virum conuertit ab arbore ferrum;
 Detruncatq; caput, repetitaq; robora cædit,
 Editus è medio sonus est cum robore talis:
 Nympha sub hoc ego sum, Cereri gratissima, lignor
 Quæ tibi factorum poenas instare tuorum
 Vaticinor moriens, nostri solatia lethi:
 Prosequitur scelus ille suum, labefacta que tandem
 Ictibus innumeris, adducta q; funibus arbor
 Corruit; & multam prostravit pondere syluam.
 Attonitæ Dryades damno nemorumq; suoque
 Omnes germanæ Cererem cum vestibus atris
 Mœrentes adeunt, poenaniq; Erisichthonis o-
 rant.

Annuit his; capitique sui pulcherrima motu

80 ELECT. EX METAMORPH.

Concussit grauidis oneratos messibus agros;
 Moliturque genus poenæ miserabile, si non
 Ille suis esset nulli miserabilis actis,
 Pestifera lacerare fame; quæ, quatenus ipsi
 Non adeunda dæx (neque enim Cereremque, Fa-
 memque)

Fata coire sinunt) montani numinis vnam
 Talibus agrestem compellat Oreada dictis.
 Est locus extremis Scythiæ glacialis in oris,
 Triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus:
 Frigus iners; illic habitant Pallorque, Tremor-
 que,

Et ieiuna fames. ea se in præcordia condant,
 Sacrilegi scelerata iube; nec copia rerum
 Vincat eam; superetque meas certamine vires:
 Neue viæ spatium te terreat: accipe currus;
 Accipe quos frenis altè moderere dracones;
 Et dedit ille dato subuecta per aëra curru
 Deuenit in Scythiam, rigidi que cacumine montis
 (Caucason appellant) serpentum colla leuauit,
 Quæsitamque Famem lapidoso vidit in agro,
 Vnguibus, & rari, vellentem dentibus herbas.
 Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
 Labra incana situ, scabri rubigine dentes,
 Dura cutis, per quam spectari viscera possent;
 Ossa sub incuruis extabant arida lumbis;
 Ventris erat pro ventre locus; pendere putares
 Pectus, & à spinæ tantummodo crate teneri.
 Auxerat articulos macies, genuumque tumebat
 Orbis, & immodico prodibant tubere tali,
 Hanc procul ut vidit (neque enim est accedere
 iuxta

Ausa) refert mandata dæx; paulumque morata,
 Quanquam aberat longè, quanquam modo vene-
 rat illuc;

Visa tamen sensisse famem, retroque dracones
 Egit in Aemoniam versis sublimis habenis.

XII.

Obstupescendi effectus famis insaturabilis in Eri-
sichthone. Vendit omnia, etiam filiam. Quæ servi-
tutem deprecans, à Neptune in senem piscatorem
mutatur. Illudit domino, cui vendita. Varias
animantium formas subit, patrem alit; qui tandem
suos ipsius artus deuorat. Addit Achelous de suis
mutationibus, & de vno duntaxat cornu.

Sternitur via expositioni se-
quenti.

Dicta Fames Cereris (quamuis contraria sem-
per

Illis est operi) peragit, perque aëra vento
Ad iussam delata domum est: & protinus in-
trat.

Sacrilegi thalamos: altoque sopore solutum
Noctis enim tempus) geminis amplectitur vlnis:
Seque viro inspirat; faucesque, & pectus, & ora
Aflat: & in vacuis peragit ieiunia venis;
Functaque mandato foecundum deserit orbem.
Inque domos inopes, aëtaque vertitur antra:
Lenis adhuc somnus placidis Erisichthona pen-
nis.

Mulcebat. petirille dapes sub imagine somni.
Oraque vana mouet, dentemque in dente fatigat:
Exercetque cibo delusum guttur inani:
Proque epulis tenues nequicquam deuorat auras,
Vt verò est expulsa quies, furit ardor edendi:
Perque auidas fauces, immensaque viscere re-
gnat.

Nec mora, quod pontus, quod terra, quod educat
aër,

Poscit: & appositis queritur ieiunia mensis:
Inque epulis epulas quærit: quodque vrbibus
esse,

Quodq; satis poterat populo, non sufficit vni.
 Plusq; cupit quo plura suam demittit in aluum.
 Utq; fretum recipit de tota flumina terra;
 Nec satiatur aquis, peregrinosque ebibit am-
 nes;

Utq; vapax ignis non vnquam alimenta recusat;
 Innumerasq; faces capit:&, quo copia maior
 Est data, plura cupit, turbaque voracior ipsa est;
 Sic epulas omnes Erisichthonis ora profani
 Accipiunt, poscuntq; simul. Cibus omnis in illo
 Causa cibi est; semperque locus sit inanis e-
 dendo.

Iamq; fame patrias, alti; voragine ventris
 Attenuarat opes; sed inattenuata manebat
 Tum quoq; dira fames; implacataq; vigebat
 Flamma gulæ. tandem demisso in viscera censu,
 Filia restabat, non illo digna parente.
 Hanc quoque vendit inops. dominum generosa
 recusat;

Et vicina suas tendens super æquora palmas,
 Eripe me domino, qui raptæ præmia nobis
 Virginitatis habes, ait. Hæc Neptunus habe-
 bat.

Qui prece non spreta, quamuis modò visa se-
 quenti

Effet hero; formamque nouat, cultumque virilem
 Induit. & vultus pisces capientibus aptos.
 Hanc dominus spectans, o qui pendentia paruo
 Aera cibo celas moderator arundinis, inquit,
 Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in vnda
 Credulus, & nullos nisi fixus sentiat hamos;
 Quæ modò cum vili turbatis veste capillis
 Littore in hoc steterat (nam stantem in littore
 vidi)

Dic vbi sit; neq; enim vestigia longius extant.
 Illa dei munus benè cedere sensit: & à se
 Sequari gaudens, his est resecuta rogantem.
 Quisquis es, ignoscas, in nullam lumina partem

Gurgite ab hoc flexi, studioque oneratus inhæsi.
Quoque minus dubites, sic has deus æquoris
artes

Adiuuet, & nemo iam dudum littore in isto
(Me tamen excepto) nec scemina constitit vlla
Credidit; & verso dominus pede pressit arenam;
Elususq; abiit. illi sua reddita forma est.
Ast ubi habere suam transformia corpora sensit;
Sæpè pater dominis Friopeïda tradit, at illa
Nunc equa, nunc ales, modo bos, modo ceruus
abibat:

Præbebatq; audio non iusta alimenta parenti,
Vis tamen illa mali postquam consumpserat o-
mnem

Materiam, dederatq; graui noua pabula morbo;
Ipse suos artus lacero diuelleremorsu
Cœpit; & infelix minuendo corpus alebet.
Quid moror externis? etiam mihi sæpè nouandi
Corporis, ô iuuenes, numero finita potestas.
Nam modo, qui nunc sum, videor; modo flector in
anguem:

Armenti modo dux, vires in cornua sumo;
Cornua dum sumpsi, nunc pars caret altera telo
Frontis, vt ipse vides gemitus sunt verba secuti.

ELE

ELECTORVM EX METAMOR- PHOSI

LIBER NONVS.

*Quibus argumentis Hercules, & Achelous Deia-
niram à patre ipsius Oeneo, rege Calydonis in
connubium contenderint. Certaminis, in quo
victor Hercules, hypotyposis splen-
didissima. Cornucopiae
origo.*

SECTIO I.

Væ gemitus, truncæque deo Neptu-
nius heros
Causa rogat frontis: cùm sic Caly-
donius amnis
Cœpit, inornatos redimitus arundi-
ne crines,

Triste petis munus: quis enim sua prælia victus
Commemorare velit? referam tamen ordine. nec
tam

Turpe fuit vinci, quàm contendisse decorum esse
**MAGNAQVE DAT NOBIS TANQVS SO-
LATIA VICTOR,**

Nomine si qua suo tandem peruenit ad aures
Deianira tuas: quondam pulcherrima virgo,
Multorumque fuit spes inuidiosa procorum,
Cum quibus vt soceri domus est intrata petiti,
Accipe me generum, dixi, Parthaone natæ,
Dixit & Alcides. alij cessere duobus,

Ille Iouem focerum dare se, famamque laborum.
Et superata suæ referebat iusta nouercæ.

Contra ego turpe deum mortali cedere dixi:
(Nondum erat ille deus) dominum me cernis æ-
quarum,

Curfibus obliquis inter tua regna fluentem.

Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,

Sed popularis ero, & rerum pars vna tuarum.

Tantum ne noceat, quod me nec regia Iuno

Odit: & omnis abest iussorum poena laborum.

Nam quod te iactas Alcmena matre creatum:

Iuppiter aut falsus pater est, aut crimine verus.

Matris adulterio patrem petis: elige, fictum.

Esse Iouem malis, an te per dedecus ortum.

Talia dicentem iam dudum lumine toruo

Spectat: & accensæ non fortiter imperat iræ,

Verbaque tot reddit: melior mihi dextera lingua:

Dummodo pugnando superem: tu vince loquendo,

Congrediturque ferox. puduit modo magna lo-
cutum.

Cedere. reieci viridem de corpore vestem:

Brachiaque opposui: tenuique è pectore varas:

In statione manus: & pugnae membra parauit.

Ille cauis hausto sparsit me puluere palmis:

Inque vicem fulvæ tactu flauescit arenæ,

Et modo ceruicem, modo crura micantia captas:

Aut captare putes, omni que à parte lacescit.

Me mea defendit grauitas: frustra que petebar,

Haud secus ac moles, magno quam murmure flu-
ctus:

Oppugnant: manet illa: suoque est pondere
tuta.

Digredimur paulum, rursusque ad bella coimus,

Inque gradu stetimus, certi non cedere: eratque

Cum pede pes iunctus: totoque ego pectore pro-
nus,

Et digitos digitis, & frontem fronte premebam.

Non aliter vidi fortes concurrere tauros,

Cum

Cum pretium pugnae toto nitidissima saltu
 Expetitur coniux. Spectant armenta, pauentque,
 Nescia quem maneat tanti victoria regni.
 Ter sine profectu voluit nitentia contra
 Reijcere Alcides à se mea pectora: quarto,
 Excutit amplexus: adductaque brachia soluit,
 Impulsumque manu (certum est mihi vera fa-
 teri)

Protinus auertit; tergoque onerosus inhæsit.
 Si qua fides (neque enim ficta mihi gloria
 voce)

Quæritur) imposito pressus mihi monte videbar,
 Vix tamen inferui sudore fluentia multo
 Brachia; vix solui duos à corpore nexus,
 Instat anhelanti, prohibetque resumere vires;
 Et ceruicem mea potitur. tum denique tellus
 Pressa genu nostro est; & arenas ore mo mordit.
 Inferior virtute meas diuertor ad artes;
 Elaborque viro, longum formatus in anguem.
 Qui postquam flexos sinuavi corpus in orbes;
 Cumque fero moui linguam stridore bisulcam;
 Risit, & illudens nostras Tirynthius artes,
 Cunarum labore est angues superare mearum,
 Dixit, & ut vincas alios, Acheloe, dracones,
 Pars quota Lernaæ serpens eris vnus Echidna?
 Vulneribus foecunda suis erat illa, nec vllum
 De centum numero caput est impune recisum.
 Quin gemino ceruix hærede valentior esset.
 Hanc ego ramosam natis è caede colubris,
 Crescentemque malo domui, domitamque re-
 duxi.

Quid fore te credis? fallum qui versus in an-
 guem?

Arma aliena moues? quem forma precaria co-
 lat?

Dixerat; & summo digitorum vincula collo
 Inijcit. augebar, ceu guttura forcipe pressus,
 Pollicibusque meis pugnam euellere fauces.

Sic quoque deuicto restabat tertia tauri
 Forma trucidis. tauro mutatus membra, rebello.
 Induit ille toris à læua parte lacertos;
 Admissumque trahens sequitur : depressaque
 dura

Cornua figit humo, meq; alta sternit arena.
 Nec fatis hoc fuerat, rigidum fera dextera cornu
 Dum tenet, infregit; truncaque à fronte reuellit.
 Naiades hoc pomis, & odoro flore repletum
 Sacrarunt, diuesq; meo bona copia cornu est.
 Dixerat; & nympheritu succincta Dianæ
 Vna ministrarum fusis vtrinque capillis
 Incessit, totumque tulite prædiuite cornu
 Auctumnum, & mensas felicia poma secundas.
 Lux subit, & primo feriente cacumina sole
 Discedunt iuuenes. neque enim dum flumina pa-
 cem,

Et placidos habeant lapsus, totaq; residant,
 Opperiuntur aquæ. vulgus Achelous agrestes,
 Et lacerum cornu medijs caput abdidit vndis.
 Hunc tamen ablati domuit iactura decoris;
 Cætera sospes habet. capitis quoq; fronde sali-
 gna,

Aut superimposita celatur arundine damnum.

II.

*Suspectum habens Herculem maritum Deianira de
 vetitis amoribus, sacrificatioe Nessi Centauri ve-
 stem, eius sanguine, & Lerneæ veneno imbutam,
 quam ab eo pro antidoto aduersus hymenæos huius-
 modi acceperat, per Licham famulum transmittit.
 Hanc ubi induit, & sanguis venenatus incaluit,
 exardescens ignis miserum sensim depastus est. In
 Iunonem, ut hoc malo suo lætarent inuehi-
 tur; cui se penitus etiam perden-
 dum offert.*

Longa fuit mediij mora temporis: actaque ma-
gni

Herculis implerant terras, odiumq; nouerca,
Victor ab OEchalia Canazo sacra parabat
Vota Ioui, cum fama loquax peruenit ad aures
Deianira tuas: **QVAE VERIS ADDERE**
FALSA

GAVDET: ET E MINIMO SVA PER
MENDACIA CRESKIT;

Amphitryoniaden Ioles ardore teneri.
Credit amans: Venerisque nouæ perterrita fama,
Indulsit primò lacrymis: flendoque dolorem
Diffudit miseranda suum. mox deinde, quid au-
tem

Flemus; ait, pellex lacrymis lætabitur istis,
Quæ quoniam adueniet, properandum, aliquidq;
nouandum est.

Dum licet: & thalamos nondum tenet altera no-
stros,

Conquerar, an fileam, repetam Calydonæ, mo-
rerne?

Excedam tectis? ac sic nihil amplius obstem?
Quid si me, Meleagre, tuam memorem esse foro-
rem?

(Forte paro facinus) quantumque iniuria possit,
Famineusq; dolor, iugulata pellice tester?
In cursus animus varios abit. omnibus illis
Prætulit imbutam Nessæo sanguine vestem
Mittere: quæ vires defecto reddat amori:
Ignaroque Lichæ, quid tradat nescia, luctus
Ipsa suos tradit. blandisque miserrima verbis
Dona det illa viro, mandat. capit inscius heros:
Induiturque humeris Lernææ virus Echidnæ,
Thura dabat primis, & verba precantia flam-
mis:

Vinaque marmoreas patera fundebat in aras:
Incaluit vis illa mali: resolutaque flammis
Herculeos abiit late diffusa per artus,

Dum

Dum potuit, solita gemitum virtute repressit.
 Victa malis postquam est patientia, reppulit a-
 ras,

Impleuitque suis nemorosam vocibus Oeten,
 Nec mora, letiferam conatur scindere vestem.
 Qua trahitur, trahit illa cutem (foedumque ro-
 latu)

Aut hæret membris frustra tentata reuelli:
 Aut laceros artus, & grandia tetigit ossa,
 Ipse cruor, gelido ceu quondam lamina candens
 Tincta lacu, fridet, coquiturque ardente ve-
 neno,

Nec modus est, sorbent avidæ præcordia flam-
 mæ,

Cæruleusque fluit toto de corpore sudor,
 Ambusti que sonant nerui: cæcæque medullis
 Tabe liquefactis, tollens ad sidera palmas,
 Cladibus, exclamas, saturnia pascere nostris:
 Pascere, & hanc pestem spectata crudelis ab alto,
 Corque ferum satia: vel, si miserandus & hosti
 (Hostis enim tibi sum) diris cruciatibus æ-
 gram,

Inuisamque animam, nactamque laboribus
 aufer.

Mors mihi munus erit: decet hæc dare dona no-
 uercam.

II I.

*Ad indignitatem rei exaggerandam, labores
 suos tam gloriosos recenset. Cruciam mentum suum
 iterum deplorat. O Etam gemens, ac dolore fu-
 rens concursat. Licham, ut exitiabilis huius mu-
 neris ministrum in Euboicum Pelagus proij-
 cit Is in scopulum versus, homi-
 nis figuram præ se
 fert.*

Ergo

ERgo ego foedantem peregrino templa cre-
ore

Busirim domui? sauoq; alimenta parentis
Antæo eripui? nec me pastoris Iberi

Forma triplex, nec forma triplex tua, Cerbere,
mouit?

Vosne manus validi pressistis cornua tauri?

Vestrum opus Elis habet, vestrum Stymphalides
vnda,

Partheniumque nemus; vestra virtute relatus

Thermodon tiaco calatus baltheus auræ,

Pomaq; ab insomni non custedita dracone,

Nec mihi centauri potuerunt resistere, nec mi

Arcadiæ vastator aper; nec profuit hydræ

Crescere per damnum, geminasque resumere vi-
res.

Quid, quod Thracis equos humano sanguine pin-
gues,

Plenaq; corporibus laceris præsepia vidi?

Visaq; deieci, dominumq; ipsosq; peremi?

His elisa iacet moles Nemeæa lacertis;

His Cacus horrendum Tiberino in littore mon-
strum.

Hæc, cœlum ceruice tuli defessa iubendo est

Sæua Iouis coniux. ego sum indefessus agendo.

sed nova pestis adest: cui nec virtute resisti,

Nec telis, armisq; potest pulmonibus errat

Ignis edax imis, perque omnes pascitur artus.

At valet Eurystheus; & sunt qui credere possint

Esse deos, dixit; perq; altam Saucius Oeten

Haud aliter graditur, quam si venabula taurus

Corpore fixa gerat, famiq; refugerit auctor,

Sæpè illum gemitus edentem, sæpè tementem,

Sæpè retentantem totas infringere vestes,

Sternentemq; trabes, irascentemq; videres

Montibus, aut patrio tendentem brachia cœlo

Ecce Licham trepidum, & latitantem rupe ca-
nata

Aspicit: utque dolor rabiem collegerat omnem,
 Tu ne, Licha, dixit, feralia dona dedisti?
 Tu ne meæ necis auctor eris? tremuit ille, pauetque;
 Pallidus; & timide verba excusantia dicit.
 Dicentem, genibusque manus adhibere parantem
 Corripit Alcides: & terque quaterque rotatum
 Mittit in Euboicas tormento fortius undas,
 Ille per aërias pendens induruit auras,
 Utque ferunt imbres gelidis concreescere ventis:
 Inde nives fieri; niuib; quoque mole rotatis
 Astringi, & spissa glomerari grandine corpus;
 Sic illum validis iactum per inane lacertis,
 Exanguemque metu, nec quidquam humoris habentem
 In rigidos versum filices prior edidit ætas.
 Nunc quoque in Euboico scopulus brevis eminet
 altè
 Gurgite, & humanæ seruat vestigia formæ;
 Quem quasi sensurum nautæ calcare verentur,
 Appellantque Licham.

IV.

Structis in pyram arboribus, arcum, pharetram
 cum sagittis Philoctetæ tradit Hercules, stratæque
 Nemeæ leonis pelli incubat, claua cervici supposita.
 Flammam Philoctetes subdit. Iupiter dijs primum,
 atque adeò Iunoni factum suum probans,
 filium in deos transfert. Eurystheus Herculis
 quoque stirpem est persecutus. Alcmene filij calamitatem
 lamentans; Iolæ pronurui suæ partum
 facilem precatur. Quam postea Herculem
 Iunone inuita ediderit, & de Gelanthi
 de famula in mustelam
 conuersa.

————— At tu Iouis inclyta proles
Arboribus cæsis, quas ardua gesserat O Ete,
Inque pyram structis, arcum pharetramque capa-
cem,
Regnaque visuras iterum Troiana sagittas
Ferre iubes Pæante satum: quo flamma ministro
Subdita: dumque auidis comprehenditur ignibus ag-
ger.

Congeriem sylvarum Nemæo vellere summam
Sternis, & imposita clauæ ceruice recumbis,
Haud alio vultu, quam si conuiua iaceres,
Inter plena meri redimitus pocula fertis,
Iamque valens, & in omne latus diffusa sonabat,
Securosque artus, contemptoremque petebat
Flamma suum. timuere dei pro vindice mundi.
Quos ita (sensit enim) lato Saturnius ore
Iuppiter alloquitur: nostra est timor iste, volu-
ptas,

O superi: totoque libens mihi pectore grator,
Quod memoris populi dicor rectorque paterque:
Et mea progenies vestro quoque tuta fauore est.
Nam quanquam ipsius datis hoc immanibus a-
ctis,

Obligor ipse tamen. Sed enim ne pectore vano
Fida metu paueant, O Eteas spernite flammæ.
Omnia qui vicit, vincet, quos cernitis, ignes:
Nec nisi materna Vulcanum parte potentem
Sentiet: **ÆTERNVM EST A ME QVOD**
TRAXIT, ET EXPERS,

ATQVE IMMUNE NECIS, NVLLA-
QVE DOMABILE FLAMMA,
Idque ego defunctum terra cœlestibus oris
Accipiam, cunctisque meum latabile factum
Dijs fore confido. Si quis tamen Hercule, si quis
Forte deo doliturus erit: data præmia nollet:
Sed meruisse dari sciet, inuitusque probabit.
Assensere dei. coniux quoque regia visa est
Cætera non duro, duro tamen vltima vultu

Dicta tulisse Iouis: seq; indoluisse notatam.
Interea quodcunque fuit populabile flamma
Mulciber abstulerat: nec cognoscenda remansit
Herculis effigies: nec quicquam ab imagine
ductum

Matriis habet, tantumque Iouis vestigia servat.
Vtq; novus serpens posita cum pelle senecta,
Luxuriare solet, squamaque nitere recenti:
Sic vbi mortales Tirynthius exuit artus,
Parte sui meliore viget, maiorque videri
Cœpit, & augusta fieri gravitate verendus.
Quem pater omnipotens inter caua nubila rap-
ptum

Quadrijugo curru radiantibus intulit astris.
Sensit Atlas pondus. neque adhuc Stheneleius
iras,

Soluerat Eurystheus, odiumque in prole pa-
ternum

Exercebat atrox. at longis anxia curis
Argolis Alcmenæ questus ubi penat aniles,
Cui referat nati testatos orbe labores,
Cuive suos casus, Iolen habet Herculis illam.
Imperio, thalamoque animoque; receperat Hyllas.
Incipit Alcmenæ: faueant tibi numina saltem.
Corripiantq; moras tunc, cum matura vocabis
Præpositam timidis parientibus Ilithyam,
Quum mihi difficilem Iunonis gratia fecit.
Namq; laboriferi cum iam natalis adesset
Herculis, & decimum premeretur sidere signum
Tradebat gravitas vterum, nec ferre labores
Vlterius poteram: quia nunc quoque frigidus
artus,

Dum loquor, horror habet: parsque est meminisse
doloris

Septem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
Fessa malis, tendensque ad cœlum brachia,
magno,

Lucinam ad nexos partus clamore vocabam.

Illa quidem venit, sed præcorrupta meumque
 Quæ donare caput Iunoni vellet iniquæ.
 Utque meos audit gemitus, subsedit in illa
 Ante fores ara, dextroque est poplite læum.
 Pressa genu, digitis inter se pectine iunctis
 Sustinuit partus, tacita quoque carmine voce
 Dixit, & inceptos tenuerunt carmina partus.
 Nitor, & ingrato facio conuicia demens
 Vana Ioui, cupioq; mori: moturaque duos
 Verba queror illices. mater Cadmeides adsunt:
 Votaque suscipiunt: exhortanturque dolorem.
 Vna ministrarum media de plebe Galanthis
 Flaua comas aderat, faciendis strenua iussis,
 Officijs dilecta suis: ea sensit iniqua
 Nescio quid Iunone geri, dumque exit, & in-
 trat

Sæpè fores, diuam residentem vidit in ara,
 Brachiaque in genibus digitis connexa tenentem.
 Et, quæcunque es, ait, dominæ gratare, leuata est
 Argolis Alcmene, potiturque puerpera voto.
 Exiliit: iunctasque manus pauefacta remisit
 Diua potens vteri. vinclis leuor ipsa remissis.
 Numine decepto risisse Galanthida fama est.
 Ridentem, prensamq; ipsis dea sua capillis
 Traxit: & è terra corpus releuare volentem
 Arcuit, inq; pedes mutauit brachia primos,
 Strenuitas antiqua manet: nec terga colorem
 Amisere suum: forma est diuersa priori.
 Quæ, quia mendaci parientem iuuerat ore,
 Ore parit: nostrasque domos, velut ante, fre-
 quentat.

V.

Dryope, Andraemonis coniux, cum donis ad lacum Nymphis dicatum veniens, ex arbore loto (in quam Lotos Nympha, deum hortorum fugiens, se induerat, quod nesciebat) flores, infanti, quem secum gestabat, pro ludicro decerpserat. Ex arbore sacra visus manare sanguis; adhesitque ibidem, & in pœnam sacrilegij abiit in arborem Dryope. Pater, & maritus spectatum tristes adueniunt. Non insuavis oratio Dryopes, qua innocentiam suam testata, & puerulum adhuc lactentem, & arborem suam illorum tutelæ commendat.

Dixit & admonitu veteris commota ministræ
Ingemuit: quam sic nurus est affata dolentem:

Tetamen ô genitrix aliena à sanguine vestro
Rapta mouet facies. quid si tibi mira sororis
Fata meæ referam? quanquam lachrymaque, dolorque

Impediunt, prohibentque loqui. Fuit vnica matri,
(Me pater ex alia genuit) notissima forma
Oechalidum Dryope, quam virginitate carentem,
Vimque dei passam Delphos, Delonque tenentis
Excipit Andraemon, & habetur coniuge felix.
Est lacus accliuis, de uexo margine formam
Littoris efficiens, summum myrteta coronat,
Venerat huc Dryope fatorum nescia, quoque
Indiguere magis, Nymphis latura coronas,
Inque sinu puerum, qui nondum impleuerat annum,

Dulce ferebat onus, tepidi que ope lactis alebat.
Haud procul à stagno Tyrios imitata colores,
In spem baccarum florebat aquatica lotos.
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato

Porrigeret flores, & idem factura videbar
 (Namque aderam) vidi guttas e flore cruentas
 Decidere, & tremulo ramos horrore moueri.
 Scilicet, vt referunt tardi nunc denique agrestes
 Lotos in hac Nymphæ fugiens obscœna Priapi,
 Contulerat versos seruatō nomine vultus.
 Nescierat soror hoc, quæ cū perterrita retro
 Iret, & oratis vellet discedere nymphis,
 Hæserunt radice pedes. conuellere pugnat:
 Nec quicquam nisi summa mouet. succrescit ab
 imo,

Totaque paulatim lentus premit inguina cortex,
 Vt vidit, conata manu laniare capillos,
 Fronde manum impleuit, frondes caput omne te-
 nebant.

At puer Amphifus (namq; hoc auis Eurytus illi
 Addiderat nomen) materna rigescere sensit
 Vbera, nec sequitur ducentem lacteus humor.
 Spectatrix aderam fati crudelis, opemque
 Non poteram tibi ferre, soror, quantumque va-
 lebam

Crescentem truncum, ramosque amplexa mo-
 rabar.

Et, fateor, volui sub eodem cortice condi.
 Ecce vir Andræmon, genitorque miserrimus ad-
 sunt,

Et quærunt Dryopen: Dryopen quærentibus illis
 Ostendi Loton. tepido dant oscula ligno:
 Affusiq; suæ radicibus arboris hærent.
 Nil nisi iam faciem, quod non foret arbor, ha-
 bebat

Chara soror lacrymæ misero de corpore factis
 Irrorant folijs: ac, dum licet, oraque præstant.
 Vocis iter. tales effundis in aëra questus:
 Si qua fides miseris, hoc me per numina iuro,
 Non meruisse nefas: patior sine crimine poenam.
 Viximus innocuæ: si mentior, arida perdam
 Quas habeo frondes, & cæsa securibus, vtar.

Hunc tamen infantem maternis demite ramis:
 Et date nutrici: nostraque sub arbore sæpè
 Lac facitote bibat, nostraque sub arbore ludat.
 Cumque loqui poterit, matrem facitote saluet:
 Et tristis dicat, latet hoc in stipite mater,
 Stagna tamen timeat; nec carpant ab arbore flores
 Et frutices omnes corpus putat esse dearum,
 Chære vale coniux, & tu germana, paterque,
 Et, si qua est pietas, ab acutæ vulnere falcis,
 A pecoris morfu frondes defendite nostras,
 Et quoniam mihi fas ad vos incumbere non est,
 Erigite huc artus, & ad oscula nostra venite,
 Dum tangi possum, paruumque attollite natum.
 Plura loqui nequeo: nam iam per candida
 mollis

Colla liber serpit, summoque cacumine candor.
 Ex oculis remouete manus. sine murmure vestro
 Contegit inductus morientia lumina cortex.
 Desierat simul ore loqui, simul esse; diuque
 Corpore mutato ramique caluere recentes.

VI.

*Iolaus fuit Iphicli, Herculis fratris filius, ex gran-
 dæuo adolescens, beneficio Hebes, & rogatu pa-
 trui. Quam iurare parantem, nemini imposte-
 rum hac in re gratificaturam, vetuit Themis.
 Callithoe siquidem idem ab ea filijs suis adhuc
 paruulis impetratura erat, quo additis sibi annis
 iuuenes patrem Alcmaeonem à Phegeo in-
 teremptum vlcisci queant.*

Dumque refert Iole factum miserabile,
 dumque

Eurytidos lacrymas admoto pollice siccant
 Alcmenæ: flet & ipsa tamen: compescuit omne
 Res noua tristitiam. nam limine constitit alto
 Pænè puer, dubiaque regens lanugine malas,

Ora reformatus primos Iolaus in annos.
 Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe,
 Victa viri precibus. quæcum iurare pararet
 Dona tributuram post hunc se talia nulli:
 Non est passa Themis: nam iam discordia Thebæ
 Bella mouent, dixit, Capaneusq; nisi ab Ioue vinci
 Naud poterit: fientque pares in vulnera fratres,
 Subductaque suos manes tellure videbit.
 Viuus adhuc vates, vultusq; parente parentem
 Natus, erit factus pius, & sceleratus eodem:
 Attonitusque malis, exul mentisque, domusque,
 Vultibus Eumenidum, matrisque agitabitur um-
 bris.

Donec eum coniux fatale poposcerit aurum,
 Cognatumque latus Phegeius hauserit ensis.
 Tum demum magno petet hoc Acheloia supplex:
 Ab Ioue Callirhoe, natis infantibus annos.
 Addat, neue necem sinat esse ultoris inultam.
 Iupiter his motus priuignæ dona, nurusque
 Præcipiet, facietque viros impubibus annis.

V. II.

*Plures dii, deæque iuuentæ munus suis conferri cu-
 piebant. Iupiter satis non repugnandum monet, qui-
 bus & ipsemet parere cogatur. Miletus Paliphaes
 frater Cretæ regnum affectans à Ioue absterretur.*

*In Asia Miletum urbem condit: illic ex Cy-
 ne Menandi filia Byblidem, & Ca-
 uana generat.*

HÆc ubi faticano venturi præscia dixit
 Ore Themis: vario superi sermone fremebāt.
 Et, cur non alijs eadem dare dona liceret
 Murmur erat. queritur veteres Pallantias annos
 Coniugis esse sui: queritur canescere mitem
 Iasiona Ceres: repetitum Mulciber auum.
 Poscit Erickthonio: Venerem quoque cura fu-
 turi

Tangit, & Anchisæ reuocare paciscitur annos,
 Cui studeat deus omnis habet; crescitque fauore
 Turbida seditio: donec sua Iuppiter ora
 Soluit: & ,ô nostri si qua est reuerentia, dixit,
 Quò ruitis? tantumne aliquis sibi posse videtur,
 Fata quoq; vt superet? factis Iolaus in annos
 Quos egit, redijt. fatis iuuenescere debent
 Callichoë geniti, non ambitione, nec armis.
 Vos etiam (quoq; hoc animo meliore feratis)
 Me quoq; fata regunt: quæ si mutare valerem,
 Nec nostrum seri curuarent AEacon anni:
 Perpetuumq; æui florem Rhadamanthus haberet
 Cum Minoë meo; qui propter amara senectæ
 Pondera despicitur: nec, quo prius, ordine regnat,
 Dicta Iouis mouere deos; nec sustinet vllus,
 Cum videat fessos Rhadamanthon, & AEacon
 annis,

Et Minoa queri qui, dum fuit integer æui;
 Terruerat magnas ipso quoq; nomine gentes;
 Tunc erat inualidus, Deionidenq; iuuentæ
 Robora Miletum, Phœboq; parente superbum,
 Pertimuit: credensque suis insurgere regnis,
 Haud tamen est patrijs arcere penatibus ausus.
 Sponte fugis, Milete, tua: celeriq; carina
 AEgeas metiris aquas: & in Aside terra
 Mœnia constituis, positoris habentia nomen.
 Hic tibi, dum sequitur patriæ curuamina ripæ
 Filia Mæandri toties redeuntis eodem
 Cognita Cyanee, præstanti corpore nympha,
 Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.

VIII.

Lyctus quidem Cretensis, Telethuse uxori iam paritura mandavit, ut si marem genuisset, servaret: si feminam necaret. Parit puellam. Anxia, & accede fetus penitus abhorrenti, Isis, dijs Ægyptijs comitata apparet: pro puero educari iubet, opem suam in tempore affuturam spondet. Pater uxori credens, cui nomen illi imponit. Conscia deli sola matrix.

Proxima Gnossiaco nam quondam Phæstia regno

Progeniit tellus ignotum nomine Lyctum,
Ingenua de plebe virum: nec census in illo
Mobilitate sua maior: sed vita, fidesque
Inculpata fuit: gravidæ qui coniugis aures
Vocibus his monuit, cum iam prope partus ad-
esset.

Quæ voucam, duo sunt: minimo ut releuere
dolore:

Vtque marem parias: onerosior altera fors est;
Et vires fortuna negat. quod abominor ergo,
Edita forte tuo fuerit si foemina partu,
Inuitus mando (pietas ignosce) necetur.

Dixerat: & lacrymis vultum lauere profusis,
Tam quia mandabat, quæ cui mandata dabantur,
Sed tamen usque suum vanis Telethusa maritum
Sollicitat precibus, ne spem sibi ponat in arcto.
Certa suo est Lycto sententia. iamq; ferendo
Vixerat illa grauem maturo pondere ventrem:
Cum medio noctis spatio sub imagine somni
Inachis ante torum pompa comitata sacrorum
Aut stetit, aut visa est, inerant lunaria fronti
Cornua, cum specis nitido flauentibus auro,
Et regale decus, cum qualatrator Anubis,

Sancta-

Sancta que Bubastis, variisque coloribus Apis,
 Quique premit vocem, digitoque silentia suadet
 Sistraque; erant, nunquamque satis quaesitus Osiris,
 Plenaque somniferis serpens peregrina venenis.
 Tum velut excussam somno, & manifesta viden-
 tem

Sic affata dea est: pars o Telethusa mearum,
 Pone graues curas, mandataque falle mariti:
 Nec dubita, cum te partu Lucina leuarit,
 Tollere quidquid erit. Dea sum auxiliaris, o-
 penque

Exorata fero: nec te coluisse quereris
 Ingratum numen, monuit thalamoque recessit.
 Lata toro surgit, purasque ad sidera supplex
 Cressa manus tollens, rata sint sua visa precatur.
 Ut dolor increuit, seque ipsum pondus in auras
 Expulit, & nata est ignaro foemina patri:
 Iussit ali mater, puerum mentita: fidemque
 Res habuit neque erat facti nisi conscia nutrix.
 Vota pater soluit, nomenque imponit auitum:
 Iphis auus fuerat. gauisa est nomine mater,
 Quod commune foret, nec quenquam falleret
 illo.

Impercepta pia mendacia fraude latebant.
 Cultus erat pueri: facies, quam siue puella,
 Siue dares puero, fieret formosus uterque.

ELECTORVM EX METAMOR- PHOSI

LIBER DECIMVS.

Orphei, & Eurydices fuerunt inauspicatæ, infelicesque nuptiæ. Incedentem hanc per gramina serpens momordit. Eo morsu extinctam ubi satis defleuit vates, ad inferos descendit, Plutonem & Proserpinam eius sibi ad tempus restitutionem flagitaturus. Nisi voti compotem inde rediturum negat.

SECTIO I.

Nde per immensum croceo velatus
amictu

Aethera digreditur, Ciconumque
Hymenæus ad oras

Tendit; & Orpheia nequicquam vo-
ce vocatus

Affuit ille quidem: sed nec sollemnia verba,
Nec lætos vultus, nec fælix attulit omen.

Fax quoque, quam tenuit lachrymoso stridula
fumo

Vsq; fuit: nulloſq; inuenit motibus ignes.

Exitus auspicio grauior. nam nupta per herbas

Dum noua Naiadum turba comitata vagatur,

Occidit, in talum serpentis dente recepto.

Quam satis ad superas postquam Rhodopeius au-
ras

Defleuit vates: ne non tentaret & umbras,

Ad

Ad styga Tanaria est ausus descendere porta.
Perque leues populos, simulacraque functa sepulchro

Persephonem adiit, inamœnaq; regna tenentem
Umbrarum dominum: pulsisque ad carmina neruis,

Sic ait: ô positi sub terra numina mundi,
IN QVEM DECIDIMVS, QVICQVID
MORTALE CREAMVR:

Si licet, & falsi positis ambagibus ori s;
Vera loqui finitis: non hac, vt opaca viderem
Tartara, descendi: nec vti villosa colubris
Terna Medusæi vincirem guttura monstri:
Causa via est coniux, in quam calcata venenum
Vipera diffudit, crescentesque abstulit annos.
Posse pati volui: nec me tentasse negabo.

Vicit amor. SVPERA DEVS HIC BENE
NOTVS IN ORA EST,

An sit & hic, dubito: sed & hic tamen auguror esse:
Famaq; si veteris non est mentita rapinæ,
Vos quoq; iunxit amor: per ego hæc loca plena timoris,

Per chaos hoc ingens, vastique silentia regni,
Eurydices oro properata retexite fata.

OMNIA DEBENTVR VOBIS: PAV-
LVMQ. MORATI,

SERIVS AVT CITIVS SEDEM PRO-
PERAMVS AD VNAM.

TENDIMVS HVC OMNES: HAEC
EST DOMVS VLTIMA: VOSQVE
HVMANI GENERIS LONGISSIMA
REGNA TENETIS.

Hæc quoque cum iustos matura per egerit annos,
Iuris erit vestri; pro munere poscimus vsum.
Quod si fata negant veniam pro coniuge; certum
est

Nolle redire mihi: letho gaudete duorum.

II.

Quantopere Orphei cantu, & supplicatione permoti sint inferi. Eurydice redditur: quam ponè sequentem amoris impatientia maritus contra legem datam respicit. Relapsa denuò moritur. Qualis stupor Orpheum occuparit, per fabellas declarat. Rursus transire volentem Charon prohibet. Sedens in ripa, & dolens, deorum inferum crudelitatem accusat. In Rhodopen, & Hæmum montes secedit.

Talia dicentem, nervosque ad verba moventem
Exangues flebant animæ: nec Tantalus vnam

Captauit refugam: stupuitque Ixionis orbis,
Nec carpsere iecur volucres: urnisque vacarunt
Belides: inque tuo sedisti Sisyphæ saxo,
Tum primum, lachrymis victarum carmine fama est

Eumenidum maduisse genas: nec regia coniux
Sustinet oranti, nec qui regit ima, negat,
Eurydicenque vocant. umbras erat illa recentes
Inter, & incessit passu de vulnere tardo.

Hanc simul, & legem Rhodopeius accipit Orpheus,

Ne flectat retro sua lumina, donec auernas
Exierit valles: aut irrita dona futura.

Carpitur acclivis per muta silentia trames
Arduus, obscurus, caligine densus opaca.

Nec procul abfuerant telluris margine summæ:

Hic, ne deficeret, metuens, avidosque videndi

Flexit amans oculos, & protinus illa relapsa est.

Brachiaque intendens, prendique, & prendere captans,

Nil nisi cedentes infelix arripit auras.
 Iamq; iterum moriens, nō est de coniuge quicquā
 Quæsta suo: quid enim nisi se quæreretur amata?
 Supremumque vale, quod iam vix auribus ille
 Acciperet, dixit, reuocataque rursus eodem est,
 Non aliter stupuit gemina nece cōiugis Orpheus:
 Quam tria qui timidus medio portante catenas
 Colla canis vidit, quem non pavor ante reliquit,
 Quam natua prior, saxo per corpus oborto:
 Quique in se traxit crimen, voluitque videri
 Olenus esse nocens: tuque ô confisa figura;
 Infelix Lethæa tua, iunctissima quondam
 Corpora, nunc lapides, quos humida sustinet Ide.
 Orantem, frustra que iterum transire volentem
 Portitor arguerat: septem tamen ille diebus
 Squallidus in ripa Cereris sine munere sedit.
 Cura, dolorque animi, lacrymaq; alimenta fuere.
 Esse Deos Erebi crudeles questus, in altam
 Se recipit Rhodopen, pulsumque Aquilonibus
 AEmum.

II I.

Orbatus prima coniuge Orpheus, secundis nuptiis abstinuit. Dulcedine cantus sui arborum omne genus ad se pellicit, nec deest Cyparissus, in quam puer Apollini charus, quomodo propter ceruum dilectum, quem iaculo imprudens occiderat, & dolorem ex eo immoderatum concesserit,

Poëta enarrat.

Tertius æquoreis inclusum piscibus annum
 Finiebat Titan, omnemque refugerat Orpheus
 Famineam Venerem: seu quod male cesserat illi:
 Siue fidem dederat, multos tamen ardor habebat
 Iungere se vati: multæ doluere repulsa.
 Colliserat, collemque super planissima campi
 Arca, quam viridem faciebant graminis herbae.

Umbra loco decrat, qua postquam parte resedis
 Diis genitus vates, & fila sonantia mouit,
 Umbra loco venit. non Chaonis abfuit arbor,
 Non nemus Heliadū, non frōdibus æsculus altus
 Nec tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus,
 Et coryli fragiles, & fraxinus utilis hastis,
 Enodisq̃ue abies, curuataq̃ue glandibus ilex,
 Et platanus genialis, acerq̃ue coloribus impar,
 Amnicolæq̃ue simul salices, & aquatica lotos,
 Perpetuoq̃ue virens buxus, tenuisq̃ue myrica,
 Et bicolor myrtus, & baccis cærulea ficus
 Vos quoq; flexipedes edera venistis, & vnâ
 Pampinea vites, & amictæ vitibus vlni,
 Orniq̃ue, & piceæ, pomoq̃ue onerata rubenti
 Arbutus, & lentæ victoris præmia palmæ,
 Et succincta comas, hirsutaq̃ue vertice pinus
 Grata deūm matri: siquidem Cybeleius Aty
 Exuit hac hominem, truncoq̃ue induruit illo.
 Affuit huic turbæ metas imitata cupressus,
 Nunc arbor, puer ante deo dilectus ab illo,
 Qui citharam neruis, & neruis temperat arcum.
 Namq̃ue sacer Nymphis Carthæa tenentibus arua
 Ingens ceruus erat: lateq̃ue patentibus altis
 Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras:
 Cornua fulgebant auro: demissaq̃ue in armos
 Pendebant tereti gemmata monilia collo.
 Bulla super frontem paruis argentea loris
 Vincita mouebatur: pariliq̃ue ætate nitebant
 Auribus è geminis circum caua tempora bacca.
 Isq̃ue metu vacuus, naturaliq̃ue pauore
 Deposito celebrare domos, mulcendaq̃ue colla
 Quamlibet ignotis manibus præbere solebat.
 Sed tamen ante alios Cææ pulcherrime gentis
 Gratus erat Cyparisse tibi: tu pabula ceruum
 Ad noua, tu liquidi ducebas fontis ad vndas.
 Tu modò texebas varios per cornua flores:
 Nunc eques in tergo residens, huc lætus, & illuc
 Mollia purpureis franabas ora capistris,

AEstus erat, mediusque dies, solisque vaporem
 Concaua littorei feruebant brachia Cancrī,
 Fessus in herbosa posuit sua corpora terra
 Ceruus, & arborea frigus ducebat ab umbra.
 Hunc puer imprudens iaculo Cyparissus acuto
 Fixit: & ut sauo morientem vulnere vidit,
 Velle mori statuit, quæ non solatia Phœbus
 Dixit: & ut leuiter, pro materiaque doleret,
 Admonuit, gemit ille tamen: munusq; supremum
 Hoc petit à superis, ut tempore lugeat omni;
 Iamque per immensos egesto sanguine fletus,
 In viridem verti cœperunt membra colorem:
 Et modo qui niuea pendebant fronte capilli,
 Horrida cæsaries fieri: sumptoque rigore
 Sidereum gracili spectare cacumine cælum.
 Ingemuit, tristisque deus, lugebere nobis,
 Lugebisque alios, aderisque dolentibus, inquit.

IV.

Cum arboribus Orpheus etiam varias volucres attraxerat. In medio igitur confidens, mutationem pueri Hyacinthi in florem: Cypriorum, hospites immolantium in boues, qui à magnitudine cornuum Cerastæ dicti: Propætidum, Veneris numen aspernantium, in lapides obdurescentium cantat. Harum impudentia, atque etiam muliebribus vitiis offensus Pygmalion, vitam cælibem instituit. Canit et alia, quæ omittere satius opinor.

TAle nemus vates attraxerat: inque ferarum
 Concilio medius, turba volucrumq; sedebat.
 Ut satis impulsas tentauit pollice chordas,
 Et sensit varios, quamuis diuersa sonarent,
 Concordare modos: hoc vocem carmine mouit
 Ab Ioue Musa parens (cedunt Iouis omnia regno)
 Carmina nostra moue, Iouis est mihi sæpe potestas
 Dicta:

Dicta: prius cecini plectro grauiore gigantes,
Sparsaq; Phlegræis victricia fulmina campis:
Nunc opus est leuiore lyra.

Te quoque Amyclide posuisset in æthere Phœbus,
Tristia si spacium ponendi fata dedissent.

Qua licet, æternus tamen es, quotiesque repellit
Ver hyemem, piscique Aries succedit aquoso:

Tu toties oreris, viridique in cespite flores,

Te meus ante omnes genitor dilexit: & orbe

In medio positi caruerunt præside Delphi:

Dum Deus Eurotam, immunitamq; frequentat

Sparten: nec citharæ, nec sunt in honore sagittæ.

Immemor ipse sui, non retia ferre recusat:

Non tenuisse canes: non per iuga montis iniqui

Ire comes: longaque alit a suetudine flammæ

Iamque fere medius Titan venientis, & actæ

Noctis erat: spacioq; pari distabat utrinque:

Corpora veste leuant: & succo pinguis oliuæ

Splendescunt, larique ineunt certamina disci.

Quem prius aërias libratum Phœbus in auras

Misit: & oppositas disiecit pondere nubes.

Decidit in solidam longo post tempore terram

Pondus, & exhibuit iunctam cum viribus artem:

Protinus imprudens, actusque cupidine lusus

Tollere Tænarides orbem properabat: at illum

Dura percusso subiecit in aëre tellus

In vultus, Hyacinthe, tuos, expalluit æquæ,

Quam puer, ipse Deus: collapsosque excipit artus,

Et modo te refouet, modo tristia vulnera siccant:

Nunc animam admotis fugientem sustinet her-
bis.

NIL PROSVNT ARTES: ERAT IMME-

DICABILE VVLNVS.

Vt si quis violas, riguoque papauera in horto,

Liliaque infringat, fuluis hærentia virgis:

Marcida demittant subito caput illa grauatum,

Nec se sustineant spectentque cacumine terram.

Sic vultus moriens iacet: & defecta vigore

Ipsa

Ipsa sibi est oneri ceruix, humeroque recumbit.
 Laberis Oebalide prima fraudate iuuenta,
 Phœbus ait, videoque tuum, mea crimina, vulnus.
 Tu dolores, facinusque meum, mea dextera letho
 Inscribenda tuo est: ego sum tibi funeris auctor.
 Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse vocari
 Culpa potest: nisi culpa potest & amasse, vocari?
 Atque utinam pro te vitam, tecum veliceret
 Reddere: quod, quoniam fatali lege vetamur,
 Semper eris mecum, memori que hærebis in ore.
 Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt:
 Flosque novus scripto gemitus imitabere nostros,
 Tempus & illud erit, quo se fortissimus heros
 Addat in hunc florem, folioque legatur eodem
 Talia dum vero memorantur Apollinis ore:
 Ecce cruor, qui fusus humi signauerat herbas,
 Desinit esse cruor, Tyrioque nitentior ostro
 Flos oritur, formamque capit, quam lilia, si non
 Purpureus color his, argenteus esset in illis.
 Nō satis hoc Phœbo est (is n. fuit auctor honoris)
 Ipse suos gemitus foliis inscribit, & alas
 Flos habet inscriptum: funestaque littera du-
 cta est.

Nec gemuisse pudet Sparten Hyacinthen: honorque
 Durat in hoc æui: celebrandaque more priorum
 Annua prælata redeunt Hyacinthia pompa,
 At si forte roges fecundam Amathunta metallis,
 Angenuisse velit Propoetidas, annuat æque
 Atque illos, gemino quondam quibus aspera cornu
 Fronserat, vnde etiam nomen traxere Cerastra.
 Ante fores horum stabat Iouis hospitis ara;
 Lugubris sceleris; quam si quis sanguine tincta
 Aduena vidisset, mactatos crederet illic
 Lactentes vitulos, Amathusiacasque bidentes.
 Hospes erat cæsus. Sacris offensa nefandis
 Ipsa suas vrbes, Ophiusiaque arua parabat
 Deferere alma Venus. Sed quid loca grata, quid
 vrbes

Peccauere meæ? quod, dixit, crimen in illis?
 Exilio pœnam potius gens impia pendat:
 Vel nece: vel si quid medium est mortisque, fugæ-
 que

Idque quid esse potest, nisi versæ pœna figuræ?
 Dum dubitat, quo mutet eos: ad cornua vultum
 Flexit: & admonita est hæc illis posse relinqui,
 Grandiaque in toruos transformat membra iu-
 uencos.

Sunt tamen obscœnæ Venerem Propetides ausæ
 Esse negare deam: pro qua sua numinis ira
 Corpora cum forma prima vulgasse feruntur.
 Utque pudor cessit, sanguisque induruit oris,
 In rigidum paruo silicem discrimine versa:
 Quas quia Pygmalion æuum per crimina agentes
 Viderat, offensus vitiis, **QVAE PLVRIMA**
MENTI

FAEMINEAE NATVRA DEDIT, sine
 coniuge cælebs

Vivebat, thalamique diu consorte carebat.

ELE-

ELECTORVM EX METAMORPHOSI

LIBER VNDECIMVS.

SECTIO I.

*Thraciæ mulieres Orpheo propter μισογύνειαν in-
fensissimæ, in cantantem irruentes, furiosè & cru-
deliter eum dilacerarunt. Cuius necem feræ, cautes,
flumina. Naiades, Dryades luxerunt. Lynam, & ca-
put in Hebrum flumen interfetrices abiecerunt :
quod ad insulam Lesbum dilatum, dum serpens ap-
petit, Phæbi numine lapidescit. Anima vatis
Eurydicen suam in campis Ely-
siis inuenit.*

Armine dum tali sylvas, animosq;
ferarum

Threicius vates, & saxa sequentia
ducit :

Ecce nurus Ciconum rectæ lym-
phata ferinis

Pectora velleribus, tumuli de vertice cernunt

Orpheæ percussis sociantem carmina nervis.

E quibus vna, leues iactato crine per auras,

En, ait, en hic est nostri contempсор: & hastam

Vatis Apollinei vocalia misit in ora:

Quæ foliis præsuta, notam sine vulnere fecit.

Alterius telum lapis est: qui missus, in ipso

Aëre concentu victus vociq; lyræq; est,

Ac veluti supplex pro tam furialibus ausis

Ante pedes iacuit. Sed enim temeraria crescunt

Bella, modusq; abiit, insanaq; regnat Erinnyes.

Cunctaq; tela forent cantu mollita: sed ingens

Clamor, & inflato Berecynthia tibia cornu,

Tym.

Tympanaque & plausus, & Bacchei vlulatus
Obstrepuere sono citharæ, tum denique saxa
Non exauditi rubuerunt sanguine vatis.

Ac primum attonitas etiamnum voce canentis
Innumeras volucres, anguesque, agmenque fe-
rarum,

Mænades Orphei titulum rapuere theatri.
Inde cruentatis vertuntur in Orphea dextris,
Et coeunt, vt aues, si quando luce vagantem
Noctis auem cernunt. Structoque vtrinque theatro,
Vt matutina ceruus periturus arena
Præda canum est; vatemque petunt, & fronde vi-
rentes

Coniiciunt thyrsos, non hæc in munera factos.
Hæ glebas, illæ direptos arbore ramos,
Pars torquent filices; neu desint tela furori;
Forte boues presso subigebant vomere terram;
Nec procul hinc multo fructum sudore parantes
Dura lacertiosi fodiebant arua coloni;
Agmine qui viso fugiunt, operisque relinquunt
Atma sui; vacuosque iacent dispersa per agros
Sarculaque, rastrique graues, longique ligones.
Quæ postquam rapuere feræ, cornuque minaces
Diuulsere boues, ad vatis fata recurrunt,
Tendentemque manus, atque illo tempore primum
Irrita dicentem, nec quicquam voce mouentem
Sacrilegæ perimunt, perque os (pro Iuppiter)
illud

Auditum saxi, intellectumque ferarum
Sensibus, in ventos anima exhalata recessit.
Te mœstæ volucres, Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi filices, tua carmina sæpe secutæ
Eleuerunt syluæ; positis te frondibus arbor
Tonsa comas luxit, lacrymis quoque flumina di-
cunt

Increuisse suis; obscuraque carbasa pullo
Naiades, & Dryades, passosque habuere capillos.
Membra iacēt diuersa locis, caput, Hebre, lyramque
Exci-

Excipis, & (mirum) medio dum labitur amne,
 Flebile nescio quid queritur lyra, flebile lingua
 Murmurat ex animis; respondent flebile ripæ.
 Iamque mare inuictæ flumen populare relin-
 quunt,

Et Methymnææ potiuntur littore Lesbi.
 Hic ferus exposito peregrinis anguis arenis
 Obstitit; & sparsos stillanti rore capillos
 Lambit, & hymniferos inhiat diuellere vultus,
 Tandem hæbus adest, morsusque inferre paran-
 tem

Arcet, & in lapidem rictus serpentis apertos
 Congelat; & patulos (ut erant) indurat hiatus.
 Umbra subit terras, & quæ loca viderat ante,
 Cuncta recognoscit; quærensque per arua piorum
 Inuenit Eurydiceu, cupidiq; an plectitur vlnis.
 Hic modo coniunctis spatiantur passibus ambo;
 Nunc præcedentem sequitur, nunc præuius anteit,
 Eurydicenque suam iam tuto respicit Orpheus.

II.

*Bacchus vatem suum vlciscens, Thracias mulieres
 in arbores transfert. Insuper deserta Thracia in Ci-
 liciam & Lydiam proficiscitur. Silenum eius educa-
 torem, & comitem ebrium Phryges rustici ca-
 ptum, Midæ regi donant, qui Bac-
 cho illum restituit.*

NON impune tamen scelus hoc finit esse
 Lyæus;

Amissoque dolens sacrorum uate suorum,
 Protinus in syluis matres Edonidas omnes,
 Quæ videre nefas, torta radice ligauit.
 Quippe pedum digitos, in quantum est quæque
 secuta

Traxit, & in solidam detrusit acumine terram.
 Utque suum laqueis, quos callidus abdidit au-
 ceptus,

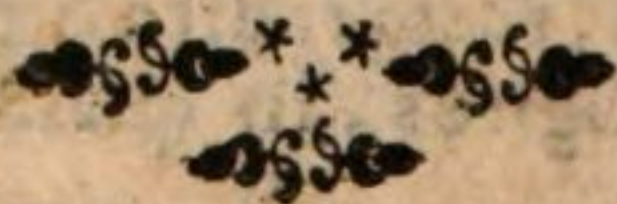
Crus vbi commisit volucris, sensitque teneri,
 Plangitur, ac trepidans astringit vincula motu:
 Sic, quæcunq; solo defixa cohaeratharum,
 Externata, fugam frustratentabat, at illam
 Lenta tenet radix, exultantemque coerces.
 Dumque vbi sint digiti, dum pes vbi quærit, &
 vngues,

Aspicit interetes lignum succedere furas:
 Et conata femur moerenti plangere dextra,
 Robora percussit. pectus quoque robora fiunt:
 Robora sunt humeri: longos quoque brachia vera
 Esse putes ramos: & non fallere putando:
 Nec satis hoc Baccho est, ipsos quoque deserit
 agros:

Cumq; choro meliore sui vineta Timoli,
 Pactolonq; petit: quamuis non aureus illo
 Tempore, nec caris erat inuidiosus arenis.
 Hunc asueta cohors Satyri, Bacchæque frequen-
 tant:

At Silenus abest, titubantem annisq;, meroq;,
 Ruricolæ cœpere Phryax, vinctumq; coronis
 Ad regem duxere Midan: cui Thracius Orpheus
 Orgia tradiderat cum Cecropio Eumelpe.
 Qui simul agnouit socium, comitemque sacro-
 rum,

Hospitis aduentu festum genialiter egit
 Per bis quinque dies, & iunctas ordine noctes.
 Et iam stellarum sublime coegerat agmen
 Lucifer undecimus, Lydos cum latus in agros
 Rex venit, & iuueni Silenum reddit alumno.

III.

Bacchus gratum se cupiens ostendere, Midam optare munus quodcunque iubet. Homo avarus, & inconsideratus optat in aurum verti, quidquid contigerit. Vertitur, etiam cibus, & potus. Iam igitur fame, & sui emoriens propemodum, stultitiæ suæ veniam petit, & restitutionem rogat. Mittitur ad fontes Pactoli ablutum ibidem caput & corpus, & peccatum dementiæ simul. Hinc Pactolus auro fluit.

Hic deus optanti gratum, sed inutile fecit, Muneris arbitrium, gaudens altore recepto. Ille male vsurus donis, ait: effice, quidquid Corpore contigero, fulvum vertatur in aurum. Annuit optatis, nocituraque munera solvit Liber: & indoluit, quod non meliora petisset. Lætus abit: gaudetque malo Berecynthius heros: Pollicitique fidem tangendo singula tentat, Vixque sibi credens, non alta fronde virentem Illice detraxit virgam, virga aurea facta est. Tollit humo saxum, saxum quoque palluit auro. Contigit & glebam, contactu gleba potenti Massa fit, arentes Cereris decerpit aristas; Aurea messis erat, demptum tenet arbore pomum, Hesperidas donasse putes, si postibus altis Admouit digitos, postes radiare videntur. Ille etiam liquidis palmas ubi lauerat undis Vnda fluens palmis Danaen eludere possit. Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens Omnia, gaudenti mentas posuere ministri Extructas dapibus, nec tostæ frugis egentes. Tum vero, siue ille sua Cerealia dextra Munera contrigerat, Cerealia dona rigeabant; Siue dapes auido conuellere dente parabat,

Lamina

Lamina fulua dapes, admoto dente nitebat.
 Miscuerat puris auctorem muneris vndis,
 Fusile per rictus aurum fluitare videres.
 Attonitus nouitate mali, diuesque, miserque,
 Effugere optat opes, & quæ modo nouerat, odit.
 Copia nulla famem releuat; sitis arida guttur
 Vrit, & inuiso meritis torquetur ab auro,
 Ad cælumque manus, & splendida brachia tollēs,
 Da veniam, Lenæ pater, peccauimus, inquit;
 Sed miserere, precor, speciosoque eripe damno.
MITE DEVM NVMEN. Bacchus peccasse
 fatentem

Restituit, factique fide data munera soluit.
 Neue male optato maneat circumlitus auro,
 Vade, ait, ad magnis vicinum sardibus amnem,
 Perq; iugum ripæ labentibus obuius vndis
 Carpe viam, donec venias ad fluminis ortus.
 Spumiger oq; tuum fonti, qua plurimus exit,
 Subde caput, corpusq; simul, simul elue crimen.
 Rex iussæ succedit aquæ; vis aurea tinxit
 Flumen, & humano de corpore celsit in amnem.
 Nunc quoq; iam veteris percepto semine venæ
 Arua rigent, auro madidis pallentia glebis.

I V.

*Pertæsus opum Midas, in Syluam abit, Pana colens,
 æque rudis, & bardus vt antea Paude cantu fistulæ
 se circumspiciens Apollinem provocat. Tmoli montis
 Deus iudex sumitur, & cum omnium præterquam
 Midæ assensu palmam dat Apollini: Cuius stoliditas
 vt pate scat omnibus, aures eius asinine fiunt. Eas
 tiara celare studet. Tonsorre animaduersa, id effossa
 scrobi immurmurat, terramque rursus ingerit. Inde
 crescentes arundines, dum maturæ iam vento agi-
 tantur, susurris verba tonsoris referunt, areta-
 rum produnt.*

Ille perosus opes, sylvas, & rura colebat,
 Panaq; montanis habitantem semper in antris:
 Pingue sed ingenium ināsit: nocituraq;, vt ante,
 Rursus erant domino stolidæ præcordia mentis.
 Nam freta prospiciens latè riget, arduus alto
 Tmolus in ascensu: clinoque extensus vtroque
 Sardibus hinc, illic paruis finitur Hypæpis.
 Pan ibi dum teneris iactat sua carmina nymphis,
 Et leue cerata modulatur arundine carmen,
 Ausus Apollineos præ se contemnere cantus,
 Iudice sub Tmolo certamen venit ad impar,
 Monte suo senior iudex confedit, & aures
 Liberat arboribus. Quercu coma cærulea tantum
 Cingitur, & pendent circum caua tēpora glandes.
 Isque deum pecoris spectans, in iudice, dixit,
 Nulla mora est calamis agrestibus insonat ille:
 Barbaricoq; Midan (aderat nam forte canenti)
 Carmine delinit. post hunc sacer ora reuertit.
 Tmolus ad os Phœbi: vultum sua sylua secun-
 da est.

Ille caput flauum lauro Parnasside vinctus,
 Verrit humum Tyrio saturata murice palla:
 Distinctamque lyram gemmis, & dentibus Indis
 Sustinet à læua; tenuit manus altera plectrum.
 Artificis status iste fuit, tum stamina docto
 Pollice sollicitat: quorum dulcedine captus
 Pana iubet Tmolus citharæ summittere cannas.
 Iudicium, sanctiq; placet sententia montis
 Omnibus: arguitur tamen, atque iniusta vocatur
 Vnius sermone Midæ: nec Delius aures
 Humanam stolidas patitur retinere figuram:
 Sed trahit in spatium, villisq; albertibus im-
 plet:
 Instabilesq; illas facit, & dat posse moueri.
 Cætera sunt hominis: partem damnatur in vnam,
 Induiturque aures lente gradientis aselli.
 Ille quidem celare cupit, turpique pudore
 Tempora purpureis teniat velare tiaris.

Sed solitus longos ferro refecare capillos
 Viderat hoc famulus: qui cum nec prodere visum
 Dedecus auderet, cupiens efferre sub auras,
 Nec posset reticere tamen: secedit, humumque
 Effodit, & domini quales conspexerit aures
 Voce refert parua, terræq; immurmurat hausta,
 Indiciūq; suæ vocis tellure regeſta
 Obruit, & scrobibus tacitus discedit opertis.
 Creber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
 Cœpit: & vt primum pleno maturuit anno,
 Prodedit agricolam, leni nam motus ab Austro
 Obruta verba refert, dominiq; coarguit aures.

V.

*Laomedon rex periurus Apollini, & Neptuno pa-
 ſſam mercedem pro opera instruendis Troiæ mœni-
 bus negauit. Neptunus agrum aquis operit, regem
 Hefionam filiam ceto exponere cogit: quam Hercules
 liberauit; quem ſimiliter equis promiſſis fraudauit.
 Is capta vrbe Hefionam in præmium virtutis Tela-
 moni deſpondet: Cuius frater Peleus Thetidem habe-
 bat in matrimonio, quam Proteus patre ſuo
 maiorem, Achillem puta, peri-
 turam prædixit.*

VLtus ab it Tmolo, liquidumq; per aëra vectus
 Anguſtum citra pontum Nephelæidos Helles
 Laomedonteis Latoius aſtitit aruis.
 Dexteræ Sigæi, Rhœtei læua profundi
 Ara Panomphæo vetus eſt ſacrata Tonanti.
 Inde nouæ primū moliri mœnia Troiæ
 Laomedonta videt: **S V S C E P T A Q; M A G N A**
LABORE

CRESCERE DIFFICILI: NEC OPES
EXPOSCERE PARVAS.

Cumq; tridentigero tumidi genitore profundi
 Mortalem induitur formam, Phrygiæq; tyranno
 AEdificat muros, pacto pro mœnibus auro

Stabas

Stabat opus, pretium rex inficiatur, & addis
 Perfidiae cumulum falsis periuria verbis.
 Non impune feres, rector maris, inquit, & omnes
 Inclinauit aquas ad auaræ littora Troiæ:
 Inq; freti formam terras conuertit: opesque
 Abstulit agricolis, & fluctibus obruit agros.
 Poena neq; hæc satis est: regis quoq; filia monstro
 Poscitur æquoreo: quàm dura ad saxa reuinctam
 Vindicat Alcides, promissaq; munera dictos
 Poscit equos: tantiq; operis mercede negata,
 Bis periura capit superatæ moenia Troiæ.
 Nec pars militiæ Telamon sine honore recessit:
 Hesiōneq; data potitur, nam coniuge Peleus
 Clarus erat diua: nec aui magis ille superbit
 Nomine, quam soceri: siquidem Iouis esse nepotē
 Contigit haud vni: coniux dea contigit vni.
 Namq; senex Thetidi Proteus prædixerat vdx:
 Concipe, mater eris iuuenis, qui fortibus armis
 Acta patris vincet, maiorq; vocabitur illo.
 Ergo ne quidquam mundus Ioue maius haberet,
 Iuppiter æquoreæ Thetidis connubia vitat,
 Inq; sua Aëaciden succedere vota nepotem
 Iussit, & amplexus in virginis ire marinx,
 Exhibita estq; Thetis. Cōstitim amplectitur heros,
 Et potitur vetis, ingentiq; implet Achille.

VI.

*Occiso ab se fratre Phoco Peleus solum vertens, ad
 Ceycem Trachinis in Thessaliæ regem se contulit, ab
 eoq; humaniter est acceptus. Mærebat ille tunc
 Dædalionis germani sui casum: cuius filia Chione,
 quoniam de forma se Dianæ prætulerat, deæ sagitta
 occubuerat. Quam mortem impatientissimè ferens
 Dædalion, cum se ex Parnasso monte præcipitem
 dare cœpisset, ab Apolline in acci-
 pitrem mutatus
 fuerat.*

FAelix & nato, fælix & coniuge Peleus,
 Et cui, si demas iugulati crimina Phoci,
 Omnia contigerant, fraterno sanguine fontem,
 Expulsumque domo patria Trachinia tellus
 Accipit, hic regnum sine vi, sine cæde regebat
 Lucifero genitore satus, patriumque nitorem
 Ore ferens Ceyx: illo qui tempore mœstus,
 Dissimilisque sui, fratrem lugebat ademptum.
 Quo postquam Æacides fessus curaque viaque
 Venit, & intrauit paucis comitantibus urbem,
 Quosque greges pecorum, quæ secum armenta
 trahebat,

Haud procul à muris sub opaca valle reliquit.
 Copia cum facta est adeundi tecta tyranni,
 Velamenta manu prætendens supplice, qui sit,
 Quoque satus memorat: tantum sua crimina celat,
 Mentiturque fugæ causam: petit vrbe, vel agro
 Se iuuet, hunc contra placido Trachinius ore
 Talibus alloquitur: mediæ quoque commoda plebi
 Nostra patet, Peleu, nec inhospita regna tenemus.
 Adicis huic animo monimenta potentia, clarum
 Nomen, aumque Iouem: ne tempora perde precando:
 Quod petis, omne feres: tuaque hæc p parte vocato,
 Qualiacunque vides, utinam meliora videres.
 Et flebat, moueat tantos quæ causa dolores,
 Et Peleus, comitesque rogant, quibus ille profatur.
 Forsitan hanc volucrem, rapto quæ viuit, & omnes
 Terret aues, semper pennas habuisse putatis.
 Vir fuit: & tanta est animi constantia, quantum
 Acer erat, belloque ferox, ad vimque paratus,
 Nomine Dædalion, illo genitore creatus,
 Qui vocat auroram, cæloque nouissimus exit.
 Culta mihi pax est: pacis mihi cura tuendæ,
 Coniugiique fuit: fratri fera bella placebant.
 Illius virtus gentes, regesque subegit:
 Quæ nunc Thisbeas agitat mutata columbas.
 Nata erat huic Chione, quæ dotatissima forma
 Mille procis placuit, bis septem nubilis annis.

Quid

Quid forti genitore, & progenitore Tonante
Esse fatam prodest? AN OBEST QVOQ; GLORIA
MULTIS?

Obfuit huic certe, quæ se præferre Dianæ
Sustinuit, faciemque deæ culpauit: at illi
Ira, ferox mota est, factisque placebimus, inquit.
Nec mora, curuauit cornu, neruoq; sagittam
Impulit, & meritam traiecit arundine linguam.
Lingua iacet, nec vox tentataq; verba sequuntur,
Conantemq; loqui cum sanguine vita reliquit.
Quam miser, ô pietas, ego tunc, patrioq; dolorem
Corde tuli, fratriq; pio solatia dixi:
Quæ pater haud aliter quam cautes murmura
ponti

Accipit: & natam de lamentatur ademptam.
Ut vero ardentem vidit: quater impetus illi
In medios fuit ire rogos: quater inde repulsus
Concita membra fugæ mandat: similisque in-
uenco

Spicula crabronum pressa ceruice gerenti,
Quæ via nulla, fugit, iam tum mihi currere visus
Plus homine est, alasque pedes sumptisse putares.
Effugit ergo omnes, veloxq; cupidine lethi
Verrice Parnassi potitur, miseratus Apollo,
Cum se Dædalion saxo misisset ab alto,
Fecit auem; & subitis pendentem sustulit alis:
Oraque adunca dedit: curuos dedit vnguibus
hamos,

Virtutem antiquam, maiores corpore vires.
Et nunc accipiter nulli satis æquus in omnes
Sæuit aues, aliisque dolens fit causa dolendi.

V II.

*Crassari in socios & armentum immanem lupum;
Anetor custos, accurrens nuntiat. Regem ipsum suc-
currere volentem Alcione vxor precibus, & lacry-
mis à discrimine reuocat. Peleus hanc esse iram Psa-
mathes Nymphæ, matris Phoci ab se interfecti con-
firmans, veniam supplex orat. Accedit patrona The-
tis soror, quam Peleus coniugem nactus erat,
& lupus saxum induit; ipse ab Aca-
sto expiatur.*

QUæ dum Lucifero genitus miracula narras
De consorte suo; cursu festinus anhelos,
Aduolat armenti custos Phocæus Anetor,
Et, Peleu Peleu, magnæ tibi nuntius adsum
Cladis, ait; quæcunq; ferat; iubet edere Peleus.
Pendet & ipse metu trepidus Trachinius heros.
Ille refert: fessos ad littora curua iuencos
Appuleram, medio cum sol altissimus orbe
Tantum respiceret, quantum superesse videret:
Parsq; bouum fuluis genua inclinarat arenis:
Latarumq; iacens campos spectabat aquarum.
Pars gradibus tardis illuc errabat, & illuc:
Nant alij: celsoq; extant super æquora collo,
Templa mari subsunt nec marmore clara, nec
auro:

Sed trabibus densis, lutoq; vmbrosa vetusto.
Nereides, Nereusq; tenent: hos nauita templi.
Edidit esse deos, dum retia littore siccat,
Iuncta palus huic est densis obsessa salictis,
Quam restagnantis fecit maris vnda paludem.
Inde fragore graui strepitus loca proxima terret.
Bellua vasta, lupus, syluisq; palustribus exit:
Oblitus est spumis, & crasso sanguine rictus
Fulmineus, rubra suffusus lumina flamma.
Qui quanquam sæuit pariter rabieq;, fameq;,
Acrior est rabie, neque enim ieiunia curat

Cæde boum, diramq; famem finire, sed omne
 Vulnerat armentum, sternitque hostiliter omnes.
 Pars quoq; de nobis funesto saucia morfu,
 Dum defensamus, letho est data sanguine littus
 Vndaq; prima rubet, demugitæq; paludes.
 Sed mora damnosa est, nec res dubitare remittit.
 Dum superest aliquid, cuncti coeamus ad arma:
 Arma capeffamus, coniunctaq; tela feramus.
 Dixerat agrestis, nec Pelea damna mouebant;
 Sed memor admissi, Nereida colligit orbam
 Damna suo inferias extincto mittere Phoco.
 Induere arma viros, violentaq; sumere tela
 Rex iubet Oetæus, cum queis simul ipse parabat
 Ire, sed Alcyone coniux excita tumultu
 Profilit, & nondum totos ornata capillos,
 Disiicit hos ipsos, colloque infusa mariti
 Mittat ut auxilium sine se, verbisq; precatur,
 Et lacrymis, animasque duas, ut seruet in vna.
 AEacides illi: pulchros, regina, piosque
 Pone metus: plena est promissi gratia vestri.
 Non placet arma mihi contra noua monstra mo-
 uere.

Numen adorandum pelagi est, erat ardua turris,
 Arce locus summa, felsis loca grata carinis.
 Ascendunt illuc, fratosque in littore tauros
 Cum gemitu aspiciunt, vastatoremq; cruento
 Ore ferum, longos infectum sanguine villos:
 Inde manus tendens in aperti littora ponti
 Cæruleiam Peleus Psamathen, ut finiat iram,
 Orat, opemq; ferat, nec vocibus illa rogantis
 Flectitur AEacida. Thetis hanc pro coniuge sup-
 plex

Accepit veniam, sed enim irreuocatus ab acri
 Cæde lupo perstat, dulcedine sanguinis asper:
 Donec inhaerentem lacera ceruice iuuentæ
 Marmore mutauit, corpus, pariterq; colorem,
 Omnia seruauit: lapidis color indicat illum
 Iam non esse lupum: iam non deberet timeri,

Nec tamen hac profugum consistere Pelea terra
Fata sinit: Magnetas edit vagus exul, & illic
Sumit ab Aemonio purgamina cædis Acasto.

VIII.

*Pluribus prodigiis datus in curas, & angorem Ceyx.
Clarium Apollinem consulere decrevit. Quem ab iti-
nere marino, eius saluti impense timens, amanti-
ssima coniux, detertere omni ratione laborat. Iurat ei
Ceyx, intra mensem alterum reducem futurum.
Sic non sine fletu, & egerrime nihil-
ominus dimittitur.*

INterea fratrisq; sui, fratremq; secutis
Anxia prodigiis turbatus pectora Ceyx,
Consulat ut sacras hominum oblectamina sortes,
Ad Clarium parat ire deum, nam templa pro-
fanus
Inuia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas.
Consilii tamen ante sui fidissima certam
Te facit, Alcyone: cui protinus intima frigus
Ossa receperunt, buxoque simillimus ora
Pallor obit, lacrymisq; genæ maduere profusis.
Ter conata loqui, ter fletibus ora rigauit:
Singultuq; pias interrompente querelas,
Quæ mea culpa tuam, dixit, charissime mentem
Vertit: ubi est, quæ cura mei prior esse solebat?
Iam potes Alcyone securus abesse relicta?
Iam via longa placet? iam sum tibi charior absens?
At, puto, per terras iter est, tantumq; dolebo,
Non etiam metuum, curæq; timore carebunt.
Æquora me terrent, & ponti tristis imago,
Et laceras nuper tabulas in littore vidi,
Et sæpe intumulis sine corpore nomina legi,
Neæ tuum fallax animum fiducia tangat,
Quod socer Hippotides tibi sit, qui carcere fortes
Contineat ventos, & cum velit, æquora placet. *¶*
Cum.

Cum semel emissi tenuerunt æquora venti,
 Nil illis veritum est: incommendataque tellus
 Omnis, & omne fretum est: cæli, quoque nubila
 vexant:

Excutiuntque feris rutulos concursibus ignes.
 Quò magis hos noui (nam noui, & sæpe paterna
 Parua domo vidi) magis hos reor esse timendos.
 Quod tua si flecti precibus sententia nullis,
 Chære potest coniux, nimiumque es certus eundi,
 Me quoque tolle simul, certè iactabimur vnà:
 Nec, nisi quæ patiar, metuam: pariterque feremus
 Quidquid erit; pariter super æquora lata feremur.
 Talibus A Eolidis dictis, lacrymisque mouetur
 Sidereus còiux: neque enim minor ignis in ipso est:
 Sed neque propositos pelagi dimittere cursus,
 Nec vult Alcyonen in partem adhibere pericli;
 Multaque respondet timidum solantia pectus.
 Non tamen idcirco causam probat, addidit illis
 Hoc quoque lenimem, quo solo flexit amantem.
 Longa quidè est nobis omnis mora; sed tibi iuro
 Per patios ignes (si me modo fata remittant)
 Ante reuersurum, quam luna bis impleat orbem.
 His vbi promissis spes est admota recursus;
 Protinus eductim naualibus æquore tingi,
 Aptarique suis pinum iubet armamentis.
 Quæ rursus visa, veluti præfaga futuri
 Horruit Alcyone, lacrymasque emisit obortas,
 Amplexumque dedit; tristi que miserima tandem
 Ore, vale, dixit, collapsaque corpore toto est.
 At iuuenes, quærentem moras Ceyce, reducunt
 Ordinibus geminis ad fortia pectora remos
 Aequalique ictu scindunt freta; sustulit illa
 Humentes oculos; stantemque in puppe recurua,
 Concussa que manu dantem sibi signa maritum
 Prima videt, redditque notas, vbi terra recessit
 Longius, atque oculi nequeunt cognoscere vultus;
 Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
 Hæc quoque, ut haud poterat spacio sumota videri,

Vela tamen spectat summo fluitantia malo.
 Ut nec vela videt, vacuum petit anxialectum,
 Seque toro ponit: renouat lectusq; locusque
 Alcyones lacrymas, & quæ pars admonet absit.
 Portubus exierant, & mouerat aura rudentes:
 Obuertit lateri pendentes nauita remos,
 Cornuaq; in summa locat arbore; totaq; malo
 Carbasa deducit, venientesq; excipit auras.

IX.

*Atrocissimæ tempestatis scitissima ecphrasis, quæ
 Ceyx cum multis vectoribus facto naufragio
 miserabiliter perit.*

A Ut minus, aut certè medium non amplius æ-
 quor

Puppe secabatur, longeq; erat vtraq; tellus:
 Cum male sub noctem tumidis albescere cœpit
 Fluctibus, & præceps spirare valentius Eurus
 Ardua iam dudum demittite cornua, rector
 Clamat, & antennis totum subnectite velum.
 Hic iubet: impediunt aduersæ iussa procellæ:
 Nec finit audiri vocem fragor æquoris vllam.
 Sponte tamen properant: alij subducere remos,
 Pars munire latus, pars ventis vela negare.
 Egerit hic fluctus, æquorq; refundit in æquor:
 Hic rapit antennas, quæ dum sine lege geruntur,
 Aspera crescit hyems, omniq; à parte feroces
 Bella gerunt venti, fretaq; indignantia miscent.
 Ipse pauet, nec se quis sit status ipse fatetur:
 Seire ratis rector: nec quid iubeatue, velitue.
 Tanta mali moles, tantoq; potentior arte est.
 Quippe sonant clamore viri, stridore rudentes,
 Vndarum incurfu grauis vnda, tonitribus æther,
 Fluctibus erigitur, cælumq; æquare videtur
 Pontus, & inductas aspergine tangere nubes.
 Et modò, cum fuluas ex imo vertit arenas,
 Concolor est illis: stygia modo nigrior vnda

Sternitur interdum, spumisq; sonantibus albet.
 Ipsa quoq; his agitur vicibus Trachinia puppis:
 Et nunc sublimis veluti de vertice montis
 Despicere in valles, imumque Acheronta vi-
 detur:

Nunc, vbi demissam curuum circumstetit æquor,
 Susplicere inferno summum de gurgite cælum.
 Sæpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem:
 Nec leuius pulsata sonat, quam ferreus olim
 Cum laceras aries, ballistaue concutit arces,
 Utque solent, sumptis incursum viribus, ire
 Pectore in arma feri, protentaq; tela leones:
 Sic, vbi se ventis commiserat vnda coortis,
 Ibat in arma ratis, multoq; erat altior illis.
 Iamq; labant cunei, spoliataq; tegmine ceræ
 Rima patet, præbetq; viam lethalibus vndis.
 Ecce cadunt largi resolutis nubibus imbres:
 Inq; fretum credas totum descendere cælum:
 Inq; plagas cæli tumefactum scandere pontum.
 Vela madent nimbis, & cum cælestibus vndis
 A Equoreæ miscentur aquæ, caret ignibus æther,
 Cæcaq; nox premitur tenebris hyemisq; suisque.
 Discutiunt tamen has, præbentq; micantia lumen
 Fulmina: fulmineis ardescunt ignibus vndæ.

X.

Pars altera:

DAt quoq; iam saltus intra caua texta carinæ
 Fluctus. Et vt miles numero præstator omni
 Cum sæpe assiliit defensæ mœnibus vrbis,
 Spe potitur tandem, laudisq; accensus amore
 Inter mille viros, murum tamen occupat vnus:
 Sic vbi pulsarunt celsi latera ardua fluctus,
 Vastius insurgens decimæ ruit impetus vndæ.
 Nec prius absistit fessam oppugnare carinam,
 Quam velut in captæ descendat mœnia navis.
 Pars igitur tentabat adhuc inuadere pinum:

Pars maris intus erat, trepidant haud segnius omnes,

Quam solet urbs, aliis murum fodientibus extra,
Atq; aliis murum, trepidare, tenentibus intus.

Deficit ars, animiq; cadunt, totidemq; videntur
Quot veniunt fluctus, ruere, atq; irrumpere mortes.
Non tenet hic lacrymas; stupet hic; vocat ille bea-
tos,

Funera quos mancant; hic votis numen adorat,
Brachiaq; ad calum, quod non videt, irrita tollens
Poscit opem; subeunt illi materq; parensq; e;
Huic cū pignoribus domus, & q̄ cuiq; relictū est.

Alcyone Ceyca mouet; Ceycis in ore
Nulla nisi Alcyone est; & cum desideret vnam,
Gaudet abesse tamen; patriæ quoq; vellet ad oras
Respicere inq; domum supremos vertere vultus;
Verū vbi sit nescit, tanta vertigine pontus
Feruet; & inducta piceis è nubibus umbra

Omne latet calum; duplicataq; noctis imago est.
Frangitur incursu nimborum turbinis arbor;
Frangitur & regimen; spoliisq; animosa superstes
Vnda, velut victrix, sinuataq; despicit undas.

Nec leuius, q̄ si quis Athon, Pindumq; reuulsos
Sede sua, totos in apertū verteret æquor,
Præcipitata cadit; pariterq; & pondere, & ictu,
Mergit in ima ratem; cum qua pars magna virorum
Gurgite pressa graui, neq; in aëra reddita, fato

Functa suo est, alii partes, & membra carinæ
Trunca tenent, tenet ipse manu, qua sceptrā solebat,
Fragmina nauigij Ceyx; socerumq; patremque
Inuocat, heu, frustra. Sed plurima nantis in ore

Alcyone coniux; illam meminitq; refertq;,
Illius ante oculos, vt agant sua corpora fluctus,
Optat, & exanimis manibus tumuletur amicis.
Dum natat; absentem; quoties finit hiscere flu-
ctus,

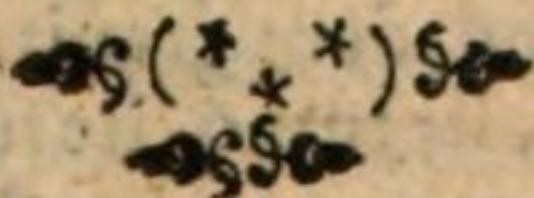
Nominat Alcyonen; ipsiq; immurmurat undis.
Ecce super medios fluctus niger arcus aquarum

Frangitur, & rupta mersum caput obruit unda.
 Luc fer obscurus, nec quem cognoscere posses,
 Illa nocte fuit: quoniamque excedere malo
 Non licuit, densis texit sua nubibus ora.

XI.

*Alcmenes pro marito absente sollicitudo assidua, &
 precatio ad Iunonem. Quæ ut sit inanis, ipsa Irin
 ad somnum mittit, iubens, ut is misere per
 quietem virum Ceycem, in medijs
 aquis morientem spectan-
 dum figuret.*

Aolis interea tantorum ignara malorum
 Dinumerat noctes: & iam, quas induat ille,
 Festinat vestes: iam quas, ubi venerit ille,
 Ipsa gerat, reditusque sibi promittit inanes.
 Omnibus illa quidem superis pia tura ferebat:
 Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat:
 Proque viro, qui nullus erat, veniebat ad aras.
 Utque foret sospes coniux suus, utque rediret
 Optabat, nullamque sibi præferret. at illi
 Hoc de tot votis poterat contingere solum,
 At dea non ultra pro functo morte rogari
 Sustinet: utque manus funestas arceat aris:
 Ixi, meæ, dixit, fidissima nuntia vocis,
 Vise soporiferam somni velociter aulam
 Extinctique iube Ceycis imagine mittat
 somnia ad Alcyonem, veros imitantia casus.
 Dixerat: induitur velamine mille colorum
 Iris, & arquato cælum curuamine signans
 Testa petit iussi sub nube latentia regis,

XII.

Et domus Somni, & ipsiusmet lepidissima descriptio, mandatiq̃ue expositio.

Est prope Cimmerios longo spelunca recessu,
Mons cauus, ignavi domus, & penetralia
Somni,

Quò nunquam radijs oriens, medijsve, cadentive
Phœbus adire potest: nebulae caligine mistæ
Exhalantur humo, dubiaq̃; crepuscula noctis.
Non vigil ales tibi cristati cantibus oris
Euocat auroram: nec voce silentia rumpunt
Sollicitive canes, canibusve sagacior anser:
Non fera, non pecudes, non moti flamine rami,
Humanave sonum reddunt conuicia linguæ.
Tuta quies habitat. Saxo tamen exit ab imo
Riuus aquæ Lethes: per quem cum murmure la-
bens

Inuitat somnos crepitantibus vnda lapillis.
Ante fores antri fœcunda papauera florent,
Innumeraq̃ue herbæ; quarum de lacte soporem
Nox legit, & spargit per opacashumida terras.
Ianua ne verso stridorem cardine reddat,
Nulla domo tota est: custos in limine nullus.
At medio torus est hebena sublimis in antro
Plumeus, vnicolor, pullo velamine tectus:
Quo cubat ipse deus, membris languore solutis.
Hunc circa passim varias imitantia formas
Somnia vana iacent: totidem quot messis aristas,
Sylua gerit frondes, eiectat littus arenas.
Quò simul intrauit, manibusq̃ue obstantia virgo
Somnia dimouit. vestis fulgore reluxit
Sacra domus: tarda q̃; deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens, iterumq̃; iterumq̃; relabens,
Summa q̃; percutiens nutanti pectora mento,
Excussit tandem sibi se; cubitoq̃ue leuatus,

Quid

Quid veniat (cognouit enim) scitatur. at illa
 SOMNE QUIES RERVM, PLACIDIS-
 SIME SOMNE DEORVM,
 PAX ANIMI, QVEM CVRA FVGIT,
 QVI CORPORA DV RIS
 FESSA MINISTERIIS MVLCES, RE-
 PARASQVE LABORI:

Somnia, quæ veras æquant imitamine formas,
 Herculeam Trachina iube, sub imagineregis
 Alcyonem adeant, simulacraq; naufraga fingant.
 Imperat hoc Iuno. postquam mandata peregit
 Iris, abit: neq; enim vltius tolerare soporis
 Vim poterat: labique vt somnum sensit in artus
 Effugit, & remanet, per quos modò venerat, arcus

XIII.

Tres filij Somni, *Morpheus*, *Phobetor*, *Phantasus*,
 & cuiusque munus, *Primus* consopitæ *Alcyone*
Ceycem summersum, & casum suum enarrantem
 effingit. Illa somnians, & vigilans impensissime
 luget, visumque memorat. Atque hic item vti su-
 pra, uxori optime, fidelissimeque id
 & vobis perbellè expri-
 mitur.

AT pater è populo natòrum mille suorum
 Excitat artificem, simulatoremq; figuræ
 Morpheæ. non illo iussos sollertior alter
 Exprimit incessus, vultumq; sonumq; loquendi,
 Adijcit & vestes, & consuetissima quæque
 Verba: sed hic solos homines imitatur: at alter
 Fit fera, fit volucris, fit longo corpore serpens.
 Hunc Icelon superi, mortale Phobetora vulgus
 Nominat. est etiam diuersæ tertius artis
 Phantasus: ille in humum, saxumque, vndamque,
 trabemque,
 Quæq; Vacant anima, fallaciter omnia transit.

Regi-

Regibus hi, ducibusq; suos ostendere vultus
 Nocte solent; populos alij, plebemque pererrant,
 Præterit hos senior: cunctusque è fratribus vnum
 Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, so-
 mnus

Eligit. & rursus molli languore solutus
 Deposuitque caput, stratoque recondidit alta.
 Ille volat, nullos strepitus facientibus alis,
 Per tenebras, intraque moræ breue tempus in
 urbem

Pervenit AEmoniam: positusq; è corpore pennis
 In faciem Ceycis abit sumptaque figura
 Luridus, exanimi similis, sine vestibus ullis
 Coniugis ante torum miseræ stetit, vda videtur
 Barba viri, madidisque grauis fuit vnda ca-
 pillis.

Tum lecto incumbens fletu super ora profuso
 Hæc ait: agnoscis Ceyca miserima coniux?
 An mea mutata est facies necesse? respice, nosse:
 Inneniesque tuo pro coniuge coniugis umbram.
 Nil opis Alcyone nobis tua vota tulerunt.
 Occidimus: falso tibi nos promittere noli.
 Nubibus AEgeæ deprendit in æquore nauem
 Auster, & ingenti iactatam flamine soluit:
 Oraque nostra tuum frustra clamantia nomen
 Implerunt fluctus. non hæc tibi nuntiat auctor
 Ambiguus, non ista vagis rumoribus audis.
 Ipse ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
 Surge age, da lachrymas, lugubriaque induc,
 nec me

Indeploratum sub inania tartara mitte.
 Adijcit his vocem Morpheus quam coniugis illa
 Crederet esse sui. Fletus quoque fundere veros
 Visus erat, gestumq; manus Ceycis habebat.
 Ingenit Alcyone: lachrymas mouet, atque
 lacertos
 Rex somnum: corpusque petens amplectitur
 auras.

Exclamatque, mane, quo te rapis? ibinrus vna
 Voce sua, specieque viri turbata, soporem
 Excutit: & primo si sit circumspicit illic,
 Qui modo visus erat. (nam moti voce ministri
 Intulerant lumen) postquam non inuenit vs-
 quam,

Percutit ora manu, laniatque à pectore vestes:
 Pectoraque ipsa ferit. nec crines solvere curans
 Scindit: & altrici quæ luctus causa roganti,
 Nulla est Alcyone, nulla est, ait: occidit vna
 Cum Ceyce suo: solantia tollite verba.
 Naufragio periit. vidi, agnouiq; manusq;
 Ad discedentem cupiens retinere, tetendi:
 Umbra fuit: sed, & umbra tamen manifesta, vi-
 riq;

Vera mei: non ille quidem, si quæris, habebas
 Asuetos vultus, nec, quo prius, ore nitebat.
 Pallentem, nudumque, & adhuc humente capillo
 Infelix vidi. stetit hoc miserabilis ipso
 Ecce loco: & quærit vestigia si qua supersint,
 Hoc erat, hoc, animo quod diuinante timebam:
 Et, ne me fugiens ventos sequerere rogabam.
 At certè vellem, quoniam periturus abibas,
 Me quoq; duxisses: fuit ah, fuit utile tecum
 Ire mihi. neq; enim vitæ de tempore quidquam
 Non simul egissem, nec mors discreta fuisset.
 Nunc absens perij: iactor quoque fluctibus ab-
 sens:

Et sine me te pontus habet. crudelior ipso
 Sit mihi mens pelago, si vitam ducere nitar
 Longius, & tantum pugnem superesse dolori.
 Sed neq; pugnabo: nec te, miserande relinquam:
 Et tibi nunc saltem veniam comes: inque se-
 pulchro

Si non vna, tamen iunget nos littera: si non
 Ossibus ossa meis, at nomen nomine tangam.
 Plura dolor prohibet: verboq; interuenit omni
 Plangor: & attonito genitus à corde trahuntur.

Egressa

XIV.

*Egressa ad littus Alcyone exanime corpus naufragi
ad se propius delatum agnoscit. Quid ibi præ dolore
non facit. In mare demum insiliens fit avis, sub suo
nomine. Eiusdem generis fit etiam Ceyx. Diebus se-
ptem per brumam ovis incubant in littore: quo
tempore summa est maris tran-
quillitas.*

MANE erat: egreditur tectis ad littus, & illum
Mœsta locum repetit, de quo spectarat euntē.
Dumq; moratur ibi, dumq; hinc retinacula
soluit,

Hoc mihi discedens dedit oscula littore, dixit,
Dumq; notata oculis reminiscitur acta, fretumq;
Prospicit: in liquida, spacio distante, tuetur
Nescio quid, quasi corpus, aqua, primoque, quid
illud

Effet, erat dubium. postquam paulū appulit vnda,
Et quamvis aberat, corpus tamen esse liquebat.
Quis foret, ignorās, quæ naufragus, omine mota est:
Et tãquã ignoto lacrymas daret. heu miser, inquit,
Quisquis es, & si qua est coniux tibi. fluctibus acta
Fit propius corpus, quod quo magis illa tuetur,
Hoc minus, & minus est mentis: iam iamque pro-
pinquæ.

Ad motum terræ, iam quod cognoscere posset,
Cernit, erat coniux. ille est, exclamat, & vnâ
Ora, comas, vestem lacerat: tendensq; tementes
Ad Ceyca manus: sic ô charissime coniux,
Sit ad me miserande redis? ait. adiacet vndis
Facta manu moles; quæ primas æquoris vndas
Frangit, & incursus quæ prædelassat aquarum.
Insilit huc; mirumq; fuit potuisse: volabat:
Percutiensq; leuem modò natis aëra pennis,
Stringebat summas ales miserabilis vndas.
Dumq; volat, mœsto similem, plenumq; querelæ

Ora

Ora dedere sonum tenui crepitantia rostro.
 Ut verò tetigit mutum, & sine sanguine corpus,
 Dilectos artus amplexa recentibus alis,
 Frigida nequicquam duro dedit oscula rostro.
 Senferit hoc Ceyx, an vultum motibus vnda
 Tollere sit visus, populus dubitabat. at ille
 Senferat: & tandem superis miserantibus, ambo
 Alite mutantur: fatis obnoxius iisdem
 Tunc quoq; mansit amor, nec cōiugiale solutū e
 Fœdus in alitibus: coeunt, fiuntq; parentes;
 Perque dies placidos hyberno tempore septem
 Incubat Alcyone pendentibus æquore nidis.
 Tum via tata maris: ventos custodit, & arcet
 ÆEolus egressu: præstatque nepotibus æquor.

XV.

*Æsacus Priamo, & Alixothoe Nympha genitor,
 auersantem se, & fugientem Eperien nympham
 persequitur; quæ à colubro pedem morsa extingui-
 tur. Ille dum è scopulo facti pœnitens iacit, à The-
 ty in mergum conuertitur. Et quoniam, quod co-
 nabatur, se mergere semel, ac perdere non est
 permissus, hinc, quasi inuitus viuat,
 toties se mergit.*

HOs aliquis senior circum freta lata volantes
 spectat, & ad finem seruatos laudat amores.
 Proximus, aut idè, si sors tulit, hic quoq; dixit,
 Quem inare carpentè, substrictaq; cura gerentem
 Aspicias (ostendens spaciosum in guttura mergum).
 Regia progenies: & si descendere ad ipsum
 Ordine perpetuò quæris, sunt huius origo
 Ilus, & Assaracus, raptusque Ioui Ganymedes,
 Laomedonque senex, Priamusq; nouissima Troia
 Tempora fortitus: frater fuit Hectoris iste:
 Qui nisi sensisset prima noua fata iuuenta,
 Forsitan inferius non Hectore nomen haberet:
 Quam-

Quamuis est illum proles enixa Dymantis.
 AEsacon vmbrosa furtim peperisse sub Ida
 Fertur Alixothoe gracili conata bicorni.
 Oderat hic vrbes, nitidaq; remotus ab aula
 Secretos montes, & inambitiosa colebat
 Rura, nec Iliacos coetus, nisi rarus, adibat.
 Non agreste tamen, nec inexpugnabile amor
 Pectus habens, syluas captatam saepe per omnes.
 Aspicit Eperien patria Cebrenida ripa
 Iniectos humeris ficcantem sole capillos.
 Vissa fugit Nymphæ, veluti perterrita fuluum
 Cerua lupum, longeque lacu deprensa relicto
 Accipitrem fluuiialis anas. quam Troius heros
 Insequitur: celeremque metu celer vrget amore.
 Ecce latens herba coluber, fugientis adunco
 Dente pedem strinxit, virusq; in corpore liquit.
 Cum vita suppressa fuga est. amplectitur amens
 Exanimem: clamatq; piget, piget esse secutum.
 Sed non hoc timui, nec erat mihi vincere tanti.
 Perdidi mus miseram nos te duo. vulnus ab angue.
 A me caussa data est ego sum sceleratior illo,
 Qui tibi morte mea mortis solatia mittam.
 Dixit: & e scopulo quem rauca subederat vnda,
 Decidit in pontum Thetys miserata cadentem
 Molliter excepit: nantemq; per æquora pennis
 Texit: & optata non est data copia mortis.
 Indignatur amens se inuitum viuere cogi.
 Obstariq; animæ misera de sede volenti
 Exire: utque nouas humeris assumpserat alas,
 Subuolat: atque iterum corpus super æquora mittit.
 Pluma leuat casus: furit AEsacus, inq; profundum
 Pronus abit, lethq; viam sine fine retentat.
 Fecit amor maciem: longa internodia crurum,
 Longa manet cernix: caput est a corpore longè.
 AEquor amat, nomēq; manet, quia mergitur illo.

ELECTORVM

EX METAMOR-

PHOSI,

LIBER DVODECIMVS.

*Æsacum Priamus pater luget cum filijs, Paride
absente, per raptum Helenes belli decennalis au-
ctore. Græci mille nauibus Troiam petunt, vento-
que aduerso in Aulide, portu Boeotiae, Diana A-
gamemnoni, totius classis summo Imperatori suc-
censente detinentur. Portentum de dracone octo
passeres pullos cum matre deuorante Calchas in-
terpretatur, & deæ propitiandæ Iphigeniam A-
gamemnonis filiam cædendam denuntiat. Inter
preces, ritusque sacrificos, obiecta nube, & cer-
ua supposita in Tauros rapitur. Naues se-
cundis flatibus Troiam de-
feruntur.*

SECTIO. I.

*N*escius assumptis Priamus pater
Æsaccon alis
Viuere, lugebat: tumulo quoque
non en habenti
Inferias dederat cum fratribus
Hector inanes.

*Defuit officio Paridis præsentia tristi,
Postmodo qui rapta longum cum coniuge bel-
lum*

*Attulit in patriam, coniurataque sequuntur
Mille rates; gentisque simul commune Pelasga:*

Nec dilata foret vindicta, nisi æquora sæui
 Inuia fecissent venti, Bœotæque tellus
 Aulide piscosa puppes tenuisset ituras.
 Hic patrio de more Ioui cùm sacra parassent,
 Vt vetus accensis incanduit ignibus ara,
 Serpere cæruleum Danaï videre draconem,
 In platanum, coeptis quæ stabat proxima sacris.
 Nidus erat volucrum bis quattuor arbore summa,
 Quas simul, & matrem, circum sua damna vo-
 lantem

Corripuit serpens, auida que recondidit aluo.
 Obstupuere omnes. at veri prouidus augur
 Thestorides, vincemus, ait, gaudete Pelasgi.
 Troia cadet, sed erit nostri mora longa laboris.
 Atque nouem volucres in belli digerit annos.
 Ille ut erat virides amplexus in arbore ramos,
 Fit lapis, & seruat serpentis imagine saxum.
 Permanet Aonijs Nereus violentus in undis,
 Bellaque non transfert: & sunt qui parcere
 Troiæ

Neptunum credant, quia mœnia fecerat urbis.
 At non Thestorides. neque enim nescitve, ta-
 cere

Sanguine virgineo placandam virginis iram
 Esse deæ, postquam pietatem publica causa,
 Resque patrem vicit, castumque datura cruo-
 rem

Fleatibus ante aram stetit Iphigenia ministris:
 Victa dea est, nubemque oculis obiecit, & inter
 Officium, turbamque sacri, vocesque precantum,
 Supposita fertur mutasse Myceida cerua.
 Ergo ubi qua decuit, lenita est cæde Diana,
 Et pariter Phœbes, pariter maris ira recessit,
 Accipiunt ventos à tergo mille carinæ,
 Multaque perpeßæ, Phrygia potiuntur arena.

II.

Domus, & ingenium Fame.

O Rbe locus medio est, inter terrasque, fretum
que,

Cælestesque plagas triplicis confinia mundi,
Vnde quod est usquam, quamuis regionibus absit,
Inspicitur penetratque cauas vox omnis ad au-
res:

Fama tenet, summaque domum sibi legit in
arce.

Innumerosque aditus, ac mille foramina tectis.

Addidit, & nullis inclusit limina portis.

Nocte, dieque patet: tota est ex ære sonanti,

Tota fremit, vocesque refert, iteratque quod
audit.

Nulla quies intus, nullaque silentia parte.

Nec tamen est clamor, sed paru æ murmura vocis;

Qualia de pelagi (si quis procul audiat) undis

Esse solent, qualemve sonum: cum Iupiter a-
tras

Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.

Ætria turba tenet, veniunt leue vulgus, eruntque,

Mistaq; cum veris passim commenta vagantur

Millia iumorum, confusaq; verba volutant,

Equibus hi vacuas implent sermonibus aures,

Hi narrata ferunt aliò, mensuraque ficti

Crescit, & auditis aliquis nouus adiicit au-
ctor.

Illic credulitas, illic temerarius error,

Vanaque lætitia est, consternatiq; Timores,

Seditioque recens, dubioque autore susurri.

Ipsa quid in cælo rerum, pelagoque geratur

Et tellure videt, totumque inquirat in orbem.

Exscendentibus in litus Græcis Troiani occurrunt. Primus de illis cadit manu Hectoris Protefilaus. Pugnatur magna cæde utrinque. Achilles cum Cygni Neptuni filio congressus frustra est, vulnerari enim nequit; gloriaturque de origine sua cum antagonistæ contemptu. A quo tandem, Menete prius interempto, comminus occiditur, & in Cygnum avem transformatur.

FEcerat hæc notum, Graias cum milite forti
Aduentare rates, neque inexpectatus in armis

Hostis adest, prohibentque aditus, litusque
tuentur

Troës, & Hectorea primus fataliter hasta
Protesilæ cadis, commissaque prælia magno
Stant Danaïs, fortesque animæ, nec cognitus
Hector.

Nec Phryges exiguo, quid Achaïca dextera possit,
Sanguine, senserunt; & iam Sigræ rudebant
Littora, iam letho proles Neptunia Cycnus
Mille viros dederat; iam curru instabat Achilles,
Totaque Peliacæ sternebat cuspidis ictu
Agmina, perque acies aut Cycnum, aut Hectora
quærens,

Congreditur Cycno: decimum dilatus in annum
Hector erat: tum colla iugo canentia pressos
Exhortatus equos, currum direxit in hostem,
Concutiensque suis vibrantia tela lacertis,
Qui quis es; ô iuuenis, dixit, solamen habeto
Mortis, ab Aemonio quod sis iugulatus Achille,
Hactenus Aëacides vocem grauis hasta secuta est.
Sed quanquam certa nullus fuit error in hasta,
Nil tamen emissi profecit acumine ferri.

Utque

Utque hebeti pectus tantummodo contudit ictu,
Nate dea (nam te fama prænouimus) inquit
Ille, quid à nobis vulnus miraris abesse?

(Mirabatur enim) non hæc, quam cernis e-
quinis

Fulua iubis cassis, nec onus caua parma sinistra
Auxilio mihi sunt: decor est quasitus ab istis,
Mars quoque ob hoc capere arma solet remouebi-
tur omne

Tegminis officium, tamen indistrictus abibo.
Est aliquid non esse satum Nereide, sed qui
Nereaque, & natas, & totum temperat æquor.
Dixit, & hæsurum clypei curuamine relum
Misit in Aëaciden, quod & as, & proxima
rupit

Terga nouena bouum, decimo tamen orbe mo-
ratum est.

Excipit hoc heros, rursusque trementia forti
Tela manu torfit: rursus sine vulnere corpus,
Sincerumque fuit, nec tertia cuspis apertum,
Et se præbentem valuit distinguere Cycloum,
Haud secus exarsit, quam circo taurus aperto,
Cum sua terribili petit irritamina cornu
Phœniceas vestes, elusaque vulnera sentit.
Num tamen exciderit ferrum considerat hasta,
Hærebat ligno. manus est mea debilis ergo,
Quasque, ait, ante habuit vires, effudit in vno.
Nam certe valuit, vel cum Lyrnæsia primum
Mœnia deieci, vel cum Tenedonque suoque
Efflioneas impleui sanguine Thebas:
Vel cum purpureus populari cæde Caycus
Fluxit, opusque meæ bis sentit Telephus hasta,
Hic quoque tot cæcis, quorum per littus acervos
Et feci, & video, valuit mea dextra, valetque,
Dixit, & ante actis veluti malè crederet, ha-
stam

Misit in aduersum Lycia de plebe Meneten,
Loricamque simul, subiectaque pectora rupit.

Quo plangente grauem moribundo pectore
 terram,

Extrahit illud idem calido de vulnere telum,
 Atque ait: hæc manus est, hæc qua modo vicimus
 hasta:

Vtar in hoc iisdem: sit in hoc, precor, exitus idem:
 Sic fatur, Cycnumque petit. nec fraxinus errat,
 Inque humero sonuit non euitata sinistro.
 Inde velut muro, solidaque à caute repulsa est.
 Qua tamen ictus erat, signatum sanguine Cyc-
 num

Viderat, & frustra fuerat gaudis Achilles.
 Vulnus erat nullum, sanguis fuit ille Menetæ.
 Tum verò præceps, curru fremebundus ab alto
 Defilit, & nitido securum comminus hostem
 Ense petens, parmam gladio, galeamque cauari
 Cernit, & in duro lædi quoque corpore ferrum.
 Haud tulit ulterius, gladiique aduersa reducto
 Ter, quater ora viri capulo caua tempora pulsat,
 Cedentemque sequens instat, turbatque, ruitque,
 Attonitoque negat requiem. Pavor occupat il-
 lum,

Ante oculosque natant tenebræ, retroque ferenti
 Auersos passus, medio lapis obstitit aruo.
 Quem super impulsus resupino corpore Cyc-
 num

Vt multa vertit, terraque affixit Achilles.
 Tum clypeo, genibusque premens præcordia
 duris,

Vincla trahit galeæ: quæ presso subdita mento
 Elidunt fauces, & respiramina iterque
 Eripiunt animæ. victum spoliare parabat,
 Arma relictæ videt: corpus deus æquoris albam
 Contulit in volucrem, cuius modo nomen habebat.

IV.

Dum vtraque pars custodias agit, Græci proceres epulis vacant, sermonesque in noctem extendunt de egregijs suorum, atque hostium facinoribus. Memoratur præcipuè Cygnus. Mirari omnes, vulnerari non potuisse. Idem in quodam Cæneo olim femina factum, Nestor refert. Hic rei novitate stupefacti principes, multa de eo particulatim sibi exponi rogant Nestor annuens, pauca de senectute, & memoria sua præfatur.

Hic labor, hæc requiem multorum pugna dierum

Attulit, & positis pars vtraque substitit armis.
 Dumque vigil Phrygios servat custodia muros,
 Et vigil Argolicas servat custodia fossas,
 Festa dies aderat, qua Cycni victor Achilles
 Pallada mactatæ placabat sanguine vacca.
 Cuius ut imposuit profecta calentibus aris,
 Et dijs acceptus penetravit in æthera nidor,
 Sacra tulere suam, pars est data cætera mensis.
 Discubuere toris proceres, & corpora tosta
 Carne replent, vinoque leuant curasque sitimque.
 Non illos citharæ, non illos carmina vocum,
 Longaque multifori delectat tibia buxi:
 Sed noctem sermone trahunt, virtusque loquendi
 Materia est, pugnas referunt, hostisque, suasque,
 Inque vices adita, atque exhausta pericula sæpè
 Commemorare iuvat. quid enim loqueretur Achilles?

Aut quid apud magnum potius loqueretur Achillem?

Proxima præcipuè domito victoria Cycno
 In sermone fuit. Visum mirabile cunctis,

Quod iuuenis corpus nullo penetrabile telo,
 Inuictumq; a vulnere erat, ferrumque terebat.
 Hoc ipse AEacides, hoc mirabantur Achiui.
 Cum sic Nestor ait: vestro fuit vnicus æuo
 Contemptor ferri, nulloque forabilis ictu
 Cycnus: at ipse olim patientem vulnera mille
 Corpore non lælo Perihæbum Cænea vidi,
 Cænea Perihæbum, qui factis inclytus, Othryæ
 Incoluit: quoque id mirum magis esset in illo,
 Fœmina natus erat: monstri nouitate mouetur,
 Quisquis adest, narretque rogant, quos inter A-
 chilles

Dic age (nam cunctis eadem est audire voluntas)
 O facunde senex, æui prudentia nostri,
 Qui fuerit Cæneus, cur in contraria versus,
 Qua tibi militia, cuius certamine pugnae
 Cognitus, à quo sit victus, si victus ab vilo est.
 Tum senior, quamuis obftet mihi tarda vetustas,
 Multaque me fugiant primis spectata sub annis,
 Plura tamen memini, nec quæ magis hæreat,
 vlla

Pectore res nostro est inter belli que domusque
 Acta tot. Ac si quem potuit spatiosa senectus
 Spectatorem operum multorum reddere: vixi
 Annos bis centum: nunc tertia viuitur ætas.

V.

Cænidi optanti Neptunus dedit esse virum & ab omni vulnere tutum. In nuptijs Pirithoi & Hippodamiae, exorta inter Lapithas, & Centauros atrocissima dimicatione Cæneus (hoc enim nomen virile cum sexu assumpsit) cum prius prostrauisset non paucos, aggestu arborum à Centauris præfocatus in volucrem transijt. Est autem huius pugnae narratio vt longissima, ita discretissima

CLara decore fuit proles Elateia Cænis

Thessalidū virgo pulcherrima, perq; proquinas,
 Perq; tuas vrbes (tibi enim popularis Achille)
 Multorum frustra votis optata procorum.
 Tentasset Peleus thalamos quoq; forsitan illos,
 Sed iam aut contigerant illi connubia matris;
 Aut fuerant promissa tuæ: nec Cænis in vlllos
 Denupsit thalamos, secretaq; littora carpens
 AEquorei vim passa dei est: ita fama ferebat.
 Sint tua nota licet, dixit, securā repulsæ,
 Elige quid foueas: eadem quoq; fama ferebat,
 Magnum, Cænis, ait, facit hæc iniuria votum,
 Tale pati iam posse nihil: da fæmina ne sim.
 Omnia præstiteris. grauiore nouissima dixit
 Verba sono poteratque viri vox illa videri,
 Sicut erat. nam iam voto deus æquoris alti
 Aunuerat, dederatque super, ne saucius vllis
 Vulneribus fieri, ferrove occumbere posset.
 Munere lætus abit, studijsq; virilibus æuum
 Exigit Atracides, Peneiaque arua pererrat,
 Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus,
 Nubigenasque feros, positus ex ordine mensis,
 Arboribus tecto discumbere iusserat antro.
 Aemonij proceres aderant, aderamus & ipsi:
 Festaque confusa resonabat regia turba.
 Ecce canunt Hymenæon, & ignibus atria fu-
 mant,
 Cinctaque adest virgo, matrum, nuruumque ca-
 terua,
 Præsignis facie. felicem diximus illa
 Coniuge Pirithoum, quod panē fefellimus o-
 men:
 Nam tibi sæuorum sæuissimæ Centaurorum,
 Eurytæ, quam vino pectus, tam virgine visa
 Ardet, & ebrietas geminata libidine regnat.
 Protinus euersæ turbant conuiuia mensæ,
 Raptaturq; comis per vim noua nupta prehensis,
 Eurytus Hippodamen, alij, quam quisq; probabat,
 Aut poterat, rapiunt: captæq; erat vrbis imago.

Famineo clamore sonat domus; ocyus omnes
 Surgimus, & primus quæ te vecordia, Theseus,
 Euryte pulsat? ait, qui me viuentelaceffas
 Pirithoum, violasque duos ignarus in vno?
 Neve ea magnanimus frustra memorauerit heros,
 Summouet instantes, raptamque; furentibus aufert.
 Ille nihil contra: neque enim defendere verbis
 Talia facta potest: sed vindicis ora proteruis
 Insequitur manibus, generosaque; pectora pulsat.
 Fortè fuit iuxta signis extantibus asper
 Antiquus crater, quem vastum vastior ipse
 Suffulit Aegides: aduersaque; misit in ora,
 Sanguinis ille globos pariter, cerebrumque; merum-
 que

Vulnere, & ore vomens, madida resupinus arena
 Calcitrat, ardescunt germani cæde bimembres,
 Certatimque; omnes vno ore arma, arma loquuntur.
 Vina dabant animos, & prima pocula pugna
 Missa volant, fragilesque cadi, curuique lebetes,
 Res epulis quondam, nunc bello, & cadibus aptæ.

VI.

Pars secunda.

Primus Ophionides Amycus penetralia donis
 Haud timuit spoliare suis, & primus ab æde
 Lampadibus densum rapuit funale coruscis,
 Elatumque altè, veluti qui candida tauri,
 Rumpere sacrica molitur colla securi,
 Illisit fronti Lapithæ Celadontis, & ossa
 Non agnoscendo confusa reliquit in ore.
 Exilière oculi, disiectisque ossibus oris
 Acta retro naris, medioque; est fixa palato.
 Hunc pede conuulso mensæ Pelteus acernæ
 Strauit humi Pelades, deiecto in pectora mento,
 Cumque; atro mistos spumantem sanguine dentes,
 Vulnere tartareas geminato misit ad umbras,
 Proximus ut steterat, spectans altaria vultu

Fumi-

Fumida terribili, cur non, ait, utimur istis?
 Cumq; suis Grynæus immanem sustulit aram
 Ignibus, & medium Lapitharum iecit in agmen,
 Oppressitque duos Brotean, & Orion: Orio
 Mater erat Mycale, quam deduxisse canendo
 Sæpè reluctantis constabat cornua lunæ.
 Non impunè feres, teli modo copia detur,
 Dixerat Exadius, teliq; habet instar, in alta
 Quæ fuerat pinu, votiui cornua cerui.
 Figitur hinc duplici Gryneus in lumina ramis.
 Eruiturq; oculos, quorum pars cornibus hæret,
 Pars fluit in barbam, concretaq; sanguine pendet.
 Ecce rapit medijs flagrantem Rhoetus ab aris
 Primitium torrem, dextraq; à parte Charaxi
 Tempora perfregit fuluo protecta capillo.
 Correpti rapida, veluti seges arida, flamma
 Arserant crines: & vulnere sanguis inustus
 Terribilem stridore sonum dedit, ut dare ferrum
 Igne rubens plerumq; solet, quod forcipe curua
 Cum faber eduxit, lacubus demittit. at illud
 Stridet, & in tepida submersum sibilat unda.
 Saucius hirsutis avidum de crinibus ignem
 Excutit, inque humeros limen tellure reuulsum
 Tollit onus plaustris: quod ne permittat in hostem
 Ipsa facit grauitas: socium quoque saxea moles
 Oppressit spacio stantem proprio Cometen.
 Gaudia nec retinet Rhoetus: sic comprecor, in-
 quit,

Cætera sit fortis castrorum turba ruorum,
 semicremoque nouat repetitum stipite vulnus.
 Terq;, quaterq; graui iuncturas verticis ictu
 Rupit, & in liquido sederunt ossa cerebro.
 Victor ad Euagrum, Coritumque, Dryantaque
 transit,

E quibus ut prima tectus lanugine malas
 Procubuit Coritus: puero quæ gloria fuso
 Parta tibi est? Euagrus ait: nec dicere Rhoetus
 Plura sinit, rutilasq; ferox in aperta loquentis.

Condidit ora viri, perq; os in pectora flammæ.
 Te quoq; saue Drya circum caput igne rotato
 Insequitur; sed non in te constitit idem
 Exitus; assidua successu cædis ouantem,
 Quæ iuncta est humero ceruix, sude figis obusta.
 Ingemuit, duroque sudem vix osse reuellit
 Rhœtus, & ipse suo madefactus sanguine
 fugit.

Fugit & Arnæus, Lycidasque, & saucius armo
 Dexteriore Medon, & cum Pisenore Caumas.
 Quique pedum nuper certamine vicerat omnes
 Mermores accepto tum vulnere tardius ibat.
 Et Pholus, & Menaleus, & Abas prædator apro-
 rum,

Quique suis frustra bellum dissuaserat augur
 Astylos: ille etiam metuenti vulnera Nesso,
 Ne fuge: ad Herculeos, inquit, seruaberis arcus.

VII.

Pars tertiâ.

AT non Erynomus, Lucidasque, & Areus, &
 Imbreus

Effugere necem, quos omnis dextra Dryantis
 Perculit aduersos: aduersum tu quoq;, quamuis
 Terga fugæ dederas, vulnus Canee tulisti.
 Nam graue, respiciens, inter duo lumina ferrum,
 Quæ naris fronti committitur, accipis, imæ.
 In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
 Sopitus venis, & inexperrectus Aphypnas,
 Languentiq; manu carchesia mista tenebat,
 Pus in Ossæ villosæ pellibus vrsæ.
 Quem procul ut vidit frustra nulla arma mouen-
 tem,

Inferit armento digitos, miscendaq; dixit
 Cum styge vina bibes Phorbas: nec plura locutus
 In iuuenem torfit iaculum, ferrataque collo
 Fraxinus, ut casu iacuit resupinus, adacta est.

Mors

Mors caruit sensu, pleno quoq; gutture fluxit
 Inq; thoros, inq; ipsa niger carchesia sanguis.
 Vidi ego Petrum conantem euellere terra
 Glandiferam quercum. Quam dum complexibus
 ambit,

Et quatit huc illuc labefactaque robora pulsat,
 Lancea Pirithoi costis immissa petri
 Pectora cum duro lactantia robore fixit.
 Pirithoi cecidisse Lycum virtute ferebant,
 Pirithoi virtute Chromin: sed vterq; minorem
 Victori titulum, quam Dictys, Helopsque dede-
 rum.

Fixus Helops iaculo est, quod tempora peruia
 fecit,

Et missum à dextra læuam penetrauit ad aurem.
 Dictys ab ancipiti dilapsus acumine montis,
 Dum fugit instantem trepidans Ixione natum,
 Decidit in præceps, & pondere corporis ornum
 Ingentem fregit, suaque induit ilia fractæ.
 Vltor adest Phareus, saxumque è monte reuul-
 sum

Mittere conatur: mittentem stipite querno
 Occupat Aegydes, cubiti que ingentia fregit
 Ossa: nec vltius dare corpus inutile letho
 Aut vacat, aut curat: tergoque Bianoris alti
 Infilat, haud solito quemquam portare, nisi
 ipsum:

Opposuitque genu costis, prensamque sinistra
 Casariam retinens, vultum, minitanti a ora
 Robore nodoso; præduraque tempora fregit.
 Robore Medimnum, iaculatoremq; Licespen
 Sternit, & immissa protectum pectora barba
 Hippason, & summis extantem Riphea syluis,
 Thereaque, Aemonijs qui prensos montibus
 vrsos

Ferre domum viuos, indignantesque solebat.
 Haud tulit videntem pugnae successibus vltra
 Thesea Demoleon, solidoque reuellere duno

Annosam pinum magno molimine tentat:
Quod quia non potuit, præfractam misit in ho-
stem.

Sed procul à telo Theseus veniente recessit,
Pallados admonitu (credi sic ipse volebat)
Non tamen arbor iners cecidit: nam Crantoris
alti

Abscidit iugulo pectusque, humerumque; finistrum.
Armiger ille tui fuerat genitoris Achille,
Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor
Æacidae dederat pacis pignusque, fidemque.
Hunc procul ut foedo deiecit in vulnere Peleus,
Viderat: inferias iuuenum gratissime Crantor
Accipe, ait: validoque in Demoleonta lacerto
Fraxineam misit mentis quoque viribus hastam.
Quæ laterum cratem perripit, & ossibus hærens
Intremuit: trahit ille manu sine cuspide lignum.
Id quoque vix sequitur: cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor vires animo dabat: ager in hostem
Erigitur, pedibusque virum conculcat equinis.
Excipit ille ictus galea, clypeoque; sonantes
Defensatque; humeros, prætentaque; sustinet arma.
Perque; armos vno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen letho dederat Phlegæon, & Hy-
lem,

Eminus: Hiphinoum, collato Marte, Danimque.

VII I.

Pars quarta

Additur his Dorylas, qui tempora tecta gere-
bat

Pelle lupi, fauique vicem præstantia teli,
Cornua dura bouum, multo rubefacta cruore.
Huic ego (nam vires animus dabat) aspice, dixi,
Quantum concedant nostro tua cornua ferro.
Et iaculum torfi: quod cum vitare nequiret,
Opposuit dextram passura vulnera fronti.

Affixa

Affixa est cum fronte manus. Fit clamor : at illum

Hærentem Peleus, & acerbo vulnere victum
(Stabat enim proprior) mediam ferit ense sub aluum.

Profiliit, terraq; ferox sua viscera traxit,
Tractaque calcavit, calcataq; rupit, & illis
Crura quoq; impediit, & inani concidit aluo
Nec te pugnantem tua Cyllare forma redemit,
Si modo naturæ formam concedimus illi.

Barba erat incipiens, barbæ color aureus, aureaque

Ex humeris medios coma dependebat in armos:
Gratus in ore vigor : ceruix, humeriq; manusq;
Pectoraq; artificum laudatis proxima signis,
Ex qua parte vir est. Neq; equi mendosa sub illo
Deteriorq; viro facies: da colla, caputque,
Castore dignus erit: sic tergum sessile, sic sunt
Pectora celsa toris: totus pice nigrior atra,
Candida cauda tamen, color est quoq; cruribus
albus.

Multæ illum petiêre sua de gente; sed vna
Abstulit Hylonome: qua nulla decentior inter
Semiferas altis habitavit fœmina sylvis.
Hæc & blanditijs, & amando, & amare fatendo
Cyllaron vna tenet: cultus quoq; quantus in illis
Esse potest membris, ut sit coma pectine lenis.
Ut modò rore maris, modò se violave, rosaue
Implicitet, interdum canentia lilia gestet.
Bisq; die lapsis Pagasæ vertice sylvæ
Fontibus ora lauet, bis flumine corpora tingat.
Nec nisi quæ deceant, electarumq; ferarum
Aut humero, aut lateri prætendat vellera lauo.
Par amor est illis, errant in montibus vnâ.
Antra simul subeunt & tum, Lapitheia recta
Intrarant pariter, pariter fera bella gerebant.
Auctor in incerto est: iaculum de parte sinistra
Venit, & inferius quâ collo pectora subsunt,

Cyllare te fixit: paruo cor vulnere læsum
 Corpore cum toto post tela educta refrixit.
 Protinus Hylonomē morientes excipit artus,
 Impositaque manu vulnus fouet, oraq; ad ora
 Admouet atq; animæ fugienti obsistere tentat.
 Vt videt extinctum, dictis, quæ clamor ad aures
 Arcuit ire meas, telo quod iuhæferat illi
 Incubuit, moriensque suum complexa maritum
 est.

IX.

Pars quinta.

ANte oculos stat & ille meos, qui sæua leonum
 Vinxerat inter se connexis vellera nodis
 Phœcomes, hominemque simul protectus, e-
 quumque.

Codice qui missō, quem vix iugabina mouerent
 Iuncta, Phonoleniden summo de vertice fregit.
 Fracta volubilitas capitis latissima, perque os,
 Perque cauās nares, oculosq; auresq; cerebrum
 Molle fluit; veluti concretum vimine querno
 Lac solet, vix liquor rari sub pondere cribri
 Manat, & exprimitur per densa foramina suc-
 cus.

Ast ego, dum parat hic armis nudare iacentem,
 (cit tuus hoc genitor) gladium spoliantis in ima
 Illa demisi: Clitonius quoque, Teleboasque
 Ense iacent nostro: ramum prior ille bifurcum
 Gesserat, hic iaculum, iaculo mihi vulnera fecit;
 Signa vides: apparet adhuc vetus inde cicatrix.
 Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti;
 Tunc poteram magni, si non superare, morari
 Hectoris arma meis: illo sed tempore nullus,
 Aut puer Hector erat: nunc me mea deficit ætas.
 Quid tibi victorem gemini Periphanta Pyreti?
 Ampyca quid referam? qui quadrupedantis Oicli
 Fixit in aduerso cornum sine cuspide vultu:
 Vede? clethronius Macareus in pectus adacto

Strauit Erigdupum:memini & venabula condi
 Inguine Nessæi; manibus coniecta Cymeli.
 Nec tu credideris tantum cecinisse futura
 Ampycidem Mopsū. Mopso iaculante bifor-
 mis.

Occubuit, frustra q̄; loqui tentauit Odites.
 Ad mentum lingua, mento q̄; ad guttura fixo,
 Quinque neci Cæneus dederat, Stiphelum q̄;, Bro-
 mum q̄;

Antimachon q̄;, Helimum q̄; securiferum q̄;
 Pyracmon.

Vulnera non memini, numerum nomen q̄; no-
 tauit.

Prouolat Emathij spoliis armatus Alefi,
 Quem dederat letho membris, & corpore Latreus
 Maximus: huic ætas inter iuuenem q̄;, senem q̄;,
 Vis iuuenilis erat, variabant tempora cani.

Quiclypeo, gladio q̄;, Macedonia q̄; sarissa
 Conspicuis, faciem q̄; obuersus in agmen v-
 trunq̄;.

Arma q̄; concussit, certum q̄; equitauit in or-
 bem.

Verba q̄; tot fudit vacuas animosus in auras?

Et te Cæni feram? nam tu mihi fæmina semper,

Tu mihi Cænis eris: nec te natalis origo

Commonuit, mentem q̄; subit quo præmia
 facta,

Qua q̄; viri falsam speciem mercede pararis?

Quid sis nata vide, vel quid sis passa, colum q̄;

Icape cum calathis, & stamina pollice torque.

Bella relinque viris: iactanti talia Cæneus

Extentum cursu missa latus eruit hasta,

Qua vir equo commissus erat: furit ille dolore,

Nuda q̄; Phyllæi iuuenis ferit ora sarissa.

Non secus hæc resilit, quàm tecti à culmine
 grando,

Aur si quis paruo feriat caua tympana saxo.

Comminus aggreditur, lateri q̄; recondere duro

Luctatur gladium, gladio loca peruia non sunt.
 Haud tamen effugies, medio iugulaberis ense,
 Quandoquidem mucro est hebes, inquit, & in la-
 tus ensem.

Obliquat, longaq; amplectitur ilia dextra.
 Plaga facit gemitus, vt corpore marmoris icti,
 Fractaq; dissiliit percusso lamina collo.

X.

Pars sexta.

VT satis illæsos miranti præbuit artus,
 Nunc age, ait Cæneus, nostro tua corpora ferro
 Tentemus, capuloq; tenus demisit in armos
 Ensem fatiferum, cæcamq; in viscera mouit
 Versauitq; manum, vulnufq; in vulnere fecit.
 Ecce ruunt vasto trepidi clamore bimbres,
 Telaq; in hunc omnes vnam mittuntq;, feruntq;.
 Tela retusa cadunt, manet imperfossus ab omni,
 Inq; cruentatus Cæneus Elateius ictu.
 Fecerat attonitos noua res: heu dedecus ingens,
 Monychus exclamat, populus superamur ab vno,
 Vixque viro: quanquam ille vir est, nos segnibus
 actis

Quod fuit ille, sumus: quid membra immania
 profunt?

Quid gemina vires? & quid fortissima rerum
 In nobis duplex natura animalia iunxit?
 Nec nos matre dea, nec nos Ixione natos
 Esse reor, qui tantus erat, Iunonis vt altæ
 Spem caperet: nos seminari superamur ab hoste.
 Saxa, trabesq; super, totosq; inuoluite montes,
 Viuacemq; animam missis elidite syluis.
 Sylua premat fauces, & erit pro vulnere pondus.
 Dixit, & infani deiectam viribus austri
 Fortè trabem nactus validum coniecit in hostem,
 Exemplumq; fuit, paruoq; in tempore nudus
 Arboris Othrys erat, nec habebat Pelion umbras.
 Obrutus immani cumulo sub pondere Cæneus

AEstuat

Affluat arboreo, coniectaq; robora duris:
Fert humeris: sed enim postquam super ora, ca-
putque

Creuit onus, nec habet quas ducat spiritus auras,
Deficit interdum, modo se super aëra frustra
Tollere conatur, iactasq; euoluere sylvas,
Interdumq; mouet veluti quam cernimus (ecce)
Ardua si terræ quatiatur motibus Ide.

Exitus in dubio est: alij sub inania corpus
Tartara detrusum sylvarum mole ferebant.
Abnuit Ampycides, medioq; exaggere fuluis
Vidit auem pennis liquidas exire sub auras,
Quæ mihi tunc primum fuerat conspecta volu-
cris.

Hanc vbi lustrantem leni sua castra volatu
Mopsus, & ingenti circum clamore sonantem,
Aspexit, pariterq; animo est, oculisq; secutus:
O salue, dixit, Lapithææ gloria gentis,
Maxime vir quondam, sed auis nunc vnica, Ce-
neu?

Credita res autore suo est: dolor addidit iram,
Oppressumq; ægrè tulimus tot ab hostibus vnum.
Nec prius abstitimus ferro exercere dolorem,
Quàm data pars letho, partem fuga, noxque re-
mouit.

XI.

*Tacitas à Nestore laudes Herculis, Tlepolemus eius
ex Astioche filius iniquius fert. Excusat se primum
Nestor quia hostis fuerit. Nihilominus eum obiter
commendans, exponit, quo pacto fratres sibi decem
occiderit. Nouissimè vndecimum Periclymenum,
qui se Neptuni munere in varias figuras vertebat.
Ad extremum versus in aquilam, sagitta Herculis
traiectus occubuit. Addit, etiam sic se Tlepolemi
amicum constantem fore.*

Hæc

HAEC inter Lapithas, & semihomines Cen-
tauros

Prælia Tlepolemus Pylio referente, dolorem
Præteriti Alcidae tacito non pertulit ore.

Atq; ait: Herculeæ mirum est obliuia laudis

Acta tibi senior; certè mihi sæpe referre

Nubigenas domitos à se pater ipse solebat.

Tristis ad hæc Pylius: quid me meminisse malo-
rum

Cogis? & obductos annis restringere luctus?

Inque tuum genitorem odium, offensasque fa-
teri?

Ille quidem maiora fide quoque gessit, & orbem
Impleuit meritis, quod mallet posse negare.

Sed neque Deiphobum, nec Polydamanta, nec
ipsum

Hectora laudamus: quis enim laudauerit hostem?

Ille tuus genitor Messenia moenia quondam
Strauit, & immeritas vrbes Elinq;, Pylumque

Diruit, inq; meos ferrum, flammisque penates

Impulit, utque alios taceam, quos ille peremit.

Bis sex Neleidæ fuimus, conspecta iuventus,

Bis sex Herculeis ceciderunt, me minus vno,

Viribus: atque alios vinci potuisse ferendum est.

Mira Periclymeni mors est, cui posse figuras

Sumere quas vellet, rursusque reponere sumptas

Neptunus dederat, Nelei sanguinis autor.

Hic ubi nequidquam est formas variatus in o-
mnes;

Vertitur in faciem volucris, quæ fulmina curvis

Ferre solet pedibus, diuûm gratissima regi.

Viribus usus auis, pennis, rostroque redunco,

Hamatisq; viri laniauera vnguibus ora.

Tendit in hunc nimium certos Tirynthius arcus,

Atq; inter nubes sublimia membra ferentem,

Pendentemq; ferit, lateri quæ iungitur ala.

Nec graue vulnus erat, sed rupti vulnere nerui

Deficiunt, motumq; negant, viresq; volandi.

Deci-

Decidit in terram non concipientibus auras
 Infirmis pennis: & quæ levis hæserat alæ
 Corporis affixi pressa est græuitate sagitta,
 Perque latus summum iugulo est exacta sinistro,
 Num vnde or debere tui præconia rebus
 Herculis, ô Rhodie ductor pulcherrime classis?
 Ne tamen ulterius, quam fortia facta silendo
 Vleiscar fratres, solidæ est mihi gratia tecum.
 Hæc postquam dulci Neleius edidit ore,
 A sermone senis repetito munere Bacchi
 Surrexere toris, nox est data cætera somno.

XII.

*Neptunus cædem filij Cygni, quanquam iam anno
 propè decimo, nondum concoquens, Apollinem in
 Achillem concitat. Ille circumfusus nebula Paridi
 Achillem demonstrat; ad necem inferendamhorta-
 tur; arcum eius in illum dirigit. Cadit heros ab im-
 belli, & enervato homine. Texit ei poëta elogium.
 Arma præter Aiace Telamonium, & Vlysssem pe-
 tere audet nemo. Agamemno arbitrium litis,
 inuidiam subterfugiens, ad
 duces reicit.*

AT Deus æquoreas qui cuspide temperat un-
 das,
 In volucrem corpus nati Cycneida versum
 Mente dolet patria, sævumque perosus Achil-
 lem,
 Exercet memores, plusquam ciuilitè, iras.
 Iamque ferè tracto duo per quinquennia bello,
 Talibus intonsum compellat Sminthea dictis:
 O mihi de fratris longè charissime natis,
 Irrita qui mecum posuisti mœnia Troiæ,
 Ecquid, vbi Asiacas casuras aspicias arces,
 Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros

Millia cæsa doles? ecquid (ne persequar omnes)
 Hectoris umbra subit circum sua Pergama tracti?
 Cum tamen ille ferox, belloq; cruentior ipso
 Vivit adhuc, operis nostri populator Achilles.
 Det mihi se (faxo) triplici quid cuspide possim
 Sentiat: at quoniam concurrere cominus hosti
 Non datur, occulta nec opinam perde sagitta.
 Annuit, atq; animo pariter patruiq;, suoque
 Delius indulgens, nebula velatus, in agmen
 Peruenit Iliacum, mediaq; in cæde virorum
 Rara per ignotos spargentem cernit Achiuos
 Tela Parin, fassusq; deum; quid spicula perdis
 Sanguine plebis ait? si qua est tibi cura tuorum,
 Vertere in Aëaciden, cæsosq; vlciscere fratres,
 Dixit, & ostendens sternentem Troica ferro
 Corpora Peliden, arcumq; obuertit in illum,
 Certa q; lethifera direxit spicula dextra.
 Quo Priamus gaudere senex post Hectora posset,
 Hoc fuit: ille igitur tantorum victor Achille
 Victus es à timido Graia raptore maritæ.
 At si famineo fuerat tibi Marte cadendum,
 Thermodontiaca mallet cecidisse bipenni.
 Iam timor ille Phrygum, decus & tutela Pelasgi
 Nominis Aëacides caput insuperabile bello
 Arserat: armarat deus idem, idemq; cremarat.
 Iam cinis est, & de tam magno restat Achille
 Nescio quid, parvam quod non bene compleat
 urnam.

At vivit, totum quæ gloria compleat orbem.
 Hæc illi mensura viro respondet, & hæc est
 Par tibi Pelide, nec inania tartara sentit.
 Ipse etiam, ut cuius fuerat cognoscere, posses,
 Bella mouet clypeus, deq; armis arma feruntur,
 Non ea Tydides, non audet Oileus Aiax,
 Non minor Atrides, non bello maior, & xuo
 Poscere non alii: soli Telamone creato,
 Laerta q; fuit tantæ fiducia laudis.
 A se Tantalides onus, inuidiamq; remouit,

Argolicosque duces mediis confidere castris
Iussit, & arbitrium litis traiecit in omnes.

ELECTORVM EX METAMORPHOSI

LIBER DECIMVSTERTIVS.

Oratio Aiakis vehementior quam disertior, iactantiae, fastus & contemptus aduersarii plena, accommodatè nimirum eius moribus, & ingenio feruido, ac militari.

SECTIO I.

Onsedere duces, & vulgi stante corona,

Surgit ad hos clypei dominus septem-
plicis Ajax.

Utque erat impatiens iræ, Sigaxia
toruo

Littora prospexit, classemque in littore vultu,
Intendensque manus: agimus, pro Iuppiter, inquit,
Ante rates causam, & mecum confertur Ulysses.
At non Hectoreis dubitavit cedere flammis,
Quas ego sustinui, quas hac à classe fugavi.
Tutius est igitur fictis contendere verbis,
Quàm pugnare manu: sed nec mihi dicere, propterea,
Nec facere est isti: quantumque ego Marte feroci,
Inque acie valeo, tantum valet iste loquendo.
Nec memoranda tamen vobis mea facta, Pelasgi,
Esse reor (vidistis enim) sua narret Ulysses,
Quæ sine teste gerit, quorum nox conscia sola est:
Præmia magna peti fateor, sed demit honorem
Æmulus Aiaki. Non est tenuisse superbum,
Sit licet hoc ingens, quidquid speravit Ulysses.
Ipse tulit pretium iam nunc certaminis huius:
Qui cum victus erit, mecum certasse feretur.

Atque

Atq; ego si virtus in me dubitabilis esset,
 Nobilitate potens essem, Telamone creatus,
 Mœnia qui forti Troiana sub Hercule cepit,
 Littoraq; intrauit Pagasæa Colcha carina.
 A Eacus huic pater est, qui iura silentibus illic
 Reddit, vbi AEoliden saxum graue sisyphon vt-
 get.

AEacon agnouit summus, prolemq; fatetur
 Iuppiter esse suam: sic à Ioue tertius Ajax.
 Nec tamen hæc series in causam profit, Achiui,
 Si mihi cum magno non sit communis Achille.
 Frater erat, fraterna peto: quid sanguine cretus
 Sisyphio? furtisq;, & fraude simillimus illi
 Inferis AEacidis alienæ nomina gentis?
 An quod in arma prior, nulloque sub indice
 veni,

Arma neganda mihi? potiorque videbitur illis,
 Vltima qui cepit, detrectauitque furor
 Militiam ficto? donec solertior isto,
 Et sibi inutilior, timidi commenta retexit
 Naupliades animi, vitataque traxit ad arma?
 Optima nunc sumat, qui sumere noluit vlla,
 Nos inhonorati, & donis patruelibus orbi,
 Obtulimus quia nos ad prima pericula, sumus?
 Atque utinam, aut verus furor ille, aut creditus
 esset.

Nec comes hic Phrygias vnquam venisset ad arces
 Hortator scelerum, non te, Pœantia proles,
 Expositum Lemnos nostro cum crimine haberet.
 Qui nunc (vt memorant) syluestribus abditus
 antris

Saxa moues gemitu, Laërtiadaque precaris,
 Quæ meruit, quæ (si dii sunt) non vana precaris.
 Et nunc ille eadem nobis iuratus in arma
 (Heu pars vna ducum) quo successore sagittæ
 Herculis viuatur, fractus morboque, fameque
 Velaturque, aliturque auibus, volucresque pe-
 tendo

Debita Troianis exercet spicula fatis.
 Ille tamen viuit, quia non comitatur Vlyſſem.
 Vellet & infelix Palamedes eſſe relictus:
 Viueret: aut certe lethum ſine crimine haberet.
 Quem male conuicti nimium memor iſte furoris,
 Prodererem Danaum finxit, fictumque probauit
 Crimen, & oſtendit quod iam præfoderat au-
 rum.

Ergo aut exilio vires ſubduxit Achiuis,
 Aut nece; ſic pugnat, ſic eſt metuendus Vlyſſes.
 Qui licet eloquio fidum quoque Neſtora vincat,
 Haud tamen efficiet deſertum, vt Neſtora crimen
 Eſſe rear nullum: qui cum imploraret Vlyſſem
 Vulnere tardus equi, feſuſque ſenilibus annis,
 Proditus a ſocio eſt. non hæc mihi crimina fingi
 Scit bene Tydides, qui nomine ſæpe vocatum
 Corripuit, trepidoque ſigillum exprobrauit amico.
 ASPICIUNT OCULIS SUPERI MOR-
 TALIA IVSTIS.

En eget auxilio, qui non tulit: utque reliquit,
 Sic linquendus erat, legem ſibi dixerat ipſe.
 Conclamat ſocios, adſum, videoque tenentem.
 Pallentemque metu, & trepidantem morte fu-
 tura:

Oppoſui molem clypei, texique iacentem,
 Seruauique animam (minimum eſt hoc laudis)
 inertem.

Si perſtas certare, locum redeamus ad illum.
 Redde hoſtes, vulnuſque tuum, ſolitamque timo-
 rem,
 Poſt clypeumque latè, & mecum contende ſub
 illo.

At poſtquam eripui, cui ſtandi vulnera vires
 Non dederant, nullo tardatus vulnere fugit.
 Heſtor adeſt, ſecumque deos in prælia duxit,
 Quaque ruit, non tutantum terreris Vlyſſe,
 Sed fortes etiam, tantum trahit ille timoris.
 Hunc ego ſanguineæ ſucceſſu cædis quantem

Et minus ingenti resupinum pondere fudi.
 Hunc ego poscentem, cum quo concurreret, vnus
 Sustinui, fortemq; meam nouistis Achiui.
 Et vestra valere prece, si quaeritis huius
 Fortunam pugnae, non sum superatus ab illo.
 Ecce ferunt Troes ferrumq;, igneque, louemque
 In Danaas classes: vbi tunc facundus Vlysses?
 Nempe ego mille meo protexi pectore puppes,
 Spem vestri reditus: date pro tot nauibus arma.
 Quod si vera licet mihi dicere quaeritur istis,
 Quam mihi maior honos, coniunctaq; gloria no-
 stra est

Atq; Ajax armis, non Aiaci arma petuntur.
 Cōferat his Ithacus Rhesum, imbellemq; Dolona,
 Priamidenq; Helenum rapta cū Pallade captum.
 Luce nihil gestum est, nihil est Diomede remoto.
 Si semel ista datis meritis tam vilibus arma,
 Diuidite, & pars sit maior Diomedis in illis.
 Quò tamen hæc Ithaco? qui clam qui semper in-
 ermis

Rem gerit, & furtis incautum decipit hostem?
 Ipse nitor galeæ claro radiantis ab auro,
 Insidias prodet, manifestabitq; latentem.
 Sed neq; Dulichius sub Achillis casside vertex
 Pondera tanta feret, nec non onerosa, grauique
 Pelias hasta potest imbellibus esse lacertis.
 Nec clypeus vasti calatus imagine mundi
 Conueniet timidæ, natæq; ad furta sinistra.
 Debilitaturum quid te petis improbe manus?
 Quod tibi si populi donauerit error Achiui,
 Cur spotieris erit, non cur metuaris ab hoste.
 Et fuga, qua sola cunctos, timidissime, vincis,
 Tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
 Adde, quod iste tuus tam rarò prælia passus
 Integer est clypeus: nostro qui tela ferendo
 Mille patet plagis, nouus est successor habendus.
 Denique quid verbis opus est? spectemur a-
 gendo.

Arma viri fortis medios mittantur in hostes,
Inde iubete peti, & referentem ornate relatis.

I I.

*Oratio Ulyssis, qua nihil ἔκτροπικώτερον. Refutat
Aiakis rationes, & sibi iustissime deberi arma
Achillea compluribus nec leuibus argumen-
tis conuincit.*

Finierat Telamone fatus, vulgiq; secutum
Ultima murmur erat: donec Laërtius heros
Astitit, atq; oculos paulum tellure moratos
Sustulit ad proceres, expectatoq; resoluit
Ora sono, neq; abest facundis gratia dictis.
Si mea cum vestris valuissent Vota, Pelasgi,
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres,
Tuq; tuis armis, nos te pateremur Achille.
Quem quoniam non æqua mihi, vobisq; negarunt
Fata (manuq; simul veluti lacrymantia terfit
Lumina) quis magno melius succedet Achilli,
Quàm per quẽ magnus Danaes successit Achilles
Huic modo ne prosit, quod, vt est, hebes esse vi-
detur:

Neue mihi noceat, quod vobis semper, Achiui,
Profuit ingenium, mea q; hæc facundia, si qua est,
Quæ nunc pro domino, pro vobis sæpe locuta est,
Inuidiâ careat, bona nec sua quisque recuset.

**NAM GENVS, ET PROAVOS, ET QVAE
NON FECIMVS IPSI,
VIX EA NOSTRA VOCO.** Sed enim quia
rettulit Ajax

Esse Iouis pronepos, nostri quoq; sanguinis autor
Iupiter est, totidemq; gradus distamus ab illo.

Nam mihi Laërtes pater est, Arceſius illi,
Iupiter huic, neq; in his quisquã dānatus, & exul.
Est quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
Alter a nobilitas. Deus est in utroque parente.

Sed neq; materno quod sum generosior ortu,
Nec mihi q̃ pater est fraterni sanguinis inſons,

Pro-

Proposita arma peto: meritis expendite causam.
Dummodo quod fratres Telamon Peleusque fuerunt.

Aiacis meritum non sit, nec sanguinis ordo,
Sed virtutis honor spoliis quærat in istis.
Aut si proximitas, primusque requiritur hæres,
Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi,
Quis locus Aiaci? Phthiam hæc, Scyroniæ ferantur.

Nec minus est isto Teucer patruelis Achilli;
Non petit ille tamen. Num si petat, auferat illa?
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur,

Plura quidem feci, quàm quæ comprehendere dictis
In promptu mihi sit, rerum tamen ordine ducar,
Præscia venturi genitrix Nereia lethi
Dissimulat cultu natum, & deceperat omnes,
In quibus Aiacem, sumptæ fallacia vestis.
Arma ego fæmineis animum motura vilem
Mercibus inserui, neque adhuc proiecerat heros
Virgineos habitus, cum parmam, hastamque tenenti,

Nate dea, dixi, tibi se peritura referuant
Pergama, quid dubitas ingentem euertere Troiam?

Inieciq; manum, fortemque ad fortia misi.
Ergo opera illius, mea sunt, ego Telephon hasta
Pugnantem domui, victum, orantemque refeci.
Quod Thebæ cecidere, meum est: me credite Lesbom,

Me Tenedon, Chrysenque, & Cillan Apollinis
vrbes,

Et Syron cepisse: mea concussa putate
Procubuisse solo Lyrnessia moenia dextra.
Utque alios taceam, qui sauum perdere posset
Hæctora nempe dedi; per me iacet inclytus Hector.

Illis hæc armis, quibus est inuentus Achilles,

Arma

Arma peto: viuo dederam, post fata reposco.
 Ut dolor vnus Danaos peruenit ad omnes,
 Aulidaq; Euboicam complerunt mille carinae,
 Expectata diu nulla, aut contraria classi
 Flamina sunt, diraq; iubent Agamemnona sortes
 Immeritam saeuae natam mactare Diana,
 Denegat hoc genitor, diuisq; irascitur ipsis,
 Atq; in rege tamen, patere est. ego mite parentis
 Ingenium verbis ad publica commoda verti.
 Nunc equidem fateor, fassoq; ignoscat Atrides,
 Difficilem tenui sub iniquo iudice causam.
 Hunc tamen utilitas populi fraterq; datiq;
 Summa mouet sceptri, laudem ut cum sanguine
 penset.

Mittor & ad matrem, quae non hortanda, sed
 astu

Decipienda fuit: quò si Telamonius isset,
 Orba suis essent etiam nunc linthea ventis.
 Mittor ad Iliacas audax orator ad arces,
 Visaq; & intrata est altræ mihi curia Troiae:
 Plenaq; adhuc erat illa viris, interritus egi
 Quam mihi mandarat communis Græcia cau-
 sam,

Accusoq; Parin, prædamq;, Helenamq; reposco,
 Et moueo Priamum, Priamoque Antenora iun-
 ctum.

At Paris, & fratres, & qui rapuere sub illo,
 Vix tenuere manus (scis hæc Menelæ) nefandas,
 Primaq; lux nostri tecum fuit illa pericli.
 Longa referre mora est, quæ consilioq;, manuque
 Utiliter feci spaciousi tempore belli.
 Post acies primas, vrbis se mœnibus hostes
 Continuere diu, nec aperti copia Martis
 Vlla fuit, decimo demum pugnauius anno.
 Quid facis interea, qui nil nisi prælia nosti?
 Quis tuus vsus erat: nam si mea facta requiris,
 Hostibus insidior, fossas munimine cingo,
 Consolor socios, ut longi ædia belli

Mente ferant placida: doceo quo sumus alendi,
 Armandi que modo: mittor quo postulat usus.
 Ecce Iouis monitu deceptus imagine somni
 Rex iubet incepti curam dimittere belli,
 Ille potest autore suam defendere vocem.
 Non sinat hoc Ajax, delenda que Pergama poscat,
 Quodque potest, pugnet. cur non remoratur ituros?
 Cur non arma capit? det, quod vaga turba sequatur.
 Non erat hoc nimium, nunquam nisi magna lo-
 quenti.

Quid quod & ipse fugit? vidi, puduitque videre,
 Cum tu terga dares, inhonesta que vela parares.
 Nec mora, quid facitis? quæ vos dementia, dixi,
 Concitat, o Socij, captam dimittere Troiam?
 Quidue domum fertis decimo nisi dedecus anno?
 Talibus atque aliis, in quæ dolor ipse disertum
 Fecerat, auersos profuga de classe reduxi.
 Conuocat Atrides socios terrore pauentes,
 Nec Telamoniades etiam nunc hiscere quid-
 quam

Audet: & ausus erat reges incessere dictis
 Therstites, etiam per me haud impune proter-
 uus:

Erigor, & trepidos ciues exhortor in hostes,
 Amissamque mea virtutem voce reposco,
 Tempore ab hoc quodcunque potest fecisse videri
 Fortiter iste, meum est, qui dantem terga re-
 traxi.

Denique de Danaïs quis te laudatue, petitue?
 At sua Tydides mecum communicat acta,
 Me probat, & socio semper confidit Vlysse.
 Est aliquid de tot Graiorum millibus vnum
 A Diomede legi, nec me fors ire iubebat:
 Sed tamen & spreto noctisque hostisq; periclo,
 Ausum eadem quæ nos, Phrygia de gente Dolona
 Interime: non ante tamen quam cuncta coëgi
 Prodere, & edidici quid perfida Troia pararet:
 Omnia cognoram, nec quid specularer habebam;

Et iam promissa poteram cum laude reuerti.
 Haud contentus eo, petijt tentoria Rhesi.
 Inque suis ipsum castris, comitesque peremi,
 Atque ita captiuo victor, votisque potitus,
 Ingredior, curru latos imitante triumphos:
 Cuius equos preciū pro nocte poposcerat hostis,
 Arma negate mihi, ferat hæc, vt dignior Ajax.
 Quid Lycij referam Sarpedonis agmina, ferro
 Deuastata meo? cum multo sanguine fudi
 Cæranon, Iphitidenque Alastoraq; Chromiumq;
 Alcandrumque, Haliumque, Noëmonaque Pry-
 tanimque,
 Exitioque dedi cum Pheridamante Theona,
 Et Charopen, fatisque immitibus Eunomon actūs
 Quique minus celebres nostra sub mœnibus vrbis
 Procubuere manu. sunt & mihi vulnera, ciues,
 Ipso pulchra loco. nec vanis credite verbis.
 Aspici te en (vestemque manu diduxit) & hæc sunt
 Pectora semper, ait, vestris exercitare rebus,
 At nihil impendit per tot Telamonius annos
 Sanguinis in socios. & habet sine vulnere corpus.
 Quid tamen hoc refert; si se pro classe Pelasga
 Arma tulisse refert contra Troasque, Iouemque
 Confiteorque tulit NEQVE ENIM BENE-
 FACTA MALIGNÆ
 DETRACTARE MEVM EST; modò ne
 communia solus
 Occupet, atq; aliquem nobis quodq; reddat honorē
 Reppulit Actorides sub imagine tutus Achillis
 Troas ab arsuris cum defensore carinis.
 Ausum etiam Hectoreis solum concurrere telis
 Se putat, oblitus regisque, ducisque, mei que.
 Nonus in officio, & prælatus munere fortis.
 Sed tamen euentus vestra, fortissime, pugna
 Quia fuit? Hector ab it violatus vulnere nullo,
 Me miserum, quanto cogor meminisse dolore
 Temporis illius, quo Graiū murus Achilles
 Procubuit, nec me lachrymæ, luctusque timorque

Tardarunt, quin corpus humo sublime referrem
His humeris, his inquam humeris ego corpus
Achillis,

Et simul arma tuli, quæ nunc quoque ferre laboro.

Sunt mihi quæ valeant in talia pondera vires:

Est animus certè vestros sensurus honores.

Scilicet idcirco pro nato cæcula mater

Ambitiosa suo fuit, ut cælestia dona

Artis opus tantæ, rudis & sine pectore miles

Indueret, neque enim clypei cælamina nouit,

Oceanum & terras, cumq; alto sidera cælo,

Pleiadasque, Hydæque, immunemque æquoris

Arcton,

Diuerfasque vrbes, nitidumque Orionis ensem:

Postulat ut capiat, quæ non intelligit, arma,

Quid? quod me duri fugientem munera belli

Arguit incæpto serum accessisse labori?

Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?

Si simulasse vocas crimen, simulauimus ambo.

Si mora pro culpa est; ego sum maturior illo.

Me pia detinuit coniux, pia mater Achillem;

Primaque sunt illi data tempora, cætera vobis.

Haud timeo, si iam nequeam defendere crimen

Cum tanto commune viro. deprensus Vlyssis

Ingenio tamen ille, at non Aiæcis, Vlysses.

Neue in me stolidæ conuicia fundere linguæ

Admiremur eum: vobis quoque digna pudore

Obijcit. an falso Palamedem crimine turpe est

Accusasse mihi? vobis damnasse decorum?

Sed neque Naupliades facinus defendere tantum,

Tamq; patens valuit. nec vos audistis in illo

Crimina: vidistis, precio quæ obiecta patebant.

Nec Pœantiaden, quod habet Vulcania Lemnos

Esse reus merui, crimen defendite vestrum

(Consensistis enim) nec me suasse negabo

Ut se subtraheret belliq; vizq; labori,

Ten.

Tentaretq; feros requie lenire dolores.
 Paruit, & viuit: non hæc sententia tantum est
 Fida, sed & felix cum sis, facit esse fidelem.
 Quem quoniã vates delenda ad Pergama poscunt,
 Ne mandate mihi: melius Telamonius ibit,
 Eloquioq; virum, morboq; ira; furentem
 Molliet, aut aliqua perducet callidus arte.
 Ante retro Simois fluet, & sine frondibus idæ
 Stabit, & auxilium promittet Achaia Troia,
 Quam cessante meo pro vestris pectore rebus
 Aiæcis stolidi Danaïs sollertia profit.
 Sis licet infestus sociis, regi; mihi;
 Dure Philoctete, licet execrere, meumque
 Deuoveas sine fine caput, cupiasq; dolenti
 Me tibi forte dari, nostrumque haurire cruorem,
 Utq; tui mihi, sic fiat tibi copia nostri:
 Te tamen aggrediar, mecumq; reducere nitar,
 Tamque tuis potiar (faueat fortuna) sagittis,
 Quam sum Dardanio, quem cepi, vate potitus,
 Quam responsa deum, Troianaque fata retexi,
 Quam rapui Phrygiae signum penetrale Mineræ
 Hostibus è mediis. Et se mihi comparat Ajax.
 Nempe capi Troiam prohibebant fata sine illo.
 Fortis ubi est Ajax? ubi sunt ingentia magni
 Verba viri? cur hic metuit? cur audet Ulysses
 Ire per excubias? & se committere nocti?
 Perque feros enses non tantum mœnia Troia,
 Verum etiam summas arces intrare, suaque
 Eripere ade deam, raptamque efferre per hostes?
 Quæ nisi fecissem, frustra Telamone creatus
 Gestasset læua taurorum tergora septem.
 Illa nocte mihi Troia victoria parva est:
 Pergama tunc vici, cum vinci posse cegi
 Desine Tydiden, vultuque & murmure nobis
 Ostentare meum: pars est sua laudis in illo,
 Nec tu cum socia clipeum pro classe tenebas.
 Solus eras; tibi turba comes, mihi contigit v-
 nus.

Qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem
 Esse, nec indomitæ deberi præmia dextræ,
 Ipse quoq; hæc peteret, peteret moderatior Ajax,
 Eurypylusque ferox, claroque Andromede natus,
 Nec minus Idomeneus, patriaque creatus eadem
 Meriones, peteret maioris frater Atridæ.

Quippe mauu fortes, nec sunt tibi Marte secundi:

Consiliis cessere meis tibi dextera bello
 Vtilis: ingenium est, quod eget moderamine nostro.

Tu vires sine mente geris; mihi cura futuri est.
 Tu pugnare potes; pugnandi tempora mecum
 Eligit Atrides: tu tantum corpore prodes;
 Nos animo. quantoq; ratem qui temperat, anteit
 Remigis officium, quanto est lux milite maior,
 Tantum ego te supero: nec non in corpore nostro
 Pectora sunt potiora manu; vigor omnis in illis:

At vos, ô procures, vigili date præmia vestro;
 Proque tot annorum curis, quas anxius egi,
 Hunc titulum meritis pensandû reddite nostris.
 Iam labor in fine est; obstantia fata remouî:
 Altaque posse capi faciendo, Pergama cepi.
 Per spes nunc socias, casuraque mœnia Troum,
 Perque deos oro, quos hosti nuper ademi,
 Pex, si quid superest, quod sit sapienter agendum

Si quid adhuc audax, ex præcipitque petendum est,

Si Troia fatis aliquid restare putatis,
 Este mei memores: aut si mihi non datis arma,

Hæc date, & ostendit signum fatale Mineræ.

III.

*Abindicatis sibi armis Ajax iracundia victus in
gladium incumbit, cuius cruor in florem hyacin-
thum conuertitur. Allatis ab Vlysse sagittis Hercu-
leis, quas ab illo Philoctetes acceperat. Troia, secun-
dum fata, in potestatem Græcorum venit. Subiun-
guntur breuissimè præcipua, quæ occupationem vr-
bis sunt consecuta, eaque miseranda. In captiuis fæ-
minis nobilibus est Hecuba, inter sepulchra li-
berorum inuenta, quæ Vlysi cedit, &
in seruitutem abdu-
citur.*

Mota manus procerum est, & quid facundia
posset,

Tum patuit, fortisq; viri tulit arma disertus:
Hectora qui solus, qui ferrum, ignemq; Iouemq;
Sustinuit toties, vnam non sustinet iram:

IN VICTVM QVE VIRVM VICIT DO.

LOR: arripit ensen:

Et meus hic certe est: an & hunc sibi possit Vlysses?
Hoc, ait vtendum est in me mihi: quique cruore
sæpe Phrygum maduit, domini nunc cæde ma-
debit;

Nec quisquam Aiace[m] possit superare, nisi Ajax.

Dixit, & in pectus tum demum vulnera passum

Qua patuit ferro, lethalem condidit ensen.

Nec valere manus infixum educere telum.

Expulit ipse cruor, rubefactaque sanguine tel-
lus.

Purpureum viridi genuit de cespite florem,

Qui prius Oebalio fuerat de vulnere natus.

Littera communis mediis pueroque viroque

Inscripta est foliis: hæc nominis, illa querelæ.

Victor ad Hypsipyles patriam, clarique Thoantis,

Et veterum terras infames cæde virorum,

Vela dat, ut referat Tiryuthia tela sagittas.
 Quæ postquam ad Graios domino comitante
 reuexit,

Imposita est sero tandem manus vltima bello.
 Troia simul Priamusque cadunt, Priameiaque
 coniux

Perdidit infelix hominis post omnia formam,
 Externaeque nouo latratu terruit auras.
 Longus in angustum, qua clauditur Hellespon-
 tus

Ilion ardebat, neque adhuc confederat ignis,
 Exiguumque senis Priami Iouis ara ciuorem
 Combiberat, tractisque comis antistita Phœbi
 Non profecturas tendebat ad æthera palmas.
 Dardanidas matres patriorum signa deorum
 Dum licet amplexas, succensaque templa te-
 nentes

Inuidiosa trahunt victores præmia Graij.
 Mittitur Astyanax illis de turribus, vnde
 Pugnantem pro se, proauitaque regna tuentem
 Sæpe videre patrem monstratum à matre so-
 lebat.

Iamque iam suadet Boreas; flatuque secundo
 Carbasa mota sonant; iubet uti nauita ventis.
 Troia vale, rapimur clamant. dant oscula terræ
 Troades, & patriæ fumantia tecta relinquunt.
 Vltima conscendit classem, miserabile visu,
 In medijs Hecubæ natorum inuenta sepulchris.
 Frensentem tumulos atque ossibus oscula dan-
 tem

Dulichia traxere manus tamen vnus hausit,
 Inque sinu cineres secum tulit Hectoris haustos.
 Hectoris in tumulo canum de vertice crinem,
 Interias inopes, crinem, lacrymasque reliquit.

IV.

Regni sui euersionem prospiciens minimum natu filiorum Polydorum (reliquos enim omnes perdiderat) ad hospitem suum Polymnestorem Thraciae regem tuendum, & educandum, cum auro multo, ut esset unde opes Troianorum instaurari aliquando possent, clam misit Priamus. Ille aurum sitiens puerum occidit, in undas corpus abiicit. Dum Graeci in littore Thracio idoneam nauigandi porrò tempestatem expectat, idolum Achillis Polyxenam Priami filiam inferias sibi petit. Eripitur matri, & ad tumulum congestitium, patri à Pyrrho mactatur, caditque generosè, & verecundè: nec tam illi mors sua, quam dolor matris curae est, cui corpus suum donari petit. Desitetur lacrymis Troadum captiuarum.

Est, vbi Troia fuit, Phrygiae contraria tellus,
Bistoniiis habitata viris. Polymnestoris illic
Regia diues erat, cui te commisit alendum
Clam, Polydore, pater, Phrygiisque remouit ab
armis.

Consilium sapiens, sceleris nisi praemia magnas
Adiecisset opes, animi irritamen auari.
Vt cecidit fortuna Phrygum capit impius ensen
Rex Thracum, iuguloq; sui demisit alumni:
Et tanquam tolli cum corpore crimina possent,
Exanimem è scopulo subiectas misit in undas.
Littore Threicio classem religarat Atrides,
Dum mare pacatum, dum ventus mitior esset.
Hic subito, quantus cum viueret esse solebat,
Exit humo late rupta, similisque minanti
Temporis illius vultum referebat Achilles,
Quo terus iniusto petiit Agamemnona ferro.
Immemoresque mei disceditis, inquit, Achiui?
Ooruraque est mecum virtutis gratia nostrae

Ne facite: utque meum non sit sine honore sepulchrum,

Placet Achilleos mactata Polyxena manes.

Dixit, & immiti socijs parentibus umbræ

Rapta sinu matris, quam iam prope sola fouebat,

Fortis, & infelix & plus quam famina, virgo

Ducitur ad tumulum, diroque sit hostia busto.

Quæ memor ipsa sui; postquam crudelibus aris

Admota est, sensuque sibi fera sacra parari:

Utque Neoptolemum stantem, ferrumque tenen-
tem,

Utque suo vidit figentem lumina vultu:

Vere iam dudum generoso sanguine dixit,

Nulla mora est: aut tu iugulo, vel pectore te-
lum

Conde meo: iugulumque simul, pectusque retextit:

Scilicet haud vlli servire Polyxena vellem.

Haud pertale sacrum numen placabitis vllum.

Mors tantum vellem matrem mea fallere posset.

Mater obest, minuitque necis mihi gaudia; quam-
uis

Non mea mors illi, verum sua vita gemenda est.

Vos modo ne stygies ad eam non libera manes,

Este procul, si iusta peto, tactuque viriles

Virgineo remouete manus: acceptior illi,

Quisquis is est, quem ex de mea placare paratis.

Liber erit sanguis: si quos tamen vltima nostri

Verba mouent oris, genitrici corpus inemptum

Reddite, neue auro redimat ius triste sepulchri,

Sed lachrymis: tunc cum poterat, redimebat &
auro.

Dixerat. at populus lachrymas, quas ille tenebat,

Non tenet: ipse etiam flens, inuitusque sacerdos

Præbita coniecto rupit præcordia ferro.

Illa supet terram deflexo proplite labens,

Pertulit intrepidos ad fata nouissima vultus.

Tunc quoque cura fuit partes velare tegendas,

Cum eaderet. castique decus seruare pudoris,

Troades excipiunt, deploratosque receusent
 Priamidas, & quid dederit domus vna cruoris:
 Teque gemunt virgo, teque, ô modo regia coniux,
 Regia dicta parens, Asiae florentis imago,
 Nunc etiam praeda mala fors, quam victor Vlysses
 Esse suam nollit, nisi quod tamen Hectora partu
 Ediderat: dominum matri vix repperit Hector.
 Quae corpus complexa animae tam fortis inane,
 Quas toties patriae dederat, natisque viroque,
 Huic quoque dat lacrymas, lacrymas in vulnera
 fundit,

Osculaque ore tegit, consuetaque pectora plangit,
 Canitiemque suam concreto in sanguine verrês
 Plura quidem, sed & hæc laniato pectore dixit.

V.

*Lamentatio Hecubæ super obtruncata Polyxena,
 & conditione sua miserrima.*

Nata tuæ (quid enim superest) dolor vltime
 matris,

Nata iaces, videoque tuum, mea vulnera, pectus
 Et ne perdiderim quenquam sine cæde meorum,
 Tu quoque vulnus habes: at te (quia femina) rebar
 A ferro tutam: cecidisti & femina ferro,
 Totque tuos idem fratres, te perdidit idem
 Exitium Troiæ, nostrique orbator Achilles
 At postquam cecidit paridis, Phæbique sagittis.
 Nunc certè, dixi, non est me: uendus Achilles.
 Tunc quoque mi metuendus erat: cinis ipse sepulti
 In genus hoc sæuit: tumulo quoque sensimus hostes
 A Eacidae fructu fuit: iacet illion ingens,
 Euentuque graui finita est publica clades:
 Sed finita tamen: soli mihi Pergama restant,
 In cursuque meus dolor est, modo maxima rerum,
 Tot generis, natisque potens, nuribusque viroque,
 Nunc trahor exul, inops, tumultis cuncta me orant,
 Penelope munus: quæ me data pensa trahente n

Matribus ostendens Ithacis: hæc Hæctoris illa est
 Clara parens. hæc est, dicet, Priameia coniux.
 Postque tot amissos tu nunc, quæ sola leuabas
 Maternos luctus, hostilia busta piasti.
 Inferias hosti peperisti: quò ferrea restat?
 Quiduè moror? quo me seruas damnosa senectus?
 Quo dii crudeles, nisi uti noua funera cernam,
 Viuacem differtis anum? quis posse putaret
 Felicem Priamum post diruta Pergama dici?
 Felix morte sua est: nec te, mea nata, peremptam
 Aspicit, & vitam pariter, regnumque reliquit.
 At puto funeribus dotabere regia virgo,
 Condeturque tuum monimentis corpus auitis.
 Non hæc est fortuna domus: tibi munera matris
 Contingent fletus, peregrinæq; haustus arenæ.
 Omnia perdidimus; superest cur viuere tempus
 In breue sustineam, proles gratissima matri
 Nunc solus, quondam minimus de stirpe virili,
 Has datus Ismaro regi Polydorus in oras.
 Quid moror interea: crudelia funera lymphis
 Abluere: & sparsos immiti sanguine vultus?

VI.

*Hecuba corpus Polyxenæ ablutum ad littus pro-
 gressa, Polydori sui cadaver, confossum vulneribus
 reperit. Attonita stupet. Vltionē cogitat. Polymne-
 storem ad secretum colloquium euocat, Troadibus-
 que adiuantibus exoculat. Incessitur à Thracibus
 maledictis, & lapidibus. In canem vertitur. Mi-
 serantur eam dii omnes, Iuno quoque, alio-
 qui Troiano generi ini-
 mica.*

Dixit, & ad littus passū procedit anili,
 Albentes lacerata comas: date Troades urnā,
 Dixerat infelix, liquidas hauriret & vndas.
 Aspicit eiectum Polydori in littore corpus,
 Factaq; Threiciis ingentia vulnera telis.

Troa-

Troades exclamant: obmutuit illa dolore,
Et pariter vocem, lachrymasque introrsus ob-
ortas

Deuorat ipse dolor, duroque simillima saxo
Torpet & aduersa figit modo lumina terra:
Interdum toruos extollit ad æthera vultus:
Nunc positi spectat vultum, nunc vulnera nati,
Vulnera præcipue, seque armat, & instruit ira.
Qua simul exarsit, tanquam regina maneret,
Vlcisci statuit, poenæque in imagine tota est.
Vtq; furit, catulo lactante orbata leæna,
Signaque nacta pedum sequitur, quem non videt
hostem:

Sic Hecube postquam cum luctu miscuit iram,
Non oblita animorum, annorum oblita suorum,
Vadit ad artificem diræ Polymnestora cædis,
Colloquiumq; petit: nam se monstrare relictum
Velle latens illi, quod nato redderet aurum.
Credidit Odrysius, prædeque assuetus amore,
In secreta venit: tum blando callidus ore,
Tolle moras, Hecube, dixit; da munera nato:
Omne fore illius quod das, quod & ante dedisti,
Per superos iuro: spectat truculenta loquentem,
Falsaq; curantem, tumidaq; exæstuat ira,
Atque ita correpto, captiuarum agmina ma-
trum

Inuocat, & digitos in perfida lumina condit,
Expilatque genis oculos: FACIT IRA VA-
LENTEM;

Immergitq; manus: foedataq; sanguine fonti,
Non lumen (neque enim superest) loca luminis
haurit.

Clade sui Thracam gens irritata tyranni
Troada telorum, lapidumq; incessere iactu
Cœpit; at hæc missum rauco cum murmure
saxum

Morsibus insequitur, rictuque ad verba parato
Latrauit conata loqui: locus extat, & ex re

Nomen habet, veterumque diu memor illa ma-
lorum,

Tum quoque Sithonios vlulauit mœsta per agros
Illius Troiasque suos, hostesque Pelasgos,
Illius fortuna deos quoque meuerat omnes.
Sic omnes, vt & ipsa Iouis coniuxque sororque,
Euentus Hecubam meruisse negauerit illos.

VII.

*Non doluit Hecubam Aurora, quanquam in Troia-
nos propensa, cui ad dolorem, & mœrorem Memnon
filius ab Achille cæsus sufficiebat. Iouem hanc v-
nam gratiam reposit, vt cinis filij in aues conuerta-
tur. Factum, & aues illæ Memnonides dictæ singu-
lis annis ad monumentum Memnonis depugnantes
sanguine suo eidem parentant. Mater præterea
ad hoc mane lacrymis rorans, deside-
rium nati sui testifi-
catur.*

NON vacat Auroræ, quanquam iisdem fauerat
armis;

Cladibus, & casu Troiæq; Hecubæq; moueri,
Cura deam propior, luctusque domesticus angit
Memnonis amissi, Phrygijs quem lutea campis
Vidit Achillea pereuntem cuspide mater,
Vidit: & ille color, quo matutina rubeant
Tempora, palluerat, latuitque in nubibus æther.
At non impositos supremis ignibus artus
Sustinuit spectare parens; sed crine soluto,
Sicut erat, magni genibus procumbere non est
Dedignata Iouis, lachrymisque has addere voces,
Omnibus inferior, quas sustinet aureus æther
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per
orbem)

Diua tamen. veni, non vt delubra, diesque

Des mihi sacrificos, caliturasque ignibus aras.
Sitamen aspicias quantum tibi fœmina præ-
stem,

Tum cum luce noua, noctis confinia seruo,
Præmia danda putes. Sed non ea cura, neque hic
est

Nunc status Auroræ; meritos ut poscat honores.

Memnonis orba mei, venio. qui fortia frustra
Pro patruo tulit arma suo: primisque sub annis
Occidit à forti (Sic dii voluistis) Achille.

Da precor huic aliquem, solatia mortis, hono-
rem,

Summe deum rector, maternaque vulnera leni.

Iuppiter annuerat: cum Memnonis arduus alto

Gortuit ille rogos: nigrique volumina fumi

Infecere diem, veluti cum flumina natas

Exhalant nebulas, nec sol admittitur infrà.

Atra fauilla volat; glomerataque corpus in vnum

Densatur, faciemque capit, sumitque colorem,

Atque animam ex igni: leuitas sua præbuit alas.

Et primò similis volucris; mox vera volucris.

Insonuit pennis: pariter sonuere sorores

Innumera, quibus est eadem natalis origo.

Terque rogam lustrant: & consonus exit in auras

Ter plangor; quarto seducunt castra volatu.

Tunc duo diuersa populi de parte feroces

Bella gerunt; rostrisque & aduncis vnguibus iras

Exercent, alasque aduersaque pectora lassant,

Inferiæque cadunt cineri cognata sepulto

Corpora; seque viro forti meminere creatas.

Præpetibus subitis nomen facit autor, ab illo

Memnonides dictæ, cum sol duodena peregit

Signa, parentali moritura morte rebellant.

Ergo alijs latrasse Dymantida flebile visum
est:

Luctibus est Aurora suis intenta, piasque

Nunc quoque dat lacrymas. & toto rorat in orbe.

VIII.

*Vastata Troia, Æneas cum patre Anchise, &
 Ascanio filiolo profugit, Thraciaque relicta De-
 lum veniens, ab Antio rege beneuolè, ac benignè
 suscipitur. Ostendit illi vetera monumenta. Con-
 uuium celebrant. Narrat rex de quinque liberis
 suis. Filium Andrum insulam pro patre admimi-
 strare, cui Apollo augurium concesserit. Liberum
 dedisse suis quatuor filiabus, ut ab ipsis contacta in
 segetes, vvas, oleas mutarentur, Agamemnonem
 re comperta, ut exercitui suo consuleret, eas ab-
 strahere tentauisse. Sed in Euboeam duas, toti-
 dem in Andrum insulas aufugisse. Ibi à fratre tra-
 ditas quidem, verùm illas ne constrictæ vin-
 culis inde raperentur Liberum inuo-
 casse, cuius ope in columbas
 versæ sint.*

Non tamen euersam Troiæ cum mœnibus
 esse

Spem quoque fata sinunt. Sacra, & sacra alte-
 ra fatrem

Fert humeris venerabile onus Cythereius heros;
 De tantisq; opibus prædam prius eligit illam
 Ascaniumque suum; profugaque per æquora
 classe

Fertur ab Antandro; scelerataq; littora Thracum,
 Et Polydoræo manantem sanguine terram
 Liquit, & vtilibus ventis, æstuque secundo
 Intrat Aollineam socijs comitantibus urbem,
 Hunc Anius, quo rege homines, antistite Phœ-
 bus

Rite colebatur temploq; domoq; recepit,
 Urbemq; ostendit, delubraq; nota, duasq;
 Latone quondam stirpes pariente retentas:

Thu-

Thure dato flammis, vinoq; in tura profuso,
 Cæsarumque bouum fibris de more crematis,
 Regia tecta petunt, positisque; tapetibus altis
 Munera cum liquido capiunt Cerealia Baccho:
 Tunc pius Anchises: ô hoëbi lecte sacerdos
 Fallor? an & natum, cum primum hæc mœnia
 vidi,

Bisque duas natas, quantum reminiscor, ha-
 bebas?

Huic Anius niueis circumdata tempora vittis
 Concutiens, & tristis, ait; non falleris, heros
 Maximè: vidisti natorum quinque parentem.
 Quem nunc (TANTA HOMINES RERVM
 INCONSTANTIA VERSAT)

Panè vides orbem. Quod enim mihi filius ab-
 sens

Auxilium? quem dicta suo de nomine tellus
 Audros habet, pro patre locumque & regna te-
 nentem:

Delius augurium dedit huic, dedit altera Liber
 Fœmineæ stirpi voto maiora, fideque
 Munera: nam tactu natarum cuncta mearum
 In segetem, laticemque meri, baccamque Mi-
 neræ

Transformabantur: diuesque erat vsus in illis.
 Hoc vbi cognouit Troiaë populator Atrides
 (Ne non ex aliqua vestram sensisse procellam
 Nos quoque parte putes) armorum viribus vsus
 Abstrahit inuitas gremio genitoris, alantque
 Imperat Argolicam cœlesti munere classem.
 Effugiunt quò quæq; potest. Eubœa duabus,
 Et totidem natis Andros fraterna petita est.
 Miles adest, & ni dedantur, bella minatur.
 Victa metu pietas confortia corpora poenæ
 Reddidit, & timido posles ignoscere fratri.
 Non hic Aeneas, non qui descenderet Andron
 Hector erat, per quos decimum durastis in an-
 num,

Iamque

Iamque parabantur ca. tiuis vincla lacertis.
 Illæ & tollentes etiamnum libera cælo
 Brachia, Bacche pater, fer opem, dixere: tulit que
 Muneris autor opem: (si miro perdere more
 Ferre vocatur opem) nec quâ ratione figuram
 Perdiderint, potui scire, aut nunc dicere pos-
 sum.

Summa mali nota est: pennas sumpserè, tuæque
 Coniugis in volucres niueas abiêre columbas.

IX.

*Consulto oraculo Anius hospites suos in Cretam di-
 mittit, datis acceptisque vicissim muneribus. Cela-
 tura crateris. Inde suborta pestilentia in Italiam
 tendentes, ad strophadas accedunt. Hinc ad Ambra-
 ciam appellantur post Chaoniam, & Corcyram præ-
 teruecti Epirum tenent, & Buthroti ex Heleni va-
 ticio sibi ventura cognoscunt. Potiuntur tandem
 Sicilia. cui tria promontoria, Pachynus, Lilybæus,
 Pelorus. Additur de Gharybdis, & scyllæ fabula,
 & Galathæ de Polyphemo querimo-
 nia, suspiria, & lary-
 mæ.*

TAlibus, atque aliis postquam conuiuia dictis
 Implerunt, mensa somnum petiêre remota:
 Cumque diè surgunt, adeuntque oracula
 Phœbi.

Qui petere antiquam matrem, cognataque iussit
 Littora prosequitur rex, & dat munus ituris:
 Anchisæ sceptrum: chlamydem, pharetramque
 nepori,

Craterem AEnæ, quem quondam miserat illi
 Hospes ab Aonijs Iheres Ismenius oris.

Miserat hunc illi Therfes: fabr icauerat Alcom
 Myleus, & longo calauerat argumento.

Vrbs erat; & septem posset ostendere portas,

Hæ pro nomine erant; & quæ foret illa, docebant.
 Ante urbem exequiæ, tumuliq̃ue, ignesq̃ue, rogiq̃;
 Effusæq̃ue comas, & apertæ pectora matres
 Significant luctum; Nymphæ quoque flere videntur,

Siccatosq̃ue queri fontes, sine frondibus arbor
 Nuda rigent: lambunt arentia saxa capellæ.
 Ecce facit mediis natas ab Orione Thebis,
 Ilanc non fæmineum iugulare dare pectus aperto.
 Illam demisso per fortia pectora telo
 Pro populo cecidisse suo: pulchrisq̃ue per urbem
 Funeribus ferri, celebriq̃ue in parte cremari:
 Tum de virginea geminos exire fauilla,
 Ne genus intereat, iuuenes, quos fama Coronas
 Nominat, & cineri materno ducere pompam,
 Hactenus antiquo signis fulgentibus ære
 Summus inaurato crater erat asper acantho.
 Nec leuiora datis Troiani dona remittunt,
 Dantq̃ue sacerdoti custodem thuris acerram;
 Dant pateram, claramq̃ue auro, gemmisq̃ue coronam.

Inde recordati Teucros à sanguine Teucris
 Ducere principium, Cretam tenuère: lociq̃ue
 Ferre diu nequière Iouem; centumq̃ue relictis
 Urbibus, Ausonios optant contingere portus.
 Sauii hyems, iactatq̃ue viros; Strophadamq̃ue receptos

Portibus in fidis exterruit ales Aëлло.
 Etiam Dulichios portus, Ithacamq̃ue, Samum-
 que,

Neritiasq̃ue domos, regnum fallacis Ulyssæi,
 Prætereunt vecti: certamq̃ue litē deorum
 Ambraciam, versiq̃ue vident sub imagine saxum
 Iudicis, Actiaco quæ nunc ab Apolline nota est.
 Vocalemq̃ue sua terram Dodonida quercu,
 Chaoniosq̃ue sinus: vbi nati rege Molosso
 Impia subiectis fugere incendia pennis.
 Proxima Phæacum felicibus obsita pomis

Rura petunt, Epiros ab his regnataque vati
 Buthrotos Phrygio, simulataque Troia tenetur:
 Vnde futurorum certi, quæ cuncta fideli
 Priamides Helenus monitu prædixerat, intrant
 Sicaniam. tribus hæc excurrit in æquora linguis,
 E quibus imbriferos versa est Pachynos ad Au-
 stros,

Mollibus expositum Zephyris Lilybæon; ad Ar-
 ctos

Æquoris expertes spectat Boreamque Peloros.
 Hanc subeunt Teucris remis, æstuque secundo,
 Sub noctem potitur Zancleæ classis arena.

Scylla latus dextrum, læum irrequieta Cha-
 rybdis:

Infestat: vorat hæc raptas, reuomitque carinas:
 Illa feris atram canibus succingitur aluum

Virginis ora gerens, & (si non omnia vates
 Ficta reliquerunt) aliquo quoque tempore virgo:

Hanc multi petiêre proci, quibus illa repulsis
 Ad pelagi Nymphas, pelagi gratissima Nymphis
 Ibat, & elusos iuuenum narrabat amores:

Cui dum pectendos præbet Galatea capillos:
 Talibus alloquitur, referens suspiria dictis:

Te tamen ô virgo genus haud immite virorum
 Expetit, utque facis, potes his impune negare:

At mihi, cui pater est Nereus, quam cæcula Doris
 Enixa est, quæ sum turba quoque; tata sororum,

Non nisi per luctus licuit Cyclopis amorem

Effugere, & lachrymæ vocem impediêre loquen-
 tis,

Quas ubi marmoreo deterfit pollice virgo,

Et solata dea est, refer ô charissima dixit,

Neve tui causam tege, sum tibi fida, doloris.

Nereis his contra refecuta Crateide natam est.

X.

*Quomodo deformissimus ille Cyclops sese Galatæ
à se alienissimæ placere studuerit Quomodo Tele-
mum augurem, sibi de oculo ab Ulyssæ eruendo
prænuntiantem irriserit. De eius inambula-
tione, in collem ascensu baculo, fistu-
la arundinea sonan-
tissima.*

— PRO QVANTA POTENTIA
REGNI

EST VENVS ALMA TVI? nempe ille
immitis, & ipsis

Horrendus syluis, & visus ab hospite nullo
Impune, & magni cum dijs contemptor olympi,
Quid sit amor, sentit: nostriq; cupidine captus
Vritur, oblitus pecorum, antroꝝq; suorum.
Iamq; tibi formæ, iamq; est tibi cura placendi:
Iam rigidos pectis rastris, Polypheme capillos:
Iam libet hirsutam tibi falce recidere barbam,
Et spectare feros in aqua, & componere vultus.
Cædis amor, feritasq; sitisq; immensa cruoris
Cessant, & tutæ veniunt, abeantq; carinæ.
Telemus interea Siculum delatus in æquor,
Telemus Eurymedos, quem nulla fefellerat ales,
Terribilem Polyphemon adit: lumenq; quod
vnum

Fronte gerit media, rapiet tibi, dixit Ulysses.
Risit: & ô vatum stolidissime, falleris, inquit:
Altera iam rapuit. sic frustra vera monentem
Spernit: & aut gradicus ingenti littora passu
Degrauat: aut fessus sub opaca reuertitur antra.
Prominet in pontum Cuneatus acumine longo
Collis: vtrumq; latus circumfluit æquoris vnda.
Huc verus ascendit Cyclops, mediusq; resedit.
Lanigeræ pecudes nullo ducente secutæ.
Cui postquam pinus, baculi quæ præbuit vsum

Ante

Ante pedes posita est, antennis apta ferendis.
 Sumptaq; arundinibus compacta est fistula centū
 Senferunt toti pastoris sibila montes;
 Senferunt vnda: latitans ego rupe, meamque
 Germanam iuxta residens procul, auribus hausi
 Talia dicta me is, auditaque verba notavi.

XI.

Cantilena Polyphemi amationem continet illa quidem, veruntamen ita conceptam, iisque & sententiis & verbis contextam, ut verendum non videatur ne quem etiam adolescentiorem nimium titillent, & vrant tam agrestes, & rusticae blanditiae. Multum interest, inquiunt viri quidam doctissimi, & Poetae eximij, quos consulimus, qua mente quidque, quo styli colore pingatur. Quid. ni fallimur, dum Polyphemum amore insanientem, & ita cantantem inducit, risum potius captavit. Informis cyclops, corpore vastus, fetis horridus, moribus importunus, ipso in amore stolide ferox, inter lenocinij blandimenta ferus, ferreus, minis asper, quem omnes amores, & veneres oderant, & à quo non improbula Galatea longius, quam omnis abhorret humanitas, is inquam ineptissimus amator, quavis sibi pulcher ipse sit, sibi que non male, videlicet cum hirco grauius oleat, olere videatur, profecto non magis suo illo truci cantu, ridiculaque illae stridulae fistulae cantilena delinierit aures aut tuas, aut meas, aut cuiusquam, qui si natum hominem recordetur, quam acuto stridore ferra, quam fluctu fremitus increbrescens exasperati maris. facie pecudem illam immanem nimis elegantem, ac blandiloquentem putes, Audiemus

*diemus nunc lepores, & urbanitates cyclopi cas; quæ
non magis intima sculpūt, quā blanditiæ illæ pasto-
ralis in Eclogis Maronianis, quas etiā pueri legunt.*

Candidior folio niuei Galatea ligustri,
Floridior prato, longa procerior alno,
Splendidior vitro, tenero lasciuior hœdo,
Lœuior assidue detritis æquore conchis:
Solibus hybernis, æstiuæ gratior vmbra,
Nobilior pomis, platano conspectior alta,
Lucidior glacie, matura dulcior vua,
Mollior & cygni plumis, & lacte coactæ,
Et, si non fugias, riguo formosior horto.
Sœuior indomitis eadem Galatea iuencis,
Durior annosa quercu, fallacior vndis,
Lentior & salicis virgis, & vitibus albis:
His immobilior scopulis, violentior amne,
Laudatæ pauone superbior, actior igni,
Asperior tribulis, foeta truculentior vrsa,
Surdior æquoribus, calcato immitior hydro:
Et (quod præcipue, si possem, demere vellem)
Non tantum ceruo claris larratibus actæ,
Verum etiam ventis, volucrique fugacior aura.

XII.

*Hæcenus mira antitheta laudis & reprehensionis.
sequitur ostentatio diuitiarū, quib vel Græcū superat.*

AT, bene si noris, pigeat fugisse, morasque
Ipsa tuas damnes, & me retinere labores.
Sunt mihi pars monti viuo pendentia saxo
Antra, quibus nec sol medio sentitur in æstu,
Nec sentitur hyems: sunt poma grauantia ramos;
Sunt auro similes longis in vitibus vux,
Sunt & purpureæ: tibi & has feruamus, & illas.
Ipsa tuis manibus syluestri nata sub vmbra
Mollia fraga leges: ipsa autumnalia corna,
Prunaque non solum nigro liuentia succo,
Verum etiam generosa, nouasque imitantia ceras.
Nec tibi castaneæ me coniuge, nec tibi deerunt
Arbuti

Arbutei foetus, omnis tibi seruiet arbos.

Hoc pecus omne meum est : multæ quoque valli-
bus errant,

Multas sylua tegit; multæ stabulantur in antris:
Nec (si fortè roges) possem tibi dicere , quot
sunt.

PAUPERIS EST NUMERARE PECVS,
de laudibus harum

Nil mihi credideris: præsens potes ipsa videre,
Vt vix sustineant distantum cruribus vber.

Sunt foetura minor tepidis in ouilibus agni:
Sunt quoque par ætas alijs in ouilibus hædi.

Lac mihi semper adest niueum ; pars inde bi-
benda

Servatur: partem liquefacta coagula durant.

Nec tibi deliciæ faciles, vulgataque tantum
Munera contingent: damæ, leporesque, capræ-
que,

Parque columbarum, demptusve cacumine
nidus.

Inueni geminos, qui tecum ludere possint

Inter se similes, vix vt dignoscere possis,

Villosæ catulos in summis montibus vrsæ:

Inueni: & nixi, dominæ seruabimus istos.

Iam modo caruleo nitidum caput exere ponto,

Iam Galatea veni, nec munera despice nostra.

XII.

*Nunc etiam se illi commendat . A fama, si mo-
dò credimus, à magnitudine corporis, qua Iouem
antecellat, à comarum densitate, à corporis to-
tius hirsutie. μὲν οὖν Δαλμῖαν excussit. A ge-
nere, quippe cui pater Neptu-
nus, maris domi-*

nus.

Certè ego noui, liquidaque in imagine vidi
Nuper aquæ, placuitq; mihi mea forma videti.
Aspice

Aspice sim quantus, non est hoc corpore maior
 Iuppiter in cælo: nam vos narrare soletis
 Nescio quē regnare Iouem) coma plurima toruos
 Prominet in vultus, humerosq; vt lucus obumbrat
 Nec mea quod duris horrent densissima setis
 Corpora, turpe puta, turpis sine frondibus arbor
 Turpis equus, nisi colla iubæ flauentia velent.
 Pluma tegit volucres: ouibus sua lana decori est.
 Barba viros, hirtæque decent in corpore setæ.
 Vnum est in media lumen mihi fronte, sed instar
 Ingentis clypei quid? non hæc omnia magno
 Sol videt e cælo? solistamen vnicus orbis,
 Adde quod in vestro genitor meus æquore regnat
 Hunc tibi do socerum.

XIV.

*Glaucus scyllæ admiranti narrat quis fuerit, &
 quo pacto hanc speciem adeptus, Deus mari-
 nus euaserit. Nihilominus repulsam
 fert, & furit im-
 probus.*

ECce fretum scindens alti nouus incola ponti.
 Nuper in Euboica versis Anthedone membris
 Glaucus adest, visæq; cupidine virginis ardet:
 Et quæcunque putat fugientem posse morari,
 Verba refert: fugit illa tamen, veloxque timore
 Peruenit in summum positi prope littora montis,
 Ante fretum est ingens apicem coniectus in vnū
 Longa suo arboribus conuexus ad æquora vertex,
 Constitit hic, & ruta loco monstrumne, deusne.
 Ille sit ignorans, admiraturque colorem,
 Casariamq; humeros subiectaq; terga tegentem,
 Vltimaque excipiat quod tortilis inguina piscis.
 Sensit, & innitens quæ stabat proxima moli,
 Non ego prodigium, nec sum fera bellua, virgo,
 Sed Deus, inquit, aquæ: nec maius in æquore pro-
 tens

Ius habet, & Triton, Athamantiadesq; Palæmon.
 Antetamen mortalis eram: sed scilicet altis
 Deditus æquoribus, tantum exercebar in illis,
 Nam modo ducebam ducentia retia pisces:
 Nunc in mole sedens moderabar arundine li-
 num.

Sunt viridi prato confinia littora, quorum
 Altera pars vndis, pars altera cingitur herbis:
 Quas neque cornigeræ morfu læsere iuuenæ;
 Nec placidæ carpistis oves, hirtæue capellæ;
 Non apis inde tulit collectos sedula flores;
 Non data sunt capiti genialia festa; nec va-
 quam

Falciferæ secūnere manus ego primus in illo
 Cespite confedi, dum lina madentia sicco.
 Utque recensere captiuos ordine pisces,
 Insuper exposui, quos aut in retia casus,
 Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
 Res similis fictæ: SED QUID MIHI FIN-
 GERE PRODEST?

Gramine contacto cœpit mea præda moueri.
 Et motare latus, terraque ut in æquore niti,
 Dumque moror, mirorque simul, fugit omnis in
 vndas

Turba suas, dominumque nouum, littusque re-
 linquunt.

Obstupui, dubitoque diu, causamque requiro,
 Num deus hæc aliquis, num succus fecerit herbæ.
 Quæ tamen has, inquam, vires habet herba? ma-
 nuque

Pabula decerpsi, decerptaque dente momordi.
 Vix bene combiberant ignotos guttura succos,
 Cum subito trepidare intus præcordia sensi:
 Alteriusque rapi naturæ pectus amore.
 Nec potui restare diu, repetendaque nunquam
 Terra vale dixi; corpusque sub æquore merfi,
 Dij maris exceptum socio dignantur honore.
 Utque mihi quæcunque feram mortalia, demant,

Oceanum, Tethynque rogant, ego lustror ab illis
 Et purgante nefas nouies mihi carmine dicto
 Pectora fluminibus iubeor supponere centum.
 Nec mora; diuersis lapsi de partibus amnes,
 Totaque vertuntur supra caput æquora nostrum:
 Quæ postquam redeunt, alium me corpore toto,
 Ac fueram nuper, nec eundem mente recepi.
 Hactenus acta tibi possum memoranda referre:
 Hactenus & memini; nec mens mea cætera sensit.
 Hanc ego tum primum viridem ferrugine bar-
 bam,
 Cæsariemque meam, quam longa per æquora
 verro,
 Ingentesque humeros, & cerula brachia vidi,
 Cruraque pinnigero curuata nouissima pisce
 Quid tamen hæc species? quid diis placuisse ma-
 rinis?
 Quid iuuat esse deum, si tu non tangeris istis?
 Talia dicentem, & dicturum plura reliquit
 Scylla deum: furit ille, irritatusque repulsa
 Prodigiola petit Titanidos atria Circes.

ELECTORVM EX METAMOR- PHOSI

LIBER DECIMVS QVARTVS.

SECTIO. I.

*Ab aditu ipso Italiae Aeneas in Libyam tempestate
repulsus, à Didone Carthaginis regina hospitio
liberali excipitur. Ob eius discessum se in gladium
induit. in Siciliam reuertitur. Varia loca præterue-
bitur, in iis Pithecusas insulas, quarum in-
digenas fraudulentos, & periuros
Iuppiter in simias con-
uertit.*

HVnc ubi Troianæ remis auidamque Charyb-
dim

Euicere rates, cum iam propè littus adef-
sent

Ausoniam, Libycas vento referuntur ad oras,
Excipit Aenean illic animoque domoque
Non bene dissidium Phrygiæ latura mariti
Sidonis: inque pyra sacri sub imagine facta
Incubuit ferro, deceptaque decipit omnes.
Rursus arenosæ fugiens noua moenia terræ
Ad sedes Erycis. fidumque relatus Acesten
Sacrificat, tumulumque sui genitoris honorat.
Quasque rates Iris Iunonia pæne cremarat,
Solvit, & Hippotadæ regnum, terrasque ca-
lenti,
Sulphure fumantes, Archiloiadumque relin-
quit

Sirenum

Sirenum scopulos, orbataque præside pinus
 In arimen, Prochytenque legit steriliq̃ue locatas
 Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas.
 Quippe deum genitor fraudem, & periuria quon-
 dam

Cercopum exosus, gentisque admissa dolosa
 In deforme viros animal mutauit, vt ijdem
 Dissimiles homini possent, similesque videri,
 Membraque contraxit, à narisque fronte remissas
 Contudit, & rugis perarauit anilibus ora.
 Totaque velatos flauenti corpora villo
 Misit in has sedes: nec non prius abstulit vsum
 Verborum, & nata dira in periuria lingua.
 Posse queri tantum rauco stridore reliquit.

II.

*Ad antrum Sibyllæ Cumeæ deuenit Æneas, cuius
 ductu conuenire apud inferos patrem cupit. Laudat
 virum, ducem se fore spondet. Ramum quem gestet
 demonstrat. Descenditur. Audit, & cognoscit quæ
 in sexto Æneid Virgil. latè exsequitur. In reditu
 diuinos ei honores, vt optimè de se merita,
 vt homo gratissimus pro-
 mittit.*

HAS vbi præteriit, & Parthenopeia dextra
 Mœnia deferuit, læua de parte canori
 Aeolidæ tumulum, & loca foeta palustribus
 vndis,

Littora Cumarum, viuacisque antra Sibyllæ
 Intrat, & vt manes adeat per auerna paternos
 Orat. at illa diu vultum tellure moratum
 Erexit, tandemque Deo furibunda recepto,
 Magna petis, dixit, vir factus maxime cuius
 Dexterâ per ferrum est, pietas spectata per ignes,
 Pone tamen, Troiane, metum potiùre potitis,

Elyfiasque domos, & regna nouissima mundi
 Me duce cognosces, simulacraque chara parentis:
 IN VIA VIRTUTI NULLA EST VIA,
 DIXIT, ET AVRO.

Fulgentem ramum sylua Iuconis auerna
 Monstrauit, iussitque suo diuelleretrunco.
 Paruit Aeneas, & formidabilis Orci
 Vidit opes, atavosque suos, vmbraque senilem
 Magnanimi Anchisæ: didicit quoque iura loco-
 rum,

Quæque nouis essent adeunda pericula bellis.
 Inde ferens lassos aduerso tramite passus,
 Cum duce Cumæa fallit sermone laborem.
 Dumque iter horrendum per opaca crepuscula
 carpit,

Seu dea tu præsens, seu diis gratissima, dixit,
 Numinis instar eris semper mihi, meque fatebor
 Muneris esse tui, quæ me loca mortis adire,
 Quæ loca me visa voluisti euadere mortis.
 Pro quibus aërias meritis euectus ad auras,
 Tempia tibi statuam, tribuam tibi thuris hono-
 res.

III.

*Sibylla promissos honores, vt se maiores, ingenuè
 deprecatur, & aperit, quemadmodum virginittis
 conseruandæ studio oblatam cum perpetua iuuentute
 immortalitatem contempserit, & tamen im-
 mensam senectutem, quam nunc in-
 grediatur, adeptâ sit.*

Respicit hunc vates, & suspiratibus haustis,
 Nec dea sum, dixit, nec sacri thuris honore
 Humanum dignare caput. neu nescius erres,
 Lux æterna mihi, carituraque fine dabatur,
 Si mea virginitas Phœbo patuisset amanti,
 Dum tamen hanc sperat, dum præcorrumpere
 donis.

Me cupit, elige, ait, virgo Cumæa, quid optes,
 Optatis potiùre tuis ego pulueris hausti
 Ostendēs cumulum, quot haberet corpora pulvis,
 Tot mihi natales contingere vana rogavi.
 Excidit ut peterē iuvenes quoq; protinus annos,
 Hos tamen ille mihi dabat, æternamq; iuventam,
 Si Venerem paterer. contempto munere Phœbi
 Intuba permaneo; sed iam felicior ætas
 Terga dedit, tremuloque gradu venit ægra sene-
 ctus,

Quæ patienda diu est: nam iam mihi sæcula se-
 ptem

Acta vides; superest numeros ut pulueris æquem.
 Tercentum menses, tercentum multa videre,
 Tempus erit, cum de tanto me corpore parvam
 Longa dies faciet, consumptaq; membra senecta,
 Ad minimū redigentur orus. nec amata videbor,
 Nec placuisse deo: Phœbus quoque forsitan ipse
 Vel non agnoscet, vel d'lexisse negabit,
 Vsq; adeo mutata ferar. nullique videnda;
 Voce tamen noscar: vocem mihi fata relinquent.

IV.

Emersus ab infernis sedibus Æneas ad Caietam (sic à nutrice sua postmodum dictam) illic Macareum de sociis Ulyssis vnum reperit. Is Achæmenidem Græcum hominem, comitem suum inter Æneæ classarios agnoscit. Querit de conditione ipsius. Achæmenides beneficium Æneæ erga se amplissimè prædicat, ac de Polyphemi crudelitate, & sorte sua pluribus verbis memorat, contraque fortunam, quam Macareus expertus sit, nosse desiderat.

TAlia conuexum per iter memorante Si-
 bylla,
 Sedibus Euboicam stygiis emergit in urbem

Troius Aeneas, sacrisque ex more litatis,
 Littora adit, nondum nutricis habentia nomen.
 Hic quoque substitit post tædia longa laborum
 Neritius Macareus comes experientis Vlyssæi:
 Desertum quondam medijs in rupibus Aetnæ
 Noscit Achæmeniden, improuisoque repertum
 Viuere miratus. Quis te casusve, Deusve
 Seruat Archemenide? cur, inquit, barbarâ, Graium
 Prora vehit? petitur vestra quæ terra carina?
 Talia quærenti iam non hirsutus amictu,
 Iam fuus, & spinis conferto tegmine nullis
 Fatur Achæmenides iterum Polyphemon, & illos
 Aspiciam fluidos humano sanguine rictus,
 Hæc mihi ni potior domus est, Ithacique carina;
 Si minus Aeneam veneror genitore: nec vn-
 quam

Esse satis potero (præstem licet omnia) gratus.
 Quod loquor, & spiro, cœlumque, & lumina solis
 Aspicio (possumne ingratus & immemor esse)
 Ille dedit: quod non anima hæc Cyclopi in ora
 Venit: & ut lumen iam nunc vitale relinquam,
 Ut tumulo, aut certe non illa condar in aluo:
 Quid mihi tunc animi, nisi quod timor abstulit
 omnem

Sensum, animumque, fuit? cum vos petere alta re-
 lictus

AEquora conspexi, volui inclamare, sed hosti
 Prodere me timui: vester quoque clamor Vlyssæi
 Pæne rati nocuit. Vidi cum monte reuulsum
 Immanem scopulum medias permisit in vndas,
 Vidi iterum veluti tormenti viribus acta
 Vasta giganteo iaculantem saxa lacerto.
 Et ne deprimeret fluctusve lapisve carinam
 Pertimui, iam me non esse oblitus in illa.
 Ut verò fuga vos ab acerba morte reduxit,
 Ille quidem totam gemibundus obambulat Aet-
 nam,

Prætentatque manu sylvas, & luminis orbus

Rupibus incurfat, foedataque brachia tabo,
 In mare protendens gentem execratus Achiuam,
 Atque ait: O si quis referat mihi casus Vlyſſem,
 Aut aliquem ex ſocijs, in quem mea ſæuiat ira.
 Viſcera cuius edam, cuius viuentia dextra
 Membra mea laniem, cuius mihi ſanguis inundet
 Guttur, & elifi trepident ſubdentibus artus,
 Quam nullum, aut leue ſit damnum mihi lucis a-
 dempta?

Hæc & plura ferox; me luridus occupat horror
 Spectantem vultus, etiamnum cæde madentes,
 Crudelesque manus, & inanem luminis orbem,
 Membraque, & humano concretam ſanguine bar-
 bam, (loris,
 Morſerat ante oculos; nimiumque habet ipſa do-
 Et iam preſurum, iam nunc mea viſcera rebar
 In ſua merſurum: menti que hærebat imago
 Temporis illius, quo vidi bina meorum
 Ter quater affligi ſociorum corpora terræ.
 Cum ſuper ipſe iacens hirsuti more leonis,
 Viſceraque & carnes, cumque albis oſſa medullis,
 Semianimesque artus auidam cõdebat in aluum.
 Me tremor inuaſit: ſtabam ſine ſanguine mœſtus,
 Mandentemque videns, eiectantemque cruentas
 Ore dapes, & fruſta mero glomerata vomentem.
 Talia fingebam miſero mihi fata parati;
 Perque dies latitans multos, omnemque tremi-
 ſcens

Ad ſtrepitum, mortemque timens, cupidusque
 moriri;

Glande famem pellens, & miſta frondibus herba,
 Solus, inops, exſpes, le ho, pæneque relictus
 Hanc procul aſpexi longo peſt tempore nauem,
 Orauique ſugam geſtu, ad littuſque cucurri:
 Et moui, Graiumque ratis Troiana recepit.
 Tu quoque pande tuos, comitum gratiſſime, ca-
 ſus,

Et ducis, & turba, quæ tecum eſt credita ponto

V.

Ab Æolo Vlysses ventos vtri inclusos accepit. Socij
 rati aurum ibi esse, vtrem reserant, ventisque erum-
 pentibus ad portum repelluntur. Inde ad Lestrygo-
 nas perueniunt, vbi regnabat Antiphates homo,
 vel fera potius immanissima. Mittitur ad eum
 Macareus cum duobus sociis, quorum vnum deuo-
 rat, & suorū concitata multitudo naues saxis, &
 arborum truncis coniectis mergit: vna salua, in qua
 Vlysses, Circæum appulsa est. A quo loco, propter
 Circen Macareus Æneam absterret, exponens
 porro quemadmodum ipse cum 21. so-
 ciis ex delectu deam ad-
 ierit.

Æolon ille refert Thusco regnare profundo,
 ÆEolon Hippotaden, cohibentem carcere
 ventos:

Quos bouis inclusos tergo (memorabile munus)
 Dulichium sumpsisse ducem, flatuque secundo
 Lucibus isse nouem, & terram aspexisse petitam
 Proxima post nonam cum sese Aurora moueret,
 Inuidia socios, prædæque cupidine victos,
 Esse ratos aurum, dempsisse ligamina ventis:
 Cum quibus isse retro, per quas modo venerat
 vndas,

ÆEolique ratem portus repetisse tyranni.
 Inde Lami veterem Læstrygonis, inquit, in urbem
 Venimus: Antiphates terra regnabat in illa.
 Missus ad hunc ego sum, numero comitâte duorū:
 Vixque fugâ quæ sita salus, comitique mihi que
 Tertius è nobis Læstrygonis impia tinxit
 Ora cruore suo fugientibus instat, & agmen
 Concitat Antiphates. coeunt; & saxa, trabesque
 Coniiciunt, merguntq; viros, mergunt q; carinas
 Vna tamen, quæ nos, ipsumque vehibat Vlyf-
 sem,

Effugit: amissa sociorum parte, dolentes,
 Multaque conquesti terris allabimur illis:
 Quas procul hinc cernis: procul hinc (mihi crede)
 videnda

Insula visa mihi: tuque ô iustissime Troum,
 Nare dea (NEQVE ENIM FINITO MAR-
 TE VOCANDVS
 HOSTIS ES, AENEAE) moneo, fuge littora
 Circes.

Nos quoque Circeæ religata in littore pinu
 Antiphatae memores, immanisfuetique Cyclopis
 Ire negabamus, sed tecta ignota subire,
 Sorte sumus lecti: fors me, fidumque Politen,
 Eurylochumque simul, nimique Elpenora vini,
 Bisque nouem socios Circeæ ad moenia misit.

VI.

Bestiæ in atrio domus Circeæ Ad dominam deducuntur. Eius grauitas, habitus, gynæceum, opus, humanitas in aduenas. Quibus ex rebus portionem illis miscuerit. Qua hausta versi omnes in porcos præter Eurylochum. Monita Mercurij, & flos donatus Vlyssen tutum præstiterunt, Porrigentem poculum, & virga caput permulcere volentem stricto ense ab se abegit. Datur mutua fides. Initur coniugium. Pro dote restituntur in statum pristinum socij singulari cærimonia. Gratias agunt. Annum ibi hærent. Multa vident, & miranda audiunt.

*Ex quadam famularum Macareus mutationem Pici in
 auem discit.*

QUæ simul attigimus, stetimusque in limine
 tecti

Mille lupi, mistique lupis, vrsique, leæque,
 Occursu fecere metum: sed nulla timenda,
 Nullaque erat nostro factura in corpore vulnus.

Quin etiam blandas mouere per aëra caudas,
 Nostraque adulantes comitant vestigia, donec
 Excipiunt famulae, perque atria marmore tecta
 Ad dominam ducunt, pulchro sedet illa recessu
 Sublimi folio: pallamque induta nitentem,
 Insuper aurato circumuelatur amictu.
 Nereides, Nymphaeque simul, quæ vellera motis
 Nulla trahunt digitis, nec fila sequentia ducunt,
 Gramina disponunt; sparsoque sine ordine flores
 Secernunt calathis; variasque coloribus herbas.
 Ipsa, quod hæ faciunt opus exigit; ipsa quis usus,
 Quoque sit in folio, quæ sit concordia mistis
 Nouit, & aduertens, penfas examinat herbas.
 Hæc ubi nos vidit, dicta, acceptaque salute,
 Diffudit vultus, & reddidit omnia votis.
 Nec mora; misceri tostis iubet ordea grani
 Mellaque, vimque meri, & cum lacte coagula passo.
 Quique sub hæ lateant furtim dulcedine, succos
 Adjicit: accipimus sacra data pocula dextra.
 Quæ simul ærenti sitientes haufimus ore,
 Et tetigit virga summos dea dira capillos,
 Et pudet, & referam, setis horrescere coepi:
 Nec iam posse queri, pro verbis edere raucum
 Murmur, & in terram toto procumbere vultu,
 Osque meum sensi pando occalescere rostro;
 Colla tumere toris, & quâ modo pocula parte
 Sumpta mihi fuerant, illâ vestigia feci.
 Cumque eadem passis (tantum medicamina pos-
 sunt)
 Claudor in antra. Suis solum caruisse figura
 Vidimus Eurylochum: solus data pocula fugit:
 Quæ nisi vitasset, pecoris pars vna fuisset
 Nunc quoque setigeri nec tantæ cladis ab illo
 Certior ad Circen ultor venisset Vlysses.
 Pacifer huic dederat florem Cyllenius album,
 Moly vocant superi: nigra radice tenetur.
 Tutus eo, monitisque simul coelestibus intrat

Ille domum Circes, & ad infidiosa vocatus
 Pocula conantem virga mulcere capillos
 Reppulit: & stricto pauidam deterruit ense.
 Inde fides dextraque data, thalamoque receptus.
 Coniugij dotem sociorum corpora poscit.
 Spargimur ignota succis melioribus herba:
 Percutimurque caput conuersa verbere virga:
 Verbaque dicuntur dictis contraria verbis
 Quò magis illa canit, magis hoc tellure leuati
 Erigimur; setaque cadunt, bifidosque relinquit
 Rima pedes: redeunt humeri, & subiecta lacertis
 Brachia sunt; flentem flētes complectimur illum.
 Hæremusque ducis collo: nec verba locuti
 Vlla priora sumus, quàm nos testantia gratos.
 Annua nos illic tenuit mora; multaque præsens
 Tempore tam longo vidi: multa auribus hausi.
 Hoc quoque cum multis, quod clam mihi rettulit
 lit vna

Quattuor è famulis ad talia sacra paratis.
 Cum duce namque meo Circe dum sola, moratur,

Illa mihi niueo factum de marmore signum
 Ostendens iuuenile, gerens in vertice Picum
 Aede sacra positum, multisque insigne coronis,
 Quis foret, & quare sacra coleretur in æde,
 Cur hanc ferret auem, quærenti, & scire volenti,
 Accipe, ait, Macareu, dominaque potentia quæ sit
 Hinc quoque discite meæ, tu dictis adijce mentem.

VII.

Picus Saturno genitus Latij rex, inuenis facie & animo insignis, venationib; delectabatur. Quem Circe cum expugnare mollissimis precibus non posset, quod Canenti legitimæ vxori fidem inuiolatam seruare statuerat, veneficio in auem sui nominis mutauit. Exemplum memorabile, quod non modo propter veneficæ verborum illecebras non of-

fendere; sed ob inuictam viri in fide coniugali constantiam delectare quemque prudentem debet.

Picus in Aufonijs, proles Saturnia, terris
Rex fuit, utilium bello studiosus equorum.
Forma viro, quam cernis, erat; licet ipse decorem

Aspicias; fictaque probes ab imagine veram.
Par animus formæ, nec adhuc spectasse per annos
Quinquennem poterat Graiam quater edere pugnam.

Ille suos Dryadas Latijs in montibus ortas
Verterat in vultus: illum fontana petebant
Numina Naiades, quas Albula, quasque Numici,
Quas Anienis aquæ, cursuque breuissimus Almo,
Narve tulit præceps. & opacæ Farfarus undæ,
Quæque colunt Scythicæ stagnum nemorale Diana,

Finitimosque lacus. spretistamen omnibus, vnâ
Ille colit Nympham, quam quondam in colle Padici
Dicitur ancipiti peperisse Venilia Iano. (lati
Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis,
Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est.
Rara quidem facie, sed rarior arte canendi,
Vnde Canens dicta est: sylvas & saxa mouere,
Et mulcere feras, & flumina longa morari
Ore suo, volucresque vagas retinere solebat.
Quæ dum foeminea modulatur carmina voce,
Exierat tecto Laurentes Picus in agros,
Indigenas fixurus apros, tergumque premebat,
Acris equi: læuaque hastilia bina gerebat,
Phœniceam fuluo chlamydem contactus ab auro,
Venerat in sylvas & filia Solis easdem;
Utque novas legeret fecundis collibus herbas,
Nomine dicta suo Circæa reliquerat arua.
Quæ, simul ac iuuenem virgultis abdita vidit,
Obstupuit: cecidere manu, quas legerat herbas,

Flam-

Flammaque per totas visa est errare medullas.
 Ut primum valido mentem collegit ab æstu,
 Quid cuperet, fastura fuit, ne posset adire
 Cursus equi fecit, circumfususque satelles.
 Non tamen effugies, vento rapiare licebit,
 Si modò me noui, si non euanuit omnis
 Herbarum virtus, nec me mea carmina fallunt,
 Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi.
 Finxit apri, præterque oculos transcurrere regis,
 Iussit, & in densum trabibus nemus ire videri,
 Plurima quàm sylua est, & equo loca peruia non
 sunt. (bram

Haud mora; continuò prædæ petit inscius um-
 Picus, equique celer spumantia terga reliquit.
 Spemque sequens vanam, sylua pedes errat in alta,
 Concipit illa preces; & verba precantia dixit,
 Ignotosque deos ignoto carmine adorat;
 Quo solet & niuæ vultum confundere Lunæ,
 Et patrio capiti bibulas subtexere nubes.
 Tunc quoque cantato densatur carmine cælum,
 Et nebulas exhalat humus; excisquæ vagantur
 Limitibus comites; & abest custodia regis.
 Nacta locum, tempusque. Per, ô, tua lumina, dixit,
 Quæ mea ceperunt, perque hanc, pulcherime, for-
 mam,

Quæ facit ut supplex tibi sim dea, consule nostris
 Ignibus, & socerum, qui præuidet omnia, Solem.
 Accipe, nec durus Titanida despice Circen.
 Dixerat: ille ferox ipsamque, precesque repellit,
 Et quæcunque es, ait, non sum tuus: altera captum
 Me tenet, & teneat per longum comprecor æuum.
 Nec Venere externa socialia fœdera lædam,
 Dum mihi lanigenam seruabunt fata Canentem.
 Sæpè retentatis precibus Titania frustra,
 Non impunè feres, neque ait reddere Canenti:
 Læsaque: quid faciat, quid amās, quid fœmina discas
 Rebus, ait; sed amans, & læsa, & fœmina, Circe est.
 Tum bis ad occasum, bis se conuertit ad ortum,

Ter iuuenem baculo tetigit, tria carmina dixit.
 Ille fugit; sed se solito velocius ipse
 Currere miratus, pennas in corpore vidit.
 Sequens nouam subito Latijs accedere syluis
 Indignatus auem, duro fera robor a rostro
 Figit, & iratus longis dat vulnera ramis.
 Purpureum chlamydis pennæ traxere colorem,
 Fibula quod fuerat, vestemq; momorderat aurum.
 Pluma fit, & fuluo ceruix præcingitur auro,
 Nec quicquā antiquum Pico, nisi nomina, restat.

VIII.

*Comites Pici dominum per agros inclamare, & à
 Circe sola reperta cum minis requirere. Illa varijs,
 & portentosis rebus productis eos consternare, &
 tactis virga capitibus in feras omnes transformare.
 Inquiritur à reliqua famulorum turba, & à populo
 per sylvas, per noctem etiam cum facibus, ab vxore
 in primis sex continuis diebus, & noctibus. Quæ de-
 mum ad ripam Tiberis contabescit. Locus ab ea
 nomen sortitur, Canens dictus. Circe post annum
 discessuris Vlyssi cum socijs, reliqua
 pericula prædixit.*

INterea comites, clamato sæpe per agros
 Ne quicquam Pico, nullaque in parte reperto,
 Inueniunt Circen (nam iam tenuauerat auras,
 Passaque erat nebulas ventis, ac sole resolui)
 Criminibusq; premunt veris, regemq; repositant,
 Vimque ferunt, sæuisque parant incessere telis.
 Illa nocens ipargit virus, succosque veneni,
 & noctem, noctique deos Ereboque, Chaoque
 Conuocat, & longis Hecaten ululatibus orat.
 Exiluere loco (dictu mirabile) sylvæ,
 Ingemuitque solum; vicinaque palluit arbor;
 Sparsaque sanguineis rubuerunt pabula guttis:

Et lapides visi mugitus edere raucos:
 Et latrare canes, & humus serpentibus atris
 Squalere; & tenues animæ volitare videntur.
 Attonitum monstros vulgus pauet. illa pauentum
 Ora venenata tetigit mirantia virga:
 Cuius ab attactu variarum monstra ferarum
 In iuuenes veniunt, nulli sua mansit imago,
 Prefferat occiduus Tarreſſia littora Phœbus,
 Et frustra coniux oculis, animoque Canentis
 Expectatus erat, famuli, populusque per omnes
 Discurrunt ſylvas, atque obuia lumina portant.
 Nec ſatis eſt Nymphe flere, & lacerare capillos,
 Et dare plangorem: facit hæc tamen omnia, ſequens
 Proripit. ac latos errat veſana per agros.
 Sex illam noctes, totidem redeuntia Solis
 Lumina viderunt inopem ſomnique, cibusque
 Per iuga, per valles, qua fors ducebat, euntem.
 Vltimus aſpexit feſſam luſtuque, viaque,
 Tibris, & in gelida ponentem corpora ripa:
 Illic cum lachrymis ipſos modulata dolores,
 Verba ſono tenni mœrens fundebat vt olim
 Carmina iam moriens canit exequialia cyncus.
 Luſtibus extremum tenues liquefacta medullas
 Tabuit, inque leues paulatim euanuit auras.
 Fama tamen ſignata loco eſt: quem ritè Canentem
 Nomine de Nymphe veteres dixere coloni.
 Talia multa mihi longum narrata per annum,
 Viſaque ſunt. reſides, & deſuetudine tardi
 Ruſus inire fretum, ruſus dare vela iubemur:
 Ancipitesque vias. & iter Titania vaſtum
 Dixerat, & ſæui reſtare pericula ponti.
 Pertimui, fateor, naſtusque hoc littus, adhæſi.

IX.

Ad res Aeneae regreditur: Epitaphium Caietae nutritricis. Latini regis filiam duxit, devicto prius Turno, cui ante aduentum eius pacta fuerat. Adiutus est uterq; armis alienis. Aeneas quidē ab Euandro: Turnus tamen per legatū Venulum à Diomedē in Apulia nihil impetrauit, obijciente praesertim naufragiū terribilissimum quod in praedictu ad Caphareum pertulerint

Græci, & odium Veneris in se gravissimum:

à qua item socij, numinis illius con-

temptores in aves Diome-

deas sint con-

versi.

Einierat Macareus, urna que Aeneia nutritrix
Condita marmoreo tumulo breue carmen ha-
bebat.

HIC ME CAIETAM NOTAE PIETA-
TIS ALUMNVS

EREPTAM ARGOLICO QVO DEBYIT
IGNE CREMAVIT.

Soluitur herbofo religatus ab aggere funis;
Et procul infidias infamataeque relinquunt
Tecta deæ, lucosque petunt, ubi nubilus umbra
In mare cum fulua prorumpit Tiberis arena:
Faunigenaeque domo potitur, nataque Latini,
Non sine Marte tamen. bellum cum gente feroci
Suscipitur; pactaque furit pro coniuge Turnus,
Concurrit Latio Tyrrhenia tota; diuque
Ardua sollicitis victoria quaeritur armis,
Auget uterque suas externo robore vires:
Et multi Rutulos, multi Troiana tuentur
Castra; neque Aeneas Euandri ad mœnia frustra,
At Venulus frustra profugi Diomedis ad urbem
Venerat, ille quidem sub Iapyge maxima Dauno
Mœnia condiderat, dotaliaque arua tenebat.
Sed Venulus Turni postquam mandata peregit,

AU-

Auxilium petijt vires Aetolius heros
Excusat, nec se aut soceri committere pugna
Velle sui populos: aut quos è gente suorum
Armet habere vllos, neve hæc commenta putetis
(Admonitu quanquam luctus renouentur amari)
Perpetiar memorare tamen. postquam alta cre-
mata est.

Ilios, & Danaas pauerunt Pergama flammæ,
Naritiufque heros à virgine, virgine rapta,
Quam meruit poenam solus, digessit in omnes.
Spargimur, & ventis inimica per æquora rapti
Fulmina, noctem, imbres, iram cœlique, marisque
Perpetimur Danaï, cumulumque Capharea cladis.
Neve morer referens tristes ex ordine casus,
Græcia tum potuit Priamo quoque flenda videri,
Me tamen armiferæ feruatum cura Minervæ
Fluctibus eripuit patrijs sed rursus ab agris.
Pellor: & antiquo memores de vulnere poenas
Exigit alma Venus: tantosque per alta labores
Æquora sustinui; tantos terrestribus armis.
Vt mihi felices sint illi sæpè vocati,
Quos communis hyems, importunusque Caphareus
Merfit aquis; vellemque horum pars vna fuisse.
Vltima iam passi comites, belloque, fretoque,
Deficiunt, finemque rogant erroris, at Acmon
Feruidus ingenio, tum verò & cladibus asper,
Quid superest, quod iam patientia nostra recuset
Ferre viri? dixit. quid habet Cytherea, quod ultra
Velle puta, faciat? nam dum peiora timentur,
Est locus in voto: fors autem vbi pessima rerū est.
Sub pedibus timor est, securaque summa malorū.
Audiet ipsa, licet, & quod facit, oderit omnes.
Sub Diomede viros; odium tamen illius omnes
Spernimus; & magno stat magna potentia nobis.
Talibus iratam Venerem Pleuronius Acmon
Instimulat verbis, veteremque resuscitat iram.
Dicta placent paucis. numeri maioris amici
Acmona corripimus. cui respondere volenti

Vox pariter, vocisq̃ue via est tenuata, comæq̃ue
 In plumas abeunt; plumis quoque colla teguntur,
 Pectoraq̃ue & tergum: maiores brachia pennas
 Accipiunt, cubitiq̃ue leues tenuantur in alas,
 Magna pedis digitos pars occupat; oraq̃ue cornu
 Indurata rigent; finemq̃ue in acumine ponunt.
 Hunc Lycus, hunc Idas: & cum Rhetonore Nyctē,
 Hunc miratur Abas: &, dum mirantur, eandem
 Accipiunt faciem; pumerusq̃ue ex agmine maior
 Subuolat, & remos plausis circumuolat alis.
 Si volucrum quæ sit dubiarum forma requiris:
 Vt non cynorum, sic albis proxima cynis.
 Vix equidem has sedes, & Iapygis arida Dauni
 Arua gener teneo minima cum parte meorum.

X.

*Appulus quidam pastor cum irrisione conuicia in
 Nymphas euomens, in arborem oleastrum migravit,
 ut amarulentiam verborum eius, succus ille
 amarus argueret.*

HAstenus OEnides Venulus Calydonia regna,
 Puteolosq̃ue sinus, Messapiaq̃ue arua reliquit:
 In quibus antra videt, quæ multa nubila sylua.
 Et leuibus guttis manantia semicaper Pan
 Nunc tenet, at quodam tenuerunt tempore Nym-
 phæ:

Appulus has illa pastor regione fugatas
 Terruit; & primò subita formidine mouit.
 Mox vbi mens redijt, & contempsere sequentem,
 Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
 Improbat has pastor, saltuq̃ue imitatus agresti
 Addidit obscœnis conuicia rustica oïctis.
 Nec prius obticuit, quàm guttura condidit arbor:
 Arbor enim est; succoq̃ue licet cognoscere mores.
 Quippe notam linguæ baccis oleaster amaris
 Exhibet: asperitas verborum cessit in illas.

IX.

*Turnus Troianas naues cremare occæperat. Verùm
Berecynthia mater, quod earum materia in Ida
monte sibi consecrato cæsa fuisset, per cælum inue-
cta, auctorem increpuit, missoque imbri incendium
restinxit. Vento surgente naues à retinaculis abru-
ptæ in Nymphas mutantur, quæ nauibus postea
sepè auxilio fuere. At non Græ-
corum.*

Hinc vbi legati rediêre negata ferentes
Arma Aetola sibi, Rutuli sine viribus illis
Bella infasta gerunt; multumque ab vtraq; cru-
ris
Parte datur. fert ecce auidas in pinca Turnus.
Texta faces; ignesque timent, quibus vnda peper-
cit.
Iamque picem & ceras, alimenta que cætera flam-
mæ
Mulciber vrebat; perque altum ad Carbasa ma-
lum
ibat, & incuræ fumabant transtra carinæ,
Cum memor has pinus Idæo vertice cæsas
Sancta deum genitrix, tinnitibus æthera pulsi
Aeris, & inflati compleuit murmure buxi.
Perque leues domitis inuecta leonibus auras,
Irrita sacrilega iactas incendia dextra,
Turne ait, eripiam: nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes, & membra meo-
rum.

Intonuit dicente dea; tonitrumque secuti
Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbi.
Aeraque & tumidum subitis concursibus æquor
Astræi turbant, & eunt in prælia fratres.
Equibus alma parens vnius viribus vsa,
Stuppea prærupit Phrygiæ retinacula puppis;

Fors

Fertq; rates pronas, medioque sub æquore mergia
 Robore mollito, lignoque in corpora verso,
 In capitum facies puppes mutantur adunca;
 In digitos abeunt, & crura natantia remi:
 Quodque sinus fuerat, latus est. mediisque carina
 Subdita nauigijs, spinæ mutatur in usum.
 Lina comæ molles; antennæ brachia fiunt.
 Cæculus, ut fuerat, color est quasq; antetimebant,
 Illas virgineis exercent lufibus vndas,
 Naiades æquoreæ, summis in montibus ortæ
 Molle fretum celebrant; nec eas sua tangit origo.
 Non tamen oblitæ, quam multa pericula sæpè
 Pertulerint pelago, iactatis sæpè carinis,
 Supposuere manus, nisi si qua vehebat Achiuos,
 Cladis adhuc Phrygiæ memores, odere Pelaigos;
 Neritiæque ratis viderunt fragmina lætis
 Vultibus; & lætis videre rigescere puppes
 Vultibus Alcinoi, saxumque increescere ligno.

XII.

*Nihil commoti hoc monstro navium Rutuli, bellum
 continuant, magis ut vincant, quam ut cum Lani-
 nia regnum Latini obtineant. Sed occumbit Tur-
 nus. Ardeam victores exurunt, cuius cinis in
 avem Ardeam muta-
 tur.*

SPes erat in Nymphas animata classe marinas
 Posse metu monstri Rutulum desistere bello.
 Perstat, habetque deos pars utraque: QVOD-
 QVE DEORVM EST
 INSTAR, HABENT ANIMOS. neciam
 dotalia regna,
 Nec sceptrum soceri, nec te Lauinia virgo,
 Sed vicisse petunt, deponendi que pudore
 Bella gerunt, tandemque Venus victricia nati
 Arma videt, Turnusque cadit: cadit Ardea, Turno

Sospite dicta potens, quam postquā barbarus ensis
 Abstulit, & tepida patuerunt tecta fauilla,
 Congerie è media tum primum cognita præpes
 Subuolat; & cineres plausis euerberat alis;
 Et sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam
 Quæ deceant urbem, nomen quoq; mansit in illa
 Urbis; & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.

XIII.

Constituto & firmato in Italia Troianorum regno,
 Venus Ioui promissa in memoriam redigens, AE-
 neam filium referri inter deos orat. Iupiter annuit
 libenter, nec Iuno, quamuis Troianis semper antehæ
 infesta, contradicit. Mandat Numicio flumini Venus,
 ut Aeneæ mortalitatem abluat. Deinde odoribus
 lustratum, ac perfusum in cælum tol-
 lit, fitque vnus de Indige-
 tum numero.

Amque deos omnes, ipsamque Aeneia virtus
 Iunonem veteres finire coercuit iras:
 Cum bene fundatis opibus crescentis Iuli,
 Tempestiuus erat cœlo Cythereius heros.
 Ambieratque Venus superos; colloque parentis
 Circumfusa sui, nunquam mihi, dixerat vlllo
 Tempore dure pater, nunc sis mitissimus opto;
 Aeneæque meo, qui te de sanguine nostro
 Fecit auum, quamuis paruum, des, optime, nume,
 Dummodo des aliquod satis est inamabile regnū
 Aspexisse semel, stygios semel isse per amnes,
 Assensere dei: nec coniux regia vultus
 Immotos tenuit, placatoque annuit ore,
 Tum pater est is, ait, cœlesti numine dignus:
 Quodque petis, pro quoque petis, cape nata quod
 optas.

Fatus erat: gaudet, gratesque agit illa parenti,
 Perque leues auras iunctis inuecta columbis
 Littus adit Laurens; vbi testus arundine serpit

In freta fulmineis vicina Numicius undis.
 Hunc iubet Aeneæ quæcunque obnoxia morti
 Abluere, & tacito deferre sub æquora cursu.
 Corniger exequitur Veneris mandatâ, suisque,
 Quicquid in Aeneâ fuerat mortale, repurgat,
 Et respergit aquis: pars optima restitit illi,
 Lustratum genitrix diuino corpus odore
 Vnxit; & ambrosia cum dulci nectare mista
 Contigit os; fecitque deum: quem turba Quirini
 Nuncupat Indigetem, temploque arisque recepit.

XIV.

*Series, & successio Regum Albanorum, & unde
 nomen Tiberi fluuiio, atque Auentino monti Pomona
 deæ in hortis excolendis industria, & à
 castitate laus egre-
 gia.*

INde sub Ascanij ditione binominis Alba,
 Resque Latina fuit; successit Syluius illi.
 Quo fatus, antiquo tenuit repetita Latinus
 Nomina cum sceptro: clarus subit ecce Latino
 Epitus ex illo: post hunc Capetusque, Capysque,
 Sed Capys ante fuit: regnum Tiberinus ab illis
 Cepit, & in Tusci demersus fluminis undis.
 Nomina fecit aquæ, de quo Remulusque, feroxque;
 Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
 Fulmineo petijt imitator fulminis ictu.
 Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
 Tradit Auentino; qui, quo regnarat, eodem
 Monte iacet positus, tribuitque vocabula monti,
 Iamque Palatinæ summam Proca gentis habebat.
 Rege sub hoc Pomona fuit, qua nulla Latinas
 Inter Hamadryadas coluit sollertius hortos;
 Nec fuit arborei studiosior altera foetus,
 Unde tenet nomen, non sylvas illa, nec amnes,

Rus amat, & ramos felicia poma ferentes:
Nec iaculo grauis est; sed adunca dextera falce;
Qua modo luxuriem, premit, & spatiantia pas-
sim

Brachia compescit: fisso modò cortice, lignum
Inferit, & succos alieno præstat alumno.

Nec sentire sitim patitur; bibulaque recuruas
Radicis fibras labentibus irigat undis.

Hic amor, hoc studium: Veneris quoque nulla cu-
pido est.

Vim tamen agrestum metueus, pomaria claudit
Intus, & accessus prohibet, refugitque viriles:

Quid non & Satyri saltatibus apta iuuentus

Fecere, & pinu præcincti cornua Panes,

Silenuisque suis semper iuuenilior annis,

Ut poterentur ea: sed enim superabat amando

Hos quoque vertumnus: neque erat felicior il-
lis.

O quoties habitu duci messoris aristas

Corbe tulit: verique fuit messoris imago?

Tempora sæpe gerens feno religata tecenti,

Defectum poterat gramen versare videri.

Sæpe manu stimulos rigida portabat, ut illum

Iurasses fessos modò disiunxisse iuuenkos,

Falce data frondator erat, vitisque putator:

Induerat scalas, lecturum poma putares,

Miles erat gladio, piscator arundine sumpta.

Denique per multas aditum sibi sæpe figuras

Repperit, ut caperet spectata gaudia formæ, &c.

XV.

*Amulio, & Numitore mortuis, Roma condita, Sa-
binis deuictis, & Tacio consorte regni sublato, Ro-
mulus solus rerum potitur. Hunc stabilito iam im-
perio Mars secundum promissa à Ioue celo donari
contendit. Currum conscendit. Romulum è media
concione rapit: qui postea Quirini vocabulum obti-
nit.*

Proximus Aufonias iniusti miles Amuli
 Rexit opes, Numitorque senex amissa nepo-
 tum

Munere regna capit, festisque Palilibus urbis
 Moenia conduntur: Tati, patresque Sabini
 Bella gerunt, arcisque via Tarpeia reclusa
 Dignam animam poena congestis exuit armis.
 Inde sati Curibus tacitorum more luporum
 Ore premunt voces. & corpora victa sopore
 Inuadunt, portasque petunt, quas obice firmo
 Clauserat Iliades: vnam tamen ipsa reclusit,
 Nec strepitum verso Saturnia cardine fecit.
 Sola Venus porta cecidisse repagula sensit;
 Et clausura fuit; nisi quod rescindere nunquam
 Dijs licet acta deum Iano loca iuncta tenebant
 Naiades Aufoniae gelido rorantia fonte:
 Has rogat auxilium. nec Nymphæ iusta petentem
 Sustinuere deam, venasque, & flumina fontis
 Elicuere sui. nondum tamen inuia Iani
 Ora patentis erant, nec iter præcluserat vnda.
 Lurida supponunt foecundo sulphura fonti
 Incenduntque cauas fumante bitumine venas,
 Viribus his, aliisque vapor penetrauit ad ima
 Fontis, & Alpino modo quæ certare rigori
 Audebatis aquæ, non ceditis ignibus ipsis,
 Flammifera gemini fumant aspergine postes:
 Porta que nequidquam rigidis promissa Sabinis
 Fonte fuit præstructa nouo, dum Martius arma
 Indueret miles: quem postquam Romulus ultro
 Obtulit, & strata est tellus Romana Sabinis
 Corporibus, strata estque suis, generique cruorem
 Sanguine cum soceri permiscuit impius ensis:
 Pace tamen sisti bellum, nec in vltima ferro
 Decertare placet, Tatumque accedere regno.
 Occiderat Tati, populisque æquata duobus
 Romule iura dabas: posita cum casside Maiores
 Talibus affatur diuumque, hominumque paren-
 tem.

Tempus adest genitor (quoniam fundamine ma-
gno

Res Romana valet, & præsides pendet ab uno)
Præmia iam promissa mihi, dignoque nepoti
Soluere, & ablatum terris imponere coelo,
Tu mihi consilio quondam præsentedeorum
(Nam memoro, memoriq̃ue animo pia verba no-
Vnus erit, quem tu tolles ad sidera coeli, (tanti
Dixisti: rata sit verborum summa tuorum.

Annuit omnipotens, & nubibus æra cæcis
Occuluit, tonitruq̃ue, & fulgure terruit orbem.
Quæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ,
Innixusq̃ue hastæ pressos terrene cruento
Impavidus conscendit equos Gradius, & ictu
Verberis increpuit, pronumq̃ue per æra lapsus
Constitit in summo nemorosi colle Palatî:
Reddenteq̃; suo tunc regia iura Quiriti
Abstulit Illiaden. corpus mortale per auras
Dilapsum tenues, vt lata plumbea funda
Missa solet medio glans intabescere coelo.
Pulchra subit facies: & pulvinaribus altis
Dignior est, qualis trabeati forma Quirini.
Flebat vt amissum coniux, cum regia Iuno
Irin ad Hersiliam descendere limite curuo
Imperat, & vacuæ sua sic mandata referre.

XVI.

*Hersilia maritum amissum flebat. Ad eam consolam-
dam Iuno Irim mittit, & insuper iubet, si eum vi-
dere cupiat, in collem Quirinalem se conferat. Quod
cum Iride præeunte fecisset, ipsa quoque, astris
immigrans à Romulo excepta, & O-
ra deinceps appellata
est.*

○ Et de Latio, ô & de gente Sabina
Præcipuum matrona decus, dignissima tanti

Ante fuisse viri coniux, nunc esse Quirini:
 Siste tuos fletus: & si tibi cura videndi
 Coniugis est, duce me lucum pete. colle Quirino
 Qui viret, & templum Romani regis obumbrat,
 Paret, & in terram pictos delapsa per arcus,
 Hersiliam iussis compellat vocibus Iris.
 Illa verecundo vix tollens lumina vultu,
 O dea (namque mihi, nec quæ sis dicere prom-
 ptum est:

Et liquet esse deam) duc ô duc, inquit, & offer
 Coniugis ora mihi: quem si modo posse videre
 Fata semel dederint, calum accepisse videbor.
 Nec mora, Romuleos cum virgine Thaumau-
 ræa

Ingreditur colles. ibi sidus ab æthere lapsum
 Decidit in terras; à cuius lumine flagrans
 Hersiliæ crinis cum fidere cessit in auras.
 Hanc manibus notis Romanæ conditor vibis
 Excipit, & priscum pariter cum corpore nomen
 Mutat, Oramque vocat, quæ nunc dea iuncta
 Quirino est.

ELE.

ELECTORVM EX METAMORPHOSI

LIBER DECIMVS QVINTVS.

SECTIO I.

Numa Pompilius Romulo successor destinatur. Eius rerum naturæ cognoscendæ cupiditas.

Quæritur interea quis tantæ pondera molis
Sustineat, tantoque queat succedere regi.
Destinat imperio clarum prænuntia veri
Fama Numam: non ille fatis cognosse Sabinæ
Gentis habet ritus, animo maiora capaci
Concipit, & quæ sit rerum natura requirit.
Huius amor curæ patria, Curibusque relictis
Fecit, vt Herculei penetraret ad hospitis urbem.
Graia quis Italicis auter posuisset in oris
Mœnia quærenti, sic è senioribus vnus
Rettulit indigenis, veteris non inscius æui:

II.

Crotonis oppidi Origo.

Diues ab Oceano bobus Ioue natus Iberis
Littora felici tenuisse Lacinia cursu
Fertur, & armæto teneras errante per herbas
Ipse domû magni, nec in hospita tecta Crotonis
Intraſſe, & requie longum releuaſſe laborem,
Atque ita diſcedens æuo, dixiſſe, nepotum
Hic locus vrbis, erit: promiſſaque vera fuerunt.
Nam fuit Agricolico generatus Alemone quidam
Mycilus, illius diis que acceptiſſimus æui.
Hunc ſuper incumbens preſſum grauitate ſoporis
Clauiger alloquitur: lapidoſas Aefaris vndas

I,pete diuersi,patrias age,desere sedes,
 Et nisi paruerit,multa,ac metuenda minatur.
 Postea discedunt pariter,somnusque,deusque.
 Surgit Alemonides,tacitaque secentia mente
 Visa refert,pugnatque diu rententia secum.
 Numen abire iubet,prohibent discedere leges:
 Poenaq; mors posita est,patriam mutare volentis
 Candidus Oceano nitidum caput abdiderat sol,
 Et caput extulerat densissima sidereum nox,
 Visus adesse idem Deus est,eademque monere,
 Et nisi paruerit,plura & grauiora minari.
 Pertimuit,patriumque simul transferre parabat
 In sedes penetrale nouas.Fit murmur in vrbe,
 Spretarumque agitur legum reus:utq; peracta est
 Causa prior,eximenq; patet sine teste probatum,
 Squallidus ad superos tendens reus ora manusq;,
 O cuius coelum bis sex fecere labores, (auctor
 Fer precor, inquit,opem: nam tu mihi criminis
 Mors erat antiquis,niueis,atrisque lapillis,
 His damnare reos,illis absolvere culpa.
 Tunc quoque sic lata est sententia tristis,& omnis
 Calculus immitem demittitur ater in urnam.
 Quæ simul effudit numerandos versa lapillos,
 Omnibus è nigro color est mutatus in album,
 Candidaque Herculeo sententia numine facta
 Soluit Alemonidem: grates agit ille parenti
 Amphitryoniadae,ventisque fauentibus æquor
 Nauigat Ionium,Lacedæmoniumque Tarentum
 Præterit,& Sybarim,Salentinumque Neathum
 Thurinosque sinus,Temesenq;,& lapygis arua.
 Vixq; pererratis quæ spectant littora terris
 Inuenit AEsarei fatalia fluminis ora. (tonis
 Nec procul hinc tumulum,sub quo sacrata Cro-
 Ossa tegebat humus,iussa que ibi mœnia terra
 Condidit,& nomen tumulati traxit in urbem.
 Talia constabat certa primordia fama
 Esse loci,positaq; Italici in sinibus urbis.

III.

*Patria, & laus Pythagoræ. Eius ἱερευθία, doctrina
 physica, concio de abstinentia abstinentia à carnibus
 animantium, seu contra σαγνοφάγῳ, & de e-
 pulis terrestribus, ijs scilicet quæ
 è terra progi-
 gnuntur.*

V Ir fuit hic ortu Samius, sed fugerat vnà
 Et Samon, & dominos, odioq; tyrannidis exul
 Sponte erat: isque licet cœli regione remotus,
**MENTE DEOS ADIIT, ET QVÆ NA-
 TVRA NEGABAT
 VISIBVS HVMANIS, OCVLIS EA PE-
 CTORIS HAVSIT.**

Cumq; animo, & vigili perspexerat omnia cura.
 In medium discenda dabat, cœtumque silentium,
 Dictaque mirantum, magni primordia mundi,
 Et rerum causas, & quid natura, docebat;
 Quid Deus, vnde niues, quæ fulminis esset origo,
 Iuppiter, an venti discussa nube tonarent,
 Quid quateret terras, qua sidera lege mearent,
 Et quodcunque latet: primusque animalia mensis
 Arguit imponi: primus quoque talibus ora
 Docta quidem soluit, sed non & credita, verbis:
 Parcite mortales dapibus temerare nefandis
 Corpora: sunt fruges, sunt deducuntia ramos
 Pondere poma suo, tumidaque in vitibus vux.
 Sunt herbæ dulces, sunt quæ mitescere flamma,
 Molliri queant, nec vobis lacteus humor
 Eripitur, nec mella thymi redolentia flore.
 Prodiga diuitias, alimenta que mitia tellus (bet.
 Suggestit, atque epulas sine cæde, & sanguine præ-
 Carne feræ sedent ieiunia, nec tamen omnes,
 Quippe equ⁹, & pecudes, armētaq; gramine viuūt.
 At quibus ingenium est immansuetumque fe-
Armenia tigris, iracundi que leones, (rumque

Cumque lupis vrsi, dapibus cum sanguine gaudet.
 Heu quantum scelus est, in viscere viscera condi,
 Congestoque avidum pinguescere corpore corpus
 Alteriusque animantem animantis vivere letho?
 Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
 Terra creat, nil te nisi tristitia mandere sauo
 Vulnera dente iuuat? ritusque referre Cyclopum?
 Nec nisi perdidideris alium, placare vocalis,
 Et male morati poteris ieiunia ventris?

IV.

*Laus aurei seculi à simplicitate victus. Initia occi-
 dendorum animalium defensio sui (sunt enim quæ-
 dam homini noxia, vt feræ) & sacrificia. Commise-
 ratio erga oues, & boues vtilissimas animan-
 tes, Falso putari, deos gaudere victi-
 mis. Minime omnium boues
 comedendos.*

AD vetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen?
 Fœtibus arboreis, & quas humus educat her-
 bis,

Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.
 Tunc & aues tutæ mouere per aëra pennas,
 Et lepus impavidus mediis errauit in aruis,
 Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo.
 Cuncta sine insidiis, nullamque timentia fraudē.
 Plenaque pacis erant: postquam non utilis autor
 Victibus inuidit (quisquis fuit ille deorum)
 Corporeasque dapes avidam demersit in aluum,
 Fecit iter sceleri: primoque e cade ferarum
 Incaluisse potest maculatum sanguine ferrum:
 Idque satis fuerat, nostrumque petentia lethum
 Corpora missa neci, salua pietate, fatemur,
 Sed quam danda neci, tam non epulanda fuerunt.
 Longius inde nefas abiit, & prima putatur
 Hostia sus meruisse mori: quia semina pando

Erue.

Erueat rostro, spemque interceperit anni.

Vitæ caper merita Bacchi mactatus ad aras

Dicitur ultoris, nocuit sua culpa duobus.

QVĪD MERVISTIS OVES PLACIDVM

PECVS? INQVE TVENDOS

NATVM HOMINES, PLENO QVÆ

FERTIS IN VBERE NECTAR?

MOLLIA QVÆ NOBIS VESTRAS VE-

LAMINA LANAS

PRAEBETIS, VITAQVE MAGIS, QVAM

MORTE IVVATIS?

QVĪD MERVERE BOVES, ANIMAL

SINE FRAVDE, DOLOQVE

INNOCVVM, SIMPLEX, NATVM TO-

LERARE LABORES?

Immemor est demum, nec frugū munere dignus,

Qui potuit curui dempto modo pondere aratri

Ruricolam mactare suum, qui trita labore

Illa quibus toties durum renouauerat aruum,

Tot dederat messes, percussit colla securi,

Nec satis est, quod tale nefas committitur, ipsos

Inscripsere deos sceleri, numenque supernum

Cæde laboriferi credunt gaudere iuuenti,

Victima labe carens, & præstantissima forma,

(Nam placuisse nocet) vittis præsignis, & auro

Sistitur ante aras, auditque ignara precantem,

Imponique suæ videt inter cornua fronti,

Quas coluit fruges percussaque sanguine cultros

Inficit in liquida præuisos forsitan vnda.

Protinus ereptas viuenti è corpore fibras

Inspiciunt, mentesque deū scrutantur in illis.

Vnde fames homini vetitorum tanta ciborum est?

Audetis vesci genus ô mortale? quod oro

Ne facite, & monitis animos aduertite nostris:

Cumque boum dabitis cætorum membra palato,

Mandere vos vestros scite, & sentite colonos.

V.

Multis versibus sequenti disputationi attentionem,
 & benevolentiam cōparat. Primū tollit inferos, vt
 commentum poetarum. Mox migrationem anima-
 rum in alia atque alia corpora statuit. Se quoque
 bello Troiano Euphorbum fuisse nihil interire, be-
 stiarumque spiritus in humana, & hominum in be-
 stiarum corpora transferri. Similitudo à cera. Se-
 quitur causa non edendi carnes, ne animæ cognato-
 rum expellantur impiè.

ET quoniā deus ora mouet, sequar ora mouentē
 Rite deum, Delphosq; meos, ipsumq; recludā
 Aethera, & augustæ referabo oracula mentis.
 Magna, nec ingeniis inuestigata priorum,
 Quæque diu latuere, eanā: iuuat ire per alta
 Astra, iuuat terris, & inertī sede relicta,
 Nube vehi, validique humeris insistere Atlantis:
 Palantesque homines passim, ac rationis egentes
 Despectare procul, trepidosque, obitumq; timētes
 Sic exhortari, Sortemque euoluere fati.

O genus attonitum gelidæ formidine mortis,
 Quid styga, quid tenebras, & nomina vana timetis
 Mettem vatum, falsique pericula mundi?
 Corpora siue rogus flamma, seu tabe vetustas
 Abstulerit, mala posse pati non vlla putetis.
 Morte carent animæ, semperque priore relicta
 Sede, nouis domibus viuunt, habitantque receptæ,
 Ipse ego (nam memini) Troiani tempore belli
 Tanthoides Euphorbus eram, cui pectore quondā
 Hæsit in aduerso grauis hasta minoris Atridæ.
 Cognoui clypeum læuæ gestamina nostræ
 Nuper Abanteis templo Iunonis in Argis.

**OMNIA MVTANTVR, NIHIL IN-
 TERRIT:** errat, & illinc

Huc venit, huc illuc, & quoslibet occupat artus
 Spiritus, eque feris humana in corpora transit,
 Inque feras nostræ, nec tempore deperit vllō.

Vique

Vtque nouis facilis signatur cera figuris,
 Nec manet, vt fuerat, nec formas seruat easdem.
 Sed tamen ipsa eadem est, animã sic semper eandẽ
 Esse, sed in varias doceo migrare figuras.
 Ergo ne pietas sit victa cupidine ventris,
 Parcite (vaticinior) cognatas cæde nefanda
 Exturbare animas, ne sanguine sanguis alatur.

VI.

Propositio iteratur, omnium rerum mundi contingere mutationem. Id apparere in temporibus, in die & nocte, in facie cæli, & lunæ, in anno, cuius 4. tempestates cum 4. gradibus ætatis humanæ, pueritia, adolescentia, iuuentute, seu virili æuo, & senectute confert In nostris corporibus vbi rem à prima eorum formatione in vtero materno repetit.

ET quoniam magno feror æquore, plenaque
 ventis

Vela dedi; NIHIL EST TOTO QVOD
 PERSTET IN ORBE:

CVNCTA FLVVNT, omnisque vagans formatur imago.

Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu,
 Non secus ac flumen: neq; enim consistere flumẽ,
 Nec levis hora potest: SED Vt VNDA IM-
 PELLITVR VNDA,

VRGETVRQVE EADEM VENIENS,
 VRGETQVE PRIOREM,

TEMPORA SIC FVGIVNT PARITER
PARITERQVE SEQVVTVR,

ET NOVA SVNT SEMPER: nam quod fuit
 ante relictum est,

Fitque quod haud fuerat, momentaque cuncta
 nouantur.

Cernis & emensas in lucem tendere noctes,
 Et iubar hoc nitidum, nigræ succedere nocti:

Nec color est idem cælo, quum lassa quiete
 Cuncta iacent media, quumque albo Lucifer exit
 Clarus equo. rursusque alius, quum prævia lucis
 Tradendum Phœbo Pallanthias inficit orbem,
 Ipse dei clypeus, terra quum tollitur ima.
 Mane rubet terraque rubet, quum conditur ima,
 Candidus in summo est: melior natura, quod illie
 Aetheris est, terræque procul contagia fugit.
 Nec par, aut eadem, nocturnæ forma Dianæ
 Esse potest usquam, semperque hodierna, sequente
 Si crescit, minor est: maior, si contrahit orbem.
 Quid non in species secedere quatuor annum
 Aspicias, ætatis peragentem imitamina nostræ?
 Nam tener, & lactens, puerique simillimus ævo
 Vere nouo est, tunc herba nitēs, & roboris experta
 Turget, & insolida est, & spe delectat agrestes.
 Omnia tum florent, florumque coloribus almus
 Ludit ager, neque adhuc virtus in frōdibus vlla est.
 Transít in AEstatem post Ver robustior annus,
 Fitque valens iuuenis: neque enim robustior ætas
 Vlla, nec yberior, nec quæ magis ardeat vlla est.
 Excipit Autumnus, posito feruore iuuentæ
 Maturus, mitisque, inter iuuenemque senemque
 Temperie medius, sparsus quoque tempora canis,
 Inde senilis hyems tremulo venit horrida passu,
 Aut spoliata suos, aut quos habet, alba capillos,
 Nostra quoque ipsorum semper, requieque sine vlla
 Corpora vertuntur. nec quod fuimusque, sumusque,
 Cras erimus: fuit illa dies, qua semina tantum,
 Spesque hominum primæ, matrisque habitauimus aluo.
 Artifices natura manus admouit, & angust
 Corpora a visceribus distenta condita matris
 Noluit, eque domo vacuas emisit in auras.
 Editus in lucem iacuit sine viribus infans,
 Mox quadrupes, rituque tulit sua membra ferarū.
 Paulatimque tremens, & nondum poplite firmo
 Constitit, adiutisque aliquo conamine nervis,
Inde

Inde valens, veloxque furit: spaciumque iuventa
 Transiit, & emeritis medijs quoque temporis annis,
 Labitur occidua per iter declive senectae.
 Subruit haec aui, demoliturque prioris
 Robora, fletque Milo Senior cum spectat inanes
 Illos, qui fuerant solidarum more ferarum
 Herculeis similes, fluidos pendere lacertos,
 Flet quoque ut in speculo rugas conspexit aniles
 Tyndaris, & Secum, cur sit bis rapta, requirit.
 TEMPVS EDAX RERVM, TVQVE IN-
 VIDIOSA VETVSTAS
 OMNIA DESTRVITIS, VITIATA-
 QVE DENTIBVS Aevi.
 PAVLATIM LENTA CONSVMITIS
 OMNIA MORTE.

VII.

*Quatuor esse elementa, duo leuia, duo graua: illa
 sursum, haec deorsum ferri, & inter se transmutari.
 Repetitâ ξίωμα, omnia mutationem perpeti, nihil pe-
 rire in nihilum. Nasci, & mori quid sit: saeculorum
 in deterius conuersio. Ex terra factum mare, ex ma-
 ri terram Ex campo vallem, ex monte planitiem,
 ex palude aridam, ex arida paludem. Il-
 lic erupisse fontes, hic de-
 fuisse.*

HAec quoque non peritant, quae nos elementa
 vocamus:

Quasque vices peragant; animos adhibete,
 docebo.

Quattuor aeternus genitalia corpora mundus,
 Continet, ex illis duo sunt onerosa, suoque
 Pondere in inferius tellus, atque vnda feruntur:
 Et totidem grauitate carent, nulloque premente
 Alta petunt aër, atque aëre purior ignis.
 Quae quanquam spacio distent, tamen omnia fiunt

Ex

Ex ipsis, & in ipsa cadunt: resolutaque tellus
 In liquidas rarefcit aquas: tenuatus in auras:
 Aëraque humor abit: dempto quoque; pōdere rursus
 In superos aer tenuissimus emicat ignes.
 Inde retro redeunt, idemque retexitur ordo,
 Ignis enim densum spissatus in aera transit,
 Hinc in aquas, tellus glomerata cogitur vnda.
 Nec species sua cuique manet, rerumque; nouatrix
 Ex aliis alias reparat natura figuras.
 Nec perit in tāto quicquam (mibi credite) mūdo,
 Sed variat, faciemque nouat: nascique vocatur
 Incipere esse aliud, quam quod fuit ante: morique;
 Desinere illud idem, quum sint huc forsitan illa,
 Hæc translata illuc, summa tamen omnia constāt.
 Nil equidem durare diu sub imagine eadem
 Crediderim. Sic ad ferrum venistis ab auro
 Sæcula. Sic toties versa est fortuna locorum.
 Vidi ego quod fuerat quondam solidissima tellus,
 Esse fretum: vidi factas ex æquore terras,
 Et procul à pelago conchæ iacuere marinæ:
 Et vetus inuenta est in mōtibus anchora summis.
 Quodque fuit campus, vallem decursus aquarum
 Fecit, & eluui mons est deductus in æquor.
 Eque paludosa siccis humus aret arenis:
 Quæque sitim tulerat, stagnata paludibus humet.
 Hic fontes natura novos emisit, & illic
 Clausit; & antiquis tam multa tremoribus orbis
 Flumina profiliunt: aut exsiccata residunt.

VIII.

Miracula, & mutationes fluminum, fontium, lacuum. Insulæ versæ in continentem, continentes in insulas, abruptæ regiones, ex planitie montes.

SIC vbi terreno Lycus est epolus hiatu,
 Existit procul hinc, alioque renascitur ore.

Sic modò combibitur, tectò modo gurgite lapsus
 Redditur Argolicis ingens Erasinus in agris.
 Et Mysum, capitisque fui, ripæque prioris
 Poenituisse ferunt, alia nunc ire Caicum.
 Nec non Sicanias voluens Amasenus arenas
 Nunc fluit, interdum suppressis fontibus aret.
 Ante bibebatur, nunc quas contingere nolis
 Fundit Anigrus aquas, postquã (nisi vatibus omnis
 Eripienda fides) illic lauêre Bimembres
 Vulnera, clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.
 Quid? non & Scythicis Hypanis de montibus ortus,
 Qui fuerat dulcis, salibus vitia tur amaris?
 Fluctibus ambitæ fuerant Antissa, Pharosque,
 Et Phœnissa Tyros, quarum nunc insula nulla est.
 Leucada continuam veteres habuere coloni.
 Nunc freta circumeunt. Zancle quoq; iuncta fuisse
 Dicitur Italiæ, donec confinia pontus
 Abstulit, & media tellurem reppulit vnda
 Si quæris Helicen, & Buran Acheidas vrbes.
 Inuenies sub aquis, & adhuc ostendere nautæ
 Inclinata solent cum moenibus oppida merfis.
 Est prope Pittheiam tumulus Troezena, sine vllis
 Arduus arboribus, quondam planissima campi
 Area, nunc tumulus: nam (res horrenda relatu)
 Vis fera ventorum, cæcis inclusa cauernis,
 Expirare aliquà cupiens. luctataque frustra
 Liberiore frui cælo, cum carcere rima
 Nulla foret toto, nec peruia flatibus esset,
 Extentam tumefecit humum, ceu spiritus oris
 Tendere vesicam solet, aut direpta bicornis!
 Terga capri: tumor ille loci permanfit, & alti
 Collis habet speciem, longoque induruit æuo.
 Plurima cum subeant audita, aut cognita nobis,
 Pauca super referam: quid? non & lympa figuras
 Datque, capitque nouas? medio tua corniger Am-
 mon

Vnda die gelida est, ortuque, obituque calefcit.
 Admotis Athamanis, aquis accendere lignum

Narra.

Narratur. minimos cum luna recessit in orbes.
 Flumen habent Cicones, quod potū faxea reddit
 Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.
 Crat his, & hinc Sybaris vestris conterminus oris
 Electro limi es faciunt, auroque capillos.
 Quodque magis mirum est, sunt qui non corpora
 tantum

Verum animos etiam valeant mutare liquores.
 Cui non audita est obscœnæ Salmacis vnda?
 Aethiopesque lacus: quos si quis faucibus hauset,
 Aut furit, aut patitur mirum grauitate soporem
 Clitorio quicumque sitim de fonte leuarit,
 Vina fugit, gaudetque meris abstemius vndis.
 Seu vis est in aqua calido contraria vino,
 Siue quod indigenæ memorât, Amithaone natus
 Prætidæ attonitas postquã per [carmen & herbas
 Eripuit furiis, purgamina mentis in illas
 Misit aquas, odiumque meri permansit in vndis.
 Hinc fuit effectus dispar Lyncestius amnis:
 Quem quicumque parū moderato gutture traxit,
 Haud aliter titubat, quàm si mera vina bibisset.
 Est lacus Arcadiæ, pheneum dixere priores,
 Ambiguus suspectus aquis, quas nocte timeto,
 Nocte nocent pota, sine noxa luce bibuntur.
 Sic alias, aliasque lacus & flumina vires
 Concipiunt: tempusque fuit, quo nauit in vndis,
 Nunc sedet Ortygie: timuit concursibus Argo
 Vndarum sparsas symplegadas elisarum,
 Quæ nunc, immotæ perstant, ventisque resistunt.

VIII.

*Ætnæ expirationum ignearum causæ. Homines
 in aues Apes ex morticina bubula, ex equo crabro-
 nes, ex cancro scorpionem, ex papilione bombycem,
 ex limo ranam generari. Vrsi carnem informem
 lambendo cōformari. Rursum de ortu apum Pavo-
 nem, aquilam, columbas, volucresque omnes ex*
 qui

•ni vitello, ex hominis spina sanguinem progigni.

NEc, quæ sulphureis ardet fornacibus Aetna,
Ignea semper erit: neque enim fuit ignea
semper.

Nam siue cît animal Tellus, & viuit, habetque
Spiramenta locis flammam exhalantia multis,
Spirandi mutare vias, quotiesque mouetur,
Has finire potest, illas aperire cauernas.
Siue leues imis venti cohibentur in antris,
Saxaque cum saxis, & habentem femina flammæ
Materiam iactant, ea concipit ictibus ignem,
Antra relinquentur sedatis frigida ventis
Siue bituminæ rapiunt incendia vires,
Luteaûe exiguis arescunt Sulphura flammis.
Nempe vbi terra cibos, alimenta q; pingua flammæ
Non dabit, absumptis per longum viribus æuum
Naturæque suum nutrimentum deerit edaci,
Non feret illa famem, desertaque deferet ignes,
Esse viros fama est in Hyperborea Pallene,
Qui Soleant leuibus velare corpora plumis:
Cum Tritoniacam nouies subiêre paludem.
Haud equidẽ credo, sparsæ quoq; membra veneno
Exercere artes Scythides memorantur easdem.
Si qua fides rebus tamen est addenda probatis,
Nonne vides quæcunque mora fluidoque calore
Corpora tabuerint, in parua animalia verti?
I quoque, detectos mactatos obrue tauros
(Cognita res usu) de putri viscere passim
Florilegæ uascuntur apes, **QVAE MORE PA-
RENTVM**

**RVRA COLVNT, OPFRIQUE FA-
VENT, IN SPEM QV ELABORANT.**
Pressus humo bellator equus crabronis origo est,
Concaua littoreo si demas brachia cancro,
Cætera supponas terræ, de parte sepulta
Scorpius exhibet, caudaque minabitur vnca.
Quæque solent canis frondes intexere filis

Quæque solent canis frondes intexere filis
 Agrestes tinea, res obseruata colonis,
 Ferali mutant cum papilione figuram.
 Semina limus habet virides generantia ranas,
 Et generat truncas pedibus: mox apta natando
 Crura dat: utque eadem sint longis saltibus apta,
 Posterior superat partes mensura priores.
 Nec catulus partu quem reddidit vrsa recenti,
 Sed malè viua caro est, lambendo mater in artus
 Fingit, & in formam quantam capit ipsa reducit.
 Nonne vides, quos cera tegit sexangula foetus
 Melliferarum apium sine mēbris corpora nasci?
 Et serosque pedes, ferasque assumere pennas?
 Iunonis volucrem, quæ cauda sidera portat,
 Armigerumque Iouis, Cythereidasque columbas,
 Et genus omne auium mediis ē partibus oui
 Ni sciret fieri, quis nasci posse putaret?
 Sunt qui cum clauso putrefacta est spina sepul-
 chro,
 Mutari credant humanas angue medullas,

IX.

*De palingenesia Phœnicis. De hyæna, quæ mutat
 sexum. De chamæleonte, lyncurio lapi-
 de, corallio.*

HAec tamen ex aliis generis primordia ducūt,
 Vna est, quæ reparet, seq; ipsa refeminet ales,
 Assyrij Phœnica vocāt: nec fruge, nec herbis
 Sed thuris lacrymis, & succo viuit amomi:
 Hæc ubi quinque suæ compleuit sæcula vitæ,
 Illicis in ramis, tremulæque cacumine palmæ,
 Vnguibus, & duro nidum sibi construit ore,
 Quo simul ac casias, & nardi lenis aristas,
 Quassæque cum fulua substrauit cinnama myrrha,
 Se super imponit, finitque in odoribus æuum.
 Inde ferunt, toridem qui viuere debeat annos,
 Corpore de patrio paruum phœnica renasci.
 Cum dedit huic ætas vires, onerique ferendo est,
 Ponde-

Ponderibus nidi ramos leuat arboris alta,
 Fertque pius cunasque suas, patriumque sepulchrum
 Perque leues auras Hyperionis æde potitus,
 Ante fores sacras Hyperionis æde reponit.
 Si tamen est aliquid miræ nouitatis in istis,
 Alternare vices, & quæ modo sæmina tergo
 Passa marem est, nunc esse mare miremur hyænis;
 Id quoque quod ventis animal nutritur, & aura
 Protinus assimulat, tetigit quosunque colores.
 Victa racemifero lyncas dedit India Baccho:
 Equibus, vt memorant, quidquid vesica remisit,
 Vertitur in lapides, & congelat aëre tacto.
 Sic & coraliū, quo primum contigit auras
 Tempore, durefcit, mollis fuit herba sub vndis.

X.

*De conuerfionibus regnorum, & vrbiū. Exem-
 pla sunt Troia, Sparta, Mycenæ, Athenæ, Thebæ, Ro-
 ma item, quam ab exiguis profectam initiis, Hele-
 nus vates orbis reginam fore prædixerit. Va-
 ticiuium eius illustriffimum. De apo-
 potheofi Augusti non-
 nihil.*

Definet ante dies, & in alto Phœbus anhelos
 AEquore tinget equos, quàm consequar om-
 nia dictis

In species translata nouas: sic omnia verti
 Cernimus, atque alias assumere robora gentes,
 Concidere has: sic magna fuit censuque viris que
 Perque decem potuit tantū dare sanguinis annos
 Nunc humilis veteres tantūmodo Troia ruinas,
 Et pro diuitiis tumulos ostendit auorum.
 Clara fuit Sparte: magnæ viguere Mycenæ,
 Nec non & Cecropis, nec non Amphionis arces:
 Vile solum Sparte est, altæ cecidēre Mycenæ.
 Oedipodionæ quid sunt nisi nomina Thebæ?
 Quid Pandionæ restant nisi nomen Athenæ?

Nunc

Nunc quoque Dardanium fama est consurgere
Romam,

Appenninigenæ quæ proxima Tibridis undis
Mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
Hæc igitur formam crescendo mutat, & olim
Immensi caput orbis erit: sic dicere vates,
Faticinasque ferunt sortes, quantumq; recordor.
Dixerat Aeneæ, cum res Troiana labaret,
Priamides Helenus flenti, dubioque salutis,
Nate dea, si nota satis præfagia nostræ
Mentis habes, non tota cadet te sospite Troia.
Flamma tibi, ferrumque dabunt iter, ibis, & vna
Pergama rapta feres, donec Troiæque, tibi que
Externum patrio contingat amicus arum.
Vrbem etiam cerno Phrygios debere nepotes,
QVANTA NEC EST, NEC ERIT, NEC
VISA PRIORIBVS ANNIS.

Hanc alii proceres per sæcula longa potentem,
Sed dominam rerum de sanguine natus Iuli
Efficiet: quo cum tellus erit via, fruentur
Aethereæ sedes cælumque erit exitus illi.
Hæc Helenum cecinisse penatigero Aeneæ
Mente memor refero, cognataque mœnia lætor
Crescere, & utiliter Phrygibus vicisse Pelagos.

XI.

*Summa longæ disputationis, cælum & terras,
& quæcunque sub cælo, & in terris sunt,
mutari. Rursus σαρκοφάγῳ detestatur, mise-
rans animantes. Earum cædem esse crudelitatis in
homines præludium. Sinenda prodesse quæ pro-
sunt: perdenda quæ obsunt, non tamen
in cibum adhibenda.*

NEc tamen oblitis ad meram tendere, longè
Expatiemur equis, cælum, & quodcunque
sub illo est,
Immutat formas, tellusq; & quidquid in illa est.
Nos

Nos quoq; pars mūdi; quoniam non corpora solū
 Verū etiam volucres animæ sumus, inq; ferinas
 Possumus ire domos, pecudumq; in pectora cōdi,
 Corpora quæ possunt animas habuisse parentum,
 Aut fratrum, aut aliquo iunctorum fœdere nobis,
 Aut hominam certè, tuta esse, & honesta sinamus;
 Neve Thyestæis cumulemus viscera mensis.
 Quam malè consuecit, quàm se parat ille cruori
 Impius humano, vituli qui guttura cultro
 Rumpit, & immotas præbet mugitibus aures:
 Aut qui vagitus similes puerilibus hædum
 Edentem iugulare potest: aut alite vesci.
 Cui dedit ipse cibos: quantū est quod desit in istis
 Ad plenum facinus, cū transitus inde paretur?
 Bos aret, & mortem senioribus imputet annis.
 Horriferum contra Borean ouis arma ministret.
 Vbera dent saturæ manibus pressanda capellæ.
 Retia cum pedicis, laqueosq; artesq; dolosas
 Tollite; nec volucres viscata fallite virga,
 Nec formidatis ceruos includite pennis;
 Nec celate cibis vncos fallacibus hamos. (tum.
 Perdite si qua nocēt, verū hæc quoq; perditæ tan-
 Ora vacent epulis, alimenta q; congrua carpant.

XII.

*Numa Pythagoreis dogmatibus instructus, regnum
 Romanum init: sacros ritus populum docet: bellis a-
 suetam pacis artibus format. Illacrymans eius mortis
 Egeria coniux in vallem Aricinam sese ab-
 dit. Questibus indulgentem Hip-
 polytus consolatur.*

TAlibus, atque alijs instructo pectore dictis,
 In patriam remeasse ferunt, vltroq; petita
 Accepisse Numam populi Latialis habenas;
 Coniuge qui felix Nympha, ducibusq; Camœnis,
 Sacrificos docuit ritus, gentemque feroci
 Asuetam bello, pacis traduxit ad artes,

Qui

36 ELECT. EX METAMORPH.

Qui postquam senior regnumq; , æuūq; peregris,
 Extinctum Latiaq; nurus, populusq; , patres que,
 Defleuere Numam: nam coniux vrbe relicta,
 Vallis Aricina densis latet abdita syluis,
 Sacraque Orestæ gemitu, questuque Dianæ
 Impedit: ah quoties nymphæ nemorisq; , lacusq;
 Ne faceret, monnere, & consolantia verba
 Dixerunt: quoties flenti Theseius heros,
 Siste modum, dixit: **NEC ENIM FORTUNA**
QVERENDA

SOLA TVA EST: SIMILES ALIORVM
RESPICE CASVS:

MITIVS ISTA FERES: vtinamque exem-
 pla dolentem.

Non mea te possent reuelare, sed & mea possunt,

XIII.

*Phædra nouerca Hippolyti, cum iuuenem castissi-
 mum frustra tentasset, ab eo sese appellatam finxit,
 & apud patrem Theseum accusauit. Pater eum vr-
 be cum detestatione expulit. Iuxta littus proficis-
 sentis equi, phocæ è muri emergentis horrendo a-
 spectu contrriti, ipsum tenentem lora per auia, sa-
 xa, & dumeta sic raptant, vt effusis visceribus nec
 artus artubus cohæreant. Reuocatum ad superos
 ope Æsculapij, Diana Aricinum nemus habitare, &
 mutato odioso nomine Virbium dici iussit. As-
 siduò plorantem Egeriam eadem dea
 in fontem cognominem
 vertit.*

FAndo aliquē Hippolytū vestras si contigit aures
 Credulitate patris, seclerata & fraude no-
 uerca

Occubuisse neci mirabere, vixque probabo:
 Sed tamen ille ego sum. Me Pasiphaeia quondam
 Tentatum frustra patrium temerare cubile,

QVOD

QUOD VOLVIT, FINXIT VOLVISSE,
 & crimine verso,
 Indicijue metu magis, offensaue repulsæ
 Arguit, immeritumque pater proiecit ab vrbe,
 Hostiliq̃ue caput prece detestatur euntis.
 Pytheiam profugo curru Troezena petebam,
 Iamque Corinthiaci carpebam littora ponti,
 Cum mare surrexit, cumulusq̃; immanis aquarū
 In montis speciem curuari, & crescere visus,
 Et dare mugitus, summoq̃ue cacumine findi.
 Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis,
 Pectoribusque tenus molles erectus in auras
 Naribus, & patulo partem maris euomit ore.
 Corda pauent comitū, mihi mēs interrita mansit,
 Exiliis contenta suis: cum colla feroces
 Ad freta conuertunt, a rectisq̃ue auribus horrent
 Quadrupedes, monstriq̃; metu turbantur, & altis
 Præcipitant curru scopulis: ego ducere vana
 Fræna manu, spumis albentibus oblita luctor,
 Et retrō lentas tendo resupinus habenas.
 Nec vires tamen has rabies superasset equorum,
 Ni rota, perpetuum quæ circumuertitur axem,
 Stipitis occurso fracta, & disiecta fuisset.
 Excitior curru, lorisque tenentibus artus
 Viscera viua trahi, nervosq̃ue in stirpe teneri,
 Membra rapi partim, partim reprensa relinqui,
 Ossa grauem dare fracta sonum, fessamq̃; videres
 Exhalare animam, nullasque in corpore partes
 Noscere quas posses, vnumque erat omnia vulnus.
 Num potes, aut audes cladi componere nostræ,
 Nympha, tnam? vidi quoque luce carentia regna,
 Et lacerum foui Phlegethontide corpus in vnda:
 Nec nisi Apollinei valido medicamine prolis
 Reddita vita foret: quam postquā fortibus herbis
 Atque ope Pæonia Dite indignante recepi,
 Tum mihi, ne præsens augerem muneris huius
 Inuidiam, densas obiecit Cynthia nubes.
 Utq̃ue forem tatus, possemq̃ue impune videri,

Addidis

Virgilius

Addidit ætatem, nec cognoscenda reliquit
 Ora mihi, Cretenque diu dubitavit habendam
 Traderet, an Delon. Delo, Cretaque relictis
 Hic posuit: nomenque simul, quod possit equorum
 Admonuisse, iubet deponere: quique fuisti
 Hippolytus, dixit, nunc idem Virbius esto.
 Hoc nemus inde colo, de diisque minoribus vnus
 Numine sub dominæ lateo, atque assentior illi.
 Non tamen AEgeriæ luctus aliena leuare
 Damna valent, montisque iacens radicibus imis
 Liquitur in lacrymas, donec pietate dolentis
 Mota soror Phœbi gelidum de corpore fontem
 Fecit, & æternas artus tenuauit in vndas.

XIV.

De gleba per Tuscum agricolam mota & in puerum Tagen versa, qui postea Tuscos aruspiciam docuit. Præterea de Romuli hasta in cornu mutata.

AT Nymphæ tetigit noua res, & Amazone natæ
 Haud aliter stupuit, quæ cum Tyrrhenus arator
 Fatalem glebam motis aspexit in aruis
 Sponte sua primum nulloque agitante moueri,
 Sumere mox hominis, terræque amittere formam,
 Oraque venturis aperire recentia fatis.
 Indigenæ dixere Tagen, qui primus Hetruscum
 Edocuit gentem casus aperire futuros.
 Utque palatinis hærentem collibus olim,
 Cum subito vidit frondescere Romulus hastam,
 Quæ radice noua, non ferro stabat adacta,
 Et iam non telum, sed lenti viminis arbor
 Non expectatas dabat admirantibus umbras.

XV.

*Cippus Genutius Prætor urbem victor triumphans
 initurus in vnda se cornutum conspexit, & manu
 cornua explorabundus tetigit. Ha aruspex regnatura*

urum respondit si urbem introisset. Re Patribus
 indicata, id unquam se facturum negavit. Tum
 tantus agri modus omnium sententia ei decretus est,
 quantum unius diei spatium circum arare posset; &
 ut capitis eius simulacrum cornutum portæ qua
 intrare debuisset, ad eiusdem memo-
 riam perennem affligeretur.

A UT sua fluminea quum vidit Cippus in vnda
 Cornua: vidit enim, falsamque in imagine
 credens

Esse fidem, tetigit, nec iam sua lumina damnans,
 Restitit, ut victor domito veniebat ab hoste,
 Ad cælumque oculos, & eodem brachia tollens;
 Quicquid, ait, superi monstro portenditur isto,
 Seu latum est aliquid patriæ, populoque Quirinæ
 Siue minax mihi sit: viridique e cespite factas
 Placat odoratis herbas ignibus aras,
 Vinaque dat pateris, mactatarumque bidentum
 Quid sibi significant trepidantia consulit exta.
 Quæ simul aspexit Tyrrhenæ gentis aruspex,
 Magna quidem rerum molimina vidit in illis,
 Non manifesta tamen: cum vero sustulit acre
 A pecudis fibris, ad Cippi cornua lumen,
 Rex ait, ô, Salve: tibi enim, tibi Cippe, tuisque
 Hic locus, & Latia parebunt cornibus arces:
 Tu modò rumpe moras, portasque intrare patentes
 Ad propera, Sic fata iubent: namque vrbe receptus
 Rex eris, & sceptro tutus poriere perenni.
 Rettulit ille pedem, toruamque à mœnibus vrbs
 Auertens faciem; procul ô procul omina dixit,
 Talia dij pellant, multoque ego iustius ævum
 Exul agam, quam me videant Capitolia regem,
 Dixit, & extemplo populumque grauemque senatum
 Conuocat: ante tamen capitis noua cornua fronde
 Velat, & aggeribus factis à milite forti
 Insistit, priscoque deos de more precatus:
 Est, ait, hic vnus, quem vos nisi pellitis vrbe,

Rex erit, is qui sit signo, non nomine dicam.
 Cornua fronte gerit, quem vobis indicat augur,
 Si Romam intravit, famularia iura daturum
 (ille quidem potuit portas irrumpere apertas,
 Sed nos obstitimus, quamuis coniuncto illo
 Nemo mihi est) vos vrbe virū prohibete Quirites:
 Vel, si dignus erit, grauibus vincite catenis.
 Aut finite metum fatalis morte tyranni.
 Qualia succinctis, vbi trux insibilat Eurus,
 Murmura pinetis fiunt: aut qualia fluctus
 A Equorei faciunt, si quis procul audiat illos,
 Tale sonat populus; sed per confusa tementis
 Verba tamen vulgi vox eminet vna; quis ille est?
 Et spectant frontes, prædictaque cornua quaerunt.
 Rursus ad hos Cippus, quem poscitis, inquit, ha-
 betis:

Et dempta capiti, populo prohibente, corona,
 Exhibuit gemino præsignia tempora cornu.
 Demisere oculos omnes, gemitumque dedere,
 Atque illud meritis clarum (quis credere possit?)
 Inuiti videre caput; nec honore carere
 Vltius passi, festam imposuere coronam.
 At procures, quoniam muros intrare vetaris.
 Ruris honorati tantum tibi Cippe dedere,
 Quantum depresso subiectis bobus aratro
 Complecti posses ad finem lucis ab ortu:
 Cornuaque aratis miram referentia formam
 Postibus insculpunt longum mansura per æuum,

XVI.

*Pestilentia atrocissimè grassante, Romani Apolli-
 nem scitatum Delphos mittunt, quid eius depellen-
 dæ causæ facerent. Respondit, Æsculapiū aduocandū.
 Epidaurum legati: quibus ipse Deus per quietem se
 offerens eo habitu, quo in æde colebatur, sub
 imagine magni serpentis eos secu-
 turum pollicetur.*

Pandite nunc Musæ præsentia nimia natum
 (Scitis enim, nec vos fallit spatiosa vetustas)
 Unde Coroniden circumflua Tibridis alti
 Insula Romuleæ sacris accrescerit vrbis,
 Dira lues quondam Latias vitiauerat auras,
 Pallidaque exangui squallebant corpora morbo.
 Funeribus fessæ postquam morralia cernunt
 Tentamenta nihil nihil artes posse medentum,
 Auxilium caeleste petunt, mediamque tenentis
 Orbis humum Delphos adeunt oracula Phœbi:
 Utque salutifera miseris succurre re rebus
 Sorte velit: tantæque vrbis mala finiat, orant.
 Et locus, & laurus, & quas habet ipse pharetras,
 Intremuere simul, cortinaque reddidit imo
 Hanc adyto vocem, pauefactaque corpora mouit,
QVOD PETIS HINC, PROPIORE LO-
CO ROMANE, PETISSES,
ET PETE NVNC PROPIORE LOCO:
NEC APOLLINE VOBIS,
QVI MINVAT LVCTVS, OPVS EST;
SED APOLLINE NATO,
ITE BONIS AVIBVS, PROLEM QVE
ACCERSITE NOSTRAM.
 Iussa Dei prudens postquam accepere senatus,
 Quàm colat, explorati iuuenis Phœbeius urbem,
 Quique petant ventis Epidauria litora mittunt.
 Quæ simul incurua missi tetigere carina,
 Concilium Graiosque patres adiere, darentque
 Orauere deum, qui præsens funera gentis
 Finiat Ausoniæ; ce-tas ita dicere sortes.
 Dissidet, & variat sententia, parsque negandum
 Non putat auxilium: multi retinere, suamque
 Non emittere opem, nec numina tradere suadēt.
 Dum dubitant, seram pepulere crepuscula lucem,
 Vmbraque telluris tenebras induxerat orbi,
 Cum Deus in somnis opifer consistere visus
 Ante tuum Romane torum (sed qualis in æde
 Esse solet) baculumque tenens agreste sinistra.

Cæsariem longæ dextra deducere barbæ:
 Et placido tales emittere pectore voces.
 Pone metus, veniam, simulacraq; nostra relinquæ
 Hunc modò serpētem, baculū qui nexibus ambit,
 Perspice, & vsq; nota, visum vt cognoscere possis:
 Vertar in hunc, sed maior ero, tantusq; videbor,
 In quantum verti cælestia corpora possunt.
 Extemplo cum voce deus, cum voce deoque
 Somnus abit, somniq; fugam lux alma secuta est.
 Postera fidereos Aurora fugauerat ignes.
 Incerti quid agant proceres ad templa petiti
 Conueniunt operosa dei quaque ipse morari
 Sede velit, signis cælestibus indicet, orant.

XVII

*Æsculapii in serpentem versi aduentu templum, &
 in eo omnia contremiscunt. Sacerdos numen ex-
 clamat, & cum præsentibus preces concipit; deus
 annuit. Per humum floribus sparsam ad portum la-
 psus, in nauem se ingerit. Lætantes Romani bouem
 soluturi sacrificant Iter narratur Ad ostia Ti-
 berina sacrificiis, & odoribus excipi-
 tur. Insulam Tiberinam sibi
 sedem deligit.*

VIX bene desierant, cum cristis aureus altis
 In serpente deus prænuncia sibila misit,
 Aduentuq; suo, signumq; arasq; foresq;
 Marmoreumq; solum, fastigiaq; aurea mouit:
 Pectoribusq; tenus media sublimis in æde
 Constitit, atque oculos circuntulit igne micantes
 Territa turba pauet. Cognouit numina castus
 Euinctus vitta crines albente sacerdos.
 En deus est, deus est: animis linguisq; fauete,
 Qui quis adest, dixit. sis ô pulcherrime visus
 Vtiliter populosque iuues tua sacra colentes,
 Quisquis adest visum numeratur numē, & omnes

Verba

Verba sacerdotis referunt geminata, piumque
Aeneadae praestant, & voce, & mente fauorem.
Annuit his, motisque Deus rata pignora cristis,
Et repetita dedit vibrata sibila lingua.
Tum gradibus nitidis elabitur, oraque retro
Electit, & antiquas abiturus respicit aras:
Afuetaeque domos, habitataque templa salutat.
Inde per iniectis adopertam floribus ingens
Serpit humum, flectitque sinus, mediamque per urbem
Tendit ad incuruo munitos aggere portus.
Restitit hic, agmenque suum, turbaeque sequentis
Officium placido visus dimittere vultu,
Corpus in Ausonia posuit rate: numinis illa,
Sensit onus; pressaque dei grauitate carina,
Aeneadae gaudent, caesoque in littore tauro
Torta coronatae solunt retinacula naui.
Impulerat leuis aura ratem, deus eminet altè,
Impositaque premens puppim ceruice recuruam
Caeruleas despectat aquas, modicisque per aquor
Ionium Zephyris sextae Pallantides ortu
Italiam tenuit, praeterque Lacinia templa
Nobilitata dea, Scyllaeaque littora fertur.
Liquit Iapygiam, leuibusque Amphrysia remis
Saxa fugit, dextra praerupta Ceraunia parte,
Romechiumque legit, Caulonaque, Naritiamque
Euincitque fretum, Siculi que angusta Pelori,
Hippotadaeque domos regis, Temesesque metalla,
Leucosiamque petit, tepidi que rosaria Paesti:
Inde legit Capreas, promontoriumque Mineruae,
Et surrentino generosos palmite colles,
Hercleamque urbem, Stabiasque, & in otia natam
Parthenopen, & ab hac Cumae templa Sibyllae
Hinc calidi fontes, lentisciferumque tenetur
Linternum, multamque trahens sub gurgite arenam
Vulturnus, niueisque frequens Sinuessae colubris,
Minturna que graues, & quam tumulauit alumnus.
Antiphataeque domus, Trachasque obsessa palude,
Et tellus Circae, & spissi littoris Anxur.

Huc vbi veliferam nautæ aduertêre carinam
 (Asper enim iam pōtus erat) Deus explicat orbes,
 Perque sinus crebros, & magna volumina labens,
 Templâ parentis in it, flauum tangentia littus.
 AEquore placato patrias Epidaurius aras
 Linqvit, & hospitio iuncti sibi numinis vsus
 Littoream tractu squamæ crepitant s arenam
 Sulcat, & innixus moderamine naui, in alta
 Puppe caput posuit; donec castrumque, sacrasque
 Lauini sedes, Tyberinaque ad ostia venit.
 Huc omnes populi passim, matrumque patrumque
 Obuia turba ruit, quaque ignes Troica seruat
 Vesta tuos, lætoque deum clamore salutant.
 Quaque per aduersas naui cita ducitur vndas,
 Tura super ripas, aris ex ordine factis,
 Parte ab Vtraque sonant, & odorant aëra fumis,
 Ictaque coniectos incalfacit hostia cultros.
 Iamque caput rerum, Romanam intrauerat urbem
 Erigitur serpens, summoque accliuia malo
 Colla mouet, sedesque sibi circumspicit aptas.
 Scinditur in geminas partes circumflus amnis,
 Insula nomen habet, laterumque a parte duorum
 Porrigit æquales media tellure lacertos.
 Huc se de Latia pinu Phœbeius anguis
 Contrulit, & finem, specie caeleste resumpta,
 Luctibus imposuit, venitque salutifer urbi,

XVIII.

*Laudes Iulij Caesaris ex rebus gestis, & adoptione
 Augusti. Querimonia Veneris inter deos de
 insidiis eius capiti compara-
 ratis.*

Hic tamen accessit delubris aduena nostris:
 Cæsar in vrbe sua deus est: quem Marte, to-
 gaque
 Præcipuum, non bella magis finita triumphis,
 Resque domi gestæ, properataque gloria rerum

In fidus vertere nouum, stellamque comantem,
 Quam sua progenies: nec enim de Caesaris actis
 Vllum maius opus, quàm quod pater extitit huius,
 Scilicet æquoreos plus est domuisse Britannos,
 Perque papyri feri septemflua flumina Nili
 Victrices egisse rates, Numidasque rebelles,
 Cinyphiumque Iubam, Mithridatisque tumentem
 Nominibus pontum, populo adiecisse Quirini,
 Et multos meruisse, aliquos egisse triumphos,
 Quam tantum genuisse virum, quo præside rerum
 Humano generi superi fauistis abunde:
 Ne foret hic igitur mortali semine cretus,
 Ille deus faciendus erat. Quod ut aurea vidit
 Aeneæ genitrix. vidit quoque triste parari
 Pontifici lethum, & coniurata arma moueri.
 Palluit, & cunctis, ut cuique erat obuia, diuis
 Aspice, dicebat, quanta mihi mole parentur
 Infidia, quantaque caput cum fraude petatur,
 Quod de Dardanio solum mihi restat iulo.
 Solane semper ero iniustis exercita curis?
 Quam modo Tydidæ Calydonia vulneret hasta,
 Nunc mala defensæ confundant moenia Troiæ,
 Quæ videam natum longis erroribus actum,
 Iactarique freto, sedesque intrare silentum,
 Bellaque cum Turno gerere; aut, si vera fatemur,
 Cum Iunone magis. Quid nunc antiqua recordor
 Damna mei generis? timor hic meminisse priorum
 Non finit: an me acui sceleratos cernitis enes:
 Quos prohibete, precor, facinusque repellite, neue
 Cæde sacerdotis flammam extinguite Vestæ.
 Talia nequicquam toto Venus anxia cælo
 Verba iacit, superosque mouet, qui rumpere quanquam
 Ferrea non possunt veterum decreta sororum,
 Signa tamen luctus dant haud incerta futuri.

XIX.

Prodigia cedis eiusdē, & ipsa cedes. Dolor Veneris.

Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
 Terribilesque tubas auditaque cornua cælo
 Præmonuisse nefas; solis quoq; tristis imago
 Lurida sollicitis præbebat lumina terris.
 Sæpe faces visæ mediis ardere sub astris.
 Sæpe inter nimbos guttæ cecidère cruentæ,
 Cæculus, & vultum ferrugine Lucifer atra
 Sparsus erat, sparsi lunares sanguine currus.
 Tristia mille locis stygius dedit omina bubo;
 Mille locis lacrimauit ebur, cantusque feruntur
 Auditi, Sanctis & verba minantia lucis.
 Victima nulla litat, magnosque instare tumultus
 Fibra monet, casumque caput reperitur in extis.
 Inque foro, circumque domos, & templa deorum
 Nocturnos ululasse canes, umbrasque silentum
 Errauisse ferunt, motamque tremoribus urbem.
 Non tamen insidias, venturaque vincere fata
 Præmonitus potuere deum, strictique feruntur
 In templum gladij: neq; enim locus ullus in vrbe
 Ad facinus, diramque placet nisi curia cadem,
 Tum vero Cytherea manu percussit vtraque
 Pectus, & ætherea molitur condere nube,
 Qua prius infesto Paris est ereptus Atridæ,
 Et Diomedeos Aeneas fugerat enses.

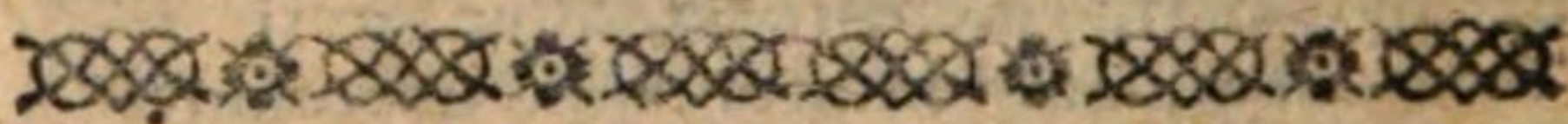
XX.

Patrum necessitas. Augusti decora. Iulii & pro-
dicis, cui ille prefertur, & in eius prædica-
tione ac precibus pro eo ad deos opus
absoluitur. Epilogus, satis
gloriosus.

Talibus hanc genitor: sola insuperabile fatū
 Nata mouere paras? intres licet ipsa fororum
 Tecta trium, cernes illic molimine vasto
 Ex ære, & solido rerum tabularia ferro,
 Quæ neque concussam cæli; neque fulminis iram?
 Nec metuunt villas tuta, atque æterna ruinas.
 Inuenies illinc incisa adamante perenni

Fata tui generis: legi ipse, animoque notavi,
 Et referam, ne sis iam nunc ignara futuri.
 Hic sua complevit, pro quo, Cytherea, laboras,
 Tempora perfectis quos terræ debuit annis.
 Ut deus accedat cælo, templisque colatur,
 Tu facies, natusque tuus: qui nominis hæres
 Impositum feret vnus onus, cæsi que parentis
 Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
 Illius auspiciis obfessa moenia pacem
 Victa petent Mutinæ: Pharsalia sentiet illum:
 Emathique iterum madefient cæde Philippi:
 Et magnum Siculis nomen superabitur vndis:
 Romani que ducis coniux Aegyptia tædæ
 Non bene fisa cadet, frustra que erit illa minata
 Seruitura suo Capitolia nostra Canopo.
 Quid tibi barbariem gentesq; ab utroque iacentes
 Oceano numerem? quodcunque habitabile tellus
 Sustinet, huius erit: pontus quoque seruiet illi.
 Pace data terris, animum ad ciuilia vertet
 Iura suum, legesque feret iustissimus autor,
 Exemploque suo mores reget, inque futuri
 Temporis ætatem, venturorumque nepotum
 Prospiciens prolem sancta de coniuge natam
 Ferre simul, nomenq; suum, curasque iubebit.
 Nec nisi cum senior similes æquauerit annos,
 Aethereas sedes, cognataque sidera tanget.
 Hanc animam interea cæso de corpore raptam
 Faciubar, vt semper Capitolia nostra, forumque
 Diuas ab excelsa prospectet Iulius æde
 Vix ea fatus erat, media cum sede senatus
 Constitit alma Venus, nulli cernenda sui que
 Cæsaris eripuit membris, nec in aëta solui
 Passa resentem animam, caelestibus inulit astris.
 Dumque tulit numen capere, atque ignescere sen-
 sit,
 Emisitque simul, simul euolat altius illa,
 Flammiferumque trahens spacioſo limite crinem
 Stella micat, nati que videns benefacta, fatetur

Esse suis maiora. & vinci gaudet ab illo.
 Hic sua præferri quanquam vetat acta paternis,
 Libera fama tamen, nullisque obnoxia iussis
 Inuitum præfert, vnaque in parte repugnat.
 Sic magnis cedit titulis Agamemnonis Atreus.
 Aegæa sic Theseus: sic Peleæ vincit Achilles.
 Denique vt exemplis ipsos æquantibus erant,
 Sic & Saturnus minor est Ioue: Iuppiter arces
 Temperat æthereas. & mundi regna triformis,
 Terra sub Augusto est: pater est, & rector vterque.
 Dij, precor, Aeneæ comites, quibus ensis, & ignis
 Cesserunt, diique indigetes, genitorq; Quirina
 Urbis, & inuicti genitor Gradive Quirini,
 Vestaque Cæsareos inter sacrata penates,
 Et cum Cæsarea tu Phœbe, domestice Vesta,
 Quique tenes altus Tarpeias Iuppiter arces,
 Quosque alios vati fas appellare, piumque est;
 Tarda sit illa dies, & nostro senior æuo.
 Qua caput Augustum, quem tēperat, orbe relicto
 Accedat calo, faueatque precantibus absens.

EPILOGVS.

*I*amque opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignes,
 Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.
 Cum volet illa dies, quæ nil nisi corporis huius
 Ius habet, incerti spacium mihi finiat æui.
 Parte tamen meliore mei super alta perennis
 Astra ferar, nomenque erit indelebile nostrum.
 Quaque patet domitis & omnia potentia terris,
 Ore legar populi, perque omnia secula fama,
 Si quid habent veri vatum præfagia, viuam.

F I N I S.

Ovidius Naso, Publius,

Mikra metamorphōsis, id est, ex XV Ovidianis metamorphoseōn libris,
electorum totidem

Colonia Agrippina 1617

A.lat.a. 1193

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10242187-3

VD17 3:006222